



Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM



Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt in Halle

MARCI ANTONINI

PHILOSOPHI

COMMENTARII

QVOS IPSE SIBI SCRIPSIT



LIPSIÆ

SVMTV E. B. SCHWICKERT

MDCCCCLXXV

3

MADE IN AUSTRIA

INTRODUCED

COLORED GLASS

THE NEW DESIGN



THE NEW DESIGN

MADE IN AUSTRIA

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ α΄.

ΠΑΡΑ τῶ πάππῃ Ουήρῃ, τῶ καλόνθῃ, καὶ αἰόρῃ
γῆτορ.

β'. Παρὰ τῆς δόξης, καὶ μνήμης, τῆς περὶ τῆς
γεννήσαντος, τὸ αἰδῆμον, καὶ ἀρρενικόν.

γ'. Παρὰ τῆς μητρὸς, τὸ θαρσεβές, καὶ μεταδο-
τικόν· καὶ ἐφεκτικόν ἔ μάνον τῶ κακοποιεῖν, ἀλλὰ καὶ
τῶ ἐπὶ ἐννοίας γίνεσθαι τοιαύτης. ἔτι δὲ τὸ λιτὸν κατὰ
τῇ δίαιταν, καὶ πόρρω τῆς πλεῖστακῆς διαγωγῆς.

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

EORVM, QVAE AD SEIPSVM,

LIBER I.

AB AVO meo Vero accepisse agnosco, moribus esse candi-
dis, et ab iracundia alienis.

2. A fama memoriaeque genitoris mei, modestam simul
ac masculam indolem.

3. A matre pietatis studium, et largiendi promptitudi-
nem: nec a malo patrandò tantum, sed cogitando etiam,
continere. tum victu simplici, quique ab opulentorum more
ac instituto abscedat quam longissime, contentum esse.

δ'. Παρὰ τῷ προπάππῳ, τὸ μὴ εἰς δημοσίας διατριβάς Φοιτῆσαι· καὶ τὸ ἀγαθοῖς διδασκάλοις κατ' οἶκον χρήσασθαι· καὶ τὸ γινῶναι, ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα δεῖ ἐκτενῶς ἀναλίσκειν.

ε'. Παρὰ τῷ τροφῷ, τὸ μὴτε Πρασιανὸς, μήτε Βενετιανὸς, μήτε παλμυλάρχιος, ἢ σκητάρχιος γενέσθαι· καὶ τὸ Φερέπονον, καὶ ὀλιγοδέες, καὶ αὐτρεγικόν· καὶ τὸ ἀπολύπρασμον, καὶ τὸ δυσπρόσδεκτον διαβολῆς.

ς'. Παρὰ Διογνήτῃ, τὸ ἀκενόσπεχτον· καὶ τὸ ἀπιστητικὸν τοῖς ὑπὸ τῶν τερατευομένων καὶ γοήτων περὶ ἐπωδῶν, καὶ περὶ δαιμόνων ἀποπομπῆς, καὶ τῶν τοιούτων, λεγομένοις· καὶ τὸ μὴ ὀρτυγοτρόφεῖν, μηδὲ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπτοῆσθαι· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι παρρησίας· καὶ τὸ οἰκειωθῆναι Φιλοσοφίᾳ· καὶ τὸ ἀκῆσαι, πρῶτον μὲν Βακχίᾳ, εἶτα Τανδάσιδος, καὶ Μαρκιανῆ· καὶ τὸ γράψαι διαλόγους ἐν παιδί· καὶ τὸ σκίμπος καὶ δορεῖς ἐπιδρῆσαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐκείμενα.

4. A proauro, quod publicas exercitationes non adierim; quodque bonis praeceptoribus priuatim sum usus; et quod in res istiusmodi impense erogandum intellexerim.

5. Ab educatore, ne in certamine equestri Praefinae aut Venetae factioni, neque in gladiatorio Thraci aut Secutori fautor fierem: ut labores sustinerem; minimo contentus agerem; operi manus adiouerem; negotiis alienis me neutiquam immiscerem; nec delationem faciliis ullam admitterem.

6. A Diogneto, ne rebus inanibus studium impenderem: neque eis fidem haberem, quae a praestigiatoribus magisque de incantationibus, deque daemonibus auerruncandis, aliisque eiusmodi imposturis dicuntur; ne coturnices ad pugnam alerem, neque insana rerum istiusmodi admiratione tenerer: utque libere dicta aequanimiter sustinerem, eidem debeo, quod Philosophiae me addixerim; quodque Bacchinum primum, tum Tandafideni, et Marcianum audiverim: quod dialogos, puer adhuc, conscripserim: quodque pro fratribus grabatulum ac pellem expetiuerim; ceteraque institutionis graecanicae adminicula.

ζ'. Παρὰ Ρυσίχ, τὸ λαβεῖν Φαντασίαν τῷ χρέ-
 ζειν διορθώσεως, καὶ Θεραπείας τῷ ἥθους· καὶ τὸ μὴ
 ἐκτραπῆναι εἰς ζῆλον σοφιστικόν, μηδὲ τῷ συγγράφειν
 περὶ τῶν θεωρημάτων, ἢ προτρεπτικὰ λογάρια διαλέ-
 γεσθαι, ἢ Φαντασιοπλήκτως τὸν ἀσκητικόν, ἢ τὸν εὐε-
 γετικὸν ἄνδρα ἐπιδείκνυσθαι· καὶ τὸ ἀποσῆναι ῥητορικῆς
 καὶ ποιητικῆς, καὶ ἀσειολογίας· καὶ τὸ μὴ ἐν πολλῇ κατ'-
 οἶκον περιπατεῖν, μηδὲ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν· καὶ τὸ τὰ
 ἐπισόλια ἀφελῶς γράφειν, οἷον τὸ ὑπ' αὐτῷ τέττε ἀπὸ
 Σινούσσης τῇ μητρὶ μὲ γράφειν· καὶ τὸ πρὸς τὰς χα-
 λειπνάντας καὶ πλημμελήσαντας εὐανακλήτως καὶ εὐ-
 φιαλέκτως, ἐπειδὴν τάχις αὐτοὶ ἐπανελθεῖν ἐθελή-
 σωσι, διακρίσθαι· καὶ τὸ ἀκριβῶς ἀναγινώσκειν, καὶ μὴ
 ἀρκεῖσθαι περινοῶντα ὀλοσχερῶς, μηδὲ τοῖς περιλαλῶσιν
 ταχέως συγκατατίθεσθαι· καὶ τὸ ἐντυχεῖν τοῖς Ἐπικτη-
 τείοις ὑπομνήμασιν, ὧν οἶκοςθεν μετέδωκε.

η'. Παρὰ Ἀπολλώνιου, τὸ ἐλεύθερον, καὶ ἀναμφι-
 βόλως ἀκύβευτον· καὶ πρὸς μηδὲν ἄλλο ἀποβλέπειν,

7. A Rustico, quod in eam cogitationem denegerim,
 morum correctione curationeque indigere me: quodque ad
 aemulationem ambitionemque sophisticam nullus declinaue-
 rim, vel de theorematibus aliquid conscribendo, vel orationu-
 culas hortatorias declamando, vel exercitia obeundi operas-
 que edendi peritiam ostentando, quo ad stuporem ac admi-
 rationem mei homines traherem: quod rhetoricae item,
 poeticaeque, et dictionis elegantioris studia desierim: ac ne
 rogatus intra aedes obambulare, neue eiusmodi alia, *quae*
fastum resperant, facerem: epistolas etiam simpliciter scri-
 berem, ad normam scilicet earum, quas Sinuessia ad matrem
 meam idem ipse dederat: ad haec ut placabilis et reconci-
 liatu facilis essem aduersus eos, qui offensionis causam de-
 derint, aut deliquerint aliquid, simulatque illi in gratiam
 redire vellent: porro ut accurate legerem; nec comprehen-
 sione summaria contentus essem; nec garrulis quibusuis te-
 mere adsentirer; *huic denique debet*, quod Epicteti commen-
 tarios legerim, quorum is e domo sua copiam mihi fecit.

8. Ab Apollonio, ut liber essem; firmumque ac certum
 extra fluctuationem omnem consilii ingenique aenorem rectum.

μηδὲ ἐπὶ ὀλίγον, ἢ πρὸς τὸν λόγον· καὶ τὸ αἰεὶ ὁμοῦν, ἐν ἀλγηδόσιν ὀξείαις, ἐν ἀποβολῇ τέκνων, ἐν μακραῖς νόσοις· καὶ τὸ ἐπὶ παραδείγματος ζῶντος ἰδεῖν ἐναργῶς, ὅτι δύναται ὁ αὐτὸς σφοδρότατος εἶναι καὶ ἀνειμένος· καὶ τὸ ἐν ταῖς ἐξηγήσεσι μὴ δυσχεραντικόν· καὶ τὸ ἰδεῖν ἄνθρωπον σαφῶς ἐλάχιστον τῶν ἑαυτῷ καλῶν ἡγόμενον τὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὴν ἐντρέχειαν τὴν περὶ τὸ παραδιδόναι τὰ θεωρήματα· καὶ τὸ μαθεῖν, πῶς δεῖ λαμβάνειν τὰς δοκῆσας χάριτας παρὰ Φίλων, μήτε ἐξητῶμενον διὰ ταῦτα, μήτε ἀναισθήτως παραπέμποντα.

Θ'. Παρὰ Σέξτε, τὸ εὐμενές· καὶ τὸ παράδειγμα τῷ οἴκῳ τῷ πατρωνομυμένῳ· καὶ τὴν ἔννοιαν τῷ κατὰ φύσιν ζῆν· καὶ τὸ σεμνὸν ἀπλάτως· καὶ τὸ σοχατικόν τῶν Φίλων κηδεμονικῶς· καὶ τὸ ἀνεκτικόν τῶν ἰδιωτῶν, καὶ τὸ ἀθεώρητον τῶν οἰομένων· καὶ τὸ πρὸς πάντα εὐάρεστον, ὥς κολακείας μὲν πάσης προσηνεστέρα

nerem; neque aliud quidquam, vel minimum, praeter rationem solam, intuerer: ut idem semper essem, in doloribus acerrimis, in liberorum amissione, in morbis diuturnis: ad haec, quod in ipso, tamquam in exemplari viuo, euidenter conspexerim, posse eundem, prout occasiones se dabant, et vehementissimum, et remissum esse, sed et quod in disciplinis tradendis neutiquam morose se gereret: quodque hominem viderim, qui peritiam suam et in theorematibus tradendis solertiam, bonorum suorum minimum existimare se, palam faceret: ab isto didici, et quomodo beneficia, quae dicuntur, ab amicis accipere oporteret, ut nec acceptis obnoxius fierem, nec citra sensum tamen omnem transmitterem.

9. A Sexto, beneuolum erga alios adfectum: familiaeque adfectu paterno administratae specimen: ac de vita naturae conuenienter instituenda cogitationem: grauitatem item neutiquam personatam: et sedulam amicorum observationem: et imperitorum, eorumque, qui citra considerationem opinione mera ducuntur, tolerationem: et mores quibusuis accommodatos, ita ut, quamuis consuetudo ipsius

εἶναι τὴν ὁμιλίαν αὐτῷ, αἰδέσιμώτατον δὲ αὐτοῖς ἐκεί-
νοις παρ' αὐτὸν ἐκείνον τὸν καιρὸν εἶναι· καὶ τὸ κατα-
ληπτικῶς καὶ ὁδῶ ἐξευρετικόν τε καὶ τακτικόν τῶν εἰς
βίον ἀναγκαίων δογμάτων· καὶ τὸ μηδὲ ἔμφασιν ποτε
ῥεγῆς, ἢ ἄλλα τινὸς πάθος παραχεῖν, ἀλλὰ ἅμα μὲν
ἀπαθέστατον εἶναι, ἅμα δὲ φιλοσοφικότατον· καὶ τὸ
εὖφημον, καὶ τῷτο ἀψοφητί· καὶ τὸ πολυμαθὲς ἀνε-
πιφάντως.

ί. Παρὰ Ἀλεξάνδρῳ τῷ γραμματικῷ, τὸ ἀνεπί-
πληκτον· καὶ τὸ μὴ ὀνειδιστικῶς ἐπιλαμβάνεσθαι τῶν
βάρβαρον, ἢ σόλοικόν τι, ἢ ἀπηχὲς προενεγκαμένων,
ἀλλ' ἐπιδεξίως αὐτὸ μόνον ἐκείνο, ὃ ἔδει εἰρῆσθαι, προ-
φέρεισθαι, ἐν τρέπῳ ἀποκρίσεως, ἢ συνεπιμαρτυρήσεως,
ἢ συνδιαλήψεως περὶ αὐτῷ τῷ πράγματι, ἔχι περὶ
τῷ ῥήματος, ἢ δι' ἑτέρας τινὸς τοιαύτης ἐμμελὲς παρ-
υπομνήσεως.

ια. Παρὰ Φρόντωνος, τὸ ἐπιστῆσαι, οἷα ἡ τυραννι-
κὴ βασκανία, καὶ ποικιλία, καὶ ὑπόκρισις· καὶ ὅτι ὥς

adulationem omnem suauitate vicerit, in veneratione tamen
eisdem ipsis eodem ipso tempore non minus exstiterit: ad
haec dilucidam ac methodicam cum inuentionem, tum dispo-
sitionem decretorum eiusmodi, quae ad vitam recte insti-
tuendam conducere: quodque, nec iracundiae, nec pertur-
bationis alius alicuius, indicium exhiberem; sed quum ad-
fectibus immunis prorsus existerem, ad adfectum genuinum
essem tamen propensissimus: fauere promptus, sed sine stre-
pitu: varieque, citra ostentationem, eruditus.

IO. Ab Alexandro grammatico, increpationibus absti-
nere; nec probrose excipere, si quis barbarum quid, vel so-
loecum, vel absonum protulerit; sed illud tantum, quod di-
ci debuerat, dextre proponere; idque sub specie vel re-
spondendi, vel calculum dictis adiiciendi, vel de re ipsa,
non autem de dictione, vna dispiciendi, vel per aliam ali-
quam istiusmodi scitam, sed quae oblique facta sit, commo-
desationem.

II. A Frontone, ut scirem, quae inuidia, versutia,
simulatio tyrannidem consequatur; quodque ut plurimum,

ἐπίπαν οἱ καλέμενοι ἔτοι παρ' ἡμῖν εὐπατρίδαι, αἰσχυρότεροί πως εἰσὶ.

ιβ'. Παρὰ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Πλατωνικῷ, τὸ μὴ πολ-
λάκις, μηδὲ χωρὶς ἀνάγκης λέγειν πρὸς τινὰ, ἢ ἐν
ἐπιστολῇ γράφειν, ὅτι ἄσυχλός εἰμι· μηδὲ διὰ τοιούτῃς
τρόπῃς συνεχῶς παραιτεῖσθαι τὰ κατὰ τὰς πρὸς τοὺς
συμβιῶντας χάσεις καθήκοντα, προβαλλόμενον τὰ πε-
ριεσῶτα πράγματα.

ιγ'. Παρὰ Κατέλῳ, τὸ μὴ ὀλιγώρως ἔχειν φίλῳ
αἰτιώμενός τι, καὶ τύχῃ ἀλόγως αἰτιώμενος, ἀλλὰ πει-
ρᾶσθαι καὶ ἀποκαθιστάναι ἐπὶ τὸ σύνηδες· καὶ τὸ περὶ
τῶν διδασκάλων ἐκθύμως εὖφημον, οἷα τὰ περὶ Δομι-
τίου καὶ Ἀθηνοδότου ἀπομνημονευόμενα· καὶ τὸ περὶ τὰ
τέκνα ἀληθινῶς ἀγαπητικόν.

ιδ'. Παρὰ τῷ ἀδελφῷ μὲ Σεκέρῳ τὸ Φιλοκίσιον,
καὶ Φιλάληδες, καὶ Φιλοδίκαιον· καὶ τὸ δι' αὐτὸν γινώ-
σκειν· Θρασέαν, Ἐλβίδιον, Κάτωνά, Δίωνα, Βρῦτον, καὶ
Φαντασίαν· λαβεῖν πολιτείας ἰσονόμῳ, κατὰ ἰσότητα
καὶ ἰσηγορίαν διοικεμένης, καὶ βασιλείας τιμώσης πάν-

qui patrieii nobis nuncupantur, ab effectu genuino alienio-
res existant.

12. Ab Alexandro Platónico, né crebro, neue, nisi ne-
cessitate adactus, aut dicto aut scripto significem alicui, non
vacare me: neue hoc modo sub negotiorum me grauiter dis-
tinentium praetextu officia ea, quae pro cuiusque conditio-
ne vitae huius necessitudo a nobis exigit, solens deferam.

13. A Catulo, ne neglectui haberem amicum de re
quauis apud me querentem, etiamsi forsan eius querimoniis
ratio nulla subesset; sed in statum ipsum pristinum restitue-
re admitterer: ut praeceptores promte impenseque praedica-
rem; quod de Domitio atque Athenodoro refertur: liberos,
que meos adfectu sincero prosequerem.

14. A fratre meo Seuero, familiares diligere; veri iu-
stique rationem habere: item quod per eundem Thraseam,
Heluidium, Catonem, Dionem, Brutum nosse ceperim; et
quod imaginem animo conceperim status popularis, in quo
per aequalitatem iurisque aequabilitatem res administrantur;

των μάλιστα τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀρχομένων· καὶ ἔτι παρ' αὐτῶ τὸ ἀμελές, καὶ ὁμότονον ἐν τῇ τιμῇ τῆς Φιλοσοφίας· καὶ τὸ εὐποιητικόν, καὶ τὸ εὐμετάδοτον ἐκ τεχνῶς· καὶ τὸ εὐελπί, καὶ τὸ πισευτικόν περὶ τῶ ὑπὸ τῶν φίλων φιλεῖσθαι· καὶ τὸ ἀνεπίκρυπτον πρὸς τοὺς καταγνώσεως ὑπ' αὐτῶ τυγχάνοντας· καὶ τὸ μὴ δεῖσθαι σοχασμῶ τῶς φίλης αὐτῶ περὶ τῶ τί θέλει, ἢ τί οὐ θέλει, ἀλλὰ δῆλον εἶναι.

ἰε'. Παράκλησις Μαξίμου, τὸ κρατεῖν ἑαυτῶ, καὶ κατὰ μηδὲν περιφόρον εἶναι· καὶ τὸ εὐθυμον ἐν τε ταῖς ἀλλαίς περιτάσεσι, καὶ ἐν ταῖς νόσοις· καὶ τὸ εὐκράτον τῶ ἡθους, καὶ μειλίχιον, καὶ γεραρόν· καὶ οὐ χετλίως κατεργαστικόν τῶν προκειμένων· καὶ τὸ πάντας αὐτῶ πισεύειν, περὶ ὧν λέγοι, ὅτι ἔτως φρονεῖ, καὶ περὶ ὧν πράττει, ὅτι οὐ κακῶς πράττει· καὶ τὸ ἀθαύμαστον, καὶ ἀνέκπληκτον, καὶ μηδ' αὐτῶ ἐπειγόμενον, ἢ ὀκνῶν, ἢ ἀμνηχανῶν, ἢ κατηφές, ἢ προσεσηρόν, ἢ πάλιν θυμύμενον, ἢ ὑφορώμενον· καὶ τὸ εὐεργετικόν, καὶ τὸ συγγνωμονικόν· καὶ τὸ ἀψευδές, καὶ ἀδιασρόφον μᾶλλον, ἢ διορ-

regniq̃ue, in quo subditorum libertate nihil antiquius habeatur: ab eodem item didici, simpliciter viuere, et in philosophiac cultu constanter persistere; promte benefacere, impense largiri; spes bonas fouere, et de amicorum dilectione nihil ambigere: quin et eum, quorum mores minus probaret, palam id prae se ferre; nec, quid vellet nolletue, familiaribus coniectu difficile relinquere; sed aperto se prodere.

15. A Maximo, mei compotem esse; nec vlla in re transuersum abripi: atque animo bono esse, cum in morbis, tum et in aliis casibus aduersis: moribus esse probe temperatis, suauibus, verendis: negotia obiecta citra quiritationem conficere: ad haec *ita se gerere*, vt fidem quibusuis faceret, quaecumque diceret, ex animi sententia dixisse; quaecumque faceret, animo haud malo secisse: tum etiam nihil admirari, ad nihil obstupescere, nusquam festinum, aut segnem esse; nusquam perplexum, aut deiectum, aut ringi solitum: nec rursus iracundiae, aut suspicionibus deditum: ad haec ad benefaciendum et ignoscendum promptum esse: ac veracem

Θυμένῃ Φαντασίαν παρέχειν· καὶ ὅτι ἔτε· ᾧήθη ἂν πο-
τέ τις ὑπερβᾶσθαι ὑπ' αὐτῆ, ἔτε ὑπέμεινεν ἂν κρείτ-
τονα αὐτῆ, αὐτὸν ὑπολαβεῖν· καὶ τὸ εὐχαριεντίζεσθαι.

15. Παρὰ τῆ πατρὸς, τὸ ἡμέρον, καὶ μενετικὸν
ἀσφαλῆτως ἐπὶ τῶν ἐξητασμένων κριθέντων· καὶ τὸ ἀκ-
νόδοξον περὶ τὰς δοκῆσας τιμὰς· καὶ τὸ Φιλόπονον καὶ
ἐνδελεχές· καὶ τὸ ἀκυστικὸν τῶν ἐχόντων τι κοινωφελές
εἰσφέρειν· καὶ τὸ ἀπαραιρέπτως εἰς τὸ κατ' ἀξίαν ἀπο-
νεμετικὸν ἐκάστω· καὶ τὸ ἔμπειρον, πᾶ μὲν χρεῖα ἐντά-
σεως, πᾶ δὲ ἀνέσεως· καὶ τὸ παῦσαι τὰ περὶ τῆς ἐρω-
τας τῶν μείρακίων· καὶ ἡ κοινονημοσύνη· καὶ τὸ ἐφεί-
σθαι τοῖς φίλοις μήτε συνδειπνεῖν αὐτῷ πάντως, μήτε
συναποδημεῖν ἐπ' ἀνάγκης· αἰεὶ δὲ ὅμοιον αὐτὸν κατα-
λαμβάνεσθαι ὑπὸ τῶν διὰ χρεῖας τινὰς ἀπολειφθέντων·
καὶ τὸ ζητητικὸν ἀκριβῶς ἐν τοῖς συμβαλλοῖς, καὶ ἐπίμυ-
νον· ἀλλ' ὃ τὸ προαπέση τῆς ἐρεῦνης ἀρκεσθεῖς ταῖς

se praeberere, atque hominis eiusmodi specimen dare, qui
perueriti nesciret potius, quam qui corrigi umquam opus ha-
beret: *denique*, quod nemo quisquam inuentus fuerit, qui vel
contemptui ab illo haberi se existimaret, vel praestantiorē
se illo opinaretur: et quod urbanitatis laudem neumquam
adfectauerit.

16. A patre mansuetudinem, et in rebus, accurate iam
decretis, constantiam immotam: in istis, qui habentur, ho-
noribus gloriae inani nihil concedere: laboribus ferendis
cum libentem, tum et adsiduum se dare: ad eos audiendum
promptum esse, qui adferre quid poterant, quod in publicum
conduceret: a nemine posse abduci, quin pro merito suo uni-
cuique rependeret: probe nosse, ubi vehementius, ubi re-
missius agere opus esset: ab adolescentium amoribus se co-
ercere: ciuilitate admodum se gerere: amicis vel coenandi
secum, vel abstinendi optionem liberam permittere, nec per-
egre euntem comitandi, nisi ipsis adlubesceret, necessitatem
imponere: nec iis immutatum deprehendi, etiam si, occasio-
ne aliqua impediti, eum neumquam essent comitati: in con-
siliis, quid facto opus esset, accurate perquirendo constanter
insistere, nec in specie rerum obuia quavis adquiescentem,

προχείροις Φαντασίαις· καὶ τὸ διατηρητικὸν τῶν Φίλων, καὶ μηδαμῶς ἀψίκορον, μηδὲ ἐπιμανές· καὶ τὸ αὐταρκές ἐν παντί, καὶ τὸ Φαιδρὸν· καὶ τὸ πόρρωθεν προνοητικόν· καὶ τῶν ἐλαχίστων προδιοικητικὸν ἀτραγώδως· καὶ τὸ τὰς ἐπιβοήσεις, καὶ πᾶσαν κολακείαν ἐπ' αὐτῷ σάλλῃ· καὶ τὸ φυλακτικὸν αἰετῶν ἀναγκαίων τῇ ἀρχῇ, καὶ ταμιευτικὸν τῆς χορηγίας, καὶ ὑπομενετικὸν τῆς ἐπὶ τῶν τοιῶτων τονῶν κατὰ κατὰ αἰτίας· καὶ τὸ μήτε περὶ τὰς Θεῶν δεισιδαιμόν, μήτε περὶ ἀνθρώπων δημοκοπικόν, ἢ ἀρεσκευτικόν, ἢ ὀχλοχαρές, ἀλλὰ νῆφον ἐν πᾶσι, καὶ βέβαιον, καὶ μηδαμῶς ἀπειρόκαλον, μηδὲ καινότομον. καὶ τὸ τοῖς εἰς εὐμαίρειαν βίῃ φέρεσθαι τι, ὃν ἡ τύχη παρέχει δαψίλειαν, χρησικὸν ἀτύφως ἅμα, καὶ ἀπροφασίστως, ὥστε παρόντων μὲν ἀνεπιτηδεύτως ἄπτεισθαι, ἀπόντων δὲ μὴ δεῖσθαι· καὶ τὸ μήτε ἂν τινα εἰπεῖν, μήτε ὅτι σοφιστής, μήτε ὅτι οἰκογενὴς ξερνάκλος, μήτε ὅτι χολαδικός, ἀλλ' ὅτι ἀνὴρ πέπειρος, τέλειος, ἀκολάκευτος, προσεάναι δυνάμενος καὶ τῶν ἑαυτοῦ καὶ ἄλλων, πρὸς τέτοις δὲ καὶ τὸ τιμητικὸν τῶν ἀληθῶς

indagationem incidere: etiam amicorum retinendi studiosum esse, nec fastidio mutantem, nec insane diligentem: in statu quocumque forte contentum esse, vultuque serenum: e longinquo futuri praesagum: et de minimis quibusque citra tumultum prouidum: acclamationes omnemque adulationem reprimere: imperio, quae necessaria erant, sedulo custodire, sumtus caute attemperare, de rebus istiusmodi fugillantes patienter sustinere: nec in Deis colendis superstitiosum, nec in hominibus, aut muneribus, aut blanditiis auram captare popularem, sed in rebus quibusque sobrium, solidum, nusquam ineptum, aut nouitatis studiosum. Porro ad vitam commodius transigendam conducentibus rebus, quarum copiam illi vberissimam fors suppeditabat, citra fastum, nec libere tamen minus uti, ut et praesentibus simpliciter frueretur, neque absentia multum desideraret: a nemine aut sophistam, aut vernaculum, aut scholasticum dici, sed virum maturum, consummatum, adulatione superiorem, rebus et propriis et alienis administrandis idoneum. ad haec vere philosophantes in

Φιλοσοφόντων, τοῖς δὲ ἄλλοις ἐκ ἐξονειδισμὸν· ἔτι δὲ τὸ εὐόμιλον, καὶ εὐχαρί ἢ κατακόρως· καὶ τὸ τῷ ἰδίῳ σώματος ἐπιμελητικὸν ἐμμέτρως, ἕτε ὡς ἂν τις Φιλόζωος, ἕτε πρὸς καλλωπισμὸν, ἕτε μὴν ὀλιγώρως· ἀλλ' ὥςτε διὰ τὴν ἰδίαν προσοχήν, εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῶν χρεῖζειν, ἢ Φαρμάκων καὶ ἐπιθημάτων ἐκτίς· μάλιστα δὲ τὸ παραχωρητικὸν ἀβασκανῶς τοῖς δυνάμιν τινα κεκτημένοις, οἷον τὴν Φρασηκὴν, ἢ τῶν τὴν ἐξ ἱστορίας νόμων, ἢ ἐθῶν, ἢ ἄλλων τινῶν πραγμάτων· καὶ συσπαστικὸν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστοι κατὰ τὰ ἴδια προτερέματα εὐδοκιμῶσι, πάντα δὲ κατὰ τὰ πάτρια πράσσων, ἕδ' αὐτὸ τῆτο ἐπιτηδεύων φαίνεσθαι, τὸ τὰ πάτρια φυλάσσειν. ἔτι δὲ τὸ μὴ εὐμετακίνητον καὶ ῥιπταστικόν, ἀλλὰ καὶ τόποις, καὶ πράγμασι τοῖς αὐτοῖς ἐνδιατριπτικόν· καὶ τὸ μετὰ τῆς παροξυσμῆς τῆς κεφαλαλγίας, νεαρὸν εὐθύς καὶ ἀκμαῖον πρὸς τὰ συνήθη ἔργα· καὶ τὸ μὴ εἶναι αὐτῷ πολλὰ τὰ ἀπόρρητα, ἀλλὰ ὀλίγιστα καὶ σπανιώτατα, καὶ ταῦτα ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον·

honore habere, ceteris nihil exprobrare. in congressibus facilem et festivum, nec ad fastidium id tamen: corporis sui curam tam probe attemperare, ut nec vitae avidus videretur, aut elegantiae studiosus, nec neglectui tamen id habere: sed per suam ipsius diligentiam efficere, ut medicorum pharmacis fomentisque externis quam minime indigeret. quod maximum est, citra invidentiam eis concedere, qui in facultate aliqua claruerunt, siue oratoria, siue legum, vel morum, vel aliarum quarumvis rerum notitia: sed et operam illis conferre suam, ut pro eis, quibus maxime praecelebant, dotibus, existimationem singuli suam consequerentur. quum secundum maiorum instituta omnia exsequeretur, ne hoc quidem adfectare, ut maiorum instituta praecise observare videretur. ad haec nec dimoveri proclinem esse, nec diuagari; sed cum locis, tum et rebus eisdem, immorari solere: post capitis, quibus adfici solebat, dolores, recentem statim vegetumque ad consueta munera *edire*: arcana haud multa, sed pauca admodum et rarissima habere, eaque, quae ad rempublicam dumtaxat pertinerent: prudentiam item et modera-

καὶ τὸ ἔμψρον καὶ μεμετρημένον ἐν τε θεωρίῳ ἐπιτε-
λέσει, καὶ ἔργων κατασκευαῖς, καὶ διανομαῖς, καὶ τοῖς
τοιούτοις ἀνθρώποις, πρὸς αὐτὸ δὲ τὸ δεῖν πραχθῆναι
θεδορκότος, ὃ πρὸς τὴν ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσι εὐδοξίαν,
ὅκ (ἐν) αἰσθῆσι λήξης· ὅκ φιλοκοδόμος· ὃ περὶ τὰς ἐδω-
δὰς ἐπισηπτης, ὃ περὶ ἐσθῆτων ὑφᾶς καὶ χροῶς, ὃ πε-
ρὶ σωμάτων ὥρας· ἢ ἀπὸ χωρὶς εὐλογίᾳ, ἀνάγκασα ἀπὸ
τῆς κάτω ἐπαύλεως, καὶ τῶν ἐν Λαμβίῳ τὰ πολλά· τῷ
τελώνῃ ἐν Τέσκλοις παραιτημένῳ ὡς ἐχρήσατο, καὶ παῖς
ὁ ταῦτος τρόπος. ὅδὲν ἀπηνὲς, ὅδὲ μὴν ἀδυσώπητον,
οὐδὲ λάβρον, οὐδὲ ὡς ἂν τινα εἰπεῖν ποτε, ἕως ἰδρῶ-
τος· ἀλλὰ πάντα διειλημμένα λελογίσθαι, ὡς ἐπὶ χο-
λῆς, ἀταξάχως, ταταγμένως, ἐρρωμένως, συμφώνως ἐαν-
τοῖς. ἐφαρμόσειε ὃ ἂν αὐτῷ τὸ περὶ τῆς Σωκράτους μνη-
μονευόμενον, ὅτι καὶ ἀπέχεσθαι καὶ ἀπολαύειν ἐδύνατο
τέτων, ὧν πολλοὶ πρὸς τε τὰς ἀποχὰς ἀσθενῶς, καὶ
πρὸς τὰς ἀπολαύσεις ἐνδοτικῶς ἔχουσι. τὸ δὲ ἐχῆν
καὶ ἐτι καρτερεῖν καὶ ἐνήφειν ἐκατέρῳ, ἀνδρὸς ἐστὶν ἀρ-

tionem, in spectaculis exhibendis, fabricis exstruendis, con-
giariis largiendis, aliisque istiusmodi; utpote quum is esset,
qui non ad celebritatem ex rebus a se gestis adquirendam,
sed id dumtaxat, quod factum erat opus, respiceret. non illi
intempestivus balneorum usus: non aedificandi studium in-
sanum: non de victu, non de vestium textura tincturae, non
de servitiorum specie exquisita curiositas: toga, qua Lorum
utabatur, a villa inferiore comparata: Ianuuii tunicatus ple-
rumque: in Tusculano, sed quod excusare solebat, paenula-
tus: totius *denique* vitae facies haec fuerat. nihil immitte, ni-
hil immodestum, nihil vehemens, aut de quo usurpari posset,
quod solet vulgo dici. *ad sudorem usque*; sed quasi per otium
cum consideratione matura, placide, tranquille, compositae,
strenue, consentaneae sibi inuicem disposita uniuersa. ita qua-
drabat in illum, quod de Socrate perhibetur, quod et absti-
nere et frui rebus eis norat, quibus plerique nec per infir-
mitatem abstinere, nec frui citra intemperantiam possunt.
posse autem in altero tolerantem, in altero temperantem se
praestare; illud vero vere viri est animo consummatum inuicem

τιον καὶ ἀήττητον ψυχὴν ἔχοντες, βίον ἐν τῇ νόσῳ τῇ Μαξίμῳ.

κ'. Παρὰ τῶν Θεῶν, τὸ ἀγαθὸς πάππας, ἀγαθὸς γονέας, ἀγαθὴν ἀδελφὴν, ἀγαθὸς διδασκάλους, ἀγαθὸς οἰκείας, συγγενεῖς, φίλους, σχεδὸν ἅπαντα χεῖν καὶ ὅτι περὶ ἑδνὰ αὐτῶν προέπεσον πλημμελῆσαί τε καὶ αὐτοὶ διάθεσιν ἔχων τοιαύτην, ἀφ' ἧς, εἰ ἔτυχεν, καὶ ἔπραξά τι τοιοῦτο τῶν Θεῶν δὲ εὐπορία τὸ μηδεμίαν συνδρομὴν πραγμάτων γενέσθαι, ἧς ἐμελλέ με ἐλέγξαι. καὶ τὸ μὴ πλέον ἐκτραφῆναι παρὰ τῇ παλλακῇ τῇ πάππῃ καὶ τὸ τὴν ὥραν διασῶσαι τὸ μὴ πρὸ ὥρας ἀνδρωθῆναι, ἀλλ' ἔτι καὶ ἐπιλαβεῖν τῇ χρόνῳ. τὸ ἀρχοντι καὶ πατρὶ ὑποταχθῆναι, ὃς ἐμελλεν πάντα τὸν τύφον ἀφαιρήσειν μὲν, καὶ εἰς ἔννοιαν ἄξειν τῇ, ὅτι δυνατὸν ἔστιν ἐν αὐτῇ βιῶντα, μήτε δορυφορήσεων χρῆζειν, μήτε ἐδῆτων σημειωτῶν, μήτε λαμπάδων, καὶ ἀνδριάντων τοιῶνδ' ἑστιν, καὶ τῇ ὁμοίᾳ κόμπῃ· ἀλλ' ἔξῃστιν ἐγγυτάτῳ ιδιώτῃ συσέλλειν ἑαυτὸν, καὶ νῆ διὰ τῆτο

et quo plane praediti. qualem denique in Maximi aegrotatione se exhibuit.

17. Deis acceptum fero, quod bonos avos, bonos parentes, bonam sororem, bonos praeceptores, bonos familiares, necessarios, amicos, bona omnia fere habuerim. tum quod aduersus neminem eorum temere aliquid deliquerim, etiam si ita adfectus fuerim, ut, si occasio incidisset, eiusmodi aliquid admisissem. ceterum numinis beneficio factum est, quod nulla ex rerum concursu occasio contigerit, quae adfectum illum proderet. ab iisdem fuit, quod apud aui concubinam non sim diutius enutritus: quod aetatis florem indelibatam seruauerim, nec ante tempus iustum virilitatis specimen dederim; sed ultra etiam, quam opus erat, id facere distulerim. quod principi patrique eidem subditus fuerim, qui me a fastu omni alienum redderet; fidemque faceret, posse in aula ita degi, ut nec satellitio, nec vestitu insigniore, nec funalibus statuisque istiusmodi, atque apparatu consimili opus sit: sed posse eum, qui rebus praest, ita contrahere sese, ut ad privati speciem proxime accedat; nec propterea

καταπεινότερον, ἢ ῥαθυμότερον ἔχειν πρὸς τὰ ὑπὲρ τῶν
 κοινῶν ἡγεμονικῶςπραχθῆναι δέοντα, τὸ ἀδελφῶ τοιού-
 τε τυχεῖν, δυναμένῃ μὲν διὰ ἡθους ἐπεγεῖρά με πρὸς
 ἐπιμέλειαν ἐμαυτῶ, ἅμα δὲ καὶ τιμῇ καὶ σοργῇ εὐφρα-
 νόντός με· τὸ παιδίᾳ μοι ἀφυῇ μὴ γενέσθαι, μηδὲ κα-
 τὰ τὸ σωματίον διάσροφα· τὸ μὴ ἐπίπλεόν με προκό-
 ψαι ἢν ῥητορικῇ, καὶ ποιητικῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτη-
 δεύμασι, ἐν οἷς ἴσως ἂν κατεχέσθην, εἰ ἡθόρμην ἐμαυ-
 τὸν εὐόδως προϊόντα· τὸ φθάσαι, τῆς τροφέας ἐν ἀξιώ-
 ματι καταστῆσαι, ἧ δὴ ἐδόκην μοι ἐπιθυμεῖν, καὶ μὴ
 ἀναβαλέσθαι ἐλπίδι, τῶ μὴ, ἐπεὶ νέοι ἔτι ἦσαν, ὕστερον
 αὐτὸ πράξειν. τὸ γινῶναι Ἀπολλώνιον, Ῥύσικον, Μάξι-
 μον. τὸ φαντασθῆναι περὶ τῶ κατὰ φύσιν βίῃ ἐναργῶς
 καὶ πολλάκις, οἷος· τίς ἐστὶ ὥς· ὅσον ἐπὶ τοῖς Θεοῖς,
 καὶ ταῖς ἐκείθεν διαδύσεσι καὶ συλλήψεσι, καὶ ἐπινοή-
 αῖς, μηδὲν κωλύειν ἡδὴ κατὰ φύσιν ζῆν με, ἢ ἀπο-
 λείπεσθαι ἔτι τέττε πᾶρά τὴν ἐμὴν αἰτίαν, καὶ παρὰ τὸ
 μὴ διατηρεῖν τὰς ἐκ τῶν Θεῶν ὑπομνήσεις, καὶ μονον-

tamen, vel demissius, vel remissius se gerat in eis, quae pro
 republica ad morem imperatorium sunt exsequenda. quod
 fratrem eum nactus sim, qui ad curam mei agendam suis mo-
 ribus me exstimularet, quique simul honore adfectuque erga
 me suo animum mihi oblectaret: quod liberi mihi neque in-
 genio tardi, nec corpore distorti obtigerint: quod progres-
 sus non fecerim ampliores in rhetorica, poetica, studiisque
 aliis eiusmodi, quae me forsan praepeditum detinuisent, si
 in eis me feliciter profecisse sensissem. quod nutritios meos
 ad honores, quod expetere ipsi videbantur mihi, mature
 euexerim, nec spe distulerim, quum iuvenes adhuc essent,
 deinceps id facturum me. quod Apollonium, Rusticum, Ma-
 ximum norim. quod de modo vitae naturae convenienter
 agenda, claras satis ac frequentes eas cogitationes in animo
 habuerim: ut, quantum ad Deos attinet, ac suggestiones, ad-
 iutationes, inspirationes ab ipsis profectas, nihil obster omni-
 no, quo minus iuxta naturae praescriptum confestim viam,
 nisi ipse tandem in culpa sim, qui Deorum submonitiones, et

εχὶ διδασκαλίας· τὸ ἀντιδχεῖν μοι τὸ σῶμα ἐπὶ τοῖς
 σῶτον ἐν τοιούτῳ βίῳ· τὸ μήτε Βενεδικτῆς ἀψαθαι, μήτε
 Θεοδότῃ· ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐν ἐρωτικαῖς πάθεσι χερ-
 νόμενον ὑγιαῖναι· τὰ χαλεπήναντα πολλάκις Ῥωσίων
 μηδὲν πλέον πρᾶξαι, ἐφ' ᾧ ἂν μετέγνων· τὸ μέλλου-
 σάν κέαν τελευτᾶν τὴν τεκῆσαν, ὅμως οἰκῆσαι μετ' ἐμῶν
 τὰ τελευταῖα ἔτη, τὸ ὅσάκις ἐβελήθη ἐπιμερῆσαι τι-
 νι πεινόμενῳ, ἢ εἰς ἄλλο τι χεῖρον, μηδέποτε ἀκῆσαι
 με, ὅτι ἔτι μοι χεῖματα, ὅθεν γένηται· καὶ τὰ αἰ-
 τῶ ἐμοὶ χρεῖαν ὁμοίαν, ὥς παρ' ἐτέρῃ μεταλαβεῖν, μὴ
 συμπεσεῖν· τὸ τὴν γυναῖκα τοιαύτην εἶναι, ἔτωσ' ἐμὴν
 πειθήνιον, ἔτω δὲ φιλόσοργον, ἔτω δὲ ἀφελή· τὸ ἐπι-
 τηδεῖων τροφῶν εἰς τὰ παῖδια εὐπορῆσαι, τὰ δὲ ὀνη-
 ράτων βοηθήματα δοθῆναι, ἄλλα τε, καὶ ὥς μὴ πύ-
 κεν αἷμα καὶ μὴ ἰλιγγιᾶν, καὶ τέττε ἐν Καίῳ ὥσπερ
 χεῖρη. ὅπως τε ἐπεθύμησα φιλοσοφίας, μὴ ἐμπε-
 σεῖν εἰς τινὰ σοφιστήν, μηδὲ ἀποκαθῆσαι ἐπὶ τοῖς

tantum non claras praeceptiones neutiquam obseruem:
 quod in vita, qualis ea fuerit, corpus mihi tam diu per-
 durauerit: quod nec Benedictam, nec Theodotum attrige-
 rim: sed et postea, ex adfectibus amatoris, quibus corre-
 ptus fueram, ad sanitatem redierim: quod, quum Rustico
 saepe succenserem, nihil ultra adniserim, cuius poenitere
 me posset. quod mater mea; quamuis iuuenis esset deces-
 sura, mecum tamen nouissimos aetatis annos transegerit.
 quod, quotiescumque animus fuit, pauperi alicui, aut alias
 indigo, opem ferre, numquam responsum est, non suppe-
 tere nummos mihi, unde id fieret: quodque nulla mihi um-
 quam talis necessitas obtigerit, ut ab alio sumere cogere.
 quod vxor eiusmodi mihi obuenerit, tam obsequens, tam
 amans, tam simplex: quod ea fuerim illorum copia instru-
 ctus, qui ad liberos educandos mihi idonei existerent. quod
 per insomnia remedia mihi fuerint indicata, quum alia,
 tum aduersus sanguinis excreationem et capitis vertigi-
 nem: quod et Caietae aliquando factum est. quod, quum
 philosophandi cupiditas incessisset, non in sophistam ali-
 quem inciderim, nec commentariis euoluendis, vel syllo-

συγγραφεῖς, ἢ συλλογισμὸς ἀναλύειν, ἢ περὶ τὰ μετεωρολογικὰ καταγίνεσθαι πάντα γὰρ ταῦτα θεῶν βοηθῶν καὶ τύχης δεῖται.

Τὰ ἐν Κεάδοις πρὸς τῷ Γρανῆα.

gismis resoluendis, vel meteorologicis discutiendis, tempus deses contriuerim. etenim ista omnia Diis adiutoribus ac Fortuna indigebant.

Quae apud Quados ad Granuam.

ΒΙΒΛΟΣ Β΄.

Εὐθεὺς προλέγειν ἑαυτῷ. Συντεύξομαι περιέργω, ἀχαρίσω, ὑβρισηῖ, δολερῷ, βασκάνῳ, ἀκοινωνήτῳ. πάντα ταῦτα συμβέβηκεν ἐκείνοις παρὰ τὴν ἀγνοίαν τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν. ἐγὼ δὲ θεωρηκῶς τὴν φύσιν τῶν ἀγαθῶν, ὅτι καλόν, καὶ τῶν κακῶν, ὅτι αἰχρὸν, καὶ τὴν αὐτῶν τῶν ἀμαρτάνοντες φύσιν, ὅτι μοι συγγενὴς, ἔχῃ αἵματος, ἢ σπέρματος τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ νῦν, καὶ θείας ἀπομοίρας μέτοχος, ἕτε βλαβῆναι ὑπὸ τινος αὐτῶν δύναμαι αἰχρῶ γάρ με εὐδὲς περιβάλλει ἕτε ἐργίζεσθαι τῷ συγγενεῖ δύναμαι, ἕτε ἀπέχθασθαι αὐτῷ. γε-

LIBER II.

MANE praedicere *memento* tibi: hodie futurum est, ut rem habeam cum curioso aliquo, ingrato, proteruo, doloso, inuido, illiberali, obueniunt illis ista omnia a bonorum maiorumque inscitia. ego vero, quum et naturam boni norim, quod honestum, malique, quod inhonestum sit, ipsamque adeo delinquentis naturam, quod congener mihi sit, non tam quod sanguinis seminisque eiusdem, quam quod mentis ac portionis diuinae mecum particeps; nec laedi posse me ab horum ullo compertum habeo: (neque enim inhonesta re aliqua me quisquam inuoluerit) sed nec succensere conge-

γόμεναι γὰρ πρὸς συνεργίαν, ὡς πόδες, ὡς χεῖρες, ὡς βλέφαρα, ὡς αἱ τοῖχαι τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω ὀδόντων. τὸ ἔν ἀντιπράσσειν ἀλλήλοις, παρὰ φύσιν. ἀντιπρακτικὸν δὲ τὸ ἀγανακτεῖν καὶ ἀποπρέβεσθαι.

β'. Ὁ, τι ποτὲ τῆτό εἰμι, σαρκία ἐστὶ καὶ πνευματίον, καὶ τὸ ἡγεμονικόν. ἄφες τὰ βιβλία· μηκέτι σπῶ. ἡ δέδοται· ἀλλ' ὡς ἤδη ἀποθνήσκων, τῶν μὲν σαρκίων καταφρόνησον· λύθρος καὶ ὀσάρια, καὶ κροκύφαντον, ἐκ νεύρων, φλεβίων, ἀρτηριῶν πλεγμάτιον. θεάσαι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα, ὁποῖόν τι ἐστίν· ἄνεμος· ἔδὲ αἰετὸ αὐτὸ, ἀλλὰ πάσης ὥρας ἐξεμύμενον, καὶ πάλιν ῥοφόμενον· τρίτον ἔν ἐστὶ τὸ ἡγεμονικόν. ὧδε ἀπονοήθητι· γέρον ἐῖ· μηκέτι τῆτο ἐάσης δαλεῦσαι· μηκέτι καθ' ὁρμὴν ἀκοινώνητον νευροσπασηθῆναι· μηκέτι τὸ εἰμαρμένον, ἢ παρὸν δυσχερᾶναι, ἢ μέλλον ὑποδύεσθαι.

γ'. Τὰ τῶν Θεῶν προνοίας μεσά. τὰ τῆς τύχης ἢ ἀνευ φύσεως, ἢ συγκλώσεως, καὶ ἐπιπλοκῆς τῶν προνοία διοικημένων, πάντα ἐκείθεν ῥεῖ· πρόσθε δὲ τὸ

neri possum, eumue odisse. siquidem ad mutuas operas nati sumus; quomodo pedes, manus, palpebrae, dentium superiorum inferiorumque ordines, aduersari itaque sibi inuicem praeter naturam. aduersantis est autem succensere et auersari.

2. Quidquid sum, constat id omne caruncula, animula, et parte principante. *proinde* mitte libros: nec distrahere amplius: (nihil obstat, quo minus hoc facias) sed tamquam qui iam statim moriturus sis, carnes istas contemnas: cruor est, et officula, et reticulum ex nervis, venulis, arteriisque contextum. Quin et animam considera, qualis sit; spiritus est, *sive aer*; nec is semper idem, sed qui iugiter efflatus de novo resorbetur. tertium restat, pars illa principatum gerens. tu ergo sic tecum: senex es: partem tui principem seruire ulterius ne siueris: sed nec moribus a communione humana alienis raptari: nec fatum vel praesens inique ferre, vel futurum panere.

3. Deorum opera prouidentiae plena sunt. nec quae fortuna sunt, absque naturae ope proueniunt, aut sine connexioni implexuque rerum earum, quae prouidentia dispen-

ἀναγκαῖον, καὶ τὸ τῷ ὅλῳ κόσμῳ συμφέρον, ἔ μέρος εἶ.
παντὶ δὲ φύσει μέρος ἀγαθόν, ὃ φέρει ἢ τῷ ὅλῳ φύ-
σις, καὶ ὃ ἐκείνης ἐστὶ σωσικόν. σῶζῃσι δὲ κόσμον, ὥσ-
περ αἱ τῶν σοιχείων, ἕτως καὶ αἱ τῶν συγκριμάτων με-
ταβολαί. ταῦτά σοι ἀρεαίτω, αἰεὶ δόγματα ἔσω. τὴν δὲ
βιβλίῳν δίδωμι ῥήσον, ἵνα μὴ γογγύζων ἀποθάνῃς,
ἀλλὰ ἴλασας ἀληθῶς, καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχάριστος τοῖς
θεοῖς.

δ'. Μέννησο, ἐκ πόσῃ ταῦτα ἀναβάλλῃ, καὶ ὅπο-
σάκις προθεσμίαν λαβὼν παρὰ τῶν θεῶν, ἔ χρεῖ αὐ-
ταῖς. δεῖ δὲ ἤδη ποτὲ αἰσθέσθαι, τίνος κόσμος μέρος εἶ,
καὶ τίνος διοικῶντος τὸν κόσμον ἀπόρροια ὑπέστης καὶ
ἔτι ὅρος ἐστὶ σοι περιγεγραμμένος τῷ χρόνῳ, ὃ εἰάν εἰς
τὸ μὴ ἀπαιθριάσαι χεῖρη, οἰχήσεται, καὶ οἰχήσῃ, καὶ
αὐθις ἔχ ἥξειται.

ε'. Πάσης ὥρας φρόντιζε σιβαρῶς, ὡς Ῥωμαῖος,
καὶ ἄρρην, τὸ ἐν χερσὶ μετὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἀπλάστῃ
σεμνότητος, καὶ φιλοσοφίας, καὶ ἐλευθερίας, καὶ δι-

lantur. inde profluunt omnia: accedit et necessitas quaedam,
et totius mundi, cuius tu pars es, utilitas. illud est autem
parti unicuique bonum, quod vniuersi fert natura, quodque
ad eandem conseruandam conducit. porro conseruant mun-
dum hunc, sicut elementorum, ita et concretorum ex his
mutationes. Ista tibi sufficiant: decretorum vice iugiter sint,
librorum vero sitim pelle; ut ne murmurans moriaris, sed
vere propitius, Deoque ex animo gratus.

4. Memento, quamdiu ista distuleris, et quoties oppor-
tunitates a diis tibi oblatas neglexeris. tandem aduertat
oportet, cuiusnam mundi pars sis, et cuiusnam mundi recto-
ris propago: sed et praescriptum esse tibi temporis termi-
num: quod, nisi ad *animum* serenandum accommodaueris,
auolaturum est illud, te simul abrepto, nec deinceps redi-
turum.

5. Cura haec iugiter incumbat tibi, ut, quidquid in ma-
nibus est, strenue peragas, prout Romanum virumque decet,
cum exquisita, nec arcessita, tamen, grauitate, humanitate,

καϊότητος πράσσειν· καὶ σχολὴν σαυτῷ ἀπὸ πασῶν τῶν ἄλλων Φαντασιῶν πορίζειν. ποριεῖς δὲ, ἂν, ὡς ἔχῃ τὴν τῷ βίῳ, ἐκάστην πράξιν ἐνεργῆς, ἀπηλλαγμένην πάσης εἰκαϊότητος, καὶ ἐμπαθῆς ἀποστροφῆς ἀπὸ τῷ αἰετῶντος λόγου, καὶ ὑποκρίσεως, καὶ Φιλαυτίας, καὶ δυσ-αρεσθήσεως πρὸς τὰ συμμεμοιραμένα. Ὁρᾷς, πῶς ὀλίγα ἐστὶν, ὧν κρατήσας τις δύναται εὖρεν καὶ Θεοδῆ βιώσαι βίον; καὶ γὰρ οἱ Θεοὶ πλέον ἔδδεν ἀπαιτήσασσι παρὰ τῷ ταῦτα Φυλάσσοντος.

5'. Ὑβρίζε, ὕβριζε αὐτήν, ὦ ψυχὴ· τῷ δὲ τιμῇσαι σεαυτὴν ἔκτετι καιρὸν ἔξεις· εὖ γὰρ ὁ βίος ἐκάστω. ἔτος δὲ σοι σχεδὸν διήνυσται, μὴ αἰδομένη σεαυτήν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλων ψυχαῖς τιθεμένη τὴν σὴν εὐμοίριαν.

6'. Περισπᾶ τί σε τὰ ἔξωθεν ἐμπίπτοντα· καὶ σχολὴν πάρεχε σεαυτῷ τῷ προσμανθάνειν ἀγαθόν· τι, καὶ παῦσαι ῥεμβόμενος. ἤδη δὲ καὶ τὴν ἐτέραν περιφορὰν Φυλακτέον. ληρῆσι γὰρ καὶ διὰ πράξεων οἱ κα-

libertate, iustitia: animunque interim ab aliis omnibus cogitationibus abducas. abduces autem, si, tamquam vitae tuae nouissimam, actionem vnamquamque peregeris; temeritate omni liberam, et declinatione per adfectus vim a rationis dictamine; simulatione itidem, et amore sui, eorumque, quae a numine destinata sunt, auersatione. Vides, quam pauca sint, quae si quis tenuerit, prosperam ac diuinam propemodum vitam degere detur, siquidem et dii ipsi nihil amplius exigent ab eo, qui ista obseruauerit.

6. Ignominia, ignominia, inquam, te adficis, o anima! honorem autem tibi tuum vindicandi, haud erit amplius opus portunitas. fugit enim unicuique brevis aetas. ea vero tibi prope confecta est, dum tui ipsius reuerentiam nullam habes, sed in aliorum animis felicitatem tuam collocas.

7. Ne te distrahant, quae extrinsecus obueniunt tibi: sed otium tibi praestes, quo boni aliquid addiscas, et huc illuc ferri desinas. ceterum et alia hic alucinatio cauenda est. nugae siquidem agunt actiuosi haud pauci, dum vitam agendo

κρηκότες τῷ βίῳ, καὶ μὴ ἔχοντες σκοπὸν, ἐφ' ὃν πᾶσαν ὁρμὴν καὶ καθάπαξ φαντασίαν ἀπευθύνουσιν.

η'. Παρὰ μὲν τὸ μὴ ἐφιστάνειν, τί ἐν ἄλλῃ ψυχῇ γίγνεται, ἢ ῥαδίως τις ὥφθῃ κακοδαιμονῶν· τὰς δὲ τοῖς τῆς ἰδίας ψυχῆς κινήμασι μὴ παρακολαθῆντας ἀνάγκη κακοδαιμονεῖν.

θ'. Τάτων αἰεὶ δεῖ μεμνήσθαι, τίς ἢ τῶν ὅλων φύσις, καὶ τίς ἢ ἐμὴ, καὶ πῶς αὕτη πρὸς ἐκείνην ἔχουσα, καὶ ὁποῖόν τι μέρος, ὁποῖα τῇ ὅλῃ ἔσται, καὶ ὅτι ἔδειξεν ὁ κωλύων τὰ ἀκόλαστα τῇ φύσει, ἧς μέρος εἶ, πράσσειν τε αἰεὶ καὶ λέγειν.

ι'. Φιλοσόφως ὁ Θεόφραστος ἐν τῇ συγκρίσει τῶν ἀμαρτημάτων, ὡς ἂν τις κοινότερον τὰ τοιαῦτα συγκρίνειε, φησὶ, βαρύτερα εἶναι τὰ κατ' ἐπιθυμίαν πλημμελέμενα τῶν κατὰ θυμόν. ὁ γὰρ θυμῶμενος μετὰ τρυφῆς λύπης καὶ λεληθυίας συστολῆς φαίνεται τὸν λόγον ἀποστρεφόμενος· ὁ δὲ κατ' ἐπιθυμίαν ἀμαρτάνων, ὑφ' ἡδονῆς ἠττώμενος, ἀκολαστότερός πως φαίνεται, καὶ θηλύτερος ἐν ταῖς ἀμαρτίαις· ὁρῶνς ἔν καὶ φιλοσοφίας

conterunt; sed scopum, ad quem conatus suos cogitationesque omnes dirigant, sibi propositum nullum habent.

8. Vix, aut ne vix quidem, quisquam ideo infeliciter agere deprehensus est, quia in alienis animis quid ageretur, non animadverterit: ceterum qui animorum suorum motus non attendunt, hi vero infeliciter agant necesse est.

9. Horum meminisse semper oportet, quae universi, quae tua natura sit, quomodo haec ad illam adfecta, qualisque pars qualis universi existat; quod etiam nemo sit, qui prohibere te possit, quo minus ea facias dicasque semper, quae naturae illi, cuius pars es, consentanea fuerint.

10. Philosophice Theophrastus, in peccatis inter se conferendis, (prout vulgo conferri solent) dicit; graviora esse, quae per cupidinem, quam quae per iram admittuntur. etenim, qui irascitur, cum dolore quodam et contractione animi occulta a rationis tramite declinare videtur: qui vero per cupidinem delinquit, quia voluptate vincitur, intemperantior quodammodo, et in peccando effeminatior videtur: recte

αἰξίως ἔφη, μείζονος ἐγκλήματος ἔχεισθαι τὸ μεθ' ἡθρ-
νῆς ἀμαρτανόμενον, ἥπερ τὸ μετὰ λύπης· ὅλως τε ὁ
μὲν προηδικημένῳ μᾶλλον ἔοικε, καὶ διὰ λύπην ἠναγ-
κασμένῳ θυμωθῆναι· ὁ δὲ αὐτόθεν πρὸς τὸ ἀδικεῖν ὤρ-
μηται, φερόμενος ἐπὶ τὸ πρᾶξαι τινα κατ' ἐπιθυμίαν.
ια'. Ὡς ἡδὴ δυνατὸν ὄντος ἐξίέναι τῷ βίῃ, ἔτως
ἕκαστα ποιεῖν καὶ διανοεῖσθαι. τὸ δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀπελ-
θεῖν, εἰ μὲν θεοὶ εἰσιν, ἔδὲν δεινόν. κακῶ γάρ σε ἔκ
ἀν περιβάλοιεν· ἢ δὲ εἰ τι ἔκ εἰσιν, ἢ ἔ' μέλει αὐτοῖς
τῶν ἀνθρωπείων, τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κενῶ θεῶν, ἢ
προνοίας κενῶ; ἀλλὰ καὶ εἰσι, καὶ μέλει αὐτοῖς τῶν
ἀνθρωπείων· καὶ τοῖς μὲν κατ' ἀλήθειαν κακοῖς ἵνα
μὴ περιπίπτῃ ὁ ἀνθρώπος, ἐπ' αὐτῷ τὸ πᾶν ἔθεντο·
τῶν δὲ λοιπῶν εἰ τι κακὸν ἦν, καὶ τῷτο ἀν προΐδοντο,
ἵνα ἐπῇ τὸ πάντῃ μὴ περιπίπτειν αὐτῷ. ὁ δὲ χεῖρ
μὴ ποιεῖ ἀνθρώπον, πῶς ἀν τῷτο βίον ἀνθρώπου χεῖρ
ποιήσκειν; ἔτε δὲ κατ' ἄγνοιαν, ἔτε εἰδυῖα μὲν, μὴ δυ-
ναμένη δὲ προφυλάξασθαι, ἢ διορθώσασθαι τὰῦτα, ἢ

igitur, nec indigne philosopho, pronuntiauit, amplioris esse
criminis, quod cum voluptate, quam quod cum dolore ad-
mittitur. atque omnino alter ei similior existit, qui prior
læsus doloris ratione ad irascendum adigitur: quum is spon-
te sua ad laedendum feratur, qui ad perpetrandum quidquam
cupidine ducitur.

II. Ita quæque facias cogitesque, oportet, ut qui con-
festim e vita hac possis discedere. humanis autem excedere,
siquidem dii sunt, nihil est grave. neque enim malo villo illi
inuoluent te. si vero vel nulli sunt, vel nullam rerum hu-
manarum curam gerunt, quid attinet tandem vivere in mun-
do, vel deorum, vel providentiæ inani? ceterum et sunt illi,
et res humanas curant: et ne in ea, quæ vere mala sunt,
incidat quisquam, in ipsius arbitrio prorsus posuere: reli-
quorum si quid malum existeret, et de hoc utique pariter
prospexissent, quo in ipso situm foret, in istud quæque ne in-
cideret. at vero, quod hominem deteriorem non facit, vitam
hominis deteriorem efficere qui possit? nec imprudens autem,
nec prudens utique; sed præcauere, aut corrigere, impotens,

τῶν ὅλων φύσις παρῆδεν ἄν' ἔτε ἂν τηλικῆτον ἡμαρ-
 τεν, ἥτοι παρ' ἀδυναμίαν, ἢ παρ' ἀτεχνίαν, ἵνα τὰ
 ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ἐπίσης τοῖς τε ἀγαθοῖς ἀνθρώ-
 ποις καὶ τοῖς κακοῖς πεφυρμένως συμβαίῃ. Θάνατος
 δέ γε καὶ ζωὴ, δόξα καὶ ἀδοξία, πόνος καὶ ἡδονή,
 πλῆτος καὶ πενία, πάντα ταῦτα ἐπίσης συμβαίῃ ἀν-
 θρώπων τοῖς τε ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς, ἔτε καλὰ
 ὄντα, ἔτε αἰχρᾶ. ἔτ' ἂρ' ἀγαθὰ, ἔτε κακὰ ἐσι.

ιβ'. Πῶς πάντα ταχέως ἐναφανίζεται, τῷ μὲν
 κόσμῳ αὐτὰ τὰ σώματα, τῷ δὲ αἰῶνι αἱ μνήμαι αὐτῶν,
 οἷά ἐσι τὰ αἰσθητὰ πάντα, καὶ μάλιστα τὰ ἡδονῇ δελεᾶ-
 ζοντα, ἢ τῷ πόνῳ φοβῶντα, ἢ τῷ τύφῳ διαβεβοημένα·
 πῶς εὐτελῇ καὶ εὐκαταφρόνητα, καὶ ῥυπαρὰ, καὶ εὐ-
 φθαρτα, καὶ νεκρὰ, νοεῖας δυνάμεως ἐφιστάναι. τί εἰσιν
 ἔτοι, ὧν αἱ ὑπολήψεις καὶ αἱ φωναὶ τὴν εὐδοξίαν· τί ἐστι
 τὸ ἀποθανεῖν· καὶ ὅτι, εἴαν τις αὐτὸ μόνον εἰδῇ, καὶ τῷ με-
 ρισμῷ τῆς ἐννοίας διαλύσῃ τὰ ἐμφανταζόμενα αὐτῷ,
 ἔκείτι ἄλλο τι ὑπολήψεται αὐτὸ εἶναι, ἢ φύσεως ἔργον.

vniversi natura neglexit ista: nec errorem tam immanem ad-
 misisset unquam, siue per impotentiam, siue per imperitiam,
 ut bona ac mala, bonis malisque ex aequo hominibus, nullo
 facto discrimine, contingere pateretur. atqui mors et vita, ho-
 nor et ignominia, dolor et voluptas, opes et paupertas, ista
 omnia bonis pariter malisque contingunt, quum nec honesta
 ea, nec inhonesta sint. nec bona itaque, nec mala sunt.

12. Facultatis rationalis est, considerare, quam velociter
 evanescent omnia, in mundo corpora, in aeuo eorumdem et-
 iam memoria: cuiusmodi sint omnia, quae sub sensum ca-
 dunt; horumque ea maxime, quae vel voluptate adliciunt,
 vel dolore percellunt, vel cum fastu celebrantur: quam vi-
 lia, contemnenda, quam sordida, caduca, mortua sint. qui-
 nam ii sint, quorum opiniones vocesque claritatem *largiun-
 tur*. quid sit ipsum mori: quodque, si quis rem ipsam per se
 intueatur, cogitationeque ab illa submouerit ea omnia, qui-
 bus tamquam larvis horrendis instructa imaginationi nostrae
 se obicit, nihil esse aliud comperiet, quam opus naturae.

Φύσεως δὲ ἔργον ἔστις φοβεῖται, παιδίον ἐκ τούτου μέ-
 τρι οὐ μόνον Φύσεως ἔργον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ συμφέρον αὐτῇ·
 πῶς ἄπτεται θεῷ ἄνθρωπος, καὶ κατὰ τί αὐτῷ μέρος, καὶ
 ὅταν πῶς ἔχη διακίηται τὸ τῷ ἀνθρώπῳ τῷτο μέρος.

ιγ'. Οὐδὲν ἀθλιώτερον τῷ πάντα κύκλῳ ἐκπεριβε-
 χαμένῳ, καὶ τὰ νέεσθαι γὰρ, Φησὶν, ἐξουνῶντας, καὶ τὰ
 ἐκ παῖς ψυχαῖς τῶν πλησίον διὰ τεκμάρσεως ζητῶντος,
 μὴ αἰσθημένῳ δὲ, ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μόνῳ τῷ ἑνὶ αὐτῷ
 δαίμονι εἶναι, καὶ τῷτον γνησίως θεραπεύειν. Θεραπεία
 δὲ αὐτῷ, καθαρὸν πάθος διατηρεῖν καὶ εἰκαιότητος, καὶ
 δυσαρξήσεως τῆς πρὸς τὰ ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων γι-
 νομένα. τὰ μὲν γὰρ ἐκ θεῶν αἰδέσιμα δι' ἀρετὴν· τὰ
 δὲ ἐκ ἀνθρώπων φίλα διὰ συγγένειαν· ἐστὶ δὲ, ὅτε καὶ
 τρόπον τινὰ ἐλθεῖναι, δι' ἄγνοιαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν,
 ἐκ ἐλατίῳ ἢ πῆρωσις αὐτῇ τῆς τρισηχῆς τῷ διακί-
 νειν τὰ λευκὰ καὶ μέλαινα.

ιδ'. Καὶ τρισχίλια ἔτη βιώσεσθαι μέλλης, καὶ
 τόσαυτάκις μύρια, ὅμως μέμνησο, ὅτι ἑδεῖς ἄλλου ἀπο-

opus autem naturæ vllum quisquis expauescit, puer est.
 verum enimvero mori non est opus tantum naturæ, sed quod
 eidem et conducatur: *eiusdem denique facultatis fuerit, conside-*
rare, homo Deum quomodo, et qua sui parte contingat; quo-
 que pacto habitura se sit pars ista, vbi corpore soluta fuerit.

13. Nihil homine illo miserius est, qui omnia vndique
 peruagatur, et quum ea, quæ subter terram sunt, quod ille
 ait, scrutatur, tum quæ in animis alienis, coniectura nititur
 indagare: nec intelligit interim sufficere sibi, vt cum eo,
 quem intra se gerit, genio versetur, eumque legitime colat,
 colet autem, si adfectibus immunem custodierit, et temeritate
 alienum, nec offensum re aliqua, quam vel dii, vel homines
 egerint. quæ enim dii agunt, virtutis nomine, veneranda:
 quæ homines, cognitionis ratione, sunt amica: sed et modo
 quodam miserranda quandoque ob bonorum malorumque igno-
 rationem, nec sane defectus hic minor est illo, qui alba et
 nigra internoscere prohibet.

14. Etiam si ter mille annos victurus esses, et totidem
 insuper myriadas; illud tamen meminisse debes, nec vllam

βάλλει βίον, ἢ τῷτον, ὃν ζῇ· ἔδὲ ἄλλον ζῇ, ἢ ὃν ἀποβάλλει. εἰς ταυτὸ ἐν καθίσταται τὸ μήκιστον τῷ βραχυτάτῳ. τὸ γὰρ παρὸν πᾶσιν ἴσον, (εἰ) καὶ τὸ ἀπολαμβάνειν, ἔκ' ἴσον· καὶ τὸ ἀποβαλλόμενον ἕτως ἀκαρταῖον ἀναφαίνεται. ἔτε γὰρ τὸ παρωχηκός, ἔτε τὰ μέλλον ἀποβάλλοι ἂν τις. ὃ γὰρ ἔκ' ἔχει, πῶς ἂν τις τῷτο αὐτῷ ἀφέλοιτο; τάτων ἐν τῶν δύο δὲ μεμνησθαι ἑνὸς μὲν, ὅτι πάντα ἐξ αἰδῆς ὁμοσιδῇ καὶ ἀνακυκλῆμενα, καὶ ἔδὲν διαφέρει, πότερον ἐν ἑκατὸν ἔττειν, ἢ ἐν διακοσίοις, ἢ ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ τὰ αὐτά τις ὄψεται. ἑτέρου δὲ, ὅτι καὶ ὁ πολυχρονιώτατος, καὶ ὁ τάχιστα τεθνηξόμενος, τὸ ἴσον ἀποβάλλει. τὸ γὰρ παρὸν ἐστὶ μόνον, ἔς τερίσκεισθαι μέλλει, ὅπερ γε ἔχει καὶ τῷτο μόνον· καὶ, ὃ μὴ ἔχει τις, ἔκ' ἀποβάλλει.

14. Ὅτι πᾶν ὑπόληψις. δῆλα μὲν γὰρ τὰ πρὸς τὸν Κύριον Μόνιμον λεγόμενα· δῆλον δὲ καὶ τὸ χρησίμον τῷ λεγομένῳ, εἰ τις αὐτῷ τὸ νόσιμον μέχρι τῷ ἀληθῆς δέχεται.

aliam vitam ab ea, quam degit, amittere quemquam: nec aliam ab ea, quam amittit, degere. eodem ergo redit longissimum aetatis spatium cum eo, quod est brevissimum. praesens siquidem tempus est omnibus aequale: et quod amittitur, ergo aequale est omnibus: eademque ratione id, quod amittitur, momentaneum tantum esse constat. neque enim aut praeteritum, aut futurum, amittere quis potest. nam quis cuiquam id, quod non habet, abstulerit? horum itaque duorum meminisse oportebit: alterius nimirum, quod omnia ab aeterno consimilia fuerint, et in orbem ferantur: itaque nihil interesse, per centum annos, an per ducentos, an per tempus interminatum, eadem quis visurus sit, alterius vero, quod is, qui quam diutissime vixerit, et is, qui quam celerrime mortuus fuerit, tantumdem vitae prorsus amittit vterque. praesens siquidem duntaxat vterque tempus amittit, quum hoc duntaxat habeat, nec amittere possit quis, quod non habet.

15. In opinione sita sunt omnia. docent hoc, quae a Monimo dicta sunt. horum autem utilitas comparebit, si quis, quae festiue ab illo conscripta sunt, quatenus veritatem habent patrocinantem, admiserit.

15'. Ὑβρίζει ἑαυτὴν ἢ τῷ ἀνθρώπῳ ψυχῇ, μάλιστα μὲν, ὅταν ἀπώσημα μὲν καὶ οἷον Φῦμα τῷ κόσμῳ ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ γένηται. τὸ γὰρ διαχεράνειν τὴν τῶν γινομένων, ἀπόστασις ἐστὶ τῆς φύσεως, ἥς ἐν μέρει ἐκάστη τῶν λοιπῶν φύσεις περιέχονται. ἔπειτα δὲ, ὅταν ἀνθρώπῳ τινα ἀποσραφῇ, ἢ καὶ ἐναντία φέρεται, ὡς βλάβη ψαῖα, οἷα εἰσιν αἱ τῶν ὀργιζομένων. τρίτον ὑβρίζει ἑαυτὴν, ὅταν ἡσῶται ἡδονῆς, ἢ πόνου. τέταρτον, ὅταν ὑποκρίνηται, καὶ ἐπιπλάσῃ, καὶ ἀναλήθως τι ποιῇ, ἢ λέγῃ. πέμπτον, ὅταν προῶξιν τινα ἑαυτῆς καὶ ὀρμὴν ἐπ' ἐδένα σκοπὸν ἀφίῃ, ἀλλὰ εἰκῇ καὶ ἀπαραικολογήτως ὅτις ἐνεργῇ, δέον καὶ τὰ μικρότατα κατὰ τὴν ἐπὶ τὸ τέλος ἀναφορὰν γίνεσθαι· τέλος δὲ λογικῶν ζώων, τὸ ἔπεσθαι τῷ τῆς πόλεως καὶ πολιτείας τῆς πρεσβυτάτης λόγῳ καὶ θεσμῷ.

16'. Τῷ ἀνθρώπῳ βίη ὁ μὲν χρόνος, στιγμή· ἢ δὲ εὐσία, ῥέεσα· ἢ δὲ αἰσθησις, ἀμυδρά· ἢ δὲ ὅλα τῷ σώματος σύγκρισις, εὐσηπτος· ἢ δὲ ψυχὴ, ῥόμβος· ἢ δὲ

16. Contumelia se adficit anima humana: in primis, quando abscessus et quasi struma mundi, quantum in ipso est, euadit. abscessionem enim facit a natura, in cuius parte aliqua reliquorum omnium cuiusque natura continetur, qui re aliqua obueniente offenditur. deinde quum vel hominem quemcumque auersatur, vel laedendi consilio aduersatur aliqui: huiusmodi sunt autem irascentium animae. tertio, contumelia se adficit, quum voluptati, vel dolori, succumbit. quarto, quum simulat, ac ficit, vel falso agit quidquam, loquiturue. quinto, quoties actionem, aut conatum suum ad nullum certum scopum destinat, sed temere agit, et nescia ipsa, quid velit: quum etiam minutissima quaeque ita sint agenda, ut ad finem ipsum referantur: finis autem animantium rationis participum hic est, ut ciuitatis ac politiae antiquissimae rationi legibusque obsequantur.

17. Vitae humanae tempus, punctum est: natura, fluxa: sensus, obscurus: corporis vniuersi fabrica, putrescere prona: anima, vaga: fortuna, res imperuestigabilis: fama,

τύχη, δυστέκμαρτον, ἢ δὲ φήμης ἀκαρτον. συνελόντι δὲ εἰπεῖν, πάντα, τὰ μὲν τῷ σώματος, ποταμός· τὰ δὲ τῆς ψυχῆς; ὕπνιστος καὶ τύφος· ὁ δὲ βίος, πόλεμος καὶ ξένος ἐπιδημία· ἢ ὑπεροφημία δὲ, λήθη. τί οὖν τὸ παρρησιόεσσι δυνάμενον; ἐν καὶ μόνον φιλοσοφία. τὸτο δὲ ἐν τῷ τηρεῖν τὸν ἑνδον δαίμονα ἀνύβριστον, καὶ ἀσυνῆτον, καὶ πόρων κρείσσονα, μηδὲν εἰκῇ ποιῶντα, μηδὲ διεψευσμένως καὶ μεθ' ὑποκρίσεως, ἀνευδεῖν τῷ ἄλλῳ παῖσά τι, ἢ μὴ ποιῆσαι· ἔτι δὲ τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα δεχόμενον, ὡς ἐκείθεν ποθεῖν ἐρχόμενα, ὅθεν αὐτὸς ἦλθεν· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν θάνατον ἴλεω τῇ γνώμῃ περιμένοντα, ὡς ἔδεν ἄλλο, ἢ λύσιν τῶν τοιχείων, ἐξ ὧν ἕκαστον ζῶον συγκρίνεται. εἰ δὲ αὐτοῖς τοῖς τοιχείοις μηδὲν αἰνὸν ἐν τῷ ἕκαστον διηνεκῶς εἰς ἕτερον μεταβάλλειν, διατί ὑπιδηταί τις τὴν πάντων μεταβολὴν καὶ διάλυσιν; κατὰ φύσιν γάρ· ἔδεν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν.

Τὰ ἐν Καρμέντῳ.

quiddam iudicii expers: et, ut verbo dicam, omnia, corporis quidem fluuius; animæ vero, somnium et fumus: vita, militia et hospitis in peregrino mora: fama postuma, obliuio mera. quidnam est ergo, quod *hominem* deducere et transmittere possit? res sola et vnica est, philosophia. ea autem in hac consistit, ut genium quis suum interim conseruet integrum, contumelia ac laesione omnî immunem, voluptate ac dolore omnî superiorem, nihil temere, aut fide simulateque agentem, sibi sufficientem, quum, ut alii faciant, aut ne faciant quid, opus nihil habeat: porro, quaecumque eueniunt, ac destinantur sibi, ita excipientem, tamquam inde obuenientia, vnde venerit ipse: mente denique propitia placidaque mortem ipsam expectantem, tamquam elementorum eorum dissolutionem, ex quibus animal vnumquodque consistit. si autem elementis ipsis nihil graue contingit, quod in alterum vnumquodque eorum iugiter transmutatur, cur illam, quae omnibus accidit, mutationem ac dissolutionem metuat, aut suspectam quis habeat? secundum naturam quippe fit: nihil est autem malum, quod est naturæ consentaneum.

Quae Carnuntî.

Β Τ Β Λ Θ Σ γ.

Οὐχὶ τὸτο μόνον δεῖ λογίζεσθαι, ὅτι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀπαναλίσκεται ἡ βίος, καὶ μέρας ἑλάττω αὐτῷ καταλείπεται· ἀλλὰ καὶ ἐκείνο λογισθόν, ὅτι, εἰ ἐπὶ πλείονος βιώῃ τις, ἐκείνῳ γὰρ ἁδόντων, εἰ ἐξαρκέσει ὁμοία αὐθιγὰ ἢ διάνοια πρὸς τὴν σύνεσιν τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς θεωρίας τῆς συντηρήσεως εἰς τὴν ἐμπειρίαν τῶν τε θείων καὶ τῶν ἀνθρωπείων, εἰ γὰρ παραληρεῖν ἄρξῃται, τὸ μὲν διαπνεῖσθαι, καὶ τρέφεσθαι, καὶ φροντάζεσθαι, καὶ ὁρμᾶν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, ἐκ ἐνδοσέως τὸ δὲ εἶναι τῷ χρῆσθαι, καὶ τὰς τῷ καθήκοντος ἀρετὰς ἀκριβεῖν, καὶ τὰ προφαινόμενα διακρίβειν, καὶ περὶ αὐτῷ τῷ, εἰ ἤδη ἐξακτέον αὐτόν, ἐφιστάνειν, καὶ ὅσα τοιαῦτα λογισμῶν συγγεγυμνασμένῃ πάνυ χρῆσθαι, προαποσβέννυσθαι, χρῆσθαι ἐν ἐπείγεσθαι, ὃ μόνον τῷ ἐγγυτέρῳ τῷ θανάτῳ ἐκαστοτε γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐννόησιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν παρακολέθησιν προαπολήγειν.

LIBER III.

NON est hoc tantum nobis cogitandum, singulis diebus absumi vitam, minoremque eiusdem superesse portionem: sed et illud reputandum, quod, si quis diutius vitam protraxerit, incertum sit, utrum mentis vires pariter idoneas sit habiturus ad rerum intelligentiam, et ad contemplationem eam, quae ad rerum divinarum humanarumque peritiam contendit. nam si delirare coeperit, perspiratio forsan, et nutritio, et imaginatio, et appetitus, et istiusmodi reliqua, neutiquam deficient: ea vero vis, qua sese uti possit, et officii sui numeros omnes absolvere, et quae animo conceperit, distincte explicare, et de hoc ipso, an mortem sibi consciscere debeat, considerare, et eiusmodi uniuersa, quae rationem probe subactam desiderant, *haec, inquam, vis* iam prorsus extincta iacebit. Festinandum itaque, non hac sola ratione, quia mortem propius per momenta singula acceditur; sed hac insuper, quia rerum consideratio et intellectus ante mortem nos saepenumero destituit.

Β'. Χρὴ καὶ τὰ τοιαῦτα παραφυλάσσειν, ὅτι καὶ τὰ ἐπιγνώμενα τοῖς φύσει γινομένοις ἔχει τι εὐχαι καὶ ἐπαγωγόν. οἷον ἄρτια ὀπτωμένα παραρρήγνυται τινα μέρη· καὶ τὰυτα ἐν τὰ δέχοντα, ἕτως καὶ τρόπον τινὰ παρὰ τὸ ἐπάγγελμα τῆς ἀετοποιίας ἔχοντα, ἐπιπρέπει πως, καὶ προθυμίαν πρὸς τὴν τροφὴν ἰδίως ἀναμινεῖ. πάλιν τε τὰ σῦκα, ὅποτε ὠραιότατά ἐστὶ κέχνηται καὶ ἐν ταῖς δρυπετέσι ἐλαίαις, αὐτὸ τὸ ἐγγὺς τῇ σήψει, ἴδιον τι κάλλος τῷ καρπῷ προσίθισιν. οἱ δ' ἄχυνες δὲ καὶ νεύοντες, καὶ τὸ τῷ λέοντος ἐπισκύνιον, καὶ ὁ τῶν σῶων ἐκ τῆς σώματος ῥέων ἀφρός, καὶ πολλὰ ἕτερα, κατ' ἰδίαν εἰ τις σκοποίη. πόρρω ὄντα τῶ εὐεῖδ' ἔς, ὅμως, διὰ τὸ τοῖς φύσει γινομένοις ἐπακολυθεῖν, συνεπικοσμεῖ καὶ ψυχαγωγεῖ. ὥστε εἴ τις ἔχοι πάθος καὶ ἐννοίαν βαθυτέραν πρὸς τὰ ἐν τῷ ὅλῳ γινόμενα, σχεδὸν ἔδεν ἔχ' ὁρᾶ αὐτῷ καὶ τῶν κατ' ἐπακολυθήσιν συμβαινόντων ἠδέως πως διασυνίστασθαι. ἕτως δὲ καὶ θηρίων ἀληθῆ χάσματα, ἔχ' ἥττον ἠδέως ἄψεται, ἢ ὅσα γραφεῖς καὶ πλάττει.

2. Etiam istud est obseruatu non indignum, quod ea quoque, quae a natura genitis superueniunt, gratiam suam quamdam et venustatem obtinent. quemadmodum panis, quum coquitur, particulas quasdam diffindi cernimus: attamen immercisa et hiantia ista, quamuis ab artis pistoriae instituto aliena, decoris speciem quamdam prae se ferunt, et comedendi desiderium suo modo irritant. ficus quoque, ubi plene maturuerint, dehiscunt. sed et in oliuis praematuris illud, putredini vicinum, gratiam peculiarem quamdam baccae conciliat. spicae itidem deorsum vergentes, et leonis supercilium, et aprorum ab ore diffluens spuma, multaque alia istiusmodi, quae seorsim si quis intueatur, sunt venustate omni protul: quia tamen rebus naturalibus adnascuntur, et ornatum illis adiiciunt, et contemplantium quoque animos adficiunt. proinde, si quis animum ac cogitationem norit altius defigere in ea, quae in vniuerso hoc fiunt, nihil fere etiam in eis, quae quasi appendicis cuiusdam loco *res naturales* consequuntur, deprehendet, quod non etiam cum oblectatione quadam huic ipsi commendare sese videatur. quin et idem ferarum rictus veros haud minore cum voluptate

στα μιμνέμενοι δεικνύουσιν. καὶ γῆρας καὶ γέροντος ἀκμήν τινα καὶ ὥραν, καὶ τὸ ἐν παισὶν ἐπαφρόδιτον, τοῖς αὐτῷ σώφροσιν ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν δυνήσεται. καὶ πολλὰ τοιαῦτα ἔ παντὶ πιθανὰ, μόνῳ δὲ τῷ πρὸς τὴν φύσιν, καὶ τὰ ταύτης ἔργα γνησίως ὠκειωμένῳ προπτεῖται.

γ'. Ἱπποκράτης πολλὰς νόσους ἰασάμενος, νοσήσας ἀπέθανεν. οἱ Χαλδαῖοι πολλῶν θανάτους προηγόρευσαν εἰτα καὶ αὐτοὺς τὸ πεπερωμένον κατέλαβεν. Ἀλέξανδρος, καὶ Πομπήϊος, καὶ Γάιος Καῖσαρ, ὅλας πόλεις ἄρδην τοσαυτάκις ἀνελόντες, καὶ ἐν παρατάξει πολλὰς μυριάδας ἰππέων καὶ πεζῶν κατακόψαντες, καὶ αὐτοὶ ποτὲ ἐξῆλθον τῷ βίῃ. Ἡράκλειτος, περὶ τῆς τῷ κόσμῳ ἐκφυγώσεως τοσαῦτα Φυσιολογήσας, ὕδατος τὰ ἐντὸς πληρωθεὶς βολβίτῳ κατακεχρισμένῳ ἀπέθανεν, Δημόκριτον δὲ οἱ Φθῆρες, Σωκράτην δὲ ἄλλοι Φθῆρες ἀπέκτειναν. τί ταῦτα; ἐνέβης, ἐπλευσας, κατήχθης ἔκβηθι. εἰ μὲν ἐφ' ἑτέρον βίον, εἰδὲν θεῶν κενόν, εἰδὲ ἐκῶ.

contuebitur, quam pictorum fictorumue arte per imitationem expressos. tam vetulae item vetulie maturitatem quamdam ac decorem, quam et quidquid in pueris venustatis animum adlicientis deprehenditur, castis oculis spectare poterit. denique contingunt multa huiusmodi, quae non cuius sunt grata, sed illi duntaxat, qui aduersus naturam operaque eiusdem animum habuerit probe conciliatum.

3. Hippocrates, ubi multos sustulerat morbos, morbo tandem et ipse sublatum est. Chaldaei, quum multorum mortem praedixissent, morti demum et ipsi concesserunt. Alexander, Pompeius, C. Caesar, quum tot vrbes funditus euerissent, tot hominum myriades in praelio cecidissent, ipsi quoque tandem vita excefferunt. Heraclitus, de mundi conflagratione quum prolixè differuisset, aqua *intercute* viscera distentus, stercoreque oblitus bubulo, interiit. Democritum pediculi, Socratem etiam pediculi, sed aliusmodi, sustulerunt. quorsum ista? nauem conscendisti, nauigasti, appulisti: egredere, si ad vitam alteram; nihil, ne ibi quidem, numinis est inane, sin sensu cariturus sis, desines voluptatibus ac dolori.

εἰ δὲ ἐν ἀναισθησίᾳ, παύσῃ πόνων καὶ ἡδονῶν ἀνεχόμενος, καὶ λατρεύων τοσάτω χείρονι τῷ ἀγγεῖῳ. ἢ περὶ ἐσι τὸ ὑπηρετῆν· τὸ μὲν γὰρ νῆς καὶ δαίμων, τὸ δὲ γῆ καὶ λύθρος.

δ'. Μὴ κατατρίψῃς τὸ ὑπολιπόμενον τῇ βίᾳ μέρος ἐν ταῖς περὶ ἐτέρων φαντασίαις, ὅποτε μὴ τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τι κοινῷ φελὲς ποιῇ. ἦτοι γὰρ ἄλλα ἐγγεγέρη, τὰ τέστι φανταζόμενος, τί ὁ δεῖνα πράσσει, καὶ τί νος ἔνεκεν, καὶ τί λέγει, καὶ τί ἐνθυμῆται, καὶ τί τεχνάζεται, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ποιεῖ ἀπορρέμβεσθαι τῆς τῇ ἰδίᾳ ἡγεμονικῇ παρατηρήσεως. χρὴ μὲν ἔν καὶ τὸ εἰκῆ καὶ μάτην ἐν τῷ εἰρμῷ τῶν φαντασιῶν περιῖτασθαι, πολὺ δὲ μάλιστα τὸ περίεργον, καὶ κακὸν καὶ ἐθετέον ἑαυτὸν, μόνον φαντάζεσθαι, περὶ ὧν εἰ τις ἄφνω διανέροιτο, τί νῦν διανοῇ; μετὰ παρρησίας παραχρῆμα ἂν ἀποκρίναιτο, ὅτι τὸ καὶ τό· ὡς ἐξ αὐτῶν εὐθύς δῆλα εἶναι, ὅτι πάντα ἀπλᾶ καὶ εὐμενῆ, καὶ ζῶν κοινωνικῇ, καὶ ἀμελῆντος ἡδονικῶν, ἢ καθάπαξ ἀπολαυστικῶν φαντασμάτων, ἢ φιλονεικίας τινός, ἢ βασιλείας καὶ

bus distineri; defines vasi tanto deteriori inservire. an non enim praestantius est id, quod inseruit? quum alter mens et genius, alter limus et sanies sit.

4. Quod superest vitae reliquum, ne conteras in cogitationibus de rebus alienis, nisi si quid ad communem utilitatem spectaueris; puta, cogitando, quid iste vel ille agat, et quorsum *hoc vel illud agat*, quid loquatur, quid cogitet, quid machinetur, et cetera. etenim operis alieni observatio, a mentis propriae custodia cogit euagari. oportet itaque in cogitationum serie frustraneum et superfluum omne declinare: curiosum autem et malignum multo magis: adsuefacere vero te debes, ut ea duntaxat cogites, de quibus, si quis subito te requisierit, quid nunc in animo verfas, libere statim respondere queas, istud vel illud: unde palam fiat exemplo, esse omnia *apud te* simplicia benevolaeque, animalis sicut socialis, et cogitationes omnes neglectim habentis, quaecumque voluptatem, aut luxum, villo modo respiciant; aut aemulationem etiam, aut invidentiam et suspicionem; aut aliud

ὑποψίας, ἢ ἄλλα τινὸς, ἐφ' ᾧ ἐρυθριάσειας ἐξηγῶμε-
 νος, ὅτι ἐν νῶ αὐτὸ εἶχες. ὁ γάρ τοι ἀνὴρ ὁ τοιοῦτος,
 ἔκ ἐτι ὑπερτιθέμενος, τὸ ὡς ἐν ἀρίστοις ἤδη εἶναι, ἱερεὺς
 τις καὶ ὑπεργὸς θεῶν, χρώμενος καὶ τῷ ἐνδον ἰδρυμένῳ
 αὐτῷ, ὃ παρέχεται τὸν ἄνθρωπον ἀχραντον ἡδονῶν,
 ἀτρωτον ὑπὸ παντὸς πόνου, πάσης ὕβρεως ἀνέπαφον,
 πάσης ἀναίσθητον πονηρίας, ἀθλητὴν ἀθλῶ τῷ μεγίστῳ,
 τῷ ὑπὸ μηδενὸς πάθους καταβληθῆναι, δικαιοσύνη βε-
 βαμμένον εἰς βάθος, ἀσπαζόμενον μὲν ἐξ ὅλης τῆς ψυ-
 χῆς τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονεμόμενα πάντα· μὴ πολ-
 λάκις δὲ, μηδὲ χωρὶς μεγάλης καὶ κοινωφελῆς ἀνάγκης
 φανταζόμενον, τί ποτε ἄλλος λέγει, ἢ πρέσσει, ἢ δια-
 νοεῖται. μόνῃ γὰρ τῇ ἑαυτῷ πρὸς ἐνέργειαν ἔχει, καὶ
 τὰ ἑαυτῷ ἐκ τῶν ὅλων συγκλωθόμενα διηλεκῶς ἐννοεῖ·
 καὶ κείνῃ μὲν καλὰ παρέχεται, ταῦτα δὲ ἀγαθὰ εἶναι
 πέπεισται. ἢ γὰρ ἐκάστῳ νεμομένη μοῖρα συνεμφέρει αὐ-
 τῷ καὶ συνεμφέρει. μέμνηται δὲ, καὶ ὅτι συγγενὲς πᾶν
 τὸ λογικόν· καὶ ὅτι κηδεσθαι μὲν πάντων ἀνθρώπων

quidlibet, de quo proloqui pudeat, hoc te vel illud in animo
 habuisse. Vir ita compositus, quo minus in optimorum nu-
 mero censeatur, iam nihil est, quum deorum sacerdos ac mi-
 nister quidam existat, eoque, quod intra se gerit, numine
 rite utatur, quod hominem utique praestat intaminatum volu-
 ptatibus, dolore omni illaesum, contumelia intactum, impro-
 bitatis ne sentientem quidem; certaminis praestantissimi, ne
 ab adfectu scilicet ullo subueitatur, athletam; iustitia peni-
 tus imbutum; ex animo prorsus amplexantem, quaecumque
 ex lege diuina illi attributa contigerint; qui raro admodum,
 nec citra magnam aliquam atque in commune utilem occa-
 sionem aduertat, quid alius quispiam dicat, faciat, cogitet.
 suis enim duntaxat agendis intentus est; sibi que ab vniuer-
 so destinata cogitat assidue: et illa quidem honesta praestat,
 ista optima esse persuasum habet. fors enim unicuique adsi-
 gnata et conducit ei, et in eum finem est eidem collata. me-
 minit etiam, cognatum esse rationale omne: et naturae ipsius
 humanae rationem ab unoquoque hoc exigere, ut hominum

κατὰ τὴν τῆ ἀνθρώπου φύσιν εἶναι. δόξης δὲ ἔχει τῆς
 παρὰ πάντων ἀνδεκτέον, ἀλλὰ τῶν ὁμολογημένως τῇ
 φύσει βιόντων μόνον. οἱ δὲ μὴ ἔτι βιῶντες, ὅποιοί τι-
 νες οἴκῃ τε καὶ ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ'
 ἡμέραν, οἳ μεθ' οἷων φύρονται, μεμνημένος διατελεῖ.
 ὃ τοίνυν ἔδὲ τὸν παρὰ τῶν τοιούτων ἔπαινον ἐν λόγῳ
 τίθεται, οἷος ἔδὲ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἀρέσκονται.

ε'. Μήτε ἀκρίσιος ἐνέργει, μήτε ἀκοινώνητος, μήτε
 ἀνεξέταστος, μήτε ἀνδεκλόμενος· μήτε κομψεία τὴν διὰ-
 νοιάν σε καλλωπιζέτω· μήτε πολυρρήμων, μήτε πολυ-
 πράγμων εἶσο. ἔτι δὲ ὁ ἐν σοὶ θεὸς ἔστω προσάτης ζῶν
 ἀρρενος, καὶ πρεσβύτερ, καὶ πολιτικῶ, καὶ Ῥωμαίῳ, καὶ
 ἀρχοντας, ἀνατισταχότος ἑαυτὸν, οἷος ἂν εἴη τις περιμέ-
 νων τὸ ἀνακλητικὸν ἐκ τῆ βίᾳ εὐλυτος, μήτε ὄρεα δεό-
 -μενος, μήτε ἀνθρώπων τινὸς μάρτυρος. ἐν δὲ τὸ Φαι-
 -δρον, καὶ τὸ ἀπροσδέες τῆς ἔξωθεν ὑπηρεσίας, καὶ τὸ
 ἀπροσδέες ἡσυχίας, ἣν ἄλλοι παρέχουσιν. ὄρεθ' ὃν ἐν εἰ-
 νῇ χεῖρ, ἔχει ὀρεθόμενον.

quorumvis curam habeat. porro, nec à quibuslibet existima-
 tionem esse amplectendam; sed ab eis tantum, qui naturae
 consentaneam vitam agunt. qui secius vivunt, quales sint do-
 mi, quales foris, quomodo noctu, quomodo interdiu se gerant,
 quales cum qualibus volutentur, in memoria habet. itaque
 laudem illorum nihili pendit, qui ne sibi quidem ipsis placent.

5. Neque inuitus *quidquam* agas, neque societatis com-
 munitis immemor, nec, nisi re probe prius explorata, adgreſ-
 ſus, nec *adfectibus* abreptus. sed nec sensus tuos exornet fer-
 monis elegantia; nec dictionis multae fueris, nec negotii
 multi avidus. faxis vero, ut qui in te residet Deus, praeses
 sit animantis masculi, aetate prouecti, reipublicae studiosi,
 Romani, principis; qui ita se composuerit, ut qui promptus
 decedere, classicum duntaxat, quo e vita auocetur, expectet;
 quique nec iuramento proprio, nec alius cuiusquam testimo-
 nio opus habeat. porro, vultus adsit hilaris, animusque ita
 comparatus, ut nec externo aliquo indigeas ministerio, nec
 tranquillitate ea, quam ab aliis suppeditari necesse sit. re-
 quum denique, non surrectum, esse oportet.

5. Εἰ μὲν κρείττον ἐύρεσκεις ἐν τῷ ἀνθρώπῳ βίῳ δικαιοσύνης, ἀληθείας, σωφροσύνης, ἀνδρείας, καὶ καθάπαξ τῷ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σε, ἐν οἷς κατὰ τὸν λόγον τὸν ὀρθὸν πράσσοντά σε παρέχεται, καὶ ἐν τῇ εἰμαρμένῃ, ἐν τοῖς ἀπρῶταις ἀπονεμομένοις· εἰ τὰς, φημί, κρείσσον τι ὄρας, ἐπ' ἐκείνο ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τραπόμενος, τῷ ἀρίστῳ ἐύρισκομένῃ ἀπόλαυσε. εἰ δὲ μὴδὲν κρείττον φαίνεται αὐτῷ τῷ ἐνιδρυμένῳ ἐν σοὶ δαίμονος, τὰς τε ἰδίας ὁρμὰς ὑποταχότας ἑαυτῷ, καὶ τὰς φαντασίας ἐξετάζοντος, καὶ τῶν αἰσθητικῶν πείσεων, ὡς ὁ Σωκράτης ἔλεγε, ἑαυτὸν ἀφειδικυότος, καὶ τοῖς θεοῖς ὑποταχότος ἑαυτὸν, καὶ τῶν ἀνθρώπων προκηδομένῳ· εἰ τὰς πάντα τὰ ἄλλα μικρότερα καὶ εὐτελέστερα ἐύρεσκεις, μὴδὲν χῶραν δίδω ἑτέρῳ, πρὸς ὃ ῥέψας ἅπαξ καὶ ἀποκλίνας, ἔκ ἐτι ἀπερισπάστως τὸ ἀγαθὸν ἐκείνο τὸ ἴδιον καὶ τὸ σὸν προτιμᾶν δυνήσῃ· ἀντικαθῆσθαι γὰρ τῷ λογικῷ καὶ ποιητικῷ ἀγαθῷ, ἢ θεμῖς, ἐδ' ὅτι ἐν ἑτερογενέσι, οἷον τὸν παρὰ

6. Si quid in vita humana deprehenderis praestabilis iustitia, veritate, temperantia, fortitudine, et, ut vno verbo absoluam omnia, animo ita adfecto, ut in eis, quae secundum rationis dictamen peragenda sunt, sibi met ipsisque ipsi, in eis, quae citra consilii proprii opem obveniunt, fato adquiescat: si quid, inquam, praestantius hoc aduerteris, eo te vertas, eodemque, tamquam bono praestantissimo, quo fruaris, toto animo fac incumbas. sin praestabilis nihil offenderis, genio in te collocato, quum ita fuerit comparatus, ut motus suos omnes sibi subiecerit, et visa quaeque diligenter exploret, et a sensuum affectionibus, quod Socrates dicebat, sese abstraxerit, deis autem se regendum permiserit, hominibusque quibusvis curam lubens impendat: si animo sic adfecto inferiora vilioraque cetera omnia deprehendis, nulli alii rei cuiquam locum concedas, ad quam animo deuergente si inclinaueris quidquam, bonum illud proprium et peculiariter tuum, quo minus libere colas praeferasque, obstabit: bono siquidem rationali et publicum spectanti nihil extraneum ex aduerso consistere fas est; vulgi, puta, existimationem, principatus,

πολλῶν ἔπαινον, ἢ ἀρχάς, ἢ πλῆτον, ἢ ἀπολαύσεις ἡδονῶν. πάντα ταῦτα, καὶ πρὸς ὀλίγον ἐναρμόζειν δόξη, κατεκράτησεν ἄφνω, καὶ παρήνευγεν. σὺ δὲ, Φημί, ἀπλῶς καὶ ἐλευθερίως ἐλθὲ τὸ κρεῖττον, καὶ τέττα ἀντέχῃς. κρεῖττον δὲ τὸ συμφέρον, εἰ μὲν τὸ ὡς λογικῶ, τέττο τήρει· εἰ δὲ τὸ ὡς ζῶω, ἀπόφνηαι, καὶ ἀτύφως φύλασσε τὴν κρίσιν μόνον, ὅπως ἀσφαλῶς τὴν ἐξέτασιν ποιήσῃ.

ζ'. Μὴ τιμήσης ποτὲ ὡς συμφέρον σεαυτῷ, ὃ ἀναγκάσει σέ ποτε τὴν πίσιν παραβῆναι, τὴν αἰδῶ ἐγκαταλιπεῖν, μισῆσά τινά, ὑποπτεῦσαι, καταράσασθαι, ὑποκρίνασθαι, ἐπιθυμῆσά τινος τοίχων καὶ παραπετασμάτων δεομένῃς. ὁ γὰρ τὸν ἑαυτῷ νῦν καὶ δαίμονα, καὶ τὰ ὄργια τῆς τέττα ἀρετῆς προσελόμενος, τραγωδίαν ἔποιεῖ, ἔσενάζει, ἐκ ἐρημίας, ἔ πολυπληθείας ὀείσεται· τὸ μέγιστον, ζήσει, μήτε διώκων, μήτε φεύγων· πότερον δὲ ἐπὶ πλέον διάστημα χρόνον τῷ σώματι περιεχομένη τῇ ψυχῇ, ἢ ἐπ' ἐλάχιστον χρήσεται, ἔδ' ὅτι

diuitias, aut vitam voluptuariam. haec enim omnia, si vel minimum conuenire visa fuerint, praeualebunt confestim, et abripiunt te. at tu simpliciter libereque id, quod praestantius est, eligito, eique strenue adhaerescito praestat autem id, quod conducit, itaque si *conducere tibi videbitur*, quatenus ratione praeditus es, retineas; sin, quatenus animatus es tantum, repudies; iudiciumque, quo minus externa rerum facie specieque corrumpatur, integrum seruare curae sit, quo rerum examen exquisitius instituas.

7. Nihil unquam in pretio pro vtili habeas, quod eo te adigat, ut fidem fallas, modestiam deseras, oderis quemquam, suspectum habeas, execreris, simules, appetas quidquam, quod parietes circumiectos velamentaue desideret. qui enim mentem geniumque eundem suum, et virtutis huiusce ritus sacros, ceteris omnibus antetulerit, is tragædiam nullam excitat, non ingemiscit, non solitudine, non frequentia opus habet: quod est maximum, victurus est, *mortis* nec appetens, nec metuens: quin nec tantillum interesse censebit, si spatio temporis prolixiore, an contractiore, anima sua corpore

αὐτῷ μέλει· καὶ γὰρ ἤδη ἀπαλλάσσεσθαι δέη, οὐ-
τως εὐλύτως ἅπεισιν, ὥς ἄλλο τι τῶν αἰδήμόνως
καὶ κοσμίως ἐνεργεῖσθαι δυναμένων ἐνεργήσεων· τοῦτο
μόνον παρ' ὅλον τὸν βίον εὐλαβέμενος, τὰ τὴν διάνοιαν
ἐν τινὶ τῶν οἰκείων νοσῆ πολιτικῇ ζῶα τροπῇ γενέσθαι.

ή. Οὐδὲν ἂν ἐν τῇ διανοίᾳ τῇ κεκολασμένῃ καὶ
ἐκκεκαθαρεμένῃ πυῶδες, οὐδὲ μὴν μεμολυσμένον, οὐδὲ
ὑπὸ ἑλπίδι εὐροῖς. ἔδὲ ἀσυντελῆ τὸν βίον αὐτῇ ἢ πεπρα-
μένη καταλαμβάνει, ὥς ἂν τις εἴποι τὸν τραγωδόν,
πρὸ τῆς τελέσεως καὶ διαδραματίσεως, ἀπαλλάττεσθαι.
ἔτι δὲ ἔδὲν δῆλον, ἔδὲ κομψόν, ἔδὲ προσδεσμένον, ἔδὲ
ἀπερχισμένον, ἔδὲ ὑπεύθυνον, ἔδὲ ἐμφωλεῦν.

θ. Τὴν ὑποληπτικὴν δύναμιν σέβει. ἐν ταύτῃ τὸ
πάν, ἵνα ὑπόληψις τῷ ἡγεμονικῷ σῆ μηκέτι ἐγγένηται
ἀνακόλυσθον τῇ φύσει, καὶ τῇ τῆς λογικῆς ζῶας κατὰ-
σκευῇ. αὕτη δὲ ἐπαγγέλλεται ἀπροπτωσίαν, καὶ τὴν
πρὸς ἀνθρώπους οἰκείωσιν, καὶ τὴν τοῖς θεοῖς ἐκολο-
γίαν.

inclusa vtatur : vtpote qui, si statim demigrandum fuerit,
perinde promptus sit decedere, ac aliud quid agere, quod mo-
deste et decore agi oporteat. hoc autem vnum per vitam to-
tam cauet religiose, ne mens sibi quidquam eorum subterfu-
giat, quae animantis rationalis et ciuilis propria sunt munera.

8. In hominis castigati atque exurgati animo, nihil
suppurati, nihil impuri, nihil subdoli offendas. neque vero
vitam huius non consummatam fatum vnumquam abruperit.
perinde ac si tragoedum dixerit quis ante fabulam peractam
scena cessisse. quin nec seruire quidpiam in eodem, aut ad,
fectatum deprehendas, aut addictum, aut abscissum, aut quod
censuram refugiat, aut quod latebras requirat.

9. Facultatem opinatricem venerare. in hoc enim sita
sunt omnia, vt menti tuae nulla insit cogitatio, quae vel na-
turae, vel animantis ratione praediti conditioni non sit con-
sentanea. postulat autem ista, vt nihil temere statuamus, vt
hominibus beneuoli, deisque obsequentes simus.

Ἰ. Πάντα ἐν ῥίψας, ταῦτα μόνον τὰ ὀλίγα σύν-
 εχε' καὶ ἔτι συμμνημόνευε, ὅτι μόνον ζῇ ἕκαστος τὸ παρὸν
 τῆτο, τὸ ἀκαριαῖον· τὰ δὲ ἄλλα, ἢ βεβίωται, ἢ ἐν ἀδής-
 λω· μικρὸν μὲν ἐν, ὃ ζῇ ἕκαστος, μικρὸν δὲ τὸ τῆς γῆς
 γωνιδίον, ὅπῃ ζῇ· μικρὸν δὲ καὶ ἡ μηκίστη ὑπεροφημία,
 καὶ αὐτὴ δὴ κατὰ διαδοχὴν ἀνθρωπαρίων τάχιστα
 τεθνηξομένων, καὶ ἐκ εἰδότηων ἑδὲ ἑαυτῶς, ἔτε γε τὸν
 πρόπαλα τεθνηκότα.

ια'. Τοῖς δὲ εἰρημένοις παραστήματι ἐν ἔτι περὶ
 ἔσω, τὸ ὅρον ἢ ὑπογραφὴν αἰεὶ ποιῆσθαι τῷ ὑποπίπτοντι
 τος φαυταστῷ, ὥς αὐτὸ ὅποῖόν ἐστι κατ' ἐστίαν γυμνόν,
 ὅλον δὲ ὅλων διηρημένως βλέπειν, καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα
 αὐτῷ, καὶ τὰ ὀνόματα ἐκείνων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, καὶ
 εἰς ἃ ἀναλυθήσεται, λέγειν παρ' ἑαυτῷ, ἑδὲν γὰρ ἔτῳς
 μεγαλοφροσύνης ποιητικόν, ὥς τὸ ἐλέγχειν ὁδῶ καὶ ἀλη-
 θεῖα ἕκαστον τῶν τῷ βίῳ ὑποπιπτόντων δύναισθαι, καὶ τὸ
 αἰεὶ ἔτῳς εἰς αὐτὰ ὁρᾶν, ὥς συνεπιβάλλειν, ὅποῖον τινὲ
 τῷ κόσμῳ, ὅποῖον τινὰ τῆτο χρεῖαν παρεχόμενον, τίνα

10. Missis itaque rebus ceteris, pauca ista apud te ha-
 beas: meminerisque insuper, unumquemque praesens tan-
 tummodo aetatis spatium, quod puncti instar obtinet, vivere:
 reliquum tempus, vel iam exactum, vel in incerto plane situm.
 exiguum est itaque, quod vivit quisque; exiguus et telluris,
 in quo vitam agit, angulus: exiguum quiddam, quae et diu-
 tissime prorogatur, postuma fama; eoque hominū mor-
 ti celerrime concedentium, qui ne seipsos probe norint, ne-
 dum iam olim defunctum quempiam, successionibus propagata.

11. Eis, quae dixi, monitis salutaribus istud unum adie-
 ctum sit, ut definitio siue descriptio fiat semper rei illius, quae
 sub cogitationem cadit: quo ipsa per se nuda ex natura sui,
 eademque integra, per partes sui uniuersas, quale quid sit,
 distincte possis diiudicare; utque apud te perpendas, et quod-
 nam sit nomen eius, quaeque eorum, ex quibus constat, et in
 quae futurum est, ut resoluator denuo, nomina. nihil enim
 perinde magnanimitatem ingenerat, atque expedite vereque
 discutere posse unumquodque eorum, quae in vita contin-
 gunr; eademque sic intueri semper, ut mentem simul subeat,
 quali mundo qualem usum hoc praebeat; quamnam uniuersi

μὲν ἔχει ἀξίαν ὡς πρὸς τὸ ὅλον, τίνα δὲ ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, πολίτην ὄντα πόλεως τῆς ἀνωτάτης, ἧς αἱ λοιπαὶ πόλεις ὥσπερ οἰκίαι εἰσὶν· τί ἐστὶ, καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται, καὶ πόσον χρόνον πέφυκε παραμένειν τῷτο, τὸ τὴν φαντασίαν μοι νῦν ποιῶν· καὶ τίνος ἀρετῆς πρὸς αὐτὸ χρεία, οἷον ἡμερότητος, ἀνδρείας, ἀληθείας, πίστεως, ἀφειλείας, αὐταρκείας, τῶν λοιπῶν. Διὸ δ' εἰ ἐφ' ἑκάστῃ λέγειν, τῷτο μὲν παρὰ θεῶ ἦκει· τῷτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν, καὶ τὴν συμμετρομένην σύγκλωσιν, καὶ τὴν τοιαύτην σύντευξίν τε καὶ τύχην· τῷτο δὲ παρὰ τῷ συμφύλῃ καὶ συγγενῆς καὶ κοινωνῆ, ἀγνοῦντος μέντοι, ὅτι τὶ αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐστίν. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἀγνοῶ. διὰ τῷτο χρώματι αὐτῷ κατὰ τὸν τῆς κοινωνίας φυσικόν, εὐνοῶς, καὶ δικαίως· ἅμα μέντοι τῷ κατ' ἀξίαν ἐν τοῖς μέσοις συστοχάζομαι.

ιβ'. Ἐὰν τὸ παρὸν ἐνεργῆς, ἐπόμενος τῷ ὀρθῷ λόγῳ ἐσπιδασμένως, ἐρρωμένως, εὐμενῶς, καὶ μηδὲν παρεμπόρευμα, ἀλλὰ τὸν ἑαυτῷ δαίμονα καθαρὸν ἐσῶ-

respectu dignitatem obtineat; quamnam, hominem quod attinget, qui ciuem agit ciuitatis supernae illius, cuius reliquae ciuitates istae quasi familiae existunt: quidnam sit, et ex quibusnam principiis consistat, et quamdiu durare natum sit, quod phantasiæ mihi adficit impraesentiarum: quamnam item virtute aduersus rem eam sit usus; mansuetudine puta, fortitudine, veritate, fide, simplicitate, frugalitate, an alia aliqua. De singulis ergo rebus dicendum est; hoc divinitus venit; hoc a latæ serie connexa contextaque, vel a concursu fortuito istiusmodi: hoc a contribuli, congenere, sodale: qui ipse quidem, quid naturæ suae consentaneum sit, nescit. ceterum ego, quum norim, ideo aduersus illum beneuole iusteque me gero, iuxta societatis legem a natura latam: interim tamen in mediis istis pro rei cuiusque aestimatione rationem eisdem habeo.

12. Si rationi rectæ obsecurus id, quidnam est, quod iam instat, sedulo, strenue, placide egeris, nec extra opus institutum accessorium aliquid *respexeris*; sed genium tuum purum integrumque seruaueris, ac si illum statim redditum,

τα τηρῆς, ὡς εἰ καὶ ἤδη ἀποδῶναι δοί· εἰν τετα συν-
 ἁπτης, μηδὲν περιμένων, μηδὲ Φεύγων, ἀλλὰ τῇ παρ-
 ῥῳσῃ κατὰ φύσιν ἐνεργεία, καὶ τῇ, ὧν λέγεις καὶ Φθέγ-
 γη, ἡρώϊκῃ ἀληθείᾳ ἀρχόμενος, εὐζωήσεις. ἔστι δὲ ἐδείς
 ὁ τετο κωλύσαι δυνάμενος.

ιγ'. Ὡσπερ οἱ ἰατροὶ αἰεὶ τὰ ὄργανα καὶ σιδήρια
 πρὸς ταῖς αἰφνίδια τῶν θεραπευμάτων
 ἔτω τὰ δόγματα σὺ ἔτοιμα ἔχῃς πρὸς τὸ τὰ θεῖα καὶ
 ἀνθρώπινα εἰδέναι, καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρότατον ἔτω ποιεῖν
 ὡς τῆς ἀμφοτέρων πρὸς ἀλλήλα συνδέσεως μαρτυρημένον
 ἔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἄνευ τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα συνανα-
 φορᾶς εὖ πράξεις, ἔτε ἔμπαλιν.

ιδ'. Μηκέτι πλανῶ· ἔτε γὰρ τὰ ὑπομνηματῖα σὲ
 μέλλεις ἀναγνώσκειν, ἔτε τὰς τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων
 καὶ Ἑλλήνων πράξεις, καὶ τὰς ἐκ τῶν συγγράμμάτων
 ἐκλογὰς, ἃς εἰς τὸ γῆρας σου τῷ ἀπετίθεσσι· σπεῦδε
 ἔν ἐς τέλος, καὶ τὰς κενὰς ἐλπίδας ἀφείς, σου τῷ βοή-
 θει, εἰ τί σοι μέλει σου τῷ· ὡς ἔξῃ.

rus esses: huius, inquam, si adhaeseris, nihil ulterius exspe-
 ctans, nihil fugitans: sed quod prae manibus est, iuxta natu-
 rae dictamen agere, et in dictis quibusque animo heroico ve-
 ritatem libere proloqui contentus, prospere plane victurus ex
 hoc autem quin facias, qui impediat, nullus est.

13. Quemadmodum chirurgi instrumenta et ferramenta
 sua ad curationes subitaneas semper habent ad manum: ita
 tu dogmata in promptu apud te habeas, quorum opē res, quum
 diuinas, tum et humanas dignoscas; et rem quamque, etiam
 leuissimam, ita peragas, ut qui memineris, duo ista esse inui-
 cem connexa. neque enim, homines quod spectat, quidquam
 recte egeris, sine habito ad res diuinas respectu; nec vice
 versa.

14. Ne diutius euageris: neque enim futurum est, ut
 commentarios tuos perlegas, aut Romanorum ac Graecorum
 priscorum res gestas, aut ex auctoribus variis excerpta, quae
 quo in senectute usus tibi essent, reposuisti: ad finem itaque
 festina, et spes vanas mittens, si rationem tui ullam habes,
 tibi consule; quod licet.

14. Οὐκ ἴσασι, πόσα σημαίνει τὸ κλέπτειν, τὸ σπείρειν, τὸ κινεῖσθαι, τὸ ἡσυχάζειν, τὸ ὁρᾶν τὰ πρᾶκτέα, ὃ ἐκ ὀφθαλμοῖς γίνεται, ἀλλ' ἑτέρα τινὲ ὄψει.

15. Σῶμα, ψυχὴ, νῆς· σώματος αἰσθήσεις, ψυχῆς ὁρμαί, νῆς δόγματα. τὸ μὲν τυπῆσθαι φανταστικῶς, καὶ τῶν βασικημάτων· τὸ δὲ νευροσπασεῖσθαι ὁρμητικῶς, καὶ τῶν θεωρίων καὶ τῶν ἀκέραιων, καὶ Φαλαρίδος, καὶ Νέρωνος· τὸ (δὲ) τὸν νῆν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καταθέκοντα, καὶ τῶν φερέων καὶ κομιζόντων, καὶ τῶν κατὰ πετρίδα ἐγκαταλειπόντων, καὶ τῶν ποιόντων, ἐπειδὴ καθεύδουσι τὰς θύρας, εἰ ἂν τὰ λοιπὰ κοινά ἐστι πρὸς τὰ εἰρημένα, λοιπὸν τὸ ἰδίον ἐστὶ τῷ ἀγαθῷ, Φιλῆτι μὲν καὶ ἀσπάξασθαι τὰ συμβαίνοντα, καὶ πυγκλαθόμενα αὐτῷ· τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ σῆθει ἰδεύμενον διαίεονα μὴ φύρειν, μηδὲ θορυβεῖν ὅχλῳ φαντασιῶν, ἀλλὰ ἔλκων διατηρεῖν, κοσμίως ἐπόμενον ὡς θεῷ, καὶ τὸ φθογγόμενον τι παρὰ τὰ ἀληθῆ, μήτε ἐνεργεῖν τα παρὰ τὰ δύναια, καὶ δὲ ἀπικεῖσθαι αὐτῷ πάντες ἀν-

15. Nesciunt; quam variae significationis sint vocabula ista, furari, ferere, emere, quiescere, quid facto opus est videre, quod quidem non oculis corporeis, sed visu quodam eiusmodi efficitur.

16. Corpus, anima, mens: corporis sensus sunt, animae adfectus, mentis decreta. visorum imagines admittere, etiam pecudum commune est: adfectibus tamquam fidiculis agitari, atque abripi, sensus quoque competit: et effeminatis, et Phalaridi, et Neroni, et deos negantibus, et patriam deserentibus, et, postquam fores sibi occluserint, quidlibet perpetrantibus. Si cetera ergo eorum, qui iam dicti sunt, communia fuerint, restat, ut viri boni hoc sit peculiare, in eis, quae officii sui esse videbuntur, mentis ductum sequi, et fatis volentibus casus vitae intextos lubenter amplexari; genium vero, intra se in pectore situm, nec polluere, nec visorum congerie perturbare, sed placidum servare; huic, tamquam deo, decenter obsequi, nihil a veritate alienum proloquendo, nihil a iustitiae ratione devium exsequendo. Quod si nemo illi fidem habuerit, quod simpliciter, modeste, tran-

θρωποι, ὅτι ἀπλῶς καὶ αἰδημόνως καὶ εὐθύμως βιοῖ,
ἔτε χαλεπαίνει τινὶ τέτων, ἔτε παρατρέπεται τῆς ὁδῆς
τῆς αἰγῆσης ἐπὶ τὸ τέλος τῆ βίης, ἐφ' ὃ δεῖ ἐλθεῖν κα-
θαρόν, ἡσυχίον, εὐλύτον, ἀβιάτως τῇ ἑαυτῆ μοίρᾳ συν-
πνευσμένον.

quille degat, neque id a quoquam aegre ferre, aut a via ea,
quae ad vitae finem ducit, ideo divertere: ad quem par est
accedere purum, pacatum, promptum, sponte sua fato suo sese
accommodantem.

ΒΙΒΛΟΣ Δ'.

Τὸ ἐνδον κυριεῦον, ὅταν κατὰ φύσιν ἔχῃ, ἔτις ἔση-
κε πρὸς τὰ συμβαίνοντα, ὥστε αἰεὶ πρὸς τὸ δυνατόν καὶ
διδόμενον μετατίθεσθαι ῥαδίως. ὕλην γὰρ ἀπὸ τεταγμέ-
νην εὐδερμίαν φιλεῖ· ἀλλὰ ὁρμᾷ μὲν πρὸς τὰ ἡγέμενα
μεθ' ὑπεξαιρέσεως· τὸ δὲ ἀντισταγόμενον ὕλην· ἑαυτῇ
ποιεῖ· ὥσπερ τὸ πῦρ, ὅταν ἐπικρατῇ τῶν ἐμπιπτόντων,
ὕφ' ὧν ἂν μικρός τις λύχνος ἐσβέσθῃ· τὸ δὲ λαμπρὸν
πῦρ τάχιστα ἐξωκείωσεν ἑαυτῷ τὰ ἐπιφορέμενα, καὶ
κατηνάλωσεν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ἐπὶ μείζον ἤρθη.

LIBER IV.

QVAE intra nos pars principatum obtinet, vbi secundum
naturam habuerit se, aduersus ea, quae contingunt,
ita est comparata, vt ad id, quod potest et concessum est, fa-
cile se transferat. neque enim de materia certa vlla sollicita
est: sed ad ipsa etiam praeposita cum exceptione fertur: et
quidquid eorum loco aduersi se ingerit, id pro materia, in
qua exerceat se, habet: quemadmodum ignis validior, vbi
ea, vel obuia facta, vel iniecta, corripuerit, quae lucernam
exilem cito exstinxissent, accommodat sibi et absorbit, et ex
eis ipsis incrementa capit.

β'. Μηδὲν ἐνέργημα εἰκῇ, μηδὲ ἄλλως, ἢ κατὰ θεώρημα συμπληρωτικὸν τῆς τέχνης, ἐνεργείτω.

γ'. Αναχωρήσεις αὐτοῖς ζητήσιν, ἀγροικίας καὶ αἰγιαλῶν, καὶ ὅρη· εἰώθας δὲ καὶ σὺ τὰ τοιαῦτα μά-
λιστα ποθεῖν. ὅλον δὲ τῆτο ιδιωτικώτατόν ἐστιν, ἐξὸν ἧς
ἂν ὥρας ἐθελήσῃς εἰς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν. ὁ δαμῶ γὰρ
ἔτε ἡσυχιώτερον, ἔτε ἀπραγμονέτερον, ἄνθρωπος ἀνα-
χωρεῖ, ἢ εἰς τὴν ἑαυτῷ ψυχὴν· μάλιον, ὅστις ἔχει ἐνδον
τοιαῦτα, εἰς ἃ ἐγκύψας, ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθὺς γί-
νεται· τὴν δὲ εὐμαρείαν λόγῳ ἔδεν ἄλλο, ἢ εὐκοσμία.
συνεχῶς δὲ δίδω, σεαυτῷ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν, καὶ
ἀνανέω σεαυτόν. βραχέα δὲ ἔστω καὶ στοιχειώδης, ἃ εὐ-
θὺς ἀπαντήσαντα ἀρκέσει εἰς τὸ πᾶσαν αὐτὴν ἀπο-
κλύσαι, καὶ ἀποπέμψαι σε, μὴ δυσχεραίνοντα ἐκείνοις,
ἐφ' ἃ ἐπανερχῇ. τίς γὰρ δυσχεραίνει τῇ τῶν ἀνθρώ-
πων κακίᾳ; ἀναλογισάμενος τὸ κρέμα, ὅτι τὰ λογικὰ
ζῶα ἀλλήλων ἔνεκεν γέγονεν· καὶ ὅτι τὸ ἀνέχεσθαι, μέ-
ρος τῆς δικαιοσύνης· καὶ ὅτι ἄκοντες ἀμαρτάνουσι καὶ

2. Nihil operis est frustra temere exsequendum, ne-
que aliter, quam ut artis regulis quam exactissime respondeat.

3. Recessus sibi requirunt *multi multos*, villas agrestes,
litora, montes: istiusmodi loca et ipse plurimum soles appe-
rere. hoc autem vulgare cum primis est hominum, quum
liceat, quocumque ipse volueris tempore, in te ipsum sece-
dere. nusquam enim aut quietior, aut otii amplioris cuiquam
secessus datur, quam in suam ipsius animam: praecipue, si
quis ea intus se reposita habuerit, quorum contemplatione
summam extemplo tranquillitatem consequatur; tranquill-
tatem eam dico, quae in animi probe compositi statu confi-
sit, hoc itaque recessu iugiter usus, te renoua. habeas au-
tem penes te breuia quaedam et principalia documenta, quae
statim, ubi succurrerint, omnem animi molestiam eluere tibi
possint, remittantque te nihil aegre ferentem eorum, ad quae
reuerteris. ecquid est enim, quod aegre ferre debeas? num-
quid hominum improbitatem? perpendens tecum dogma il-
lud, homines, alterum alterius causa, natos esse: tum aequa-
nimitatem esse iustitiae portionem; porro inuitos delinquere;

πόσοι ἤδη διεχθρεύσαντες, ὑποπτεύσαντες, μισήσαντες, διαδορατιοθέντες ἐκτέτανται, τετέφρωνται παύσποτε. ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις δυσχεραίνεις· ἀνανεωσάμενος τὸ διεζευγμένον; ἤτοι πρόνοιαι, ἢ ἄτομοι, ἢ ἐξ ὅσων ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ κόσμος ὡσανῶς πόλις. ἀλλὰ τὰ σωματικά σε ἄψεται· ἐτι ἐννοήσας, ὅτι ἐκ ἐπιμίγνυται λείως, ἢ τραχέως, κινημένῳ πνεύματι ἢ διάνοια, ἐπειδὴν ἅπαξ ἑαυτὴν ἀπολάβῃ, καὶ γνωρίσῃ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν, καὶ λοιπὸν ὅσα περὶ πόνη καὶ ἡδονῆς ἀκήκοας, καὶ συγκατέθῃ. ἀλλὰ τὸ δοξάζειόν σε περισπάσει. ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος τῆς πάντων ἀλήθειας, καὶ τὸ χάρις τῷ ἐφ' ἐκότερα ἀπείρου αἰῶνος, καὶ τὸ κεκρυμμένον τῆς ἀπηχέσεως, καὶ τὸ εὐμετάβολον, καὶ ἀκέραιον τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων, καὶ τὸ φανερὸν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ περιγράφεται. ὅλη τε γὰρ ἡ γῆ σιγμῇ, καὶ ταύτῃ πόσον γυνίδιον ἢ κατοίκησις αὐτῆς, καὶ ἐνταῦθα πόσοι, καὶ οἷοί τινες οἱ ἐπαινεσόμενοι; λοιπὸν ἐν μέμνη

denique quam multi, vbi inimicitiiis exercendis, suspitionibus fouendis, odiis, litigiis, vitam exegissent, tandem defuncti et in cineres redacti sunt, desine tandem *tibi molestiam facessere*. At vniuersi ipsius administratio, et inde obuenientia, aegre tibi faciunt. reduc tibi in memoriam disiunctiuum illud, aut numinis prouidentia, aut atomorum concursu *constant vniuersa*: vel *ea* etiam *argumenta*, quibus liquido demonstratur, mundum istum ciuitatis instar obtinere. Verum tangunt anguntque te ea, quae corpus attingunt: at tu considera mentem tuam, vbi semel agnita vi propria subduxerit sese, spiritui siue leniter, siue aspere, moto neutiquam immisceri. quibus adicias licet, et quae de dolore ac voluptate audieris aliquando, et ad sensu tuo comprobaueris. Sed gloriolae cupido forsan te torquet. cogita, quam cito obliuione sepeliantur omnia, quamque vastum chaos infiniti aevi vtrunque consistat: tum quam inanes plane applausus isti: quam mutabile et iudicii expers fauentium vulgus; quam angusto denique spatio laus ista terminetur. siquidem et terra tota puncti instar habet; huiusque ipsius angulus quam exiguus incolitur? istic autem *gentium* quora pars, et hi quales sunt,

σο τῆς ὑποχωρήσεως τῆς ἐς τῆτο τὸ ἀρεθρίδιον ἐαυτῶν
καὶ πρὸ παντός μὴ σπῶ, μηδὲ κατεντείνειν, ἀλλὰ ἐλευ-
θερός ἔσο, καὶ ὅρα τὰ πράγματα, ὡς ἀνὴρ, ὡς ἄνθρω-
πος, ὡς πολίτης, ὡς θνητὸν ζῶον. Ἐν δὲ τοῖς προχαι-
ροτάτοις, εἰς ἃ ἐγκύψεις, ταῦτα ἔσω τὰ δύο. ἐν μὲν,
ὅτι τὰ πράγματα ἔχ' ἄπτεται τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἔξω
ἔστηκεν ἀτρεμῆντα· αἱ δὲ ὀχλήσεις ἐκ μόνης τῆς ἐνδον
ὑπολήψεως, ἕτερον δὲ, ὅτι πάντα ταῦτα, ὅσα ὁρᾷς,
ὅσον ἐδέπω μεταβάλλει, καὶ ἐκ ἑτι ἑσά· καὶ ὅσων ἤδη
μεταβολαῖς αὐτὸς παρατέτυχκας, συνεχῶς διανοῶ, ὃ
κόσμος, ἀλλοίωσις· ὁ βίος, ὑπόληψις.

δ'. Εἰ τὸ κερρὸν ἡμῖν κοινόν, καὶ ὁ λόγος, καὶ ὁ
λογικοί ἐσμεν, κοινός· εἰ τῆτο, καὶ ὁ προσακτικὸς τῶν
ποιητέων, ἢ μὴ, λόγος κοινός· εἰ τῆτο, καὶ ὁ νόμος κοιν-
ός· εἰ τῆτο, πολῖται ἐσμέν· εἰ τῆτο, πολιτεύματός τε-
νος· μετέχομεν· εἰ τῆτο, ὁ κόσμος ὡσανεὶ πόλις ἐστὶ, τί-
νος γὰρ ἄλλος φήσει τις τὸ τῶν ἀνθρώπων πᾶν γένος
κοινὸν πολιτεύματος μετέχειν; ἐκεῖθεν δὲ ἐκ τῆς κοινῆς

qui te celebraturi sint? proinde memento tandem in parti-
culam istam sedere: et cum primis caue distraharis, caue
obnitaris, liber esto potius, resque ipsas intueri, ut vir, ut
homo, ut civis, ut animal mortale. Ista autem duo prae re-
liquis ad manum tibi sint maxime, ad quae iugiter intendas.
alterum, quod res ipsae animam non attingunt, sed extrinse-
cus immotae manent: molestiae autem ab opinione sola pro-
veniunt. alterum vero, quod uniuersa, quae hic vides, mox
sunt mutatura, nec futura amplius. sed et perpende tecum,
quam multarum rerum mutationibus interfueris ipse. altera-
tione mundus *constat*, opinione vita.

4. Si intellectus nobis communis est, etiam ratio, qua
rationales dicimur, communis est. si ratio, etiam ea, quae,
quid agendum, quid omittendum, praescribit, ratio commu-
nis est, si haec, lex quoque communis est. hoc si conceditur,
cives sumus: et hoc dato, politiae alicuius principes: et ex
consequenti, ciuitatis instar mundus est. ecquam enim aliam
excogitauerit quisquam politiam, cuius uniuersum genus hu-
manum sit particeps? unde ergo nobis intellectu, ratione,

φαιύτης πόλεως, καὶ αὐτὸ τὸ νοερόν καὶ λογικὸν καὶ νο-
μοικὸν ἡμῖν, ἢ πόθεν; ὥσπερ γὰρ τὸ γεῶδες, μοι ἀπὸ
τινος γῆς ἀπομεμέριται, καὶ τὸ ὑγρὸν ἀφ' ἑτέρας πο-
ταμῶν, καὶ τὸ πνευματικὸν ἀπὸ πηγῆς τιμῶς, καὶ τὸ θερ-
μὸν καὶ πυρῶδες ἐκ τινος ἰδίας πηγῆς. (ὁδὲν γὰρ ἐκ τῆς
μηδεὸς ἐρχεται, ὥσπερ μηδ' εἰς τὸ ἐκ οὗ ἀπέρχεται)
ἔγω δ' ἢ καὶ τὸ νοερόν ἤκει πόθεν.

ε'. Ὁ θάνατος τοιαῦτος, οἷον γένεσις, φύσεως μυ-
στήριον. σύγκριστις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων εἰς ταῦτα,
ὅλως δὲ ἐκ ἐφ' ὧν ἂν τις αἰσχυνθεῖη. εἰ γὰρ παρὰ τὸ ἐξῆς
τῆς νοερῆς ζωῆς, εἰδὲ παρὰ τὸν λόγον τῆς παρασκευῆς.

ς'. Ταῦτα ἔτως ὑπὸ τῶν ταῦτων πέφυκε γίνεσθαι
ἐξ αἰνάγκης. ὁ δὲ τῶτα μὴ θέλων, θέλει τὴν σύγκλην ὁπὸν
μὴ ἔχειν. ὅλως δ' ἐκείνο μέμνησαι, ὅτι ἐκτὸς ὀλιγίστων
χρόνων καὶ σὺ καὶ ἔστος τεθνήξεο· μετὰ βραχὺ δὲ εἰδὲ
ῥήματα ὑμῶν ὑπολειφθήσεται.

ζ'. Ἄρουν τὴν ὑπόληψιν, ἥεται τὸ βέβλαμμαι,
ἄρουν τὸ βέβλαμμαι, ἥεται ἡ βλάβη.

atque adeo lege agere posse, nisi inde, e communi illa ciuita-
te? sicut enim, quicquid in me terreum existit, a terra ali-
qua mihi pro parte mea obuenit; quicquid humidum, ab ele-
mento diuerso; quicquid aereum, a fonte suo aliquo; quid-
quid calidum et igneum, item a fonte aliquo peculiari; (ni-
hil enim aut ex nihilo prouenit, aut ad nihilum redit) sic et
intellectus alicunde manat.

5. Tale quiddam mors est, quale natiuitas; naturae *utrum-
que* mysterium est. ex iisdem elementis concretio illic, in
quae istic resolutio, nihil omnino, cuius quemquam pudeat
quum nil subsit, quod animali intellectu praedito non con-
gruat, vel constitutionis eiusdem rationi repugnet.

6. Ab eiusmodi hominibus fieri istiusmodi necesse est.
si quis aliter vult esse, idem ficum succo carere velit. illud in-
terim omnino memineris, breui futurum, ut vestrum uterque
defungatur; tum paullo post ne nomina quidem utriusque
superfutura.

7. Opinionem tolle, tollitur simul et *querimonia* illa,
laesus sum. hoc sublato, tollitur *damnum* *ipsum*.

η. Ὁ χεῖρῳ αὐτὸν ἑαυτῷ ἄνθρωπον ἔποιεῖ, τὸ αὐτὸ
ἔδῃ τὸν βίον αὐτῷ χεῖρῳ ποιεῖ, ἔδῃ βλάπτει, ἔτε ἔξω
θεν, ἔτε ἐνδοθεν.

θ. Ἡνάγκασται ἢ τῷ συμφέροντος φύσις τούτῳ
ποιεῖν.

ι. Ὅτι πᾶν τὸ συμβαῖνον, δικαίως συμβαίνει
ὃ εἰν ἀκριβῶς παραφυλάσσης, εὐρήσεις· ἔ λέγω μόνον
κατὰ τὸ ἐξῆς, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ ὡς ἂν
ὑπὸ τινὸς ἀπονέμαντος τὸ κατ' ἀξίαν. παραφύλασσε
ἔν, ὡς ἤρξω· καὶ, ὅτι ἂν ποιῇς, σὺν τῷ ποιεῖ, σὺν
τῷ ἀγαθὸς εἶναι, καὶ ὃ νενόηται ἰδίως ὁ ἀγαθός. τῷ
το ἐπὶ πάσης ἐνεργείας σῶζε.

ια. Μὴ τοιαῦτα ὑπολάμβανε, οἷα ὁ ὑβρίζων κρῖ
νει, ἢ οἷα σε κρῖναι βέλεται· ἀλλ' ἴδε αὐτὰ, ὅποια
κατ' ἀλήθειαν ἐστὶ.

ιβ. Δύο ταύτας ἐτοιμότητας ἔχειν αἰεὶ δεῖ τὴν
μὲν, πρὸς τὸ πρᾶξαι μόνον, ὅπερ ἂν ὁ τῆς βασιλικῆς
καὶ νομοθετικῆς λόγος ὑποβάλλῃ, ἐπ' ὠφελείᾳ ἀνθρώπων.
τὴν δὲ, πρὸς τὸ μεταθέσθαι, εἰν ἄρα τις παρῇ

8. Quod hominem ipsum se deteriorem non facit, nec
illius vitam fecerit deteriorem: sed nec damno, aut interiore,
aut exteriori, adfecerit.

9. Commodi sui causa natura facere haec cogitur.

10. Cogita, etiam iuste contingere, quidquid contingit:
id quod si sedulo obseruaueris, facile deprehendes: non ex
connexionem duntaxat necessaria, sed ex ratione iusta consequi
vniuersa, et tamquam ab eo, qui pro dignitate cuique suum
tribuit, prouenire. Hoc itaque, prout coepisti, obseruare per-
gas: et quidquid feceris, bonum te praestes, quomodo bonus
quis proprie dicitur, in omni actione tua serues istud.

11. Tu ne ea opineris, quae is autumat, qui contumelia
te adficit; vel etiam quae ille autumare te vult: verum res
ipsas, quomodo vere se habeant, cogites.

12. Duo ista in promptu tibi semper sunt habenda: al-
terum, nihil ut facias, nisi quod partis regere legemque dare
natae ratio suggesserit, idque ad generis humani utilitatem.
alterum, ut in partem diuersam transeas, si quis adfuerit,

διορθῶν καὶ μετάγων ἀπὸ τινος οἰήσεως. τὴν μέντοι μεταγωγὴν αἰεὶ ἀπὸ τινος πιθανότητος, ὡς δικαίη, ἢ κοινωφελὲς γίνεσθαι, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνην εἶναι δεῖ, ἔχ' ὅτι ἡδὺ, ἢ ἐνδοξον ἐφάνη.

ιγ'. Λόγον ἔχεις; ἔχω· τί ἔν' εἰ χρεῖ; τῶν γὰρ τὸ ἐαυτῷ ποιοῦντος, τί ἄλλο θέλεις;

ιδ'. Ἐνυπέσης, ὡς μέρος. ἐναφανισθήσῃ τῷ γεννήσαντι· μᾶλλον δὲ ἀναληφθήσῃ εἰς τὸν λόγον αὐτῷ τὸν σπερματικὸν κατὰ μεταβολήν.

ιε'. Πολλὰ λιβανωτῷ βωλάρια ἐπὶ τῷ αὐτῷ βωμῷ, τὸ μὲν προκατέπεσεν, τὸ δὲ ὕπερον. διαφέρει δ' ἑδέν.

ισ'. Ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θεὸς αὐτοῖς δόξεις, οἷς νῦν θηρίον καὶ πίθηκος, εἰάν ἀποκάμψῃς ἐπὶ τὰ δόγματα, καὶ τὸν σεβασμὸν τῷ λόγῳ.

ιζ'. Μὴ ὡς μύρια μέλλων ἔτη ζῆν. τὸ χρεῶν ἐπήρηται· ἕως ζῆς, ἕως ἔξῃςιν, ἀγαθὸς γένῃ.

qui te corrigat, et sententiam tibi mutet. verumtamen *sententiae* mutatio ista niti semper debet probabilitate aliqua, vel iustum esse, vel in publicum utile, vel aliud huiusmodi, id ad quod transitur, non autem quod iucundum, aut gloriosum existat.

13. Ratione praeditus es? Sum. cur ergo ea non vteris? haec enim si, quod suum est, fecerit, ecquid est amplius, quod requiras?

14. Tamquam pars *universi huius* exististi. in id, quod produxit te, evanesces: vel potius mutatione quadam interveniente in rationem feminalem recipieris.

15. Multae turis glebulae in ara eadem; alia citius, alia ferius decedit: *citius autem, an ferius*, nihil interest.

16. Intra decimum diem deus illis ipsis videberis, quibus nunc pro bellua et simia haberis, si ad decreta rationis, quae cultum te retuleris.

17. Tu ne, tamquam annorum millia aliquot adhuc victurus, *rem geras*. instat fatum: dum vita suppetit, dum datus, bonus esto.

ιη'. Ὅσῃν ἀχολίαν κερδαίνει, ὃ μὴ βλέπων, τὸ
 ὃ πλησίον εἶπεν, ἢ ἐπραξεν, ἢ διανοήθη· ἀλλὰ μόνον καὶ
 αὐτὸς ποιεῖ, ἵνα αὐτὸ τῷτο δίκαιον ᾖ, καὶ ἄσιον, ἢ κα-
 τὰ τὸν ἀγαθὸν μὴ μέλαν ἥθος περιβλέπεσθαι, ἀλλ'
 ἐπὶ τῆς γραμμῆς τρέχειν ὀρθῶν, μὴ διερριμμένον.

ιθ'. Ὁ περὶ τὴν ὑπεροφημίαν ἐπτοημένος, ὃ Φαν-
 τάζεται, ὅτι ἕκαστος τῶν μεμνημένων αὐτῷ τάχις καὶ
 αὐτὸς ἀποθανεῖται. εἴτα πάλιν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκείνον δια-
 δέξάμενος, μέχρι καὶ πᾶσα ἡ μνήμη ἀποσβῇ διὰ ἐπτο-
 ημένων καὶ σβεννυμένων προῖδσα. ὑπόθῃ δ', ὅτι καὶ ἀθά-
 νατοι μὲν οἱ μεμνησόμενοι, ἀθάνατος δ' ἡ μνήμη· τί
 ἔν τῷτο πρὸς σέ; καὶ ἐδὲν λέγω, ὅτι πρὸς τὸν τεθνη-
 κότα; ἀλλὰ πρὸς τὸν ζῶντα, τί ὁ ἔπαινος, πλὴν ἄρα
 οὐκ οἰκονομίαν τινά; πάρεσ γὰρ νῦν ἀκαίρως τὴν Φυσι-
 κὴν δόσιν, ἄλλα τινὸς ἐχόμενον λόγῳ λοιπόν.

κ'. Πᾶν τὸ καὶ ὁπωσῶν καλὸν, ἐξ ἑαυτῷ καλὸν
 ἐστὶ, καὶ ἐφ' ἑαυτῷ καταλήγει, ἐκ ἑχόν μέρος ἑαυτῷ

18. Quantum is otii lucratur sibi, qui non animadvertit,
 quid proximus quis dixerit, egerit, cogitauerit: sed quid ipse
 tantum agat, quo id iustum sit piusque; nec, ut Agatho lo-
 quitur, mores nigros quod resipiat. non est itaque circum-
 spiciendum, sed lineae insistendum, per quam citra euagatio-
 nem omnem recta curras.

19. Qui de fama postuma anxie sollicitus est, non cogi-
 tat, fore, ut unusquisque eorum, qui ipsius meminerint, mox
 fato sit concessurus: et qui huic successerit, ipse pariter; do-
 nec tandem memoria omnis per stupentes eosdemque mox
 extinctos propagata, et ipsa prorsus exstinguatur. finge vero
 et immortales, qui tui meminerint, memoriamque tui et
 ipsam immortalem fore, quid hoc ad te tamen? nec ad mor-
 tuum iam dico, sed ad superstitem ipsum laus quid facit? ni-
 si forsan ratione dispensationis cuiusdam? omittis enim in-
 tempestive id, quod in te natura posuit, dum ab aliorum in-
 terim sermonibus pendes.

20. Bonum etiam qualecumque ex se bonum existit, et
 in se terminatur, nec partem sui ullam laudem habet, ita

τῶν ἑπαινον ἔτε γῆν χεῖρον, ἢ κρεῖττον γίνεται τὸ ἐπαι-
νόμενον. τὸτό φημι καὶ ἐπὶ τῶν κοινότερον καλῶν λε-
γόμενων οἷον ἐπὶ τῶν ὑλικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν τεχνικῶν
κατασκευασμάτων. τὸ δὲ δὴ ὄντως καλόν τινος χρεῖαν
ἔχει, ἢ μᾶλλον, ἢ νόμος, ἢ μᾶλλον, ἢ ἀλήθεια· ἢ μᾶλ-
λον, ἢ εὐνοια, ἢ αἰδώς, τί τῶν δια τὸ ἐπαινέσθαι κα-
λόν ἐσιν, ἢ ψεγόμενον φθείρεται; σμαράγδιον γάρ
ἑαυτῷ χεῖρον γίνεται, εἰ μὴ ἐπαινῆται; τί δὲ χρυσός,
ἐλέφας, προφύρα, μαχαίριον, ἀνθύλλιον, δένδρῳφιον;

καί. Εἰ διαμένουσιν αἱ ψυχαί, πῶς αὐτὰς ἐξ αἰ-
δῆς χωρεῖ ὁ αἶρ; πῶς δὲ ἡ γῆ χωρεῖ τὰ τῶν ἐκ το-
σούτου αἰῶνος θαπτόμενα σώματα; ὥσπερ γὰρ ἐνθάδε
ἡ τῶν πρὸς ἥντινα ἐπιδιαμονὴν μεταβολὴ καὶ διά-
λυσις χώραν ἄλλοις νεκροῖς ποιεῖ· ἔτως αἱ εἰς αἶρα μεθ-
ιζόμεναι ψυχαί, ἐπὶ ποσὸν συρμείνεται; μεταβάλλου-
σι καὶ χέονται καὶ ἐξάπτονται, εἰς τὸν τῶν ὅλων σπερ-
ματικὸν λόγον ἀναλαμβάνόμεναι, καὶ τῶν τὸν τρόπον
χώραν ταῖς προσυνοικιζομέναις παρέχουσι. τῷτο δ' ἂν
τις ἀποκρίναιτο ἐφ' ὑποθέσει τῷ τὰς ψυχὰς διαμένειν.

que laudando nec melius, nec deterius efficitur. atque hos
de eis quoque dico, quae vulgari sermone bona dicuntur:
puta, de rebus corporeis artiumque operibus. quod est igi-
tur vere bonum, id nihilo ulterius indigebit, non magis, quam
lex, quam veritas, quam benevolentia, quam modestia. ec-
quid enim horum vel laude fit bonum, vel corrumpitur vitu-
perio? smaragdus num deterior fit, nisi laudatur? quid au-
rum, ebur, purpura, pugio, flosculus, arbuscula?

21. Animae si perennant, quomodo eas ab aeterno co-
perit aer? quomodo vero, quae ab aevo tam immenso in ea
condita sunt, corpora terra capit? sicut enim hic corpora, ubi
ad spatium aliquod temporis in terra permanserint, mutata
et dissipata, cadaueribus aliis locum concedunt: ita et ani-
mae, in aere translatae, ubi aliquamdiu ibi perstiterint,
mutantur, funduntur, succenduntur, in feminalem universi
rationem receptae: locumque hoc pacto faciunt aliis intra
sedes easdem insuper recipiendis. hoc respondere licebit,
si pro concessio sumatur, animas corporibus esse superstites.

χρὴ δὲ μὴ μόνον ἐνθυμεῖσθαι τὸ πλῆθος τῶν θάπτο-
μένων ἐτῶσι σωμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἐκάστης ἡμέ-
ρας ἐθιομένων ζώων, ὑφ' ἡμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ζώων,
ὅσος γὰρ ἀριθμὸς καταναλίσκεται, καὶ ἐτῶσι πως θά-
πτεται ἐν ταῖς τῶν τρεφομένων σώμασι, καὶ ὅμως δέ-
χεται ἡ χώρα αὕτη, διὰ τὰς ἐξαιματώσεις, διὰ τὰς
εἰς τὸ ἀερώδες ἢ πυρῶδες ἀλλοιώσεις. τίς ἐπὶ τὰτα ἡ
ἱστορία τῆς ἀληθείας; διαίρεσις εἰς τὸ ὑλίκον, καὶ εἰς
τὸ αἰτιῶδες.

κβ'. Μὴ ἀπορρέμβεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὸ
δίκαιον ἀποδιδόναι· καὶ ἐπὶ πάσης φαντασίας σώζειν
τὸ καταληπτικόν.

κγ'. Πᾶν μοι συναρμόζει, ὃ σοι εὐάρεστόν ἐστι, ὦ
κόσμε, ἔδέν μοι πρόωρον, ἔδὲ ὄψιμον, τὸ σοὶ εὐκαιρον.
πᾶν μοι καρπὸς, ὃ φέρουσιν αἱ σαὶ ὥραι, ὦ Φύσις· ἐκ
σ' ἔσ' πάντα, ἐν σοὶ πάντα, εἰς σὲ πάντα. Ἐκεῖνος μὲν
φησὶ πόλι Φίλη Κέκροπος· σὺ δὲ ἐκ ἐρεῖς· ὦ πόλι
Φίλη Διός;

quin et reputanda est non sepulcorum tantum hoc modo cor-
porum multitudo, sed et animalium, quae quotidie tum a
nobis, tum a bestiis, comeduntur. quam ingens enim horum
turba absumitur, et in visceribus hac ratione qua-
si sepelitur? et tamen capit haec omnia locus iste, dum par-
tim in sanguinem, partim in aeriam, igneamque naturam
transmutantur. quanam est istic veritatis notitia? elicitur
ea per distributionem rei in materiam et formam.

22. Noli diuagari, sed in omni conatu tuo iustitiae ra-
tio habeatur: in omni viso intellexus integer seruetur.

23. Quidquid tibi conuenit, o munde, conuenit et mi-
hi. nihil mihi immaturum, vel serum est, quod est tibi tem-
pestivum. fructus instar, id est, omne mihi, quod tempesta-
tes tuae, o natura, ferunt. a te omnia sunt, in te consistunt,
ad te redeunt. O vrbs amica Cecropis, inquit ille: tu vero non
dicturus es: O vrbs amica Iouis?

κδ'. Ὀλίγα πρῆσσε, Φησὶν, εἰ μέλλεις εὐθυμή-
σειν· μή ποτε ἄμεινόν τ' ἀναγκαῖα πράσσειν, καὶ ὅσα
ὁ τῷ φύσει πολιτικῇ ζῶν λόγος αἰρεῖ, καὶ ὡς αἰρεῖ.
τῷτο γὰρ ὁ μόνον τὴν ἀπὸ τῷ καλῶς πράσσειν εὐθυ-
μίαν φέρει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τῷ ὀλίγα πράσσειν.
τὰ πλεῖστα γὰρ, ὧν λέγομεν καὶ πράσσομεν, ἐκ ἀναγ-
καῖα ἄντα, εἴαν τις περιέλῃ, εὐχολώτερος καὶ ἀταρακτό-
τερος ἔσται. ὅθεν οἷ καὶ παρ' ἑκάστα ἑαυτὸν ὑπομιμνή-
σκειν, μή τι τῷτο ὁ τῶν ἀναγκαίων; Δεῖ δὲ μὴ μόνον
πράξεις καὶ μὴ ἀναγκαίης περιαιρεῖν, ἀλλὰ καὶ φαντα-
σίας· ἔτι γὰρ ὁδὲ πράξεις παρέληκται ἐπακολυθή-
σθαι.

κε'. Πείρασον, πῶς σοι χωρεῖ καὶ ὁ τῷ ἀγαθῷ
ἀνθρώπῳ βίος, τῷ ἀρεσκομένῳ μὲν τοῖς ἐκ τῶν ὅλων
ἀπονεμομένοις, ἀρεκμένῳ δὲ τῇ ἰδίᾳ πράξει δικαίᾳ καὶ
διαθέσει εὐμενῇ.

κς'. Ἐώρακας ἐκεῖνα; ἰδὲ καὶ ταῦτα. σεαυτὸν μὴ
τάρασσε. ἀπλῶσον σεαυτὸν. ἀμαρτάνει τις; ἑαυτῷ

24. *Pauca agas, inquit, si tranquillus esse cupis. an non praestiterat dixille, quae necessaria sunt agas, quaeque ani-
mantis civilis ratio dicat, et quo modo dicat? istud enim
non eam duntaxat, quae bona agendo, sed et eam, quae pau-
ca agendo comparatur, tranquillitatem producit. pleraque
enim eorum, quae dicere et facere consuevimus, quum ne-
cessaria non sint, si amputauerimus, a negotiis multo vacā-
bit magis, minusque perturbata futura est nobis vita nostra.
oportet itaque ad singula sibi suggerere, an non istud ex
eorum numero est, quae non sunt necessaria? nec actiones
tantum, sed cogitationes etiam minus necessariae sunt reci-
dendae. siquidem id agendo fiet, ut nec actiones consequan-
tur supernacanae.*

25. *Periculum facito, quomodo procedat tibi vita viri
boni: eum dico, qui rebus ab uniuerso sibi adsignatis adquire-
scit, et propria actione. quae iusta, adfectione, quae beniuo-
la sit, contentus agit.*

26. *Illam vidisti? et istam vide. ne te conturbes. simpli-
cem te praestes. peccat aliquis? sibi peccat. boni aliquid tibi*

ἀμαρτάνει. συμβέβηκε σοί τι καλῶς; ἐκ τῶν ὅλων ἀπ' ἀρχῆς σοι συγκαθείμαρτο, καὶ συνεκλώθετο πᾶν τὸ συμβαῖνον· τὸ δ' ὅλον, βραχύς ὁ βίος. κερδαντέον τὸ παρὸν σὺν εὐλογισίᾳ καὶ δίκῃ. νῆφε ἀνσιμένους.

κζ'. Ἦτοι κόσμος διατεταγμένος, ἢ κυκεὼν, συμπεφορημένος μὲν, ἀλλὰ κόσμος. ἢ ἐν σοί μὲν τις κόσμος ὑφίσταται δύναται, ἐν δὲ τῷ παντὶ ἀκοσμία; καὶ ταῦτα ἔτως πάντων διακεκριμένων καὶ διακεχυμένων καὶ συμπαθῶν.

κη'. Μέλαν ἦθος, θῆλυ ἦθος, περισκελές ἦθος, θηριῶδες, βοσκηματῶδες, παιδαριῶδες, βλακικόν, κββδηλον, βωμολόχον, καπηλικόν, τυραννικόν.

κθ'. Εἰ ξένος κόσμος, ὁ μὴ γνωρίζων τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, ἔχ' ἥττον ξένος, καὶ ὁ μὴ γνωρίζων τὰ γιγνόμενα. Φυγὰς, ὁ Φεύγων τὸν πολιτικὸν λόγον· τυφλός, ὁ καταμύων τῷ νοσεῶ ὀμματι· πτωχός, ὁ ἐνδεής ἐτέρας, καὶ μὴ πάντα ἔχων παρ' ἑαυτῆ ταῖς εἰς τὸν βίον χρήσιμα. ἀπόστημα κόσμος, ὁ ἀφιστάμενος καὶ χωρίζων

obuenit? ab initio tibi, quidquid contingit, ab vnīuerso destinatum et fato certo adsignatum est. huc summa redit; brevis est vita: quod instat tempus, lucrandum est, considerate iusteque agendo. in animo remittendo sobrie te geras.

27. Mundus vel est ordine iusto dispositus, vel miscela temeraria, congesta quidem ea, sed, vt mundus sit tamen, quid enim? fierine potest, vt in te mundus quidam sit *et dispositio concinna*, in vnīuerso vero inconcinnitas mera? idque rebus omnibus ita, *quamquam* discretis ac diffusis, conspirantibus *tamen*.

28. Mores nigri, effoeminati, prae fracti, belluini, pecuini, pueriles, stolidi, subdoli, scurriles, perfidi, tyrannici.

29. Si peregrinus in mundo est, qui ignarus est eorum, quae in mundo existunt: perinde certe in mundo peregrinus est, qui ignarus est rerum, quae in eodem geruntur. profugus, qui rationem ciuilem fugit: coecus, qui mentis oculos clausos habet: mendicus, qui salterius cuiusquam indiget, neque apud se habet, quidquid ad vitam conducatur. abscessus mundi, qui abscedit, seque a naturae communis

ἑαυτὸν τῷ τῆς κοινῆς φύσεως λόγῳ, διὰ τῷ δυσαρρεστῇ τοῖς συμβαίνουσιν. ἐκείνη γὰρ φέρει τῆτο, ἢ καὶ σὲ ἦνεγα· κεν· ἀπόχισμα πόλεως, ὃ τὴν ἰδίαν ψυχὴν τῆς τῶν λογικῶν ἀποσχίζων, μιᾶς ἔσσης.

λ'. Ὁ μὲν χωρὶς χιτῶνος φιλοσοφεῖ, ὁ δὲ χωρὶς βιβλίου· ἄλλος ἔτις ἡμίγυμνος. ἄρτις ἐκ ἔχῳ, φησὶ, καὶ ἐμμένῳ τῷ λόγῳ· ἐγὼ δὲ τροφὰς τὰς ἐκ μαθημάτων ἐκ ἔχῳ, καὶ ἐμμένῳ.

λα'. Τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαθες, φίλει, τῆτι προσαναπαύς, πὸ δὲ ὑπόλοιπον τῷ βίῳ διέξελθε, ὡς θεοῖς μὲν ἐπιτετροφῶς τὰ σεαυτῷ πάντα ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, ἀνὴρ θρώπων δὲ μηδενὸς μήτε τύραννον, μήτε δῆλον ἑαυτὸν κραιπιάς.

λβ'. Ἐπινόησον λόγῳ χάριν τὰς ἐπὶ Οὐρανίαιαν καὶ καίρας, ὅψαι ταῦτα πάντα· γαμῶντας, παιδιστοφῶντας, νραῶντας, ἀποθνήσκοντας, πολυμῶντας, εὐρετάζοντας, ἐμπρορευομένους, γεωργῶντας, κολακεύοντας, αὐθραδίζομένους, ὑποπτεύοντας, ἐπιβυλεύοντας, ἀποθανεῖν

ratione se iungit, dum eis, quae contingunt, offenditur. hoc enim *quidquid est*, profert eadem, quae et te protulit. abscessus civitatis, qui animam propriam a rationalium reliquorum anima, quae una omnium est communis, abscindit.

30. Iste sine tunica philosophatur; ille sine libro: alius quispiam seminudus. panes, inquit, quum desint, rationi tamen insisto: mihi vero, inquit alter, quum nec ex discipulis hae exercitio, qui praebere solet, commeatus suppetat, persisto tamen.

31. Quam didicisti artem, eam diligit, eidemque acquiescit. quod autem vitae reliquum est, ita exigit, ut quid diis tua omnia ex toto animo commiseris; nullique homini vel servum, vel tyrannum, te exhibeas.

32. Cogita, verbi gratia, tempora sub Vespasiano acta, eadem prorsus omnia, quae nunc sunt, deprehendes: nuptias contrahentes, liberos tollentes, aegrotantes, mortem obeuntes, militantes, ferias agentes, mercaturam exercentes, agros colentes, adulationi deditos, arroganter pervicaces, suspicionibus indulgentes, insidias struentes, mortem aliquorum ex

τινας εὐχομένους, γογγύζοντας ἐπὶ τοῖς παρῶσιν, ἐρῶν-
τας, θησαυρίζοντας, ὑπατείας, βασιλείας ἐπιθυμῶν-
τας. ἔκῃν ἐκεῖνος μὲν ὁ τῶν βίος ἔκῃ ἐτι ἔδαμῃ. Πά-
λιν ἐπὶ τῆς καιρῆς τῇ Τραϊανῷ μετάβηθι· πάλιν τὰ
αὐτὰ πάντα. τέθνηκε καὶ ἐκεῖνος ὁ βίος. ὁμοίως καὶ τὰς
ἄλλας ἐπιγραφὰς χρόνων καὶ ὅλων ἐθνῶν ἐπιθεώρει,
καὶ βλέπε, πόσοι κατενταθέντες μετὰ μικρὸν ἔπεσον,
καὶ ἀνελύθησαν εἰς τὰ σοιχεῖα, καὶ μάλιστα δὲ ἀναπο-
λητέον ἐκείνης, ὅς αὐτὸς ἔγνωσ κενὰ σπωμένους, ἀφέντας
ποιεῖν τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν, καὶ τῶν ἀπρίξ
ἔχεσθαι, καὶ τῶν ἀρκεῖσθαι. ἀναγκαῖον δὲ ὧδε τὸ με-
μνησθαι, ὅτι καὶ ἡ ἐπιστροφὴ καθ' ἐκάστην πρᾶξιν ἰδίαν
ἀξίαν ἔχει καὶ συμμετρίαν. ὅπως γὰρ ἔκῃ ἀποδυσπε-
τήσεις, ἔκῃ μὴ ἐπὶ πλέον, ἢ προσῆκε, περὶ τὰ ἐλάσσω
καταγίνῃ.

· λγ'. Αἱ πάλαι συνήθεις λέξεις, γλωσσήματα νῦν.
ὅπως ἔκῃ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πάλαι πολυῶν νῦν

petentes, de rerum statu praesente quiritantes, amantes, opes
congerentes, consulatus, regniue appetentes. ita transiit, nec
iam vsquam est illorum vita. Kursus ad Traiani tempora re
transferas: eadem denuo cuncta comperies. istorum quoque
vita morte iam commutata est. pari modo tempora alia nota
peculiari aliqua designata, vel etiam gentes totas contempla-
re; simulque considerā, quam multi, quum in rebus istius-
modi enixe se contendissent, paullo post occiderint, et in ele-
menta sua resoluti sint: illi vero cum primis sunt memoria
recolendi, quos ipse noris aliquando se rebus inanibus distē-
nuisse, quum id interim facere, quod conditioni propriae con-
sentaneum erat, huic firmiter inhaerere, eodemque conten-
tum esse, neglexerint. illud etiam istis meminisse oportet, in
actione vnaquaque eam, quae adhibetur, curam, pro rei di-
gnitate ac congruentia esse attemperandam. ita fiet, ne quan-
do fastidio corripiaris, si in rebus minoris aestimationis non
diutius, quam par est, fueris occupatus.

33. Quae fuerunt vsitata quondam vocabula, glossēma-
tum loco nunc habentur. pari modo et eorum, qui quondam
celeberrimi fuerunt, nomina, quasi glossēmata quaedam nunc

φρόπαν' τινὰ γλωσσήματά ἐσι, Κάμιλλος, Καίσων, Ουό-
 λεσσας, Λεοννάτος, κατ' ἀλγόν δὲ Σκιπίων, καὶ Κάτων,
 εἶτα καὶ Λύγγος, εἶτα καὶ Ἀδριανὸς, καὶ Ἀντωνῖνος.
 ἐξίτηλα γὰρ πάντα καὶ μυθώδη ταχὺ γίνεται· ταχὺ
 δὲ καὶ παντελὴς λήθη κατέχωσεν. καὶ ταῦτα λέγω
 ἐπὶ τῶν θαυμαστῶς πως λαμπάντων. οἱ γὰρ λοιποὶ
 ἅμα τῷ ἐκπνεῦσαι, αἴσιοι, ἄπυστοι. τί δὲ καὶ ἐσιν ὅλως
 αἰείμνηστον; ὅλον κενόν. τί ἔν ἐστι, περὶ ὃ δεῖσπεδὴν εἰσ-
 φέρεσθαι; ἐν τῷτο, διάνοια δικαία, καὶ πράξεις κοινωνι-
 καί, καὶ λόγος, οἷος μήποτε διαψεύσασθαι, καὶ διάθε-
 σις ἀσπαζομένη πᾶν τὸ συμβαῖνον, ὡς ἀναγκαῖον, ὡς
 γνώριμον, ὡς ἀπ' ἀρχῆς τοιαύτης καὶ πηγῆς ῥέον.

λδ'. Ἐκὼν σεαυτὸν τῇ κλωθῇ συνεπιδίδε, παρέ-
 χων συννήσαι, αἷς τιςί ποτε πράγμασι βέλεται.

λε'. Πᾶν ἐφήμερον, καὶ τὸ μνημονεῦον, καὶ τὸ μνη-
 μονευόμενον.

λς'. Θεώρει διηλεκτῶς, πάντα κατὰ μεταβολὴν
 γινόμενα γίνεται· καὶ ἐθίξε ἐννοεῖν, ὅτι ἔδεν ἔτως Φιλῆ

facta sunt: Camillus, Caeso, Volefus, Leonnatus: paullo post
 Scipio et Cato: tum Augustus etiam: dein Hadrianus, et
 Antoninus. euanida enim sunt omnia, citoque fabularum in-
 star obtinent: mox et obliuione prorsus obruuntur. atque
 haec de eis dico, qui cum admiratione hominum aliquando
 claruerunt. caeteri enim statim, atque expirauerint, ignoti ac
 ne fando quidem auditi fiunt. porro, quidnam est hoc ipsum
 memoriam aeternam consequi? mera vanitas, ecquid est igitur,
 in quod studium conferre par sit? vnum hoc, ut mens
 sit iusta, actio socialis, sermo mendacii expers, adfectio prom-
 ta ad amplectendum, quidquid contigerit, ut necessarium, ut
 familiare, ut principio fonteque istiusmodi profluens.

34. Fato, sponte tua te dedas; ei permittens, quibus
 cumque libuerit rebus te destinet.

35. Dieculae fere vnus sunt, et quod commemorat, et
 quod commemoratur.

36. Hoc iugiter considera, omnia ista, quae fiunt, mu-
 tatione fieri: et aduesce te cogitationi isti, nihil aequae di-

ἢ τῶν ὅλων φύσις, ὡς τὸ τὰ ὄντα μεταβάλλειν, καὶ ποιεῖν νέα ὅμοια. σπέρμα γὰρ τρόπον τινὰ πᾶν τὸ ὄν τῷ ἐξ αὐτῆς ἐσομένῃ. σὺ δὲ μόνα σπέρματα φαντάζεαι, τὰ εἰς γῆν ἢ μήτραν καταβαλλόμενα· τῆτο δὲ λίαν ἰδιωτικόν.

λζ'. Ἡδὴ τεθνήξῃ, καὶ οὐπω οὔτε ἀπλῆς, οὔτε ἐτάραχος, οὔτε ἀνύποπτος τῷ βλαβῆναι ἂν ἐξωθεν, ἢτε ἰλεως πρὸς πάντας, ἢτε τὸ φρονεῖν ἐν μόνῳ τῷ δικαιοπραγεῖν τιθέμενος.

λη'. Τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν διάβλεπε, καὶ τῆς φρονήσεως, οἷα μὲν φεύγῃσιν, οἷα δὲ διώκῃσιν.

λθ'. Ἐν ἀλλοτρίῳ ἡγεμονικῷ κακὸν σὸν ἔχει ὑφισταται· ὁ δὲ μὲν ἐν τινι τροπῇ καὶ ἐτερώσει τῷ περιέχοντος. πᾶς ἔν; ὅπῃ τὸ περὶ κακῶν ὑπολαμβάνον σοί ἐστι. τῆτο ἔν μὴ ὑπολαμβάνέτω, καὶ πάντα εὖ ἔχει. καὶ τὸ ἐγγυτάτω αὐτῷ τὸ σωματίον τέμνηται, καίηται, διαπύσκηται, σήπηται, ὅμως τὸ ὑπολαμβάνον περὶ τῶν μέρων ἡσυχάζέτω· τοιαῦτόν ἐστι, κρινέτω, μήτε κακὸν τι εἶναι, μήτε ἀγαθόν, ὃ ἐπίσης δύναται κακῷ ἀν-

ligere vniversi naturam, ac ea, quae iam existunt, mutare, et ex eis sic mutatis noua prioribus similia refingere. feminis enim rationem habet quamdam, quidquid est, ad id, quod ex eodem futurum est, etenim semina ea sola opinari, quae in terram vterumque deiciuntur, plebeium est nimis.

37. Iamiam moriturus es: necdum simplex es, imperturbatus, nihil suspicans, extrinsecus tibi posse damni adferri, cunctis propitius, iuste agere vnicam prudentiam ratus.

38. Mentis illorum intueri, et studia etiam, qualia fugiant, qualia prosequantur.

39. In alterius mente malum tuum non est situm: sed nec in mutatione et alteratione corporis animam ambientis, ubi ergo? in ea nimirum parte tui, quae de malis opinatur. ista malum nihil opinetur, et bene se habitura sunt omnia. etiamsi, quod huic proximum est, corpusculum fecetur, vratur, suppuretur, putrescat; quiescat tamen pars ea, quae de istis opinatur, h. e. ne censeat, aut malum, aut bonum esse.

θρεῖ καὶ ἀγαθῷ συμβαίνειν. ὁ γὰρ καὶ τῷ κατὰ Φύσιν βιῶντι ἐπίσης συμβαίνει, ἕτε τῷ κατὰ Φύσιν ἐστίν, ἕτε παρὰ Φύσιν.

μ'. Ὡς ἐν ζῶον τὸν κόσμον, μίαν ἐσίαν καὶ ψυχὴν μίαν ἐπέχον, συνεχῶς ἐπινοεῖν καὶ πῶς εἰς αἰῶθ-
σιν, μίαν τὴν τέττε πάντα ἀναδίδοται καὶ πῶς ὁρμη-
μῖα πάντα πράσσει καὶ πῶς πάντα πάντων τῶν γινο-
μένων συναίτια καὶ οἷά τις ἡ σύνησις καὶ συμμήρεσις,

μα'. Ψυχάριον εἰ, βασιλῆον νεκρὸν, ὡς Ἐπίκτητος ἔλεγε.

μβ'. Οὐδέν ἐστι κακὸν, τοῖς ἐν μεταβολῇ γινομέ-
νοισι ὡς ἔδὲ ἀγαθὸν ἐκ μεταβολῆς ὑφισταμένοις.

μγ'. Ποταμός τις ἐκ τῶν γινομένων καὶ ῥεῦμα
βίαιον, ὁ αἰών. ἅμα τε γὰρ ὥφθη ἕκαστον, καὶ παρεν-
ήνακται, καὶ ἄλλο παραφέρεται, τὸ δὲ ἐνεχθήσεται.

μδ'. Πᾶν τὸ συμβαῖνον ἕτως σύνηθες καὶ γνῶρι-
μον, ὡς τὸ ῥόδον ἐν τῷ ἔαρι, καὶ ὁπώρα ἐν τῷ θέρει.

quod viro malo bonoque pariter potest obuenire. quidquid enim et secundum naturam, et praeter eandem, viuenti ex aequo contingit, id ipsum neque secundum, neque praeter naturam est.

40. Cogita iugiter, mundum esse animalis vnus instar, quod materiam vnā, animamque vnā obtineat: item quomodo ad sensum huiusce, vnum et illum, omnia referantur: vnoque quasi impetu feriuntur vniuersa, et ad omnia producenda concurrant: quis denique rerum connexus et contextus sit.

41. *Animula es cadauer gestans*, aiebat Epictetus.

42. Nihil mali est rebus mutationem subeuntibus: sicut nec boni eis, quae mutatione interueniente consistunt.

43. Flumen quoddam et torrens rapidus est aeuum, ex eis, quae hic fiunt, *consistens*. simul enim atque comparuerit quidquam, abripitur; et aliud quidem abripitur, illud vero denuo infereretur.

44. Quodcumque contingit, tam consuetum, tamque notum est, quam aut rosa vere, aut aestate fructus. tale quid-

ποιῶτον γὰρ καὶ νόσος, καὶ θάνατος, καὶ βλασφημία, καὶ ἐπιβρλή, καὶ ὅσα τὰς μωρὰς εὐφραίνει, ἢ λυπεῖ.

μέ'. Τὰ ἐξῆς αἰεὶ τοῖς προηγησαμένοις οἰκειῶς ἐπιγίνεται· ὃ γὰρ οἶον καταρίθμησίς τις ἐστὶν ἀπηρητημένως, καὶ μόνον τὸ κατηναγκασμένον ἔχουσα, ἀλλὰ συνάφεια εὐλογος, καὶ ὥσπερ συντέτακται συνηρμοσμένως τὰ ὄντα, ὥτως τὰ γινόμενα ὃ διαδοχὴν ψιλὴν, ἀλλὰ θαυμαστήν τινα οἰκειότητα ἐμφαίνει.

μς'. Ἀεὶ τῷ Ἡρακλειτεῖς μεμνηῖσθαι· ὅτι γῆς θάνατος, ὕδωρ γενέσθαι, καὶ ὕδατος θάνατος, αἶρα γενέσθαι, καὶ αἶρος πῦρ, καὶ ἔμπαλιν. μεμνηῖσθαι δὲ καὶ τῷ ἐπιλανθανομένῃ, ἢ ἡ ὁδὸς ἄγει· καὶ ὅτι, ὧ μάλιστα διηνεκῶς ὁμιλῶσι λόγῳ, τῷ τὰ ὅλα διοικῶντι, τέτῳ διαφέρονται· καὶ οἷς καθ' ἡμέραν ἐγκυρῶσι, ταῦτα αὐτοῖς ξένα φαίνεται· καὶ, ὅτι ὃ δὲ ὥσπερ καθεύδοντας ποιεῖν, καὶ λέγειν· καὶ γὰρ τότε δοκῶμεν ποιεῖν καὶ λέγειν·

dam et morbus, et mors, et calumnia, et infidiae, et quidquid fatuos homines vel exhilarat, vel contristat.

45. Subsequentia antecedentibus semper apte adnectuntur. neque enim est quasi enumeratio *simplex* rerum a se indicem discretarum, quae necessitate tamen quadam contineantur; sed rationi consentanea connexio; et quemadmodum ea, quae in mundo existunt, concinne admodum certo inter se ordine componuntur· ita et quae fiunt, non successionem nudam, sed admirabilem quamdam concinnitatem prae se ferunt.

46. Dictum illud Heracliti in memoria semper habeatur: *terrae mors est, aquam fieri; aquae mors est, aerem fieri; aeris vero, ignem fieri*: et e conuerso, illius quoque meminisse *profuerit*, qui, quo via duceret, oblitus est. quodque plerique a ratione illa dissentiunt; quacum vel maxime conuersantur iugiter, quaque vniuersa administrantur, et peregrina eis videntur, quibus quotidie occurrunt: item nihil tamquam per somnum agendum, dicendumue, siquidem dormientes quoque multa agere et dicere videmur: sed nec

καὶ ὅτι ἔδει παῖδας τοκέων, ὧν τῶντ' ἔστι, κατὰ ψιλόν, καθότι παρελήφμεν.

μὲν. Ὡσπερ εἰ τις σοὶ θεῶν εἶπεν, ὅτι αὐρίον τε θνήξῃ, ἢ πάντως εἰς τρίτην, οὐκ ἔτ' ἂν παρὰ μέγα ἐποίῃ, τὸ εἰς τρίτην μᾶλλον, ἢ αὐρίον, εἰ γε μὴ ἐχάτως ἀγεννῆς εἴ. πόσον γάρ ἐστι τὸ μεταξύ; ἕτως καὶ τὸ εἰς πολλοσὸν ἔτος μᾶλλον, ἢ αὐρίον, μηδὲν μέγα εἶναι νόμιζε.

μή. Ἐννοεῖν συνεχῶς· πόσοι μὲν ἰατροὶ ἀποτεθνήκασι, πολλάκις τὰς ὀφρεὺς ὑπὲρ τῶν ἀρρώστων συσπάσαντες· πόσοι δὲ μαθηματικοί, ἄλλων θανάτους, ὥς τι μέγα, προειπόντες· πόσοι δὲ φιλόσοφοι, περὶ θανάτου, ἢ ἀθανασίας, μυρία διατεινόμενοι· πόσοι δὲ ἀριεῖς, πολλὰς ἀποκτείναντες· πόσοι δὲ τύραννοι, ἐξοστὰ ψυχῶν μετὰ δεινῶ φρυάγματος ὡς ἀθάνατοι κεχηρμένοι· πόσαι δὲ πόλεις ὅλαι, ἵν' ἕτως εἶπω, τεθνήκασιν; Ἑλίκη, καὶ Πομπηῖοι, καὶ Ἡράκλανον, καὶ ἄλλα ἀναριθμητοί. ἔτιθι δὲ καὶ, ὅσας οἶδας, ἄλλον ἐπ' ἄλλω,

puerorum instar *quidquam agendum*, h. e. ex mera traditionis ratione, quia a parentibus sic accepimus.

47. Quemadmodum si deorum quis praediceret tibi, aut cras, aut summum perendie, moriturum te, haud in magno ponerēs, nisi animi esses abiectissimi, perendie potius, quam crastino, mori. quantulum enim interesset? pari modo nec magni quidquam existimes, ad millesimum annum potius, quam ad crastinum diem.

48. Crebro apud te reputa, quot medici sint mortui, qui super decumbentes, *tamquam conclamatos iam*, supercilia contraxerint: quot mathematici, qui aliorum fata, quasi magnum quid esset, *id posse*, praedixerint: quot philosophi, postquam de morte et immortalitate tam multa differuissent: quot strenui bellatores, quum multos trucidassent: quot tyranni, postquam vitae necisque potestatem, tamquam extra mortis aleam positi, diro cum fastu exercuerant: quot etiam vrbes, ut sic dicam, intermortuae sint: Helice, Pompeii, Herculaneum, aliaeque innumerabiles. Percurre itidem, quoscumque noueris ipse, qui vice frequenti, alii alios ubi sepelierant, et

ἔ μὲν τῷτον κηδεύσας, εἶτα ἐξετάθη, ὃ δὲ ἐκείνον· πάν-
τα δὲ ἐν βραχεῖ. τὸ γὰρ ὅλα κατιδεῖν αἰεὶ τὰ ἀνθρώ-
πινα ὡς ἐφῆμερα καὶ εὐτελῆ· καὶ ἐχθρὸς μὲν μυξάριον,
αὔριον δὲ τάριχος, ἢ τέφρα. τὸ ἀκαριαῖον ἔν τῷτο τῷ
χρόνῳ κατὰ φύσιν διελθεῖν, καὶ ἵλεων καταλῦσαι ὥσαν-
εἰ ἐλαία. πέπειρός γενομένη ἐπιπτει, εὐφημῶσα τὴν
ἐνεγκῶσαν, καὶ χάριν εἰδυῖα τῷ φύσαντι δένδρῳ.

μθ'. Ὅμοιον εἶναι τῇ ἀκρᾷ, ἢ διηνεκῶς τὰ κύμα-
τα προσεήσσετα· ἢ δὲ ἔσηκε, καὶ περὶ αὐτὴν κοιμίζε-
ται τὰ φλεγμῆναντα τῷ ὕδατος. Ἀτυχὴς ἐγὼ, ὅτι
τῷτό μοι συνέβη. ἔμεν᾽ ἀλλ' εὐτυχὴς ἐγὼ, ὅτι, τῷτα
μοι συμβεβηκότος, ἄλυπος διατελῶ, ἔτε ὑπὸ παρόντος
θραυόμενος, ἔτε ἐπιὸν φοβέμενος. συμβῆναι μὲν γὰρ
τὸ τοῖῳτο παντὶ ἐδύνατο· ἄλυπος δὲ ἔ πας ἐπὶ τῷτω
ἂν διατέλεσεν· διὰ τί ἔν ἐκεῖνο μᾶλλον ἀτύχημα, ἢ
τῷτο εὐτύχημα; λέγεις δὲ ὅλως ἀτύχημα ἀνθρώπου, ὃ
αὖκ ἔστιν ἀπότευγμα τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου; ἀπό-
τευγμα δὲ τῆς φύσεως τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι σοι δοκεῖ, ὃ

ipſi tandem elati ſunt: quamque exiguo hæc omnia tempo-
re contigerint. horum ſumma huc redit, vt humana omnia
ſemper ſic adſpicias, tamquam quæ diurna et vilia ſint: quod
enim heri mucus fuerat, cras ſalfura fit, aut ſauilla. vtque tem-
poris ideo punctum hoc inſecabile naturæ conuenienter
transigas, ac propitiuſ decedas: perinde ac oliua maturita-
tem adepta ceciderit, *naturam*, quæ protulit, collaudans, ar-
borique, e qua prodiit, gratias agens.

49. Promontorii par eſto, cui fluctus iugiter quum adli-
dantur, ipſum tamen conſiſtit, vndarumque circumfuſum ſibi
æſtum compescit. Infelicem me, *inquit ille*, quod mihi iſtud
contigerit. immo, felicem me, quod, etiamſi contigerit, nil
doleam tamen, nec aut præſentibus frangar, aut futura re-
formidem. accidere enim eiſmodi quid cuiuſ poterat: at
non quiuſ citra animi ægritudinem *caſum* eiſmodi tuliffet,
quamobrem ergo illud infelicitatis potius, quam felicitatis,
iſtud *loco habetur*? num illud hominis infortunium dicis,
quod naturam humanam ſine ſuo excidere non efficit? an
id autem, vt tibi videtur, naturam humanam ſine ſuo exci-

μή παρὰ τὸ βέλημα τῆς φύσεως αὐτῷ ἐστὶ; τί ἐν τῷ βέ-
λημα, μεμάθηκας; μή τι ἐν τῷ συμβεβηκός τῷτο κωλύ-
σεις, δίκαιον εἶναι; μεγαλόψυχον; σάφρονα; ἐμφρονα;
ἀπρόπτωτον; ἀδιάψευστον; αἰδήμονα; ἐλεύθερον; τᾶπε-
λα, ἃ συμπαρόντων ἡ φύσις ἡ τῷ ἀνθρώπῳ ἀπέχει τὰ
ἴδια; μέμνησο λοιπὸν ἐπὶ παντός τῷ εἰς λύπην σε προσα-
γομένῃ, τάτῳ χεῖρα τῷ δόγματι· ἔχ' ὅτι τῷτο ἀτύχη-
μα, ἀλλὰ τὸ φέρειν αὐτὸ γενναίως, εὐτύχημα.

ν'. Ἰδιωτικὸν μὲν, ὅμως δὲ ἀνυτικὸν βοήθημα πρὸς
θανάτῳ καταφρόνησιν, ἡ ἀναπόλησις τῶν γλίχρως ἐν-
διατριψάντων τῷ ζῆν. τί ἐν αὐτοῖς πλέον, ἢ τοῖς ἀώ-
ροις; πάντως πᾶ ποτε κείνται, Καδικιανὸς Φάβιος, Ἰου-
λιανὸς, Λέπιδος, ἡ εἰ τις τοιοῦτος, οἱ πολλὰς ἐξήνεγκαν,
εἴτα ἐξηνέχθησαν· ὅλον μικρόν ἐστι τὸ διάστημα, καὶ τῷ-
το δι' ὅσων, καὶ μεθ' αἰῶν ἐξαντλῆμενον, καὶ ἐν οἷῳ
σωματίῳ; μὴ ἐν ὡς πρᾶγμα. βλέπε γὰρ ὀπίσω τὸ

dere efficit, quod non fit praeter eiusdem voluntatem; quid
autem ea velit, non est, ut nunc discas. numquid casus ullus
prohibeat te, iustum esse, magnanimum, temperantem, pru-
dentem, adfertiendi temeritate, errore immunem, modestum,
liberum, aut aliud quid eorum, quae, ubi adfuerint, naturam
humana sua obtinet uniuersa? memineris deinceps, quoties
inciderit quidquam, quod ad tristitiam impellat te, decreto
hoc uti: Non est infelix casus iste; sed fortiter ferre, hoc
felicis est.

50. Vulgare quidem hoc est, efficax tamen ad mortem
contemnendam adminiculum, si eos recolas, qui vitae auidi
eidem fuerint diu immorati. quid enim amplius illis, quam
immature defunctis, *contigit*? Omnino iacent alicubi *defuncti*
et illi, Cadicianus, Fabius, Iulianus, Lepidus, aut si quis alius
huiusmodi, qui, postquam multos extulerant, efferebantur et
ipsi. exiguum enim omnino intercedit spatium; idque per
quot *molestias*, cum quibus *hominibus*, in quali corpusculo ex-
antlatum? ne ergo pro re momenti alicuius *habeto*. si enim
aevi praeteriti immensitatem aduerteris, et futuri itidem in-

ἀχανὲς τῷ αἰῶνος, καὶ τὸ πρόσω ἄλλο ἀπειρον. ἐν δὲ τῷ, τί διαφέρει ὁ τριήμερος τῷ τριγενηνίᾳ;

ναί. Ἐπὶ τὴν σύντομον αἰεὶ τρέχει, σύντομος δὲ ἢ κατὰ Φύσιν· ὥστε κατὰ τὸ ὑγιέστατον, πᾶν λέγειν καὶ πράσσειν· ἀπαλλάσσει γὰρ ἡ τοιαύτη πρόθεσις κόπων, στρατείας, καὶ πάσης οἰκονομίας, καὶ κομψείας.

finitatem, quid tandem distabit triduanus, qui fuerit, ab eo, qui saecula tria transegerit?

51. Via compendiarum semper incedas. compendiarum est ea, quae secundum naturam est, in omni nimirum cum dispositione, cum actione, veri rectique curam habere. etenim propositum istiusmodi molestiis militiaeque; sed et dissimulatione omni atque ostentatione immunem praestabit.

ΒΙΒΛΟΣ Ε΄.

ΟΡΘΡΟΝ, ὅταν δυσόκνως ἐξεγείρη, 'πρόχειρον ἔστω, ἔτι ἐπὶ ἀνθρώπων ἔργον ἐγείρομαι· ἔτι ἔν δυσκολαίνω, εἰ πορεύομαι ἐπὶ τὸ ποιεῖν, ὧν ἔνεκεν γέγονα, καὶ ὧν χάριν προῆγμαι εἰς τὸν κόσμον; ἢ ἐπὶ τῷ κατασκευάσμαι, ἵνα κατακείμενος τοῖς σωματίοις ἑαυτὸν θάλλω; ἀλλὰ τῷ ἡδίων. πρὸς τὸ ἡδεσθαι ἔν γεγονας; ὅλως δὲ ἢ πρὸς ἐνέργειαν; ἢ βλέπεις τὰ φυτάρια, τὰ ξυθάρια, τὰς μύρμηκας, τὰς ἀράχνας, τὰς μελίσσας,

LIBER V.

Mane, quum grauatim exurgis, in promptu sit *tecum hoc modo differere*: ad opus humanum iam expergiscor: num vero aegre feram, si ad ea agenda proficiscor, quorum gratia natus et in mundum productus sum? aut numquid ad hoc conditus sum, ut stragulis inuolutum decumbens me foueam? At hoc, *inquis*, oblectat magis. Numquid ergo ad oblectandum te natus es? non autem ad faciendum, aut agendum aliquid? an non arbusculas, auiculas, formicas, araneas,

ἔδῳ καθ' αὐτὰς συγκοσμήσας κόσμον, σὺ δ' θέλεις τὰ
ἀνθρώπων ποιεῖν; ἔ τρέχεις ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν φύσιν;
εἰλλὰ δὲ καὶ ἀναπαύεσθαι· δέῃ. ἔδωκε καὶ τέττε μέτρα
ἡ φύσις. ἔδωκε μέντοι καὶ τῷ ἐοθίῳ, καὶ πίνειν· καὶ
ὁμῶς σὺ, ὑπὲρ τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρκούντα προχωρεῖς.
ἐν ταῖς πράξεσι δὲ ἔκ· ἔτι, ἀλλ' ἐντὸς τῷ δυνατῷ. οὐ
γὰρ φιλεῖς σεαυτόν. ἐπεὶ τοι καὶ τὴν φύσιν ἂν σε, καὶ
τὸ βέλημα ταύτης ἐφίλεις· ἄλλοι τε τὰς τέχνας ἐαυ-
τῶν φιλῶντες, συγκατατήκονται τοῖς κατ' αὐτὰς ἔργοις,
ἄλκτοι καὶ ἄσιτοι· σὺ τὴν φύσιν τὴν σεαυτῷ ἔλασσον
τιμᾶς, ἢ ὁ τορνευτὴς τὴν τορνευτικὴν, ἢ ὁ ὀρχηστὴς τὴν
ὀρχηστικὴν, ἢ ὁ φιλάργυρος τὸ ἀργύριον, ἢ ὁ κενόδοξος
τὸ δοξάριον. καὶ ἔτοι, ὅταν προσπαθῶσιν, ἔτε φαγεῖν,
ἔτε κοιμηθῆναι θέλωσι μᾶλλον, ἢ ταῦτα συναύξαι, πρὸς
ἃ φέρονται· σοὶ δὲ αἱ κοινωνικαὶ πράξεις τελέεσθαι φαί-
νονται, καὶ ἡσσανος σπυδῆς ἄξια;

β'. Ὡς εὐκόλον, ἀπώσαοθαι καὶ ἀπαλεῖψαι πᾶσαν

apiculas vides, eam, quam in mundo stationem obtinent,
excolere satagentes? Tu *autem*, quae hominis sunt, facere
recusas? *et* non properas *potius* ad id, quod naturae tuae
conuenit? At quiete quoque opus est, *inquis*. Est, *fateor*;
sed quiescendi modum etiam natura praescripsit. praescri-
psit et edendi atque bibendi: tu vero ultra modum, ul-
tra id, quod sufficit, in istis procedis. caeterum in agendo
secus te geris, et intra id, quod poteras, *contines te*. et
enim *vere* temet non diligis. alioqui naturam tuam, quae-
que illa vult, diligeres: siquidem artes suas, qui diligunt,
artifices, earumdem operibus etiam intabescunt, illuui-
inediaque adfecti. tu *vero* naturam tuam minoris aesti-
mas, quam tornator tornaturam, aut histrioniam, aut aua-
rus argentum, aut ambitiosus gloriolam. et isti enim, ubi
rebus hisce addicti fuerint, nec cibum, nec somnum cape-
re magis expetunt, quam ista, ad quae tam enixe ferun-
tur, promouere: num autem tibi actiones societatem hu-
manam spectantes sordeant magis, quam ut pari industria
dignae censeantur?

2. Quam facile est, imaginationem omnem, vel turbu-

φαντασίαν τὴν ὀχληράν, ἢ ἀνοίκειον, καὶ εὐθύς ἐν πάσῃ γαλήνῃ εἶναι.

γ'. Ἀξίον ἑαυτὸν κρῖνε παντὸς λόγου καὶ ἔργου τῆ κατὰ φύσιν· καὶ μὴ σε παρενπάτω ἢ ἐπακολυθῆσά τινωι μέμψις, ἢ λόγος, ἀλλὰ ἐκαλὸν πεπεῖσθαι, ἢ εἰρηθῆναι, μὴ σεαυτὸν ἀπαξίει. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἴδιον ἡγεμονικὸν ἔχουσι, καὶ ἴδια ὁρμῇ χρωῦνται· αὐτὸς μὴ περιβλέπῃς, ἀλλ' εὐθεῖαν πέραναι, ἀκολουθῶν τῇ φύσει τῇ ἰδίᾳ καὶ τῇ κοινῇ· μία δὲ ἀμφοτέρων τῶν ὁδῶν.

δ'. Πορεύομαι διὰ τὴν κατὰ φύσιν, μέχρι περὶ ἀναπαύσομαι, ἐναποπνεύσας μὲν τέτω, ἐξ ἧς καὶ ἡμέραν ἀναπνέω, περὶ δὲ ἐπὶ τέτω, ἐξ ἧς καὶ τὸ σπερματίον ὃ πατήρ με συνέλεξε, καὶ τὸ γαλακτικὸν ἢ τροφόν· ἐξ ἧς καὶ ἡμέραν τοσούτοις ἔτεσι βόσκομαι, καὶ ἀρδεύομαι, ὃ φέρει με πατῆντα, καὶ εἰς τοσαῦτα ἀπὸ χρώμενον ἑαυτῷ.

ε'. Δριμύτητά σε ἐκ ἔχου θαυμάσαι. ἔστιν ἀλλὰ ἔτερα πολλά, ἐφ' ὧν ἐκ ἔχεις εἰπεῖν· εἰ γὰρ πέ-

lentam, vel inconuenientem, ita amoliri et abstergere, ut in summa statim tranquillitate consistas?

3. Nullum aut sermonem, aut actionem, indignum te censeas, qui naturae fuerit consentaneus: neque auertat ab eo te, quae sequi possit, quorumlibet hominum reprehensio, aut vituperatio. sed si dictu factum honestum fuerit, indignum te ne existimes. habent enim illi mentem propriam, proprioque ducuntur impulsu: quae tu noli attendere, sed recta perge, naturae tum propriae, tum et communi obsecutus. eadem enim est harum utriusque via.

4. Per ea, quae naturae sunt consentanea, incedo, donec occumbens tandem conquiescam, eo exspirando, unde spiritum quotidie haurio, eoque recidendo, unde et seminum mei pater, et sanguinem mater, et lac nutrix collegit; unde quotidianum per tot annos cibum potumque accipio, quod calcantem, et ad tam varios usus eo abutentem me sustinuit.

5. Acumen tibi non est, quod sit admirationi cuiquam, multa tamen sunt alia, de quibus dicere nequeas, non esse

Φυκα. ἐκεῖνα ἔν παρεχῃ, ἅπερ ὅλα ἐστὶ ἐν σοι, πὸ ἀκί-
 βηλον, τὸ σεμνὸν, τὸ Φερέπονον, τὸ ἀφιλήδονον, τὸ
 ἀμεμψίμοιρον, τὸ ὀλγოდῆες, τὸ εὐμενές, τὸ ἐλεύθερον,
 τὸ ἀπέρισσον, τὸ ἀφλύαρον, τὸ μεγαλεῖον. ἐκ αἰδοῦ-
 ραι, πόσα ἤδη παρέχεται δυνάμενός, ἐφ' ὧν εὐδαιμό-
 νια καὶ ἀνεπιτηδείότητος πρόφασις, ὅμως ἐστὶ κατὰ
 μένεις ἐκῶν; ἢ καὶ γογγύζειν, καὶ γλιαχεύεσθαι, καὶ
 κολακεύειν, καὶ τὸ σωματίον καταστῆσθαι, καὶ ἀρεσκέ-
 εσθαι, καὶ περπερεύεσθαι, καὶ τοσαῦτα ῥιπτάζεσθαι τῇ
 ψυχῇ, διὰ τὸ ἀφυῶς κατεσκευάσθαι, ἀναγκάζει; οὐ,
 μὰ τοὺς θεούς· ἀλλὰ τούτων μὲν πάλαι ἀπηλλάχθαι
 ἐδύνασο. μόνον δὲ, εἰ ἄρα ὡς βραδύτερος, καὶ δυσπαι-
 ρακολαθητότερος καταγινώσκεσθαι, καὶ τῷτο δὲ ἀσκη-
 τέον, μὴ παρενθυμένῳ, μηδὲ ἐμφιληδονῶντι τῇ νοθείᾳ
 εἶ, Ὁ μὲν τις ἐστίν, ὅταν τι δεξιὸν περὶ τινα πρά-
 ξῃ, πρόσχειρος καὶ λογίσασθαι αὐτῷ τὴν χάριν. ὁ δὲ
 πρὸς τῷτο μὲν οὐ πρόσχειρος, ἄλλως μέντοι παρ' ἑαυ-
 τῷ, ὡς περὶ χρεώστῃ διανοεῖται, καὶ οἶδεν, ὃ πεποίηκεν.

*te ad ea aptum natum. haec itaque praesta, quae in te omni-
 no sunt sita, animum sincerum, grauem, laborum toleran-
 tem, voluptatum abstinenter, sorte contentum, paucorum
 indigum, mitem, liberum, luxu alienum, serium, sublimem.
 an non intelligis, quam multa praestare iam possis, ad quae
 quin habilis sis et aptus, nihil est, quod cauere, infra haec
 tamen sponte persistis? num et per conditionis naturalis
 defectum aliquem obmurmurare, restrictum esse, adulari,
 corpusculum tuum incusare, adsentari, ostentare te, animo
 tantopere iactari, cogeris? nequaquam, per Iouem; sed his
 omnibus iam olim licuit tibi esse immunem. hoc tantum-
 modo nomine si notari poterat, quod tardiori hebetiorique
 ingenio natus sis, exercitatione vitium istud corrigere conan-
 dum fuerat, hebetudinem tuam neque insuper habendo, ne-
 que in eadem tibi complacendo.*

6. Est, qui, vbi gratum quid alicui fecerit beneficium,
 imputare procliuis sit. est, qui, etiamsi imputare haud ita
 procliuis sit, pro debitore tamen apud se habet eum, cui
 benefecit, quidque fecerit, nouit. est et, qui, quid fece-

ὁ δὲ τις τρόπον τινὰ οὐδὲ οἶδεν, ὃ πεποίηκεν ἄλλα ὁμοίως ἐστὶν ἀμπέλῳ βότρυς ἐνεγκέσθῃ καὶ μηδὲν ἄλλο προσεπιζητήσει, μετὰ τὸ ἅπαξ τὸν ἴδιον καρπὸν ἐννοῇ χεῖναι. ἵππος δραμῶν, κύων ἰχνεύσας, μέλισσα μέλι ποιήσασα, ἄνθρωπος δ' εὖ ποιήσας, ἔκ ἐπιβοᾷται, αἰετὶ δὲ μεταβαίνει ἐφ' ἕτερον, ὡς ἀμπελος ἐπὶ τὸ πάλιν ἐν τῇ ὥρᾳ τὴν βότρυς ἐνεγκεῖν. ἐν τέτοις ἔνδεσσι εἶναι τοῖς τρόποις τινὰ ἀπαρκαλοχθήτως αὐτὰ ποιῆσαι· καὶ ἄλλ' αὐτὸ τῆτο δεῖ παρακολυθεῖν. ἴδιον γὰρ, Φησὶ, τῇ κοινωνικῇ, τὸ αἰσθάνεσθαι, ὅτι κοινωνικῶς ἐνεργεῖ, καὶ νῆ Δία, βέλεσθαι καὶ τὸν κοινωνὸν αἰσθάνεσθαι. ἀληθεὺς μὲν ἐστίν, ὃ λέγεις· τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεκδέχῃ, διὰ τῆς τοῦ ἔσθῃ εἰς ἐκείνων, ὧν πρότερον ἐπαμνήσθην· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι λογικῇ τινι πιθανότητι παράγανται. εἰς δὲ θαλάσσης συνέειναι, τί ποτέ ἐστι τὸ λεγόμενον, μὴ φοβῆσθαι, μὴ παρὰ τῆτο παραλίπῃς τι ἔργον κοινωνικόν.

ζ'. Εὐχὴ Ἀθηναίων, ὕσον, ὕσον, ὦ Φίλε Ζεῦ, κατὰ

rit, quodammodo ne nouit quidem; sed viti similis est, quae racemum ubi tulerit, fructumque sibi proprium semel dederit, nihil vltius requirit. sicut equus ubi cucurrerit, canis venatus fuerit, apes mel confecerit; ita iste ubi benefecerit, non clamore prosequitur, sed ad aliud *eiusmodi opus* se transfert; quemadmodum vitis ad racemos alios denuo suo tempore producendos. in horum ergo numero esse oportet, qui quid faciant, ipsi quodammodo ne intelligunt quidem? ita plane. At hoc ipsum, inquis, quid agas, intelligere necessarium est. est enim societatis legem colentis proprium hoc, ut sentiat se secundum legem illam agere; et ut velit etiam, per Iouem, eum, quocum sic agit, id persentiscere. Verum est, fateor, quod dicis; verumtamen, quod iam dictum est, si secius ceperis, ex eorum numero futurus es, quorum priore loco memineram: siquidem et illi rationis specie quadam probabili abducuntur. tu autem, si id, quod dixeram, recte intelligere volueris, noli metuere, ne hac de causa benefaciendi occasionem vllam sis omisurus.

7. Atheniensium votum erat: *plue, plue, care Iupiter,*

τῆς ἀρέρας τῆς Ἀθηναίων καὶ τῶν πεδίων. ἦτοι ἔδ᾽ εὐχεσθαι, ἢ ἔτῳς, ἀπλῶς καὶ ἐλευθέρως.

ἦ. Ὅποῖόν ἐστι τὸ λεγόμενον, ὅτι συνέταξεν ὁ Ἀσκληπιὸς τῷ ἰππασίαν, ἢ ψυχρολασίαν, ἢ ἀνυποδησίαν· τοιῦτόν ἐστι καὶ τὸ, συνέταξεν τῷ ἢ τῶν ἄλων φύσις νόσον, ἢ πῆρῳσιν, ἢ ἀποβολήν, ἢ ἄλλα τι τῶν τοιούτων. καὶ γὰρ ἐκεῖ τὸ συνέταξεν, τοιῦτόν τι σημαίνει, ἔταξε τῷτο πρὸς τῷτο, ὡς κατὰλληλον εἰς ὑγίειαν· καὶ ἐνταῦθα τὸ συμβαῖνον ἐκάστῳ πέτακτά πῳς πρὸς αὐτὸ κατὰλληλον εἰς τὴν εἰμαρμένην· ἔτῳς γὰρ καὶ αὐτὰ συμβαίνειν ἡμῖν λέγομεν; ὡς καὶ τὰς τετραγώνους λίθους ἐν τοῖς τείχεσι, ἢ ταῖς πυραμίσι, συμβαίνειν οἱ τεχνῖται λέγῃσι, συναρμόζοντας ἀλλήλοις τῇ ποιᾷ συθέσει. Ὅλως γὰρ ἀρμονία ἐστὶ μία. καὶ ὥσπερ ἐκ πάντων τῶν σωμάτων ὁ κόσμος τοιούτων σῶμα συμπληρεῖται· ἔτῳς ἐκ πάντων τῶν αἰτιῶν ἡ εἰμαρμένη τοιαύτη αἰτία συμπληρεῖται. νοῶσι δὲ, ὃ λέγω, καὶ οἱ τέλειον ἰδιῶται. Φασὶ γὰρ, τῷτο ἔφερεν αὐτῷ· ἔκῃν τῷτο τῷτο

super Atheniensium arua et prata. aut nihil omnino precari, aut hoc modo simpliciter et ingenuè precari, par est.

8. Cuiusmodi illud est, quod dici solet: *Aesculapium* huic, vel illi *coordinasse*, ut equitet, ut frigida proluatur, ut discalceatus incedat: eiusmodi quiddam est, et quod huic, vel illi *coordinavit* uniuersa natura, ut morbo teneatur, corpore mutiletur, *liberos* amittat, aut aliud tale quippiam. si quidem et ibi *coordinavit* illud, sensum hunc habet, ac si diceretur, hoc ad illud ordinavit, tamquam quod ad eiusdem sanitatem conducatur: atque istuc pariter, quidquid unicuique contingit, ad illud ordinatur quodammodo, quod fatum congruum existat, atque hinc est, quod ea conuenire nobis dicimus, quomodo lapides quadratos in moenibus, aut pyramidibus, conuenire dicunt artifices, quum sibi inuicem scite compositi coaptantur. omnino enim una quaedam est *rerum omnium* compages. et quemadmodum ex cunctis corporibus mundus iste, quo corpus eiusmodi fit, consummatur; ita ex causis uniuersis, quo causa fit eiusmodi fatum, conficitur. intelligunt hoc, quod dico, etiam rudissimi quique, dicunt

ἐφέρετο, καὶ τῷτο τῷτω συνετάττετο. δεχόμεθα ἔν αὐ-
 τὰ, ὡς ἐκεῖνα ὁ Ἀσκληπιὸς συντάττει. πολλὰ γὰρ καὶ
 ἐν ἐκείνοις ἐπὶ τραχέα· ἀλλὰ ἀσπαζόμεθα τῇ ἐλπίδι
 τῆς ὑγείας. τοιῦτόν τι σοὶ δοκείτω, ἀνυσις καὶ συντε-
 λεια τῶν τῇ κοινῇ φύσει δοκούντων, οἷον ἢ σὴ ὑγεία.
 καὶ ἔτιως ἀσπάζεσθαι πᾶν τὸ γινόμενον, καὶ ἀπηνέστερον
 δοκῇ, διὰ τὸ ἐκεῖ ἀγεῖν, ἐπὶ τὴν τῷ κόσμῳ ὑγείαν, καὶ
 τὴν τῷ Διὸς εὐοδίαν καὶ εὐπραγίαν. ἔγὰρ ἂν τῷτο τε
 ἔφερον, εἰ μὴ τῷ ὅλῳ συνέφερον. ἔδὲ γὰρ ἢ τυχεῖσα
 φύσις φέρει τι, ὃ μὴ τῷ διοικημένῳ ὑπ' αὐτῆς κατάλ-
 ληλόν ἐστι. ἔκῃν κατὰ δύο λόγους ἐξεργεῖν χρὴ τὸ συμβαῖ-
 νόν σοι. καὶ ἓν μὲν, ὅτι σοὶ ἐγίνετο, καὶ σοὶ συνετάττε-
 το, καὶ πρὸς σέ πως εἶχεν, ἀνωθεν ἐκ τῶν πρεσβυτάτων
 αἰτίων συγκλωθόμενον. καὶ ἕτερον δὲ, ὅτι τῷ ὅλῳ διοι-
 κῇντι τῆς εὐοδίας, καὶ τῆς συντελείας, καὶ νῆ Δία, τῆς συμ-
 μνήης αὐτῆς αἰτίον ἐστι. πηρῆται γὰρ τὸ ὁλόκληρον, ἐὰν
 καὶ ὅτιῃν διακόψῃς τῆς συναφείας καὶ συνεχείας, ὥσπερ

enim: tulit hoc illi; *fors nimirum*. hoc itaque illi ferebatur;
 istudque illi coordinabatur. proinde ita excipiamus ista, quo-
 modo ea solemus, quae Aesculapius praeceperit. multa siqui-
 dem et in illis a'pera sunt, quae sanitatis spe tamen libenter
 admittimus. eiusmodi itaque quiddam videatur tibi eorum,
 quae naturae communi visa sunt, perfectio et consummatio,
 cuiusmodi est valetudo tua. eodemque modo, quidquid eue-
 nerit, quamvis asperius visum fuerit, libens admittito, quan-
 doquidem ad mundi integritatem Iovisque prosperitatem at-
 que felicitatem ferat. neque enim tulisset is, nisi ad univ'ersi
 bonum contulisset. quum nec natura quaelibet quidquam fe-
 rat, quod non *ei mundo*, qui ab ipsa administratur, congruens
 existat. ita duplici ratione diligas oportet, quidquid euene-
 rit tibi. altera, quod tibi natum, et tibi coordinatum, et ad
 te quodammodo adfectum est, a causis antiquissimis retro ti-
 bi contextum. altera, quod univ'ersi gubernatori prosperita-
 tis et consummationis, atque adeo permanentionis ipsius pro-
 curandae ex parte causa sit. mutilatur enim integrum
 ipsum, si quid vel minimum abscindas a connexionem et con-

κῶν μορίων, ἔτω δὲ καὶ τῶν αἰτίων. διακοῦπτεῖς δὲ, ὅσον ἐπὶ σοι, ὅταν δυσαρξῆς, καὶ τρόπον τινὰ ἀναιρῆς.

9'. Μὴ σιγχαίνειν, μηδὲ ἀπαυδαῖν, μηδὲ ἀποδυσπετεῖν, εἰ μὴ καταπυκνῶταί σοι τὸ ἀπὸ δογμάτων ὀρθῶν ἕκαστα πράσσειν· ἀλλὰ ἐκκρεθόντα, πάλιν ἐπανιέναι, καὶ ἀσμενίζειν εἰς τὰ πλείω ἀνθρωπικώτερα, καὶ φιλεῖν τῷτο, ἐφ' ὃ ἐπανέρχῃ· καὶ μὴ ὡς πρὸς παιδαγωγὸν τὴν φιλοσοφίαν ἐπανιέναι· ἀλλ' ὡς οἱ ὀφθαλμιῶντες πρὸς τὸ σπογγάριον καὶ τὸ ὦν, ὡς ἄλλος πρὸς κατάπλασμα, ὡς πρὸς καταιόνησιν. ἔτως γὰρ οὐδὲν ἐπιδείξει τὸ πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ, ἀλλὰ προσαναπαύσῃ αὐτῷ. μέμνησο δὲ, ὅτι φιλοσοφία μόνα θέλει, ἢ ἡ φύσις σε θέλει· σὺ δὲ ἄλλο ἤθελες ἢ κατὰ φύσιν; τί γὰρ τῶτων προσηνέστερον; ἢ γὰρ ἡδονὴ ἐχὶ διὰ τῆς σφάλλει; ἀλλὰ θέασαι, εἰ προσηνέστερον μεγαλοψυχία, ἐλευθερία, ἀπλότης, εὐγνωμοσύνη, ὁσιότης. αὐτῆς γὰρ φρονήσεως τί προσηνέστερον; ὅταν τὸ ἄπταισον, καὶ εὐ-

rinuitate, vt partium vniuerſi, ita et cauſarum. abſcindis autem, quantum in te eſt, quando moleſte fers aliquid, tollis-que quodammodo.

9. Noli aegre ferre, aut animum deſpondere, aut ſtomachari, ſi iuxta decreta recta agere volenti haud perinde ſemper ſucceſſerit. verum, *vbi* excuſſum *aliquando te ſenſeris*, regredere, pluribusque pro officii humani ratione geſtis contentus ſis, atque illud, ad quod regrederis; fac diligas. nec, tamquam ad paedagogum, ad philoſophiam redeas; ſed quomodo ad ouum et penicillum, qui oculis laborant, quomodo ad emplaſtrum alius, alius ad perfuſionem, *confugit*; ita nihil deerit vltcrius, quod rationis obſequelae conciliet te, ſed ei ſponte tua adquiieſces. illud autem memineris, philoſophiam ea ſola velle, quae natura tua ipſa velit: tu vero aliud aliquid velis, quam quod naturae tuae conuenit? ecquid enim iſtis blandius fuerit? voluptas autem nonne hac ratione nos fallit? ſed vide, gratioꝛne ſit magnanimitas, liberalitas, ſimplicitas, aequanimitas, ſanctitas. ipſa vero prudentia quid gratius *compereris*, quum facultatem intelligen-

ρην ἐν πᾶσι τῆς παρακολαθητικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς δυνάμεως ἐνθυμηθῆς.

ί. Τὰ μὲν πράγματα ἐν τοιαύτῃ τρόπον τινὰ ἐγκαλύψει ἐστίν, ὥςτε Φιλοσόφοις ἐκ ὀλίγοις ἔδὲ ταῖς τυχεῖσιν ἔδοξε ἢ παντάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι. πλὴν αὐτοῖς γε τοῖς Στωϊκοῖς δυσκατάληπτα δοκεῖ. καὶ πᾶσα ἡ ἡμετέρα συγκατάθεσις μεταπτωτή· πᾶ γὰρ ὁ ἀμετάπτωτος; μέτιθι τοίνυν ἐπ' αὐτὰ τὰ ὑποκείμενα ὥς ὀλιγόχρονα, καὶ εὐτελῆ, καὶ δυνάμενα ἐν κτήσει κινᾶσθαι, ἢ πόρενης, ἢ ληστῆ εἶναι. μετὰ τῆτο ἐπιθι ἐπὶ τὰ τῶν συμβιόντων ἦθι, ὧν μόλις ἐστὶ καὶ τῆ χαριεστάτη ἀναχέσθαι, ἵνα μὴ λέγω, ὅτι καὶ ἑαυτὸν τις μόγις ὑπομένει. ἐν τοιάτῳ ἔν ζόφῳ καὶ ῥύπῳ καὶ τοιαύτῃ ῥήσει τῆς τε ὕψιας καὶ τῆ χροῖας, καὶ τῆς κινήσεως, καὶ τῶν κινημένων, τί ποτ' ἐστὶ τὸ ἐκτιμηθῆναι, ἢ τὸ ὅλως σπαρδαοθῆναι δυνάμενον, ἔδ' ἐπινοῶ. τήναντίον γὰρ δεῖ παραμυθόμενον ἑαυτὸν περιμένειν τὴν Φυσικὴν λύσιν, καὶ μὴ ἀχάλλειν τῇ διατριβῇ, ἀλλὰ τέτοις μόνοις προσ-

tia scientiaque in re praeditam eiusmodi cogitaueris, quae nusquam impingat, sed in omni re prospere feratur?

το. Res quidem ipsae adeo sunt abditae, ut philosophis haud paucis, nec vulgaribus eis, omnino percipi nil posse visum sit. quin et Stoicis perceptu difficiles admodum videntur. *estque reuera* adsensu noster omnis labilis et mutabilis. vbinam enim gentium est, qui sententiam falsus quandoque non mutauerit? ad subiecta iam ipsa si transferis, quam caduca, quam vilia sunt; quaeque etiam cinaedo, scorto, latroni in possessionem cedere possint. mores autem eorum, quibus cum degis, si aduerteris, tales esse comperies, ut etiam gravissimum quemlibet vix sustineas, ut ne adiicias, seipsum etiam vix sustinere quemquam. in huiusmodi itaque caligine ac sorde, tantoque materiae, temporis, motuum, rerumque motarum fluxu, nihil possum comminisci, quod aestimatione studiosae dignum videatur. contra potius solari se quemque par fuerit, dissolutionem sui naturalem operiendo, moramque interea haud gravate ferendo, dum duobus hisce adque-

αναπαύεσθαι· ἐνὶ μὲν τῷ, ὅτι ἔδὲν συμβήσεταί μοι, ὃ ἔχει κατὰ τὴν τῶν ὅλων Φύσιν ἔστιν· ἐτέρω δὲ, ὅτι ἔξεστί μοι μηδὲν πράσσειν παρὰ τὸν ἐμὸν Θεόν, καὶ δαίμονα. ἔδεις γὰρ ὁ ἀναγκάσων τῷτον παραβῆναι.

ια'. Πρὸς τί ποτε ἄρα νῦν χρώμαι τῇ ἐμαυτῇ ψυχῇ; παρ' ἑκάστων τῶντο ἐπανερωτᾶν ἑαυτὸν, καὶ ἐξετάζειν, τί μοί ἐστι νῦν ἐν τῷ τῷ μορίῳ, ὃ δὴ ἡγεμονικὸν καλεῖται καὶ τίνος ἄρα νῦν ἔχω ψυχὴν; μήτι παιδίς; μήτι μειρακίς; μήτι γυναικαίς; μήτι τυράννι; μήτι κτήνι; μήτι θηρί;.

ιβ'. Ὅποιά τινά ἐστι τὰ τοῖς πολλοῖς δοκῶντα ἀγαθὰ, καὶ ἐντεῦθεν λάβοις. εἰ γάρ τις ἐπινοήσκειν ὑπάρχοντά τινα ὡς ἀληθῶς ἀγαθὰ, οἷον Φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν, ἢ ἂν ταῦτα προεπινοήσας, ἔτι ἀκῶσαι δυνήθεϊ τί ὑπὸ τῷ ἀγαθῷ γὰρ ἐφαρμόσει. τὰ δὲ γε τοῖς πολλοῖς φαινόμενα ἀγαθὰ προεπινοήσας τις, ἐξακῶσεται, καὶ ῥαδίως δέξεται, ὡς οἰκείως ἐπιλεγόμενον τὸ ὑπὸ τῷ κωμικῷ εἰρημένον. ἔτως

scit profus; altero nimirum, nihil obtingere sibi posse, quod non sit vniuersi naturae consentaneum: altero, in sua esse potestate situm, vt nihil faciat praeter genii deiue sui voluntatem. hanc enim transgredi qui cogat, nullus est.

11. Quam ad rem anima nunc vtor mea? hoc te iugiter interroga, simulque te percontare; ecquid mihi nunc versatur in parte mei illa, quae principalis dici solet? aut cuiusnam ego nunc animam gero? num pueruli? num adolescentuli? num mulierculæ? num tyranni? num iumentum? num belluae?

12. Cuiusmodi sint, quae plerisque bona videntur, hinc licet deprehendere. si quid eorum, quae reuera bona sunt, mente quispiam conceperit; puta, prudentiam, temperantiam, iustitiam, fortitudinem, ista, inquam, si animo praeconceperit, non sustinebit adiectum huic audire quidquam, quod non rei bonae probe congruat. at vero quae vulgo pro bonis habentur, vbi animo praeconceperit quis, auribus aequis accipiet, facileque admittet, tamquam apte adiectum id, quod a comico quandoque dictum est. ita etiam vulgus hominum dif-

καὶ οἱ πολλοὶ φαντάζονται τὴν διαφοράν. ἔ γάρ ἂν
 τῷτο μὲν ἔ προσέκοπτεν καὶ ἀπηξίχτο· τὸ δὲ ἐπὶ τῷ
 πλάττει καὶ τῶν πρὸς τρυφὴν, ἢ δόξαν, εὐκληρημάτων
 παρεδεχόμεθα, ὡς ἰνυμένως καὶ ἀσειῶς εἰρημένον. προί-
 θι ἔν καὶ ἐρώτα, εἰ τιμητέον καὶ ἀγαθὰ ὑποληπτέον
 τὰ τοιαῦτα, ὧν προεπινοηθέντων, οἰκείως ἂν ἐπιφέροιστο,
 τὸ τὸν κεκτημένον αὐτὰ ὑπὸ τῆς εὐπορίας οὐκ ἔχειν,
 ὅποι χέσῃ.

γ'. Ἐξ αἰτιώδους καὶ ὑλικῆς συνέσκηκα· ἑδέτερον
 δὲ τῶτων εἰς τὸ μὴ ὄν φθαρήσεται· ὥσπερ ἑδὲ ἐκ τῆς
 μὴ ὄντος ὑπέστη. ἑκὼν καταταχθήσεται πᾶν μέρος ἐμὸν
 κατὰ μεταβολὴν εἰς μέρος τι τῷ κόσμῳ. καὶ πάλιν ἐκεί-
 νο εἰς ἕτερον μέρος τῷ κόσμῳ μεταβαλεῖ· καὶ ἤδη εἰς
 τὸ ἄπειρον. κατὰ τοιαύτην δὲ μεταβολὴν καὶ γὰρ ὑπέ-
 στην, καὶ οἱ ἐμὲ γεννήσαντες, καὶ ἐπανίοντι εἰς ἄλλο
 ἄπειρον. ἑδὲν γὰρ κωλύει ἕτως φάναι, καὶν κατὰ πε-
 ριόδους πεπερασμένας ὁ κόσμος διοικῆται.

ferentiae istius habent aliquam notitiam. alioqui enim non
 offenderet, et tamquam dictu indignum repudiaretur, si de
 illis enuntiaretur; quum de diuitiis, eisque fortunae bonis,
 quae ad luxum pompamue ferunt, tamquam apte sciteque
 dictum admittamus. Eas nunc et quaeras licet, vtrum in ho-
 nore habendae, aut in bonis censendae sint res huiusmodi,
 quibus animo prius conceptis illud commodè possit adici,
 homini istis instructo prae opulentia sua *non suppetere, ubi*
ventris onus deponat.

13. Forma consto et materia: harum neutra in nihilum
 interibit, quemadmodum nec ex nihilo processit. omnis ergo
 pars mei, mutatione interueniente, in mundi partem aliquam
 pro ratione sui redigetur. et haec rursus in aliam mundi par-
 tem mutabitur: et sic in infinitum. mutationis autem huius-
 modi opera et ipse exstiri, et qui me genuerant, atque ita re-
 tro in aliud infinitum. nihil enim vetat, quo minus hoc di-
 cam, etiamsi secundum periodos, finibus certis terminatas,
 mundus iste digeratur.

ιδ'. Ὁ λόγος καὶ ἡ λογικὴ τέχνη δυνάμεις εἰσὶν ἑαυταῖς ἀρκέμεναι, καὶ τοῖς καθ' ἑαυτὰς ἔργοις ὁρμῶνται μὲν ἐν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρχῆς ὁδεύσαι δὲ πρὸς τὸ προκειμένον τέλος. καθὼ κατορθώσεις αἱ τοιαῦται πράξεις ὀνομάζονται, τὴν ὁρθότητα τῆς ὁδῆ σημαίνουσαι.

ιε'. Οὐδὲν τέτων ῥητέον ἀνθρώπῳ, ἀ ἀνθρώπῳ, καθὼ ἄνθρωπος, ἐκ ἐπιβάλλει. ἐκ ἔστιν ἀπαιτήματα ἀνθρώπου, ἐδὲ ἐπαγγέλλεται αὐτὰ ἡ τῷ ἀνθρώπῳ φύσις, ἐδὲ τελειότητές εἰσι τῆς τῷ ἀνθρώπῳ φύσεως. οὐ φαίνυν ἐδὲ τὸ τέλος ἐν αὐτοῖς ἔστι τῷ ἀνθρώπῳ κείμενον, ἐδὲ συμπληρωτικὸν τῷ τέλει τὸ ἀγαθόν. ἔτι εἴ τι τέτων ἦν ἐπιβάλλον τῷ ἀνθρώπῳ, ἐκ ἂν τὸ ὑπερφρονεῖν αὐτῶν, καὶ κατεξάνισσασθαι, ἐπιβάλλον ἦν. ἐδὲ ἐπαινετός ἦν, ὁ ἀπροσδεῖν τέτων ἑαυτοῦ παρεχόμενος. ἐδ' ἂν ὁ ἐλαττωτικὸς ἑαυτῷ ἐν τινι τέτων ἀγαθός ἦν, εἴπερ ταῦτα ἀγαθὰ ἦν. νῦν δὲ ὅσῳ περ πλείω τις ἀφαιρῶν ἑαυτῷ τέτων, ἢ ποιῶν ἑτέρων, ἢ καὶ ἀφαιρέμενά τι τέτων ἀνέχεται, τόσῳδε μᾶλλον ἀγαθός ἐστι.

14. Ratio, arsque ipsa rationalis, facultates sunt, quae sibi operibusque suis ipsae sufficiunt. a suo itaque cientur prodeuntque principio; at ad propositum sibi finem recta profiscuntur. vnde et recte factorum appellationem sortitae sunt actiones istiusmodi, qua viae rectitudo significetur.

15. Nihil horum hominis esse dicendum est, quod non ad hominem, qua homo est, pertinet. ista enim nec ab homine exiguntur, nec pollicetur ea natura humana, nec ad eam perficiendam ferunt. nec proinde in istis consistit aut naturae humanae finis, aut bonum aliquod, quod ad finem hunc conficiendum conducat. tum si quid istorum ad hominem pertineret, hominis non esset, ea despectui habere, eisque sese opponere: nec laude dignus haberetur, qui istis minus indigentem se praestiterit. immo ne bonus quidem vir esset, qui sibi horum alicui interdixerit, siquidem ea vere bona existerent. atqui contra, quo quis horum hisque similium plura sibi detraxerit, aut ab aliis detracta aequanimiter sustinuerit, ea melior merito censetur.

15'. Οἷα ἂν πολλάκις Φαντασθῆς, τοιαύτη σοι ἔσται
 ἡ διάνοια. βάπτεται γὰρ ὑπὸ τῶν Φαντασιῶν ἡ ψυχὴ
 βάπτει ἐν αὐτὴν τῇ συνεχείᾳ τῶν τοιούτων Φαντασιῶν
 οἷον, ὅτι, ἔπερ ζῆν ἔστιν, ἐκεῖ καὶ εὖ ζῆν. ἐν αὐτῇ δὲ ζῆν
 ἔστιν· ἔστιν ἄρα καὶ εὖ ζῆν ἐν αὐτῇ. καὶ πάλιν, ὅτι, ἔπερ
 ἔνεκεν ἑκάστον κατεσκευάσται, πρὸς ὃ δὲ κατεσκευάσται,
 πρὸς τῷτο φέρεται· πρὸς ὃ φέρεται δὲ, ἐν τῷτῳ τὸ τέλ
 λος αὐτῷ· ὅπερ δὲ τὸ τέλος, ἐκεῖ καὶ τὸ συμφέρον καὶ
 τὰγαθὸν ἑκάστῳ· τὸ ἄρα ἀγαθὸν τῷ λογικῷ ζῷῳ, κοι
 νωνία. ὅτι γὰρ πρὸς κοινωνίαν γεγόναμεν, πάλαι δέδα
 κται. ἢ οὐκ ἦν ἐναεγές, ὅτι τὰ χεῖρω τῶν κρείττονων
 ἔνεκεν, τὰ δὲ κρείττω ἀλλήλων; κρείττω δὲ τῶν μὲν
 ἀψύχων, τὰ ἐμψυχα· τῶν δὲ ἐμψύχων τὰ λογικά.

16'. Τὸ τὰ ἀδύνατα διώκειν, μανικόν· ἀδύνατον
 δὲ τὸ τῷ Φαύλῳ μὴ τοιαῦτά τινα ποιεῖν.

17'. Οὐδὲν ἔδενι συμβαίνει, ὃ ἔχῃ ἐκείνο πέφυκεν
 φέρειν αὐτῷ. ἄλλω τὰ αὐτὰ συμβαίνει, καὶ ἥτοι ἄγνο-

16. Talis futura est mens tua, qualia ea sunt, quae cre
 berrime cogitaueris., imbuitur enim cogitationibus anima.
 imbue ergo illam cogitationibus istiusmodi: verbi gratia;
 vbi cumque viuere, ibidem et bene viuere licere. in aula ve
 ro viuere licere: ergo et in aula bene viuere dari. et rursus,
 cuius gratia quidque conditum est, ad id agendum esse con
 ditum; ad quod autem agendum conditum est, ad id ferri:
 ad quod fertur vero, eo finem suum situm habere: in quo
 autem finis rei cuiusque situs est, eodem vtile bonumque
 eiusdem constare: bonum itaque animantis ratione praediti,
 societas est. ad hanc enim natos esse nos, supra demonstra
 rum est. an non enim liquet plane, deteriora quaeque prae
 stantiorum gratia esse condita, praestantiora sui inuicem? prae
 stant autem inanimatis quidem animata; ex animatis vero,
 quae ratione sunt praedita.

17. Quae fieri nequeunt, sectari insanum est. fieri au
 tem non potest, quin istiusmodi quaedam improbi agant.

18. Nihil cuiquam contingit, quin a natura habeat, ut
 id ferre possit. aliis eadem contingere, qui vel casum suum

ἄν, τὸ ἐκδοῦν ἀβέβαιόν ἐστι· ἐπιδοῦν αὖ μὲν μεγалоφροσύνην εὐσταθεῖ, καὶ ἀνάκωτος μένει. δεινὸν ἔν, ἀγνοίαν καὶ ἐρέσκειαν ἰχυροτέρως εἶναι φρονήσεως.

18. Τὰ πράγματα αὐτὰ οὐδ' ὅπως ἴδεν ψυχῇς ἔπι τεταῖ· οὐδὲ ἔχει εἰσοδὸν πρὸς ψυχὴν· οὐδὲ τρέψαι οὐδὲ κινήσαι ψυχὴν δύναται· τρέπει δὲ καὶ κινεῖ αὐτὴ ἑαυτὴν μόνη· καὶ οἷον ἔν κριμάτων καταξιώσῃ ἑαυτὴν, τοιαῦτα ἑαυτῇ ποιεῖ τὰ προσυφεσώτα.

κ'. Καθ' ἕτερον μὲν λόγον ἡμῖν ἔστιν οἰκειότατον ἄνθρωπος, καθ' ὅσον εὖ ποιητέον αὐτῷ καὶ ἀνεκτέον· καθ' ὅσον δὲ ἐνίστανται τινες εἰς τὰ οἰκεῖα ἔργα, ἐν τι τῶν ἀδιαφόρων μοι γίνεται ὁ ἄνθρωπος, ἔχῃ ἥσσον ἢ ἥλιος, ἢ ἄνεμος, ἢ θηρίον. ὑπὸ τέτων δὲ ἐνέργεια μέντοι ἐμποδισθεῖν ἄν. ὁρμῆς δὲ καὶ διαθέσεως ἔ γίνεται ἐμπόδια διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν, καὶ τὴν περιστροφὴν. περιτρέπει γὰρ καὶ μεθίστησι πᾶν τὸ τῆς ἐνεργείας κώλυμα ἢ διάνομα εἰς τὸ προηγούμενον· καὶ πρὸ ἔργου γίνεται τὸ

rum, ignari, vel animi magni specimen dare cupidi, immoti illaefique manserunt. indignum est autem, ignorantiam et arrogantiam prudentia plus posse.

19. Res ipsae nulla ratione animam attingunt; neque aditum ullum ad eam habent; neque mutare eam, aut movere possunt. ipsa sola sese mutat mouetque. qualia autem decreta fuerint, quibus ipsa in se locum dederit, talia facit sibi aduentitia quaeque.

20. Alia quidem ratione nobis coniunctissimus est homo; quatenus officii est nostri iuvare illos ac sustinere, at quatenus, in actionibus debitis obsistunt nobis quandoque, hac ratione inter res medias etiam mihi censetur homo, nihilo minus, quam aut sol, aut ventus, aut bellua. haec enim omnia actum impedire mihi possunt. Verum conatus, aut adfectus, impedimentum non datur, exceptionis atque circumversionis beneficio. ne circumvertit enim mens, transfertque effectus impeditum omne ad id, quod est potius, ita fit, ut ex

τῷ ἔργῳ τῆς ἐφεκτικῆς καὶ πρὸ ὁδοῦ τὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐνστατικόν.

κα'. Τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ κράτιστον τίμα· ἐστὶ δὲ τῆτο τὸ πᾶσι χρώμενον, καὶ πάντα διέπον. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐν σοὶ τὸ κράτιστον τίμα· ἐστὶ δὲ τῆτο, τὸ ἐκείνω ὁμογενές. καὶ γὰρ ἐπὶ σοὶ τὸ τοῖς ἄλλοις χρώμενον, τῆτο ἐστὶ, καὶ ὁ σὸς βίος ὑπὸ τῆς διοικεῖται.

κβ'. Ὁ τῇ πόλει ἂν ἐστὶ βλαβερόν, εἰς τὸν παλιν τὴν βλάβει. ἐπὶ πάσης τῆς τῷ βεβλάφθαι φαντασίᾳ τῆτον ἔπαγε τὸν κανόνα· εἰ ἡ πόλις ὑπὸ τῆς μὴ βλάπτεται, εἰς δὲ ἐγὼ βέβλαμμαι· εἰ δὲ ἡ πόλις βλάπτεται, ἂν ὀργισθῶν τῷ βλάπτοντι τὴν πόλιν, τί τὸ παρορώμενον.

κγ'. Πολλάκις ἐνθυμῶ τὸ τάχος τῆς παραφορᾶς καὶ ὑπεξαγωγῆς τῶν ὄντων τε καὶ γινομένων. ἢ τε γὰρ εἰς οἶον ποταμὸς ἐν διηνεκῇ ῥύσει· καὶ αἱ ἐνέργειαι ἐν συνεχέσι μεταβολαῖς, καὶ τὰ αἴτια ἐν μυρίαις τροπαῖς· καὶ σχεδὸν εἰς ὅσον, καὶ τὸ παρεγγύς. τὸ

quod opus meum hoc inhibet, ad opus conducat; et ad viam conferat, quod viae initae obstabat.

21. Eorum, quae mundus complectitur, quod praestantissimum est, colito: hoc est autem illud, quod *caeteris* omnibus utitur, quod *reliqua* omnia administrat. pari modo et quod in te praestantissimum est, colito; hoc est autem, quod superiori illi adfuit: istud enim est, quod caeteris in te omnibus utitur; et a quo vita tua gubernatur.

22. Quod civitati non est noxium, nec cui nocet. hanc ad ea omnia regulam adhibe, quibus noceri tibi posse videbitur: si civitati ab hac re nihil nocetur, nec mihi: quin et etiam si civitati nonnihil inde nocementi accederet, ne sic quidem succensendum esset civitatem laedenti, sed ostendendum, in quo delinquat.

23. Saepe cogita, quanta cum celeritate abripiantur et subtrahantur, quae sunt fiuntque universa. est enim *rerum* natura instar fluvii cuiusdam, qui in iugi sit fluxu: effectiores vero mutationibus continuis, et causae ipsae conversionibus innumeris subiacent: nec quod consistat, fere quidquam

ὃ δὲ ἄπειρον τῷ τε παρωχηκότος καὶ μέλλοντος ἀχανές,
ὃ πάντα ἐναφανίζεται. πῶς ἔν ἐ μῶρος ὁ ἐν τέτοις
Φυσώμενος, ἢ σπώμενος, ἢ χετλιάζων, ὡς ἐν τινι χρο-
νῷ καὶ ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι;

κδ'. Μέμνησο τῆς συμπάσης ἑσίας, ἧς ὀλίγιστον
μετέχεις· καὶ τῷ σύμπαντος αἰῶνος, ὃ βραχὺ καὶ ἀκα-
ριαῖόν σοι διάστημα ἀφώριστα· καὶ τῆς εἰμαρμένης, ἧς
πόσον εἰ μέρος;

κε'. Ἄλλος ἀμαρτάνει τι εἰς ἐμέ; ὅψεται· ἰδίαν
ἔχει διάθεσιν, ἰδίαν ἐνέργειαν. ἐγὼ νῦν ἔχω, ὃ με θέ-
λει νῦν ἔχειν ἢ κοινὴ φύσις, καὶ πράσσω, ὃ με νῦν πράσ-
σειν θέλει ἢ ἐμὴ φύσις.

κε'. Τὸ ἡγεμονικὸν καὶ κυριεῦον τῆς ψυχῆς σε μέ-
ρος, ἀτρέπτον ἔσω ὑπὸ τῆς ἐν τῇ σαρκὶ λείας ἢ τρα-
χείας κινήσεως· καὶ μὴ συγκρινέσθω, ἀλλὰ περιγραφέ-
τω αὐτὸ, καὶ περιοριζέτω τὰς πείσεις ἐκείνας ἐν τοῖς
μορίοις. ὅταν δὲ ἀναδιδῶνται κατὰ τὴν ἐτέραν συμπά-
θειαν εἰς τὴν διάνοιαν, ὡς ἐν σώματι ἠνωμένῳ, τότε πρὸς

est. *cogita* itidem vastum istud vtrunque adiacens praeteriti
ac futuri temporis immensum, quo conduntur vniuersa. qui
igitur non pro fatuo merito habeatur, qui istis vel inflatur,
vel cruciatur, vel de re aliqua, quae ad spatium perbreue
molestiam exhibeat, quiritatur, quasi diu id fiat?

24. Memineris et naturae vniuersae, cuius particulam
exiguam admodum obtines; et vniuersi, cuius spatium bre-
ue et momentaneum tibi adsignatum est; et fati, cuius quan-
tilla es particula?

25. Peccat quis aliquid aduersus me? ipse viderit: pro-
priam habet dispositionem, operationem propriam. ego nunc
habeo, quod nunc habere me vult rerum natura; facioque,
quod nunc me facere vult natura mea.

26. Quae principatum ac dominium obtinet pars ani-
mae tuae, immota maneat, ad laeuem; vel asperum carnis tuae
motum: nec se *carni* immisceat, sed circumscribat sese, et
intra membrorum limites coerceat adfectiones istas. quod si
alia ratione se ad mentem subuexerint, quatenus nempe ea

μὲν τὴν αἰσθησιν, φυσικὴν ἔσαν, ἣ πειρατέον ἀντιβάλλειν· τὴν δὲ ὑπόληψιν, τὴν ὡς περὶ ἀγαθῶ, ἢ κακῶ, μὴ προστιθέτω τὸ ἡγεμονικὸν ἐξ αὐτῶ.

κζ'. Συζῆν θεοῖς. συζῆ δὲ θεοῖς ὁ συνεχῶς δεκκὸς αὐτοῖς τὴν ἑαυτῶ ψυχὴν ἀρεσκομένην μὲν τοῖς ἀπονεμομένοις, ποιῶσαν δὲ, ὅσα βέλεται ὁ δαίμων, ὃν ἐκάλεσεν προσάτην καὶ ἡγεμόνα ὁ Ζεὺς ἔδωκεν, ἀπόσπασμα ἑαυτῶ. ἔτος δὲ ἐστίν, ὁ ἐκάστη νῆς καὶ λόγος.

κή. Τῷ γράσωνι μήτι ὀργίζη; μήτι τῷ ὀζοσόμῳ ὀργίζη; τί σοι ποιήσει; τοῖς τὸν σῶμα ἔχει, τοιαύτας μάλας ἔχει. ἀνάγκη, τοιαύτην ἀποφορὰν ἀπὸ τοιῶτων γίνεσθαι. ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος λόγον ἔχει, φησὶ, καὶ δύναται συννοεῖν ἐφιστάνων, τί πλημμελεῖ. εὖ σοι γένοιτο· τοιγαρῶν καὶ σὺ λόγον ἔχεις, κίνησον λογικῇ διαθέσει λογικὴν διάθεσιν· δεῖξον, ὑπόμνησον. εἰ γὰρ ἐπαίει, θεραπεύσεις, καὶ ἔχρεία ὀργῆς· (ἔτε τραγωδὸς, ἔτε πόρνη.)

corpori vnita est, tunc sensui, quum a natura fit, non est obnitendum: sed sistenda partis principalis censura, ne de his, tamquam aut bonis, aut malis, sententiam vllam ferat.

27. Cum deis viuendum. hoc autem faciet, qui animum exhibuerit ita iugiter adfectum, vt rebus sibi destinatis adquiescat; faciatque, quaecumque genius ille voluerit, quem sui partículam a se auulsam Iupiter cuique attribuit, praesidem ducemque eidem futurum. hic autem cuiusque mens est et ratio.

28. Num succenses ei, qui hircum olet? num ei, cui halitum gratem os emittit? quid enim fecerit? eiusmodi os huic, illi alae sunt, vt fieri nequeat, quin tale quid ab utroque se proferat. at homo, inquis, ratione praeditus est, potestque, si aduertat, dignoscere, quid delinquat. Bene tibi fit. proinde tu quoque, ratione quum sis praeditus, rationali facultate tua eandem in illo excitato, errorem ostendito, communefacito. siquidem enim te audiuerit, sanasti eum, neque ira amplius opus iam erit. (Nec tragoedus, nec scortum.)

κθ'. Ὡς ἐξελθὼν ζῆν διανοή, ἔτως ἐνταῦθα ζῆν
ἔξεστιν. εἰ δὲ μὴ ἐπιτρέπωσι, τότε καὶ τῷ ζῆν ἔξωθεν
ἔτως μέντοι, ὥς μηδὲν κακὸν πάσχω. καὶ καπνὸς ἐστὶ
ἀπέρχομαι. τί αὐτὸ πρᾶγμα δοκεῖς; μέχρι δὲ με τοῦ
τοῦ ἐδὲν ἐξάγει, μένω ἐλεύθερος, καὶ ἐδεῖς με κωλύσει
ποιεῖν, ἃ θέλω. θέλω δὲ κατὰ φύσιν τῷ λογικῷ καὶ
κοινωνικῷ ζῶν.

λ'. Ὁ τῷ ὅλῳ νῦν κοινωνικός. πεποίηκε γὰρ τὰ χεῖ-
ρω τῶν κρείττονων ἄνεκεν καὶ τὰ κρείττω ἀλλήλοις συ-
νέταξε. ὁρᾷς, πῶς ὑπέταξε, συνέταξε, καὶ τὸ κατ'
ἀξίαν ἀπένειμεν ἑκάστοις, καὶ τὰ κρατιτεύοντα εἰς ὁμό-
νοιαν ἀλλήλων συνήγαγε.

λα'. Πῶς προσενήνεξαι μέχρι νῦν θεοῖς, γονεῦσιν,
ἀδελφοῖς, γυναικὶ, τέκνοις, διδασκάλοις, τροφεῦσι, φί-
λοις, οἰκέτοις, οἰκέταις· εἰ πρὸς πάντας σοι μέχρι νῦν ἐστὶ
τὸ μήτε τινα ῥέξαι ἐξ αἰσίου, μήτε εἰπεῖν. ἀναμιμνήσκῃ
δὲ, καὶ δι' οἶων διελέλυθας, καὶ διὰ ἡρεσίας ὑπομείναι;

29. Quo modo vivere cogitas, *vita mox excessurus*, eor-
dem, si volueris, vivere iam licet. si id minus permiserint,
quibuscum hic degis, ex eas licet e vita; ita tamen, ut qui ni-
hil mali passus est. si fumus *molestus est mihi*, discedo. cur hoc
momenti alicuius esse videatur? interim vero, dum nihil me
ad educendum me adigit, liber maneo; utpote quem nemo
prohibere possit, quo minus faciam, quae velim: velim au-
tem, quae et animantis ratione imbuor et ad societatem ipsius
naturae sunt consentanea.

30. Uniuersi mens communionis mutuae amans est, ita-
que deteriora quaeque praestantium causa fecit: praestan-
tiora sibi inuicem conciliauit. vides, *ut res singulas* ordine iu-
sto subdiderit, congegnerit, pro dignitate sua suum cuique at-
tribuerit, praestantissimas mutuo sibi inuicem consensu de-
iunxerit.

31. *Recole tecum*, quo modo te haecenus gesseris erga
deos, parentes, fratres, coniugem, liberos, praeceptores edu-
catores, amicos, familiares, famulos; num quid haecenus ad-
uersus horum aliquem, quod minus deceat, quidquam vel
facto, vel dicto etiam, admiseris. recole quoque, quae trans-
egeris *negotia*, quibusque sustinendis suffeceris. *cogita*, et

καὶ ὅτι πλήρης ἤδη σοι ἰστορία τῶ βίῃ καὶ τελεία ἡ λει-
τεργία· καὶ πόσα ὥπται καλὰ· καὶ πόσων μὲν ἡδονῶν
καὶ πόνων ὑπερείδες· πόσα δὲ ἐνδοξα παρῆίδες· εἰς ὅσας
δὲ ἀγνώμονας εὐγνώμων ἐγένε.

λβ'. Διὰ τί συγχέουσιν ἄτεχνοι καὶ ἀμαθεῖς ψυ-
χὰ ἐντεχνόν καὶ ἐπισήμονα; τίς ἐν ψυχῇ ἐντεχνός καὶ
ἐπισήμων; ἡ εἰδυῖα ἀρχὴν καὶ τέλος, καὶ τὸν διὰ τῆς
βίῃς διήκοντα λόγον, καὶ διὰ παντός τῶ αἰῶνος κατὰ
περίοδους τεταγμένας οἰκονομῶντα τὸ πᾶν.

λγ'. Ὅσον ἐδέπω σποδός, ἢ σκέλετος, καὶ ἦτοι ὄνο-
μα, ἢ ἐδὲ ὄνομα· τὸ δὲ ὄνομα, φόφος καὶ ἀπήχημα,
τὰ δὲ ἐν τῷ βίῳ πολυτίμητα, κενά, καὶ σαπρά, καὶ
μικρά, καὶ κυνίδια διαδανόμενα, καὶ παιδία φιλόνοι-
κα, γελῶντα, εἶτα εὐθύς κλαίοντα, πίσις δὲ καὶ αἰδώς,
καὶ δίκη καὶ ἀλήθεια, πρὸς ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐ-
ενοδείης. τί ἐν ἔτι τὸ ἐνταῦθα κατέχον; εἶγε τὰ μὲν

vitae tuae historiam iam esse consummatam, munereque tuo
te iam defunctum. *recole* itidem, quot praeclara videris; quot
voluptates ac dolores spreueris; quot pro gloriosis habitibus
neglectui habueris; quot improbis denique aequum te ex-
hibueris.

32. Quorsum arte instructum ac peritum quemquam ru-
des animae imperitaeque conturbent? verum quatenus est
anima perita arteque instructa? Ea, quae principii finisque
rerum est gnara, rationisque illius, quae res omnes permeat,
ac per aevum omne stans periodicis uniuersum hoc administrans

33. Cinis iamiam *futurus es*, aut ossa nuda; nomenque
tantum, vel ne nomen quidem *tui*, *superfuturum est*. nomen
autem ipsum nihil est aliud, quam sonitus *inanis* et echo quae-
dam, quin et illa ipsa, quae in hac vita tanto habentur in
pretio, vana sunt, putida, exilia, canicularum instar inuicem
rixantium, aut puerulorum secum inuicem litigantium, et ri-
dentium modo, mox plorantium. Caeterum fides, modestia,
iustitia et veritas, ad coelum, a terra longe lateque patente,
se se contulerunt. ecquid igitur restat, quod te istuc detineat?

αἰσθητὰ ἐμμετάβλητα, καὶ ἔχ' ἑαῦτα· τὰ δὲ αἰσθητή-
ρια, ἀμυδρὰ καὶ εὐπαράτυπωτα· αὐτὸ δὲ τὸ ψυχά-
ριον, ἀναθυμίασις ἀφ' αἵματος· τὸ δὲ εὐδοκίμειν παρὰ
τοιῆτοις κενόν· τί ἔν περιμένεις; ἴλεως τὴν εἴτε σβέσιν,
εἴτε μετάσταςιν. ἕως δὲ ἐκείνης ὁ καιρὸς ἐφίσταται, τί ἄρ-
χεῖ; τί δ' ἄλλο, ἢ θεῶν μὲν σέβειν καὶ εὐφημεῖν· ἀν-
θρώπου δὲ εὖ ποιεῖν, καὶ ἀνέχεσθαι αὐτῶν καὶ ἀπέχε-
σθαι· ὅσα δὲ ἐκτὸς ὁρῶν τῷ κρεαδίῳ, καὶ τῷ πνευμικῷ,
ταῦτα μεμνήσθαι μήτε πᾶ ὄντα, μήτε ἐπὶ σοι;

λδ'. Δύνασθαι ἀεὶ εὐροεῖν, εἶγε καὶ ἐδεύειν, εἶγε
καὶ ἐδῶ ὑπολαμβάνειν, καὶ πράσσειν δύο ταῦτα κινῶν,
τῇ τῷ θεῷ, καὶ τῇ τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ παντὸς λογικῷ
ζῶε ψυχῇ· τὸ μὴ ἐμποδίζεσθαι ὑπὸ ἄλλῃ καὶ τὰ ἐν
τῇ δαικῇ διαθέσει καὶ πράξει ἔχειν τὸ ἀγαθόν, καὶ
ἐνταῦθα ὀρεξίν ἀπολήγειν.

λε'. Εἰ μήτε κακία ἐστὶ τῷτο ἐμῇ, μήτε ἐνέργεια

ἡquidem res sensui subiectae, mutari propriae, et consistere ne-
sciae; sensus ipsi hebetes et imagines falsas admittere pro-
clives: animula ipsa, exhalatio a sanguine emissa: apud eos,
qui istiusmodi sint, celebrem esse, inane quiddam. quin ergo
expectas placidus, vel extinctionem tui, vel translationem?
istius tempus donec obuenerit, quid suffecerit, nisi ut deos
colas celebresque, hominibus benefacias, sustineas eos eis-
demque abstineas; meminerisque, ea omnia, quae extra cor-
pusculi animulaeque tuae terminos consistunt, nec tua esse,
nec in potestate tua sita?

34. Prospere tibi res tuae sunt perpetuo processurae, si
rite incedere potueris, rectaque methodo et opinari et agere.
communia sunt animae ratione praeditae, siue dei, siue ho-
minis, siue alius alicuius animantis duo ista: alterum, quod
ab alia re nulla possit impediri; alterum, quod in animi ad-
fectione actioneque iusta bonum suum situm habeat, nec vi-
tra haec quidquam appetere necesse habeat,

35. Si nec aut vitiositas haec mea sit, aut effectum vi-

κατὰ κακίαν ἐμὴν μῆτε τὸ κοινὸν βλάπτεται ἐν ὧν
αὐτῷ διαφέρομαι; τίς δὲ βλάβη τῷ κοινῷ;

λξ'. Μὴ δλοχέρως τῇ Φαντασίᾳ συναρπάζεσθαι
ἀλλὰ βοηθεῖν μὲν κατὰ δύναμιν, καὶ κατ' ἀξίαν. καὶ
εἰς τὰ μέσα ἐλάττωνται, μὴ μὲντοι βλάβην αὐτῷ Φαν-
τασίᾳ εἶναι, καπὸν γὰρ ἔθος. ἀλλ' ὡς ὁ γέρον ἀπελθὼν
τὸν τῷ θρέπτεν ῥόμβον ἀπῆται, μεμνημένος, ὅτι ῥόμβος
ἔως θν καὶ ὠδε. ἐπεὶ τοι γυνὴ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων
ἀνδρωπε, ἐπελάθῃ, τί ταῦτα ἦν; ὡς ἀλλὰ τοῦτοίς
πείσπιδάσῃ. (ὡς τῷ θν καὶ αὐτῷ, μαρξος. γένη. ἐγενό-
μην ποτὲ ἀπὸ δόκτου καταλειφθεὶς, εὐμοῖρος ἀνδρωπία
τοῦ δὲ εὐμοῖρος, ἀγαθὴν μοῖραν σεαυτῷ ἀπονείμας, ἀγα-
θαὶ δὲ μοῖρα, ἀγαθαί, τροπαὶ ψυχῆς, ἀγαθαὶ ἔργα,
ἀγαθαὶ πράξεις. 11 1

NY 120

tiofitatis meae; nec communitas ea laeditur, cur de re ista
ipse differon? communitatem autem quid laeserit? . 11

36. Ne imaginatione vlla temere abripiaris : sed *opis
 tuae indigis*, prout potes et par est, opem feras. nec si in
 rebus mediis hisce detrimentum sustinuerunt, ideo laedi eos
 existimes. nihil enim mali subest. sed quemadmodum senex
 discedens alumni turbinem poscebat, quum turbinem tamen
 hoc est. *ludicrum quiddam*, esse meminisset : ita et istic te ge-
 ras. ad rostra vbi declamitans fueris, an oblitus es, homo,
 haec quidnam sint? memini satis, inquis, verum ea sunt, in
 quibus isti prerium studiumque ponunt, num ergo et te sa-
 tuum esse necesse est, *quia illi sunt*? quocumque loco depre-
 hensus, felix esse poteris. felix est autem, qui sortem sibi boni
 nam comparauerit. fors vero bona, si, quid sit, quaeras, ea
 moribus bonis, motibus bonis, bonis denique actionibus
 constat.

ΒΙΒΛΙΟΣ 5.

Η τῶν ὅλων ἡσία, εὐπειθής καὶ εὐτρέπής· ὁ δὲ ταύτην διοικῶν λόγος ἡδεμίαν ἐν ἑαυτῷ αἰτίαν ἔχει τῇ κακοποιεῖν· κακίαν γὰρ ἡ ἔχει, ἡδὲ τι κακῶς ποιεῖ, ἡδὲ βλάπτεται τι ὑπ' ἐκείνης. πάντα δὲ κατ' ἐκείνον γίνονται καὶ περαίνονται.

β'. Μὴ διαφέρῃ, πότερον ῥιγῶν ἢ θαλπόμενος τὸ πρέπον ποιεῖς καὶ πότερον νυσάζων, ἢ ἱκανῶς ὕπνῳ ἔχων καὶ πότερον κακῶς ἀκέων, ἢ εὐφημύμενος καὶ πότερον ἀποθνήσκων, ἢ πράττων τι ἀλλοῖον. μία γὰρ τῶν βιωτικῶν πράξεων καὶ αὕτη ἐστὶ, καθ' ἣν ἀποθνήσκωμεν· ἀρεκὴ ἂν καὶ ἐπὶ ταύτης τὸ παρὸν εὖ θέοιται.

γ'. Ἐσὼ βλέπε μηδενὸς πράγματος μήτε ἢ ἰδίᾳ ποιότης, μήτε ἢ ἀξία παρατρεχέτω σε.

δ'. Πάντα τὰ ὑποκείμενα τάχιστα μεταβάλλει, καὶ ἦτοι ἐκθυμιαθήσεται, εἴπερ ἦνται ἡ ἡσία, ἢ σκῆδαοθήσεται.

LIBER VI.

Vniuersi materia obsequens est et parere prompta: mens rectrix eiusdem, nullam in se maleficii causam habet; quum malitiam in se nullam habeat; neque malefacit cuiquam, nec ab ea quidquam laeditur. secundum hanc verò fiunt et perficiuntur vniuersa.

2. Pari loco habeas, frigore rigens, an calore fatus, quod est officii tui, feceris: item vtrum dormituriens, an somni satur; male audiens, an collaudatus; moriens itidem, an aliud quid agens. nam ex vitae huius officiis hoc est etiam, quod morimur: et in hoc ergo sufficit, quod prae manibus est, rite disponere.

3. Introspecte, caueque, ne rei cuiusquam qualitas dignitatusue propria te fugiat.

4. Praesentia, haec omnia quam citissime mutabuntur; et vel in exhalationem abibunt, (siquidem vnita sit *rerum omnium* substantia) vel dissipabuntur.

ε'. Ὁ διοικῶν λόγος αἶδε, πῶς διακείμενος, καὶ τί ποιῇ, καὶ ἐπὶ τίνος ὕλης.

ς'. Ἀριστος τρόπος τοῦ ἀμύνεσθαι, τὸ μὴ ἐξομοιοῦσθαι.

ζ'. Ἐνὶ τέρεπ' καὶ προσαναπαύς, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πράξιν κρινωνικὴν, σὺν μνήμῃ θεῶ.

η'. Τὸ ἡγεμονικόν ἐστὶ, τὸ ἑαυτὸ ἐγείρον καὶ τρέπον, καὶ ποιῶν μὲν ἑαυτὸ, οἷον ἂν καὶ θέλῃ, ποιῶν δὲ ἑαυτῷ φαίνεσθαι πᾶν τὸ συμβαῖνον, οἷον αὐτὸ θέλει.

θ'. Κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἕκαστα περαίνεται, ὃ γὰρ κατ' ἄλλην γέ τινα φύσιν, ἥτοι ἔξωθεν περιέχουσιν, ἢ ἐμπεριεχομένην ἐνδόν, ἢ ἔξω ἀπηρητημένην.

ί'. Ἦτοι κυκεῶν, καὶ ἀντεμπλοκή, καὶ σκεδασμός· ἢ ἔνωσις καὶ τάξις, πρόνοια. εἰ μὲν ὦν τὰ πρότερα, τί καὶ ἐπιθυμῶ, εἰκαίῳ συγκρίματι καὶ Φερμῶ τοιάτῳ ἐνδιατρίβειν; τί δέ μοι καὶ μέλει ἄλλε τινός, ἢ τῶ ὅπως

5. Nouit mens vniuersi rectorix, quomodo se habeat, quid faciat, et in qua materia versetur.

6. Optimus iniuriam vlciscendi modus est, inferenti ne sis similis.

7. Hoc vno te oblecta, in eoque adquiesce, vt ab vna, quae communitatem iuuat, actione ad alteram transeas, numinis memor.

8. Pars animae principalis se suscitatur, se vertit; se facit, qualem ipsa voluerit; quaeque contingunt quaelibet, talia sibi videri facit, qualia ipsa voluerit.

9. Secundum vniuersi naturam perficiuntur singula, neque enim secundum aliam ullam, quae vel exterius contineatur, vel interius contineatur, vel extra etiam quasi appensa sit.

10. Vniuersum aut est cinnus quidam rerum, nunc concursu fortuito inuicem implexarum, mox dissipatarum denuo: aut est compages rerum in vnum ordine iusto conuenientium, quae prouidentia regatur. si prius illud, quid est, quod desiderem in temeraria miscela colluvieque istiusmodi ulterius commorari? aut cur aliud quidquam mihi curae sit, quam

ποτὲ αἶα γίνεσθαι; τί δὲ καὶ ταρασσομαι; ἥξει γὰρ ἐπ' ἐμὲ ὁ σκεδασμός, ὃ, τι ἂν ποιῶ εἰ δὲ θάτερά ἐστι, σέβω καὶ εὐταθῶ, καὶ θαρρῶ τῷ διοικῶντι.

ια'. Όταν ἀναγκασθῇς ὑπὸ τῶν περιεξηκότων οἶον· εἰ διαταραχθῆναι, ταχέως ἐπάνιθι εἰς ἑαυτὸν, καὶ μὴ ὑπὲρ τὰ ἀναγκαῖα ἐξίσασο τῆ ρυθμῆ, ἔση γὰρ ἐγκρατέ-
 ζερος τῆς ἀρμονίας, τῷ συνεχῶς εἰς αὐτὴν ἐπανερχεσθαι.

ιβ'. Εἰ μητρυιάν τε ἅμα εἶχες καὶ μητέρα, ἐκεί-
 νην τ' ἂν ἐθεράπευες, καὶ ὅμως ἡ ἐπάνοδος σοι πρὸς
 τὴν μητέρα συνεχῆς ἐγίνετο. τῆτό σοι νῦν ἐσιν ἡ αὐλὴ
 καὶ φιλοσοφία· ὥδ'ε πολλάκις ἐπάνιθι, καὶ προσανα-
 παύσ ταύτη, δι' ἣν καὶ τὰ ἐκῆ σοι ἀνεκτὰ φαίνεται,
 καὶ σὺ ἐν αὐτοῖς ἀνεκτός.

ιγ'. Οἶον δὴ τὸ φαντασίαν λαμβάνειν ἐπὶ τῶν
 ὄψων καὶ τῶν τοιῶτων ἐδωδίων· ὅτι νεκρὸς ἔτος ἰχθύος,
 ἔτος δὲ νεκρὸς ὄρνιθος, ἢ χοίρε· καὶ πάλιν, ὅτι ὁ Φά-
 λερνος χυλάριόν ἐστι σαφυλίσ· καὶ ἡ περιπόρφυρος,
 τριχία προβατίς, αἱματὶ κόγχης δεδυμένα· καὶ ἐπὶ

vt quoquo modo in terram redigar? quorsum etiam pertur-
 bor? quidquid enim egero, superueniet aliquando dissipatio.
 fin quod posterius est positum, rectorem veneror, eodemque
 fretus, firmus animi consisto.

11. Si quando a rebus circumstantibus per vim quam-
 dam adactum perturbari te senseris, cito ad te redi, nec plus,
 quam necesse est, ab *animi* tenore congruo recede, tenoris
 enim seruandi valentior fies, ad eum iugiter recurrendo.

12. Si nouercam simul matremque haberes, etiamsi et
 illam coleres, ad istam tamen frequentissime te reciperes.
 harum instar habeant apud te aula et philosophia: ad hanc
 saepius accede, hac quiesce, cuius ope, quum, quae ibi occur-
 runt, tibi futura sunt toleratu facilia, tum et ipse in eis to-
 leratu facilis.

13. De obsoniis atque eduliis eiusmodi cogitare licet,
 hoc piscis esse cadauer, hoc auis, hoc suis: ac rursus de Fa-
 lerno, esse vulvae succum; de purpura, esse ouiculae capil-
 los, conchylii cruore tinctos; de coitu, esse intestini frictio-

τῶν κατὰ τὴν συκασίαν, ἐντερὶς παράτερψις, καὶ μετὰ
 τίνος σπασμῷ μυξαρίξ ἐκκρίσις· οἷαν δὲ αὐταὶ εἰσιν αἱ
 Φαντασίαι, καθικνέμεναι αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ διεξ-
 ἰῆσαι δι' αὐτῶν, ὥς ὁρᾶν, ἅτινά ποτ' ἐστὶν· ἔτως δ' εἰ
 παρ' ὅλον τὸν βίον ποιεῖν, καὶ ὅπῃ λίαν ἀξιοπιστότατα
 πράγματα φαντάζεται, ἀπογυμνῶν αὐτὰ, καὶ τὴν εὐ-
 τέλειαν αὐτῶν καθορᾶν, καὶ τὴν ἰστορίαν, ὑφ' ἣ σκευνέ-
 νεται, περιαιρεῖν. δεινὸς γάρ ὁ τῷ Φος παραλογιστὴς
 καὶ ὅτε δοκεῖς μάλιστα περὶ τὰ σπασθῆα καταγίνεσθαι,
 τότε μάλιστα καταγοητεύει. ὅρα γὰρ, ὁ Κράτης τί περὶ
 αὐτῷ τῷ Ξενοκράτῃ λέγει.

ιδ'. Τὰ πλεῖστα, ὧν ἡ πληθὺς θαυμάζει, εἰς γε-
 νικώτατα ἀνάγεται, τὰ ὑπὸ ἕξεως ἢ φύσεως συνεχέ-
 μενα, λίθους, ξύλα, συκᾶς, ἀμπέλους, ἐλαίας· τὰ δὲ
 ὑπὸ τῶν ὀλίγων μετριοτέρων, εἰς τὰ ὑπὸ ψυχῆς, οἷον,
 ποίμνας, ἀγέλας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἔτι χαριεστέρων, εἰς
 τὰ ὑπὸ λογικῆς ψυχῆς, ἢ μέντοι καθολικῆς, ἀλλὰ κα-
 θὸ τεχνικῇ, ἢ ἄλλως πως ἐντελεχῆς, ἢ κατὰ ψιλόν, τὸ

nem, mucique cum convulsione quadam excretionem: cogi-
 tationes enim istae ita res ipsas attingunt, easdemque perua-
 dunt, ut, quatenus eae sint, penitus per hoc cernere detur.
 ad eundem modum per vitam totam agendum est, ut res et-
 iam, quae comprobata dignissimae videbuntur, prorsus denu-
 demus, vilitatemque earum intueamur, et tollamus eam, qua
 euehi solent, narrationis pompam omnem. grauis enim im-
 postor fastus est; et tum maxime effascinat, quum circa ea
 quis versatur, quae studio digna videntur. Vide igitur, de
 Xenocrate ipso Crates quod dixerit.

14. Eorum, quae vulgus hominum admiratur, pleraque
 ad generalissima rerum capita referuntur, quae vel forma
 mera, vel natura, continentur; qualia sunt lapides, ligna,
 ficus, vites, oleae: quae autem moderatiores paullo suspi-
 ciunt, ad ea referuntur, quae anima sunt praedita, veluti
 greges, et armenta: quae vero politiores adhuc adficiunt, ad
 ea pertinent, quae anima continentur rationali, non quidem
 vniuersali illa, sed qua artium cultrix, aliasue solers existit,

πληθος ἀνδραπόδων κεκτῆσθαι. ὁ δὲ ψυχὴν λογικὴν καθολικὴν καὶ πολιτικὴν τιμῶν, ἔδδεν ἔτι τῶν ἄλλων ἐπιστρέφεται πρὸς ἀπάντων δὲ τὴν ἑαυτῇ ψυχὴν λογικὴν καὶ κοινωνικῶς ἔχουσιν, καὶ κινούμεναι διασώζει, καὶ τῷ ὁμογενεῖ εἰς τὰτα συνεργεῖ.

15. Τὰ μὲν σπεύδει γίνεσθαι, τὰ δὲ σπεύδει γυγνόμεναι, καὶ τῇ γυνομένης δὲ ἤδη τι ἀπέσβη· ῥύσεις καὶ ἀλλοιωσεις ἀνανεῶσι (τὸν ἀπειρον αἰῶνα) τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥσπερ ἡ τοῦ χρόνου ἀδιάλειπτος Φορὰ νέαι αἰεὶ παρέχεται. ἐν δὲ τῷ τῷ ποταμῷ τί ἂν τις τέτων τῶν παραθεόντων ἐκτιμήσειεν, ἐφ' ᾧ εἶναι ἐκ ἔξουσι; ὥσπερ εἴ τις τι τῶν παραπετομένων εὐχθείων φιλεῖν ἀρχοιτο· τὸ δ' ἤδη ἐξ ὀφθαλμῶν ἀπελήλυθεν, τοῖστον δὲ τι καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ ἐκάσκει, οἷον ἡ ἀφ' αἵματος ἀναθυμίασις, καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἀέρος ἀνάπνευστις. ὅποιαν γάρ ἐστὶ τὸ ἀπαξ ἐλκῦσαι τὸν αἶρα καὶ ἀποδῶκαι, ὥστε παρέκασον προῖμεν, τοῖστόν ἐστι καὶ τὸ τὴν πᾶσαν ἀναπνευστικὴν δύναμιν, ἣν χρεὶς καὶ πρώην ἀπα-

aut qua mere talis, vt feruitiorum turbam possidere, caetertum qui animam rationalem vniuersalem ac ciuilem veneratur, is, reliquis rebus omnibus insuper habitis, in hoc praecipue incumbit, vt animam in eo statu suam conferuet, quo rationi ac communioni consentaneae se habeat geratque, et congeneri suo *cuiilibet*, vt hoc ipsum praestet, operam iidem mutuatur suam.

15. Quaedam fieri properant, quaedam fuisse: et illius etiam, quod fit, aliquid iam abscessit. fluxus et mutationes mundum perpetim renouant, sicut temporis successio nunquam intermissa aeuum interminatum exhibet nouum subinde. in hoc igitur flumine, in quo consistere non datur, quorsum quis horum sic praeterlabentium quidquam in pretio habeat? perinde ac si auicularum praeternolantium aliquam diligere quis inciperet, quum ea e conspectu statim abscesserit. huiusmodi res est et vita cuiusque, quasi exhalatio nempe quaedam a sanguine orta, et ab aëre spiritus attractio. quale enim quiddam est aërem semel traxisse, mox reddere, quod momentis singulis facimus; tale quiddam est et totam illam respirandi facultatem, quam heri et nudius

τεχθεῖς ἐκτῆσω, ἀποδοῦναι ἐκεῖ, ὅθεν τὸ πρῶτον ἔσπασας.

15'. Τίμιον, οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτὰ ἔτε τὸ ἀναπνεῖν, ὡς τὰ βοσκήματα καὶ τὰ θηρία ἔτε τὸ τυπῆσθαι κατὰ φαντασίαν· ἔτε τὸ νευροσπασεῖσθαι κατ' ὀρμήν· ἔτε τὸ συναγελάζεσθαι, ἔτε τὸ τρέφεσθαι· τοῦτο γὰρ ὅμοιον τῷ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα τῆς τροφῆς. τί ἔν τίμιον; τὸ κροτεῖσθαι; ἔχι. ἔκῃν ἔδὲ τὸ ὑπὸ γλωσσῶν κροτεῖσθαι· αἱ γὰρ παρὰ τῶν πολλῶν εὐφημία, κρότος γλωσσῶν. ἀφῆκας ἔν καὶ τὸ δοξάζειν, τί καταλείπεται τίμιον; δοκῶ μὲν, τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν κινεῖσθαι, καὶ ἴσκεισθαι, ἐφ' ὃ καὶ αἱ ἐπιμέλεια ἄγχι καὶ αἱ τέχνη. ἡ τε γὰρ τέχνη πᾶσα τῷτο σοχάζεται, ἵνα τὸ κατασκευασθὲν ἐπιτηδείως ἔλῃ πρὸς τὸ ἔργον, πρὸς ὃ κατασκευάσται· ὃ τὸ φυτὸς ὁ ἐπιμελόμενος τῆς ἀμπέλης, καὶ ὁ πωλοδάμνης, καὶ ὁ τῷ κυνὸς ἐπιμελόμενος, τῷτο ζητεῖ. αἱ δὲ παιδαγωγία, αἱ διδασκαλία ἐπὶ τί σπεύδουσιν; ὧδε ἔν τὸ

tertius in ortu acceperas, eo redornare, vnde primo haureras.

Non est aestimatione multa dignum, aut perspirari, quod et plantarum est; aut respirare, quod et pecudum et belluarum est; aut a sensibus rerum imagines impressas admittere; aut ab adfectibus sigillarium instar impelli; aut gregatim conuenire; aut nutrirī: hoc enim perinde est, atque alimenti, quod est superfluum, excernere. ecquid est igitur, quod pretio aliquo dignum sit? num plausibus excipi? nequaquam. itaque nec linguarum strepitu excipi. quid enim sunt aliud vulgi acclamationes, quam linguarum strepitus? ita quum et gloriolam missam feceris, quod tandem supererit pretio dignum? hoc unum opinor, secundum conditionis suae rationem moueri, sequē sistere, hoc est, ad quod studia reliqua artesque nos ducunt. omnis enim ars ad hoc collineat, vt, quidquid producit, ad opus illud aptum sit, ad quod productum est. si quidem hoc vinitor, qui vites colit, hoc, qui equos domat, hoc, qui canes curat, intendit. quin et puerorum institutiones et disciplinae ad quid aliud contendunt? istic ergo re-

τίμιον· καὶ τὸτο μὲν ἂν εὖ ἔχη, εἰδὲν τῶν ἑλλῶν περὶ
ποιήσῃ σεαυτῷ. ἢ παύσῃ καὶ ἄλλα πολλὰ τιμῶν;
οὔτ' οὖν ἐλεύθερος ἔσῃ, οὔτε αὐτάρκης, οὔτε ἀπαθής,
ἀνάγκη γὰρ φθονεῖν, ζηλοτυπεῖν, ὑφορᾶσθαι πᾶς ἀφ' ἑ
λέσθαι ἐκείνα δυναμένους, ἐπιβλεῦειν τοῖς ἔχουσι τὸ σὺ
μῶμενον ὑπὸ πᾶ' ὅλως πεφύεσθαι ἀνάγκη, τὸν ἐκείνων
τινὸς ἐνδοῇ προσέτι, δὲ πολλὰ καὶ τοῖς θεοῖς μέμφε-
σθαι· ἢ δὲ τῆς ἰδίας διακρίας αἰδῶς καὶ τιμῇ σεαυτῷ
σε ἀρετὸν σε ποιήσῃ, καὶ ταῖς κοινωνικοῖς εὐαρέμοστον,
καὶ τοῖς θεοῖς σύμφωνον, τετέστιν, ἐπαμύναντα, ὅσα ἐκεῖ-
νοι διανέμωσι καὶ διατετάχασιν.

ιζ'. Ἄνω, κάτω, κύκλῳ, φορεῖ τῶν τοιχείων. ἢ
δὲ τῆς ἀρετῆς κίνησις ἐν ἡδεμῶ τάτων, ἀλλὰ θειότα-
ρόν τι, καὶ ὁδῷ δυσεπινοήτῳ προῖσα εὐοδέει.

ιη'. Οἷόν ἐστιν, ὃ ποιῶσιν; τῆς μὲν ἐπὶ τῷ αὐτῷ
χρόνῳ, καὶ μεθ' ἑαυτῶν ζῶντας ἀνθρώπους εὐφημεῖν· ἢ
θέλωσιν αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῶν μεταγενεσέων εὐφημηθῆ-
ναι, ἔς ἔτε εἶδον ποτὲ, ἔτε ὄψοντα, περὶ πολλῶ ποιῶν-

peritur, quod in pretio sit habendum. atque hoc bene si ha-
buerit, nihil aliud, quod adquiras, opus erit, non tu desines
tandem in pretio alia multa habere? nec liber itaque futu-
rus es, nec tibi sufficies, nec perturbationibus immunis eris.
etenim necesse erit invidere, aemulari, eos suspectos habere,
qui his priuare te possunt, eis struere insidias, qui id, quod
tu tanti aestimas, possident. omnino necesse erit, macerari te,
ubi horum tibi aliquid defuerit; et de diis etiam saepenu-
mero conqueri. at contra mentem propriam si in veneratio-
ne ac honore habueris, et tibi gratum id te faciet, et com-
munioni accommodum, et diis consentientem, dum, quae
cumque illi attribuunt ac constituunt, laudas.

17. Sursum, deorsum, in orbem feruntur elementa. vir-
tutis vero motus nulla harum via fertur. sed diuinius est
quiddam, viaque haud facili apprehensu progrediens, pro-
spere semper procedit.

18. Quale, quaeso, hoc est, quod faciunt homines? eos,
qui eodem secum tempore viuunt, laudare, quum tenpant;
ipsi a posteris, qui eos nec norint umquam, nec viderint, ce-

ταῖς τέττα' εἰς ἑγγύς ἐστὶ τῷ λυπηθῆναι αὐτὸν, ὅτι καὶ καὶ οἱ προγενέστεροι περὶ σε λόγους εὐφρήμους ἐποιῶντο.

19. Μὴ, εἰ τι αὐτῷ σοι. δυσκαταπόνητον, τέττα' ἀνθρώπων αἰδύνατον ὑπολαμβάνειν· ἀλλ' εἰ τι καὶ ἀνθρώπων θύνατον καὶ οἰκείον, τέττα' καὶ σεαυτῷ ἐφικτὸν νόμιζε.

καὶ Ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ὄνυξι κατέδραψέ τις, καὶ τῇ κεφαλῇ ἐρραγείς πληγὴν ἐποίησεν. ἀλλ' οὔτε ἐπισημαίνόμεθα, ὅτε πρᾶσκόπομεν, οὔτε ὑφορώμεθα ὕστερον, ὡς ἐπίβηλον· καίτοι φυλαττόμεθα, καὶ μέντοι ὡς ἐχθρὸν· ἀλλ' ἐκκλίσεως εὐμενῆς τοιοῦτόν τοι γενέσθω, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς μέρεσι τῷ βίῃ πολλὰ παραινυμώμεθα τῶν οἷον προσγυμναζομένων. ἔστι γὰρ, ὡς ἔφην, ἐκκλίνειν, καὶ μὴδ' ὑποπτεύειν, μὴδ' ἀπέχθεσθαι.

καὶ Εἰ τις μὲ ἐλβύξαι, καὶ παρασῆσά μοι, ὅτε ἐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω ἢ πράσσω, δύναται, χαίρω μετασθῆσομαι· ζητῶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν, ὑφ' ἧς ἀδελφοὶ

Λ. C.

lebrari plurimi faciunt. hoc autem idem est prope, ac si quis contristaretur, quia homines pasci encomiis eum non sint prosecuti.

19. Noli, si quid tibi fuerit effectu difficile, opinari *idea*, hominem nullum id posse. Sed si quid fuerit, quod possit quisquam, hominisque sit munus, id te quoque adsequi posse existimes.

20. Inter exercendum si quis vnguibus lancinaverit, aut capite adlifo plagam impeerit, nullam indignationis notam edimus, nec offendimur, nec tamquam insidiatorem deinceps suspectum hunc habemus. cauemus tamen nobis ab eo, quantum possumus, sed nec tamquam ab hoste, aut tamquam suspicaces, verum ita, ut animo pacato declinemus tantum. eodem plane modo et in reliqua nos vita geramus: ne aduertat illis animum, quae ab eis, qui *nobiscum in vita* quasi committuntur, huiusmodi multa contingunt. licet enim illos, ut dixi, cauere et declinare circa suspicionem villam, aut odium.

21. Si quis convincere me poterit, palamque mihi facere, quod in re villa minus recte vel sentiam, vel me geram, laeto lubentique animo mutabo. fector enim veritatem, et

αὐτοῖς ἐβλάβη. βλάπτεται δὲ ὁ ἐπιμένων ἐπὶ τῆς ἑαυ-
τῆς ἀπάτης καὶ ἀγνοίας.

στ. κβ'. Ἐγὼ δὲ ἑμαυτῇ καθήκον ποιῶ· τὰ ἄλλα
μὲν ἔπερισπᾷ· ἥτοι γὰρ αἰσυχὰς ἢ ἀλογα, ἢ πεπλη-
νυμένα, καὶ τὴν ὁδὸν ἀγνοῶντα.

κγ'. Τοῖς μὲν ἀλόγοις ζώαις καὶ καθόλου πρᾶγμα-
ταῖσι καὶ ὑποκειμένοις, ὡς λόγον ἔχων, λόγον μὴ ἔχον-
τι, χρῶ μεγαλοφρόνως καὶ ἐλευθέρως τοῖς δὲ ἀνθρώποις
παις, ὡς λόγον ἔχον, χρῶ κοινωνικῶς. ἐφ' ἑκάστῃ δὲ
θεὸς ἐπικαλᾷ καὶ μὴ διαφέρει πρὸς τὸ πόσω χρόνῳ
ταῦτα πράξεις· ἀρκῶσι γὰρ καὶ τρεῖς ὥραι τοιαῦτα.

κδ'. Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών, καὶ ὁ ὀρεωκόμοιο
αὐτῷ ἀποθανόντες εἰς ταῦτό κατέστησαν· ἦτορ γὰρ
ἐλήφθησαν εἰς τὰς αὐτὰς τῆ κόσμου σπερματικῆς λοῆ-
γυς ἢ διεσπασθῆσαν ὁμοίως εἰς τὰς ἀτόμους.

κε'. Ἐνδυμήθητι, πόσα κατὰ τὸν αὐτὸν ἀνα-
γκάσθην χρόνον ἐν ἑκάστῳ ἡμῶν ἅμα γίνεται, σωματικά
ὁμῶ καὶ ψυχικά· καὶ ὅτως ἔθαυμάσεις, εἰ πολὺ πλείω,

qua nemo unquam laesus est. laeditur vero, qui in errore
suo et ignorantia persistit.

22. Ego, quod mei est officii, exsequor. reliqua me neu-
tiquam sollicitum habent. aut enim anima, aut ratione car-
rent, aut aberrantia sunt, viaeque nescia.

23. Animantibus, adeoque omnibus in uniuersum rebus
ae subiectis rationis exortibus, utpote ratione praeditus ipse
qui sis, magno liberoque utaris animo, homines vero, quum
rationis sint tecum, participes, tamquam societate tibi con-
iunctos habeas. in cunctis vero opem diuinam aduoces: nec
interesse existimes, quamdiu haec facturus sis; suffecerint
enim sic exactae vel horae tres.

24. Alexander Macedo, eiusdemque multo, quum mor-
tui sint, ad idem plane redacti sunt. vel enim in easdem
mundi rationes seminales recepti, vel in atomos pariter sunt
dissipati.

25. Cogita tecum, quibz intra nostrum unumquemque,
et tam in corpore, quam et in anima, vno eodemque tem-
poris momento simul fiant. ita fiet, ne miraculo sit, si multo

μᾶλλον δὲ πάντα τὰ γινόμενα ἐν τῷ ἐνὶ τε καὶ παύσει παντι, ὃ δὴ κόσμον ὀνομάζομεν, ἅμα ἐνοφίζεσθαι.

κβ'. Ἐάν τις σοὶ προβάλη, πῶς γράφεται τὸ Ἀντωνίνος ὄνομα; μήτι κατεντεινόμενος προοίση ἕκαστον τῶν στοιχείων; τί ἐν εἰς ὀργίζωνται, μήτι ἀντορρημῆς μήτι ἐκ ἐξαριθμύηση πρῶτος προοίων ἕκαστον τῶν γραμμάτων; ὅπως ἐν καὶ ἐνθάδε μέμνησο, ὅτι πᾶν καθήκον ἐξ ἀριθμῶν πῶς συμπληρεῖται. τέτθς δὲ τηρεῖντα, καὶ μὴ θορυβέμενον, μηδὲ τοῖς δυσχεραίνουσιν ἀντιδυσχεραίνοντα, περαίνειν ὁδῶ τὸ προκείμενον.

κγ'. Πῶς αἰμῶν ἐστὶ, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀνθρώποις, ῥεμαῖν ἐπὶ τὰ Φαινόμενα αὐτοῖς οἰκεία καὶ συμφέροντα. καίτοι τρόπαν τινὰ οὐ συγχωρεῖς ταῦτοῖς τέτθ σποιδῖν, ὅταν ἀγανακτεῖς, ὅτι ἀμαρτάνουσιν. Φέρονται γὰρ πάντα ὡς ἐπὶ οἰκεία καὶ συμφέροντα αὐτοῖς. ἀλλὰ ἐκ ἐχέου ὅπως ἐκὼν δίδασκε, καὶ δεικνυε μὴ ἀγανακτῶν.

κδ'. Θάνατος ἀνάπαυσα αἰσθητικῆς ἀντιτύπιας
 οὐκ

plura, vel cuncta potius, quae fiunt, in hoc vno, quem mundum vtrique vocamus, vniverso simul producantur.

26. Si quis te rogauerit, Antonini nomen quomodo scribatur, numquid cum vobis intensione elementa singula proferres? quid igitur? si irascuntur tibi, num tu vicissim illis succensebis? et non potius literas singulas placide enumerare perges? proinde et istuc pari modo memineris, officium omne quasi numeris quibusdam absolui: quibus obseruatis, oportet te nec perturbatum, nec indignationem alia indignatione pensantem, sed recta pergentem, perficere, quod praemanibus est.

27. Crudele quiddam est, non permittere hominibus, ut ad ea ferantur, quae ad se pertinere, sibi quoque conducere opinantur. atqui hoc tu illis quodammodo non permittis facere, quum peccare illos aegre fers. feruntur enim prorsus, quum peccant, ad ea, de quibus ipsi sic opinantur. Verum res, inquis, aliter se habet, tu itaque illos doce, erroremque illis ostende, sed absque iracundia.

28. Mors finem imponit sensuum impressioni, et adse-

καὶ ὀρεμντικῆς νευροσπασείας, καὶ διανοητικῆς διεξόδου,
καὶ τῆς πρὸς τὴν σάρκα λειτουργίας.

κθ'. Αἰσχρὸν ἔστι, ἐν ᾧ βίῳ τὸ σῶμά σοι μὴ ἀπαυ-
δᾷ, ἐν τῷ τὴν ψυχὴν προαπαυδᾷν.

λ'. Ὅρα, μὴ ἀποκαισάρωθῃς, μὴ βαφῆς γίνεσθαι
γάρ. τήρησαι ἐν σεαυτὸν ἀπλὴν, ἀγαθὸν, ἀκέραιον, σε-
μνὸν, ἀκομψόν, τῷ δικαίῳ φίλον, θεοσεβῆ, εὐμενῆ, φι-
λόσοργον, ἐρρωμένον πρὸς τὰ πρέποντα ἔργα. ἀγώνισαι
ἵνα τοιοῦτος συμμείνῃς, οἷόν σε ἠθέλησεν ποιῆσαι Φιλο-
σοφία, αἰδῶ θεός, σῶζε ἀνθρώπους. βραχύς ὁ βίος
εἰς καρπὸς τῆς ἐπιγείας ζωῆς, διάθεσις ὅσια, καὶ πρά-
ξεις κοινωνικά. πάντα, ὡς Ἀντωνίνῃ μαθητῇ τὸ ὑπὲρ
τῶν κατὰ λόγον πρασσομένων εὐτανον ἐκείνῃ, καὶ τὸ
ὁμαλὲς πανταχῶς, καὶ τὸ ὅσιον, καὶ τὸ εὐόδιον τῷ προσ-
ώπῳ, καὶ τὸ μειλίχιον, καὶ τὸ ἀκενόδοξον, καὶ τὸ περὶ
τὴν κατάληψιν τῶν πραγμάτων φιλότιμον· καὶ ὡς ἐκεί-
νος ἔκ ἂν τι ὅλως παρήκην, μὴ πρότερον εὐ μάλα κατ-
ιδὼν καὶ σαφῶς νοήσας· καὶ ὡς ἔφερον ἐκείνος τοὺς

etiam impulsui, et mentis discursui, et obeundo circa car-
nem ministerio.

29. Turpe est in vitae tuae instituto, prius animam tibi
deficere, quam corpus deficiat.

30. Caue, ne in mores caesareos transeas, ne inficiaris.
Toler enim hoc fieri. itaque serua te simplicem, bonum, intē-
grum, grauem, serium, iusti amantem, pium, placidum, adfē-
ctu genuino praeditum, in officio praestando strenuum. con-
tendē, talis ut persistas, qualem facere te philosophia vole-
bat. Deos vererē, homines tuere. brevis est vita. fructus
ynus hic terrestris vitae istius, dispositio pia, actioque bene-
fica. Tamquam Antonini discipulus, fac, quaecumque facis.
imitare constantem illius in rebus rife gestis tenorem, in
cunctis aequabilitatem, pietatem, vultus serenitatem, comita-
tem, gloriae inanis contemptum, in rebus indagandis stu-
dium; utque nihil omnino praeterierit, priusquam sedulo
considerasset et liquido perspexisset: utque tulerit immerito

ἀδίκως μωμωμένους, μὴ ἀντιμωμώμενος· καὶ ὡς ἐπ' οὐ-
δὲν ἔσπευδεν· καὶ ὡς διαβολὰς ἐκ ἐδέχετο· καὶ ὡς ἀκρα-
βῆς ἐκ ἐξεταστῆς ἡθῶν καὶ πράξεων· καὶ ἐκ ὀνειδιστῆς,
ἐκ ψοφοδῆς, ἐκ ὑπόπτου, ἐκ σοφιστῆς· καὶ ὡς ὀλίγοις
ἀρκέμενος, οἷον οἰκήσει, τρωμνῇ, ἐσθῆτι, τροφῇ, ὑπηρε-
σία· καὶ ὡς φιλόπονος, καὶ μακρόθυμος· καὶ οἷος μὲν
ἐν τῷ μέχρῃ ἐσπέρας διὰ τὴν λιτὴν δίαιταν, μηδὲ τῷ
ὑποκρίνειν τὰ περιττώματα παρὰ τὴν συνήθη ὄραν χρέ-
ζων· καὶ τὸ βέβαιον καὶ ὅμοιον ἐν ταῖς Φιλίαις αὐτῷ·
καὶ τὸ ἀνέχεσθαι ἀντιβαίνοντων παρρησιαστικῶς ταῖς γνώ-
μαις αὐτῷ, καὶ χαίρειν, εἰ τις δεικνύοι κρεῖττον· καὶ ὡς
θεοσεβῆς χωρὶς δεισιδαιμονίας· ἵν' οὕτως εὐσυνειδήτως
σοι ἐπιστῇ ἡ τελευταία ὥρα, ὡς ἐκείνω.

ορ λ'. Ἀνάνηφε καὶ ἀνακαλῶ σεαυτὸν. καὶ ἐξυπνι-
θεὶς πάλιν καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὄνειροί σοι ἦν ὁχλόν, πάλ-
ιν ἐγρηγορῶς βλέπε ταῦτα, ὡς ἐκεῖνα ἔβλεπες.

λβ'. Ἐκ σωματίου εἰμὶ καὶ ψυχῆς. τῷ μὲν ἐν
σωματίῳ πάντα ἀδιάφορα· ἔδ' ἔτι γὰρ δύναται διαφέρει-

reprehendentes, nec eos vicissim redarguerit. ut nihil enixe
aut festine, molitus fuerit: ut delationes non admiserit: ut
morum actionumque accuratus explorator fuerit; non equi-
viciator, non meticulosus, non suspiciosus, non sophista. ut
paucis contentus, recto pemptu, strato, veste, victu, seruitio:
ut laborum amans, irasci tardus: eodem loci ad vesperam us-
que, diaetae tenuis beneficio, manere potis; nec excernere,
nisi tempore consueto, necesse habens; ad haec constantiam
et aequabilitatem in amicitiiis colendis. utque sententiis ipsius
libere se opposcentes sustinuerit; gaudius etiam, si quis me-
lius quidquam proferret. denique ut citra superstitionem
fuerit religiosus. haec, inquam, imitare, ut probe conscio tibi
sicut illi olim, superueniat hora nouissima,

31. Expergiscere, teque reuoca. et somno excusso, ubi
intellexeris, somnia mera fuisse, quae te conturbant, ista vi-
gilans iam denuo intue, quo modo illa es intuitus, quae in
somnia vidisti.

32. Ex corpusculo atque anima consto, corpusculo in-
differencia sunt omnia: neque enim res distinguere nouis,

Θαι. τῇ δὲ διανοίᾳ ἀδιάφορα, ὅσα μὴ ἔσιν αὐτῆς ἐνεργήματα. ὅσα δὲ γε αὐτῆς ἔσιν ἐνεργήματα, ταῦτα πάντα ἐπ' αὐτῇ ἔσιν. καὶ τῶν μέντοι, ἃ περὶ μόνον τὸ παρὸν πραγματεύεται· τὰ γὰρ μέλλοντα καὶ παρερχομένα ἐνεργήματα αὐτῆς, καὶ αὐτὰ ἤδη ἀδιάφορα.

λγ'. Οὐκ ἔστιν ὁ πόνος τῇ χειρὶ, οὐδὲ τῷ ποδὶ παρὰ Φύσιν, μέχρις ἂν ποιῇ ὁ πᾶς τὰ τῷ ποδὶ, καὶ ἡ χεὶρ τὰ τῆς χειρός. ἕτως ἔν ἑδὲ ἀνθρώπῳ ὡς ἀνθρώπῳ παρὰ Φύσιν ἔστιν ὁ πόνος, μέχρις ἂν ποιῇ τὰ τῷ ἀνθρώπῳ. εἰ δὲ παρὰ Φύσιν αὐτῷ ἔκ ἔστιν, ἑδὲ κακὸν ἔκ ἔστιν αὐτῷ.

λδ'. Ἡλίκαυς ἡδονὰς ἡόθησαν λησταί, κίναϊδοι, πατραλοῖαι, τύραννοι;

λε'. Οὐχ ὁρᾷς, πῶς οἱ βάναισοι τεχνῖται ἀρμόζονται μὲν ἄχρι τινὸς πρὸς τὰς ιδιώτας, ἑδὲν ἥσσον μέντοι ἀντέχονται τῷ λόγῳ τῆς τέχνης, καὶ τῶν ἀποσῆναι οὐχ ὑπομένουσιν; ἑ δεινὸν, εἰ ὁ ἀρχιτέκτων, καὶ ὁ ἰατρός, μᾶλλον αἰδέσσονται τὸν τῆς ιδίας τέχνης λόγον, ἢ ὁ ἀνθρώπος τὸν ἑαυτοῦ, ὃς αὐτῷ κοινὸς ἐστὶ πρὸς τὰς θεάς;

menti vero indifferentia sunt, quaecumque non sunt peculiaris eiusdem opera. quot vero sunt peculiaris eiusdem opera, haec omnia in potestate sua sita habet; et ex his etiam ea sola *ad eam pertinent*, quae circa id, quod in manibus iam est, versantur. futura enim et praeterita illius opera, et ipsa eiusdem iam sunt indifferentia.

33. Nullus est pedi, aut manui, praeter naturam labor, dum pes, quod pedis est; manus, id quod manus est, faciat. pari modo nec homini, quia homo est, labor *ulius* est praeter naturam, dum id, quod hominis est, faciat. si autem praeter naturam illi non est, nec malum est ei.

34. Quanta voluptate perfunduntur *etiam* latrones, cinaedi, parricidae, tyranni?

35. Nonne vides, ut artifices mechanici, etiam si hominibus imperitis quadantenus concedant, artis tamen suae rationem nihilominus enixe aduersus illos tueantur, nec ab ea quidquam abscedere sustineant? num ferendum ergo, architectum medicumue artis suae rationem pluris facere, quam hominem suae, quae est illi cum diis ipsis communis?

λς'. Ἡ Ἀσία, ἡ Εὐρώπη, γωνία τῷ κόσμῳ· πᾶν πέλαγος, σταγὼν τῷ κόσμῳ· Ἄθως βωλάριον τῷ κόσμῳ· πᾶν τὸ ἐνεστὼς τῷ χρόνῳ, στιγμή τῷ αἰῶνος. πάντα μι-
κρά, εὐτρεπτα, ἐναφανιζόμενα. πάντα ἐκείθεν ἔρχεται,
ἐκπ' ἐκείνῃ τῷ κοινῷ ἡγεμονικῷ ὁρμήσαντα, ἢ κατ' ἐπα-
κολάθησιν· καὶ τὸ χάσμα ἐν τῷ λέοντος, καὶ τὸ δηλη-
τήριον, καὶ πᾶσα κακουργία, ὡς ἄκανθα, ὡς βόρβορος,
ἐκείνων ἐπιγεννήματα τῶν σεμνῶν καὶ καλῶν, μὴ οὖν
αὐτὰ ἀλλότρια τέτθ, ἢ σέβεις, φαντάζθ'· ἀλλὰ τὴν
πάντων πηγὴν ἐπιλογίζθ.

λζ'. Ὅ τὰ νῦν ἰδὼν, πάντα εἴωρακεν, ὅσα τε ἐξ
αἰδίδι ἐγένετο, καὶ ὅσα εἰς τὸ ἄπειρον ἔσται· πάντα γὰρ
ὁμογενῆ, καὶ ὁμοειδῆ.

λη'. Πολλάκις ἐνθυμῶ τὴν ἐπισύνδεσιν πάντων τῶν
ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ χέσιν πρὸς ἀλλήλα. τρόπον γάρ τινα
πάντα ἀλλήλοις ἐπιπέπλεκται, καὶ πάντα κατὰ τῆτο
Φίλα ἀλλήλοις ἐστὶ καὶ γὰρ ἄλλω ἐξῆς ἐστὶ τῆτο, διὰ τὴν
τοπικὴν κόνησιν καὶ σύμπνοϊαν, καὶ τὴν ἔνωσιν τῆς ἐσίας.

36. Asia, Europa, orbis sunt anguli: mare quoduis or-
bis guttula: Athos mons, eiusdem glebula: tempus instans
omne, punctum aevi. parua omnia, caduca, evanida. proue-
niunt indidem vniuersa, a mente communi illa *vel directe*
profecta, vel per consequentiam necessariam; etiam ricus
leonis, et venena, et noxium quiduis, sicut spina, et lutum,
quae rerum illarum speciosarum ac pulchrarum appendices
sunt. noli ergo ista ab eo, quem colis, aliena opinari: sed
rerum vniuersarum originem tecum perpende.

37. Qui praesentia videt, cuncta vidit, tum quae ab ae-
terno fuere, tum quae in aeternum futura sunt. cuncta enim
cognata sunt et vniformia.

38. Perpende tecum iugiter rerum omnium, quae in
mundo sunt, connexionem mutuam, quamque ad se inuicem
adfectionem habeant. sunt enim omnia quodammodo sibi
inuicem implexa, atque ea ratione sibi inuicem amica, alte-
rum enim alterius consequens est, et per connexionem lo-
calem, et per conspirationem mutuam, et per materiae con-
tinuitatem.

λθ'. Οἷς συγκεκλήρωσαι πρᾶγμασι, τέτοις συμ-
 ἄρμοζε σεαυτὸν. καὶ οἷς συνείληχας ἀνθρώποις, τέτοις
 φίλοι, ἀλλ' ἀληθινῶς.

μ'. Ὁργανον, ἐργαλεῖον, σκεῦος πᾶν, εἰ, πρὸς τὸ
 κατασκευάσαι, ποιεῖ, εὖ ἔχει. καίτοι ἐκεῖ ὁ κατασκευά-
 σας ἐκποδῶν. ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ Φύσεως συνεχαρμένων ἐμ-
 δον ἐστὶ καὶ παραμένει ἢ κατασκευάσασα δύναμις.
 καθὼ καὶ μᾶλλον αἰδεῖσθαι αὐτὴν δεῖ, καὶ νομίζειν, εἴαν
 κατὰ τὸ βέλημα ταύτης ἔχῃ καὶ διεξαγαγῇ, ἔχειν
 σοι πάντα κατὰ νῦν. ἔχει δὲ ὅτως καὶ τῷ παντὶ κα-
 τὰ νῦν τὰ ἑαυτῆ.

μα'. Ὅτι ἂν τῶν ἀπροαιρέτων ὑποσῆσης αὐτῷ
 ἀγαθόν, ἢ κακόν, ἀνάγκη, κατὰ τὴν περίπτωσιν, τῷ
 τοιούτῳ κακῷ, ἢ τῇ ἀποτεύξει τῷ τοιούτῳ ἀγαθῷ μέμ-
 ψασθαι σε θεοῖς, καὶ ἀνθρώποις δὲ μισῆσαι, τὰς αἰτίας
 ὄντας, ἢ ὑποπτευομένης ἔσεσθαι, τῆς ἀποτεύξεως, ἢ τῆς
 περιπτώσεως καὶ ἀδικῆμεν φη πολλὰ, διὰ τὴν πρὸς
 ταῦτα διαφοράν. εἴαν δὲ μόνα τὰ ἐφ' ἡμῖν ἀγαθὰ καὶ

39. Quibus destinatus es rebus, eis te accommoda; et
 quibuscum vivere sortitus es, homines eos, idque veraciter,
 fac diligas.

40. Organum, instrumentum, vas quodlibet, si id, ad
 quod conditum est, facit, bene se habet. ibi tamen opifex,
 qui condiderat, iam abiit. at in eis, quae a natura continen-
 tur, intus est, ibique residet, quae ea condiderat, vis. proin-
 de magis illam vereri oportet; existimandumque tibi, si se-
 cundum illius voluntatem te habueris degerisque, omnia tibi
 ex animi sententia se habere. sic autem et uniuerso ex animi
 sententia sui habent se sua.

41. Si quid eorum, quae extra arbitrium tuum sunt,
 bonum malumue esse praesumseris, necesse erit, ut, ubi
 istiusmodi vel in malum incideris, vel bono excideris, deos
 incuses, oderis homines, qui horum alterutrius tibi vel au-
 ctiores fuerint, vel etiam fore suspicaris. quin et multa ini-
 que agimus, dum ad ista contendimus. at si ea sola, quae
 arbitrii sunt nostri, bona malaque censuerimus, nulla iam

κακὰ κινῶμεν, ἡδεῖα αἰτία καταλείπεται, ὅτε θεῶ
 ὀγκάλεσαι, ὅτε πρὸς ἄνθρωπον εἶναι εἰσὶν πολέμους.

μβ'. Πάντες εἰς ἐν ἀποτέλεσμα συνεργῶμεν, οἱ
 μὲν εἰδότες καὶ παρὰ κολληθῆτικῶς, οἱ δὲ ἀνεπιστάτως.
 ὥσπερ καὶ τὰς καθ' εἰδόντας, οἶμαι, ὁ Ἡράκλειτος ἐξ-
 γάτας εἶναι λέγει, καὶ συνεργῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ γι-
 νομένων ἄλλος δὲ κατ' ἄλλο συνεργῶν ἐκ περιστάσεως
 δὲ καὶ ὁ μεμφόμενος, καὶ ὁ ἀντιβαίνων πειρώμενος, καὶ
 ἀναιρεῖν τὰ γινόμενα. καὶ γὰρ τὸ τοῦτο, ἐχρηζεν ὁ κό-
 σμος. λοιπὸν οὖν σῦντες, εἰς τίνας ἑαυτὸν κατατάσσουσιν
 ἐκεῖνος μὲν γὰρ πάντως σοι καλῶς χρήσεται ὁ τὰ ὅλα
 διοικῶν, καὶ παραδέξεται σε εἰς μέρος τι πῶν συνεργῶν
 καὶ συνεργητικῶν. ἀλλὰ σὺ μὴ τοιοῦτο μέρος χένη, οἷος
 ὁ εὐτελής καὶ γελαῖος εἶχος ἐν τῷ δράματι, ὃ Χρύσιπ-
 πος μέμνηται.

μγ'. Μήτε ὁ ἥλιος τὰ τῶν ὑστὲρ ἀξιοῖ ποιεῖν; μήτε
 ὁ Ἀσκληπιὸς τὰ τῆς καρποφύου; τί δὲ τῶν ἄστρον ἕκα-
 στον, ἔχθι διάφορα μὲν, συνεργῶν δὲ πρὸς ταύτόν.

supererit amplius causa, aut Deum incusandi, aut inimicitias
 aduersus hominem quemquam gerendi.

42. Ad vnum eundemque effectum operam conferunt
 vniuersi suam, alii scientes ac intelligentes, alii effectiōnis
 inscii. quomodo dormientes quoque Heraclitus, opinor, ope-
 rarios esse dixit, et ad ea, quae in mundo aguntur, operas
 conferre. alius vero alio modo operam confert. ex abundan-
 ti vero et is, qui quiritatur, et qui in aduersum nititur, et
 qui ea, quae fiunt, tollere conatur. nam et sic adfectis mun-
 dus opus habebat. proinde cogita tandem, quorum in nume-
 rum te referas. siquidem rector ille vniuersi omnino te pro-
 be utetur, teque in operariorum operasque mutuas conferen-
 tium partem recipiet. tu vero caue, pars eiusmodi sis, qualis
 in fabula vilis et ridiculus versus ille, cuius meminit Chry-
 sippus,

43. Numquid sol pluviae munus ambit, aut telluris Ae-
 sculapius? quid sidera ipsa, nonne, diuersa quamuis sint, ad
 vnum tamen idemque efficiendum operas mutuas conferunt?

μὲν. Εἰ μὲν ἔν ἐβλεύσαντο περὶ ἐμῶ καὶ τῶν
 ἑμῶν συμβῆναι ὀφειλόντων οἱ θεοὶ, καλῶς ἐβλεύσαντο.
 ἄββλον γὰρ θεὸν εἶδὲ ἐπινοῆσαι ῥάδιον. κακοποιῆσαι δὲ
 με διὰ τίνα αἰτίαν ἐμελλον ὀρμαῖν; τί γὰρ αὐτοῖς, ἢ
 τῷ κοινῷ, ἔ μάλιστα προνοῶνται, ἐκ τέττα περιεγένετο;
 εἰ δὲ μὴ ἐβλεύσαντο κατ' ἰδίαν περὶ ἐμῶ, περὶ γε τῶν
 κοινῶν πάντως ἐβλεύσαντο, οἷς κατ' ἐπακολούθησιν καὶ
 ταῦτα συμβαίνοντα ἀσπάζεσθαι καὶ εὐεργεῖν ὀφείλω. εἰ
 δ' ἄρα περὶ μηδενὸς βλεύονται, πιστεύειν μὲν ἔχ ὅσιον,
 ἢ μηδὲ θύωμεν, μηδὲ εὐχώμεθα, μηδὲ ὀμνύωμεν, μη-
 δὲ τὰ ἄλλα πράσσωμεν, ἅπερ ἕκαστα ὡς πρὸς παρόν-
 τας καὶ συμβιῶντας τὰς θεὰς πράσσομεν. εἰ δὲ ἄρα
 περὶ μηδενὸς τῶν κατ' ἡμῶν βλεύονται, ἑμῶ μὲν ἔξεστι
 περὶ ἑμαυτῶ βλεύεσθαι· ἑμῶ δὲ ἐστὶ σκέψαι περὶ τῷ
 συμφέροντος· συμφέρει δὲ ἕκάστῳ, τὸ κατὰ τὴν ἑαυτῶ
 κατασκευὴν καὶ φύσιν· ἢ δὲ ἐμὴ φύσις λογικὴ καὶ πο-
 λιτικὴ· πόλις καὶ πατρίς, ὡς μὲν Ἀντωνίνῳ μοι ἢ Ῥώμῃ,
 ὡς δὲ ἀνθρώπῳ, ὁ κόσμος. τὰ ταῖς πόλεσιν ἔν ταύταις
 ὠφέλιμα, μόνα ἐστὶ μοι ἀγαθὰ.

44. Si quid de me eis que, quae mihi sunt obuentura,
 dii consuluerint, omnino bene consuluerunt. etenim consilii
 expertem Deum nec cogitare facile fuerit. ut autem male
 mihi facerent, ecquid eos impelleret? ecquid enim vel illis
 ipsis, vel vniuerso; cuius praecipue curam gerunt, inde acce-
 deret? quod si de me speciatim nihil consuluerint, at de re-
 bus vniuersi saltem omnino consuluerunt; quibus et mea
 quum consecutione necessaria cohaereant, amplecti haec de-
 beo, eis que adquiescere. sin de nulla prorsus re consilia in-
 eunt, quod tamen impium est credere, quorsum tunc immo-
 lemus, supplicemus, iuremus, alia faciamus, quae facimus sin-
 guli, tamquam si deos praesentes et conuersantes nobiscum
 habeamus? at si de nulla re, inquam, nostra consilia ineunt;
 quidni egomet mihi consulam? mihi autem deliberatio com-
 perit de eo, quod conducatur *mihi*. conducit vero vnicuique,
 quod est constitutioni et naturae ipsius consentaneum. porro
 natura mea rationalis et ciuilis est: ciuitas et patria, qua An-
 toninus, Roma; qua homo, mundus. hisce ciuitatibus quae
 vtilia, et mihi sunt bona.

μδ'. Ὅσα ἐκάσῳ συμβαίνει, ταῦτα τῷ ὅλῳ συμ-
 Φέρει ἤρκει τῷτο· ἀλλ' ἐτι ἐκεῖνο, ὡς ἐπίπαν ὄψει πα-
 ραφυλάξας, ὅσα ἀνθρώπῳ, ἢ ἐτέροις ἀνθρώποις. κοινόν
 τερον δὲ νῦν τὸ συμφέρον ἐπὶ τῶν μέσων λαμβανέσθω.

μς'. Ὡς περ προσίστατά σοι τὰ ἀμφὶ τῷ θεάτρῳ
 καὶ τοῖς τοῖστοις χωρίοις, ὡς αἰεὶ τὰ αὐτὰ ὁρώμενα, καὶ
 ἐκ ὁμοειδὲς προσκορῇ τὴν θεαν ποιεῖ· τῷτο καὶ ἐπὶ ὅλῳ
 τῷ βίῳ πάχρην· πάντα γὰρ ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ, καὶ
 ἐκ τῶν αὐτῶν. μέχρι· τίνος ἔν;

μζ'. Ἐνόςιν συνεχῶς, παντοίςιν ἀνθρώπους, καὶ παν-
 τοίων μὲν ἐπιτηδευμάτων, παντοδαπῶν δὲ ἐθνῶν, τεθνε-
 ῶτας· ὥς κατιέναι τῷτο μέχρι Φιλισίωνος, καὶ Φοίβου,
 καὶ Ὀριγανίωνος. μέτιθι νῦν ἐπὶ τὰ ἄλλα Φῦλα. ἐκεῖ δὲ
 μεταβαλεῖν ἡμᾶς δεῖ, ὅπρ' τοσῷτοι μὲν δεινοὶ ῥήτορες, το-
 σῷτοι δὲ σεμνοὶ φιλόσοφοι, Ἡράκλειτος, Πυθαγόρας, Σω-
 κράτης· τοσῷτοι δὲ ἥρωες πρότερον. τοσῷτοι δὲ ὑπερον στρα-
 τηγαί, τύραννοι· ἐπὶ τῷτοις δὲ Εὐδοξος, Ἰππαρχος, Ἀρχι-
 μήδης; ἀλλὰ φύσεις ὀξεῖαι, μεγαλόφρονες, φιλόπονοι,

45. Quaecumque unicuique contingunt, uniuerso condu-
 cunt. hoc sufficere poterat. sed et illud adiiciatur, quod in
 uniuersum observatione habita deprehendes, quidquid alicui
conducit, etiam aliis *conducere*. conducibilis vero vocabulum
 in sensu communi nunc sumatur, quum de rebus mediis ad-
 hiberetur.

46. Quemadmodum adficere te solent ea, quae in thea-
 tro locisque eiusmodi repraesentantur, ut eadem semper uni-
 formiter exhibita, spectandi satietatem pariant: eodem modo
 et in vita tota sis adfectus. uniuersa enim sunt sursum deor-
 sum eadem, et ex eisdem. quousque igitur?

47. Istud iugiter cogita, omnis generis, omniumque tam
 studiorum, quam et nationum, homines, mortem obiisse. de-
 scende hoc modo usque ad Philistionem, Phoebum, Origanio-
 nem. tum ad alias classes te transfer; eo nimirum nos con-
 cedere oportet, quo tot oratores diserti, tot philosophi ve-
 rendi, Heraclitus, Pythagoras, Socrates; tot Heroes prisca,
 tot hos secuti imperatores, tyranni: Eudoxus insuper, Hip-
 parchus, Archimedes; alia acuta, sublimia, industria, versuta,

πανουργοί, αὐθάδεις· αὐτῆς τῆς ἐπικῆρας καὶ ἐφημέρας τῶν ἀνθρώπων ζωῆς χλευασαί, οἷον Μένιππος καὶ ὅσοι τοιῶτάι περὶ πάντων τέτων ἐννόει, ὅτι πάλας κεῖνται. τί ἔν τῷ το δεινὸν αὐτοῖς; τί καὶ τοῖς μηδ' ὀνομαζομένοις ὅλως; ἐν ᾧδε πολλῷ ἄξιον, τὸ μετ' ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης εὐμενῇ τοῖς ψεύσαις καὶ ἀδίκοις διαβιβῆν.

μη'. Ὅταν εὐφραῖναι σεαυτὸν θέλῃς, ἐνθυμῶ τὰ προτερήματα τῶν συμβιώντων, οἷον, τῷ μὲν τὸ δραστήριον· τῷ δὲ τὸ αἰδῆμόν· τῷ δὲ τὸ εὐμετάδοτον· ἄλλα δὲ ἄλλο τι. ἔδ' ἐν γὰρ ἔτως εὐφραίνει, ὡς τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀρετῶν, ἐμφαινόμενα τοῖς ἡθεσι τῶν συζώντων, καὶ ἀθρόα ὡς οἷόν τε συμπίπτοντα. διὸ καὶ πρόχειρα αὐτὰ ἐκτέλει.

μθ'. Μήτι θυσχεραίνεις, ὅτι τούτωνδ' ἐτινων λειτῶν εἶ, καὶ ἑ τριακοσίων; ἔτῳ δὲ καὶ ὅτι μέχρι τούτων· δε ἐτῶν βιωτέον σοι, καὶ ἑ μέχρι πλείονος· ὥσπερ γὰρ τῆς ἑσίας, ὅσον ἀφώριστά σοι, σέργεις, οὕτως καὶ ἐπὶ τῷ χρόνῳ.

arrogantia ingenia: ipsi/vitae huiusce caducae et in dieculam durantis subfannatores, qualis Menippus, illiusque similes. hos omnes iam olim occubuisse memineris. at ecquid inde illis mali? ecquid et illis, quorum ne nomina quidem superfunt? vnicum ergo istic est, quod sit plurimi, faciendum, ut veritatem iustitiamque colens ipse, cum mendacibus iniustisque beneuole degas.

48. Oblectare te, si quando libuerit, virtutes eorum, qui tecum viuunt, cogita; huius industriam, illius modestiam, alterius liberalitatem, alterius aliam aliquam, nihil enim animus oblectat magis, quam virtutum imagines in moribus eorum, qui vna degunt nobiscum, exferentes se, et, quam fieri potest confertissime, mentis oculis se ingerentes. in promptu itaque sint tibi.

49. Numquid, quod tot pondo, non autem trecentorum sis, aegre fers? nec itaque, quod tot annos, non autem plures, victurus sis, *aegre feras*. Sicut enim staturae, sic et temporis, quantum adsignatum est tibi, tanto contentus sis oportet.

ν'. Πειρῶμεν πείθειν αὐτάς. πρᾶτ' ἔδὲ καὶ τῶν ἀκόντων, ὅταν τῆς δικαιοσύνης ὁ λόγος ἔτῳς ἄγῃ. εἰ μὲντοι βία τις προαχρῶμενος ἐνίστηται, μετάβαινε ἐπὶ τὸ εὐάρεστον καὶ ἄλυπον, καὶ συγχρῶ εἰς ἄλλην ἀρετὴν τῇ κωλύσει· καὶ μέμνησο, ὅτι μεθ' ὑπεξαιρέσεως ὀρμῆς, ὅτι καὶ τῶν ἀδυνάτων ἔκ ὀρέγῃ· τίνος ἔν; τῆς τοίας· δὲ τίνος ὀρμῆς. τάτ' ἔδὲ τυγχάνεις, ἐφ' οἷς προήχθημεν, ταῦτα γίνεσθαι.

να'. Ὁ μὲν Φιλόδοξος ἀλλοτρίαν ἐνέργειαν ἴδιον ἀγαθὸν ὑπολαμβάνει· ὁ δὲ Φιλήδονος, ἴδιαν πείσιν· ὁ δὲ νῦν ἔχων, ἴδιαν πρᾶξιν.

νβ'. Ἐξεσι περὶ τάτ' μηδὲν ὑπολαμβάνειν, καὶ μὴ ὀχλεῖσθαι τῇ ψυχῇ· αὐτὰ γὰρ τὰ πράγματα ἔκ ἔχει φύσιν ποιητικὴν τῶν ἡμετέρων κρίσεων.

νγ'. Ἐθισον σεαυτὸν πρὸς τῷ ὑφ' ἑτέρῃ λεγομένῳ γίνεσθαι ἀπαρενθυμήτως, καὶ ὥς οἷόν τε ἐν τῇ ψυχῇ τῷ λέγοντος γίνεσθαι.

νδ'. Τὸ τῷ σμῆναι μὴ συμφέρον, ἔδὲ τῇ μελίσσῃ συμφέρεται.

50. Aliis, *quae iusta sunt*, persuadere adnitamur. Sed inuitis etiam facito, quod iustitiae ratio exegerit. quod si quis vi adhibita obstiterit tibi, tu ad aequanimitatem et tranquillitatem te transfer, eoque, quod obstat ad virtutis alterius exercitium, fac vtare. memineris etiam, quod cum exceptione opus adgrediebare, nec id appetebas, quod fieri non potest. quid ergo? conatum istiusmodi. hunc autem adsequeris, etiam si ea, quae conatus fueras, non fiant.

51. In actione aliena ambitiosus bonum suum fitum opīnatur: in passione sua voluptuarius: in actione sua vir prudens.

52. Licet de re hac, vel illa, nihil opinari, atque ita animi perturbationem omnem effugere. neque enim habent in se res ipsae vim ullam iudicia nostra eliciendi.

53. Adfuesce eis, quae ab alio dicuntur, animum sedulo adhibere, et, quantum poteris, dicentis animo penitus interesse.

54. Quod examini non conducit, nec apī conducit.

νε'. Εἰ κυβερνῶνται οἱ ναῦται, ἢ ἰατρεύονται οἱ κάμνοντες κακῶς ἔλθον, ἄλλω τίνι ἂν προσεῖχον; ἢ πῶς αὐτὸς ἐνεργοίη τὸ τοῖς ἐμπλέεσι σωτήριον, ἢ τὸ τοῖς θεραπευομένοις ὑγιεινόν;

νε". Πόσοι, μεθ' ὧν εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, ἤδη ἀπεληλύθασιν;

νε". Ἰκτεριῶσι τὸ μέλι πικρὸν φαίνεται καὶ λυσσοδῆκταις τὸ ὕδωρ φοβερόν· καὶ παῖδ' οἷς τὸ σφαιρίον καλόν. τί ἔν ὀργίζομαι; ἢ δοκεῖ σοι ἔλασσον ἰχθύειν τὸ διεψευσμένον, ἢ τὸ χολίον τῷ ἰκτεριῶντι, καὶ ὁ ἰὸς τῷ λυσσοδῆκτῳ;

νε". Κατὰ τὸν λόγον τῆς σῆς φύσεως βιᾶν σε οὐδεὶς κωλύσει· παρὰ τὸν λόγον τῆς κοινῆς φύσεως οὐδέν σοι συμβήσεται.

νε". Οἷοί εἰσιν, οἷς θέλῃσιν ἀρέσκειν, καὶ δι' οἷα περιγινόμενα, καὶ δι' οἷων ἐνεργειῶν. ὥς ταχέως ὁ αἰὼν πάντα καλύψει, καὶ ὅσα ἐκάλυψεν ἤδη.

55. Si gubernatori nautae, medico aegroti maledicerent, ecquem alium auscultarent? aut quo modo exsequerentur illi, quod nauigantibus salutem pareret, aegrotantibus sanitatem?

56. Quam multi eorum, quibuscum in mundum intraveram, ex eodem iam excefferunt?

57. Aurigine adfectis mel amarum videtur; a cane rabido morsis aqua formidabilis: *contra* pueris pila pulchrum quid. quare igitur cuiquam succenses? an minus posse putas mentis errorem, quam apud arquatum bilem, apud lymphaticum virus?

58. Quó minus secundum naturae tuae rationem viuas, nemo te coegerit. praeter rationem vero naturae communis nihil tibi contigerit.

59. *Perpende tecum*, quales sint, quibus placere cupiunt *quam plurimi*, et quarum rerum potiundi caussa *id velint*, quibusque officiis *ista demereantur*. item quam cito aeuum omnia condet, quotque etiam res iam condiderit.

ΒΙΒΛΟΣ Ζ΄.

ΤΙ ἐστὶ κακία; τῆτ' ἐστίν, ὃ πολλάκις εἶδες καὶ ἐπὶ παντὸς δὲ τῆ συμβαίνοντος πρόχειρον ἔχει, ὅτι τῆτ' ἐστίν, ὃ πολλάκις εἶδες. ὅλως ἄνω καὶ κάτω τὰ αὐτὰ εὐρήσεις, ὧν μετὰ αἱ ἰσορῖαι αἱ παλαιαί, αἱ μέσαι, αἱ ὑπάρχουσι· ὧν νῦν μετὰ αἱ πάλεις καὶ οἰκίαι. ἔδεν καινόν· πάντα καὶ συνήθη ὀλιγοχρόνια.

β'. Τὰ δόγματα πῶς ἄλλως δύναται νεκρωθῆναι, εἰ μὴ αἱ κατάλληλαι αὐτοῖς φαντασίαι σβεσθῶσιν; ὡς διηνεκῶς ἀναζωπυρεῖν ἐπὶ σοί ἐστι· δύναμαι ποιεῖν τῆτ', ὃ δέῃ, ὑπολαμβάνειν, εἰ δύναμαι, τί ταράσσομαι; τὰ ἔξω τῆς ἐμῆς διανοίας ἔδεν ὅλως πρὸς τὴν ἐμὴν διάνοιαν· τῆτο πάθε, καὶ ὀρθὸς εἶ. ἀναβιῶναί σοι ἔξεστιν· ἴδε πάλιν τὰ πράγματα, ὡς ἐώρας· ἐν τῆτ' γὰρ τὸ ἀναβιῶναι.

γ'. Πομπῆς κενοσποδία, ἐπὶ σκηνῆς δράματα, ποίμνια, ἀγέλαι, διαδορατισμοὶ, κυνιδίοις ὀσάριον ἐρ-

LIBER VII.

QUID est vitiositas? hoc, quod saepe vidisti. in omni casu occurrat idem, hoc est, quod saepe vidi. omnino sursum deorsum eadem deprehendes, quibus refertae sunt historiae priscae, mediae, praesentes; quibus ciuitates atque familiae scatent. nihil est noui. consueta et caduca sunt omnia.

2. Dogmata in te aboleri quo modo poterunt, nisi cogitationes his congruae exstinguantur? quas resuscitare tibi, quoties libuerit, licet. possum de re ista, quod oportet, opinari. si possum, quid perturbatur mihi animus? nihil quidquam ad mentem faciunt, quae extra mentem sunt sita, hoc modo sis adfectus, et rectus consistis. reuiuiscere tibi licet, res ipsas intueri, prout prius vidisti; hoc est enim reuiuiscere.

3. Pompae studium inane, fabulae scenicae, greges, armenta, velitationes, catulis proiectum osciculum, offula in

ῥιμμένον, ψωμίον εἰς τὰς τῶν ἰχθύων δεξαμενάς, μυρ-
μήκων τάλαιπωρία καὶ ἀχθοφορία, μυριάδιαν ἐπτοημέ-
ρων διαδρομαί, σιγιλάρια νευροσπασμένα· χρηὶ δὲ ἐν
τέτοις εὐμενῶς μὲν καὶ μὴ Φρυαττόμενον ἑσάνα· παρα-
κολαθεῖν μέντοι, ὅτι τοσάδε ἄξιός ἐκαστός ἐστιν, ὅσα ἄξια
ἐστὶ ταῦτα, περὶ ἃ ἐσπᾶδακεν.

δ'. Δεῖ κατὰ λέξιν παρακολαθεῖν τοῖς λεγομέ-
νοις, καὶ καθ' ἑκάστην ὁρμὴν γινομένοις. καὶ ἐπὶ μὲν τῇ
ἐτέρᾳ, εὐθύς ὁρᾶν, ἐπὶ τίνᾳ σκοπὸν ἢ ἀναφορά· ἐπὶ
δὲ τῇ ἐτέρᾳ, παραφυλάσσειν, τί τὸ σημαινόμενον.

ε'. Πότερον ἐξαρκεῖ ἡ διάνοιά μιν πρὸς τῆτο, ἢ ὅ;
εἰ μὲν ἐξαρκεῖ, χρῶμαι αὐτῇ πρὸς τὸ ἔργον, ὡς ὁργά-
νω παρὰ τῆς τῶν ὅλων φύσεως δοθέντι. εἰ δὲ μὴ ἐξ-
αρκεῖ, ἥτοι παραχωρῶ τῇ ἔργῳ τῷ δυναμένῳ κρεῖττον
ἐπιτελέσαι, εἰάν ἄλλως τῆτο μὴ καθήκη· ἢ πράσσω, ὡς
δύναμαι, προσπαραλαβὼν τὸν δυνάμενον κατὰ πρόσ-
χρησιν τῇ ἐμῇ ἡγεμονικῇ ποιῆσαι τὸ εἰς τὴν κοινωνίαν
νῦν καίριον καὶ χρήσιμον. ὅ,τι γὰρ ἂν δι' ἐμαυτῆ, ὃ

piscinam immissa, formicarum aerumnae et baiulationes, mu-
sculorum perterritorum discursus, sigillaria verticillis circa.
hoc genus sunt externa cuncta. in his igitur beneuolum placi-
dumque consistere par est, non autem insolescere: intelligē-
re nihilominus, tanti quemque esse, quanti illud est, in quo
studium posuerit.

4. In sermone, eis, quae dicuntur; in conatu omni, eis,
quae fiunt, animum aduertere oportet: et in altero quidem,
quid designetur; in altero vero, quorsum referatur, confi-
derandum.

5. Sufficitne ad istud mens mea, nec ne? si sufficit, ea
tamquam instrumento ab vniuersi natura mihi dato ad hoc
efficiendum vtor: si non sufficit, aut opus illi concedo, qui
me melius id efficere potest, nisi aliter ad officium meum
pertinuerit; vel quod possum, facio, eo adscito, qui mentis
meae opera vsus id possit, quod ad societatem humanam est
hoc ipso tempore tempestiuum ac utile. quidquid enim vel

σὺν ἄλλῳ ποιῶ, ὥδε μόνον χρὴ συντείνειν, εἰς τὸ κοινῇ
χρήσιμον καὶ εὐάρεστον.

ε'. Ὅσοι μὲν, πολυῦμνητοι γενόμενοι, ἤδη λήθη
παρεστέδοντα; ὅσοι δὲ, τάχως ὑμνήσαντες πάλα ἐκ-
παδών;

ς'. Μὴ αἰχύνῃς βοηθόμενος πρόκειται γὰρ σοι
ἐνεργεῖν τὸ ἐπιβάλλον, ὡς στρατιώτῃ ἐν τειχομαχίᾳ.
τί ἐν, εἰάν σὺ μὲν χωλαίνων ἐπὶ τὴν ἐπαλξιν ἀναβῆναι
μόνος μὴ δύνῃ, σὺν ἄλλῳ δὲ δυνατόν ἢ τῷτο;

η'. Τὰ μέλλοντα μὴ ταρασσέτω· ἥξεις γὰρ ἐπ'
αὐτὰ, εἰάν δεήσῃ, φέρων τὸν αὐτὸν λόγον, ὥ νῦν πρὸς
τὰ παρόντα χρᾶ.

θ'. Πάντα ἀλλήλοις ἐπιπλέκεται, καὶ ἡ σύνδεσις
ἱερὰ, καὶ χεδόν τι ἑδὲν ἀλλότριον ἄλλο ἄλλῳ. συγ-
κατατέτακται γὰρ, καὶ συγκοσμεῖ τὸν αὐτὸν κόσμον.
κόσμος τε γὰρ εἰς διὰ πάντων, Θεὸς εἰς διὰ πάντων,
καὶ ἑστία μία, καὶ νόμος εἰς, λόγος κοινὸς πάντων τῶν

per me, vel cum alio fecero, ad id duntaxat tendere fas est,
quod est societati vtile et congruum.

6. Quam multi, qui celebres admodum olim exstiterē,
obliuioni nunc sunt traditi? quam multi etiam eorū, qui
istos celebrauerant, iam olim penitus aboliti sunt?

7. Auxilii ne te pudeat. hoc est enim tibi propositum,
vt, quod est muneris tui, facias, quomodo militi in dimicatio-
ne murali. quid ergo si ad propugnaculum adscendere so-
lus, quia claudus es, nequeas, ab altero vero adiutus possis?

8. De futuris sollicitus ne sis. accedes enim ad ea, si ita
necesse fuerit, ratione instructus eadem, qua nunc ad prae-
sentia vteris.

9. Omnia sunt sibi inuicem implexa, et vinculo quodam
sacro sibi inuicem sic deuincta, vt nihil alterum ab altero sit
alienum. coordinantur enim simul, eundemque mundum co-
honestant. etenim et mundus vnus, et Deus vnus est in omni-
bus, et materia vna, et lex vna; ratio nempe animantium in-
telligentium omnium communis, et veritas vna. siquidem et

σορῶν ζώων, καὶ ἀλήθεια μία· εἶγε καὶ τελειότης μία τῶν ὁμογενῶν, καὶ τῷ αὐτῷ λόγῳ μετεχόντων ζώων.

ί. Πᾶν τὸ ἐνυλον ἐναφανίζεται τάχιστα τῇ τῶν ὅλων ἐξία· καὶ πᾶν αἴτιον εἰς τὸν τῶν ὅλων λόγον τάχιστα ἀναλαμβάνεται· καὶ παντὸς μνήμη τάχιστα ἐγκαταχώννυται τῷ αἰῶνι.

ια. Τῷ λογικῷ ζῳῇ ἡ αὐτὴ πρᾶξις κατὰ φύσιν ἐστὶ, καὶ κατὰ λόγον.

ιβ. Ὁρθός, ἢ ὀρθόμενος.

ιγ. Οἷόν ἐστιν ἐν ἡνωμένοις τὰ μέλη τῷ σώματος, πᾶτον ἔχει τὸν λόγον ἐν διεσῶσι τὰ λογικὰ, πρὸς μίαν τινα συνεργίαν κατεσκευασμένα. μᾶλλον δὲ σοι ἢ τῷ νόησις προσπесεῖται, εἰάν πρὸς ἑαυτὸν πολλάκις λέγῃς, ὅτι μέλος εἰμι τῷ ἐκ τῶν λογικῶν συστήματος. εἰάν δὲ διὰ τῷ ῥῶ φοιχεῖς μέρος εἶναι ἑαυτὸν λέγῃς, ἔπω ἀπὸ καρδίας φιλεῖς τῆς ἀνθρώπου· ἔπω σε καταληπτικῶς εὐφραίνει τὸ εὐεργετῆν· ἔτι ὡς πρέπον αὐτὸ ψιλὸν ποιεῖς· ἔπω ὡς αὐτὸν εὖ ποιῶν.

perfectio vna animantium sibi inuicem congenerum, eiusdemque rationis participum.

10. Materiale omne in vniuersi substantiam quam celerime euanescit: caussale omne in vniuersi rationem non minus citò resorbetur; memoria denique rei cuiusque pari celeritate in aeuo quasi defossa sepelitur.

11. Animali ratione praedito eadem actio est, et secundum naturam, et secundum rationem.

12. Aut rectus, aut erectus sis.

13. Quomodo se habent in continuis corporis membra, eodem se habent in dissitis, quae ratione sunt praedita, quum ad mutuas rei eidem conficiendae operas conferendas nata sint utraque. consideratio haec animum tuum magis attinget, si te frequenter sic adlocutus fueris: membrum sum ego compagis istius, quae ex ratione praeditis componitur. si partem duntaxat esse te dixeris, homines ex animo nondum diligis: hoc ipsum bene ac re per se nondum oblectat te: adhuc tamquam quod fieri deceat, tantum facis, nondum perinde, ac si tibi ipsi benefacias.

14. Ὁ θεός, ἔξωθεν προσπιπτεύω τοῖς παθεῖν ἐκ τῆς προσπτώσεως ταύτης δυναμένοις· ἐκείνα γάρ, εἴαν θελήσῃ, μέμψεται τὰ παθόντα· ἐγὼ δὲ, εἴαν μὴ ὑπολάβω, ὅτι κακὸν τὸ συμβεβηκός, ἔπω βέβλαμμαι. ἔξῃς δὲ μοι μὴ ὑπολαβεῖν.

15. Ὅτι ἂν τις ποιῇ, ἢ λέγῃ, ἐμὲ δὲ ἀγαθὸν εἶναι· ὡς ἂν εἰ ὁ χρυσός, ἢ ὁ σμάραγδος, ἢ ἡ πορφύρα τῆτο αἰεὶ ἔλεγεν, ὅτις ἂν ποιῇ, ἢ λέγῃ, ἐμὲ δὲ σμάραγδον εἶναι, καὶ τὸ ἐμαυτῷ χρῶμα ἔχειν.

16. Τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ ἐαυτῷ οὐκ ἐνοχλεῖ. οἷον λέγω, ὁ φοβεῖ ἐαυτὸ εἰς ἐπιθυμίαν. εἰ δὲ τις ἄλλος αὐτὸ φοβῆσαι ἢ λυπῆσαι δύναται, ποιεῖτω. αὐτὸ γάρ ἐαυτὸ ὑποληπτικῶς ὁ τρέψῃ εἰς τοιαύτας τροπὰς. τὸ σωματίον μὴ πάθῃ τι, αὐτὸ μεριμνάτω, εἰ δύναται, καὶ λεγέτω, εἰ τι πάσχει τὸ δὲ ψυχάριον, τὸ φοβέμενον, τὸ λυπέμενον, τὸ περὶ τῶν ὅλως ὑπολαμβάνον, ἔδδεν μὴ πάθῃ· ὁ γὰρ ἔξῃς αὐτὸ εἰς κρίσιν τοιαύτην ἀπρόσ-

14. Quidquid voluerit, eis extrinsecus accidat, quae casibus istiusmodi adfici possunt. ipsa enim, quae adfecta sunt, conquerantur, si velint. ipse, nisi malum censuero, id, quod contingit, nondum sum laesus. in me autem situm est, nihil tale opinari.

15. Quidquid vel fecerit, vel dixerit quisquam, probum esse me oportet. haud aliter, quam si aurum, aut smaragdus, aut purpura, ita iugiter diceret: quidquid fecerit dixeritque quisquam, smaragdum esse me oportet, nitoremque meum retinere.

16. Mens an non ipsa perturbat se? verbi gratia, an non ipsa in formidinem, in moestitiam impellit se? an non se ipsa cupiditate incendit? alius quis si terrefacere eam, aut contristare possit, faciat. in ipsius voluntate situm est, ut ne ad motus istiusmodi opinando se commoveat. corpusculum me quid patiatur, sibi curae habeat, si possit; et quando patitur quidquam, conqueratur: animula vero, quae timet, quae dolet, quae super his omnino aliquid opinatur, nihil horum patietur, nisi si ipse in iudicium istiusmodi demiseris. nullius

δεῖς εἶναι, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, τὸ ἡγεμονικόν, εἰάν μὴ ἑαυτῷ ἐνδείαν ποιῇ· κατὰ ταῦτά δὲ καὶ ἀτάραχον, καὶ ἀνεμπόδισον, εἰάν μὴ ἑαυτὸ ταράσσει καὶ ἐμποδίζῃ.

ιβ'. Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθός, ἢ ἀγαθόν. τί ἔν αὐτῷ ποιεῖς, ὦ Φαντασία; ἀπέρχε, τὰς θεάς σοι, ὡς ἤλθες· ἔ γάρ κηρύξω σε. ἐλήλυθας δὲ κατὰ τὸ εἰσχαῖον ἔθος. ἐκ ὀργίζομαι σοι μόνον ἀπίθι.

ιγ'. Φοβεῖται τις μεταβολήν; τί γὰρ δύναται χωρὶς μεταβολῆς γενέσθαι; τί δαὶ φίλτερον, ἢ οἰκειότερον τῇ τῶν ὅλων φύσει; σὺ δὲ αὐτὸς λίσσασθαι δύνασαι, εἰάν μὴ τὰ ξύλα μεταβάλῃ; τραφῆναι δὲ δύνασαι, εἰάν μὴ τὰ ἐδώδιμα μεταβάλῃ; ἄλλο δὲ τί τῶν χρησίμων δύναται συντελεσθῆναι χωρὶς μεταβολῆς; ἔχ' ὅραες ἔν, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ σὲ μεταβαλεῖν ὁμοίον ἐστὶ καὶ ὁμοίως ἀναγκαῖον τῇ τῶν ὅλων φύσει;

ιδ'. Διὰ τῆς τῶν ὅλων ἑσίας, ὡς διὰ χειμάρρους, διεκπορεύεται πάντα τὰ σώματα, τῷ ὅλῳ συμφυῇ καὶ ἀνεκφεγὰ, ὡς τὰ ἡμέτερα μέρη ἀλλήλοις. πόσους ἤδη ὁ

rei alterius per se indiga est mens, nisi ipsa sibi indigentiam creauerit. eademque ratione et perturbatione et impedimento omni immunis, nisi ipsa se perturbauerit, aut impediuert.

17. Felicitas est bonus genius, siue mens bona. quid igitur facis hic, o phantasia? faceffe hinc, per deos, vti accessisti: nihil enim opus te habeo. more antiquo accessisti. nec succenseo tibi tamen: faceffe tantum.

18. Cur mutationem quis metuat? ecquid enim fieri potest absque mutatione? ecquid autem aut gratius, aut familiarius, vniuersi naturae? ipse num balneo vti poteris, ni ligna mutationem subeant? num nutriri, ni edulia itidem mutantur? numquid aliud vtile quidquam perfici, nisi interueniente mutatione? an non vides, simile quiddam esse et mutationem tui, nec vniuersi naturae minus necessarium?

19. Per mundi substantiam, tamquam per torrentem, corpora transeunt vniuersa, ipsa vniuerso, prout membra sibi inuicem nostra, coalita et eidem cooperantia. quot Chry-

αἰὼν Χρυσίππης, πόσας Σωκράτους, πόσας Ἐπικτήτους
καταπέπωκεν; τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ παντός ἐτινοσῶν σοὶ
ἀνθρώπων τε καὶ πραγμάτων προσπίπτέτω.

κ'. Ἐμὲ ἐν μόνον περισπᾶ, μή τι αὐτὸς ποιήσω,
ἢ κατὰσκευὴ τῷ ἀνθρώπῳ ἢ θέλει, ἢ ὡς ἢ θέλει, ἢ
ἢ νῦν ἢ θέλει.

κα'. Ἐγγύς μὲν ἢ σὴ περὶ πάντων λήθη. ἐγγύς
δὲ ἢ πάντων περὶ σὲ λήθη.

κβ'. Ἰδίον ἀνθρώπων φιλεῖν καὶ τὰς πταίνοντας.
τῷτο δὲ γίνεται, εἰς συμπεροσπίπτῃ σοι, ὅτι καὶ συγγε-
νεῖς, καὶ δι' ἀγνοίαν καὶ ἄκοντες ἀμαρτάνουσι, καὶ ὡς
μετ' ὀλίγον ἀμφοτέρω τε θνήξετε, καὶ πρὸ πάντων, ὅτι
ἐκ ἐβλαψέ σε· ἢ γὰρ τὸ ἡγεμονικὸν σε χεῖρον ἐποίη-
σεν, ἢ πρόφθεν ἦν.

κγ'. Ἡ τῶν ὅλων φύσις ἐκ τῆς ὅλης ἐσίας, ὡς
κηρῶ, νῦν μὲν ἱππάριον ἐπλασε· συγχέασα δὲ τῷτο, εἰς
δένδρεα φύσιν συνεχεῖσατο τῇ ὕλῃ αὐτῷ· εἴτα εἰς ἀν-
θρωπάριον, εἴτα, εἰς ἄλλο τι· ἕκαστον δὲ τέτων πρὸς

hippos, quot Socrates, quot Epictetos iam dudum absorpsit
aevum istud? idem tibi de quovis tum homine, tum re, suc-
currat.

20. Hoc unum me sollicitum habet, ne quid ipse faciam,
quod hominis conditio vel minus velit, vel secus velit, vel
nunc nolit.

21. Instat tempus, quo tu omnium oblitus eris; instat,
et quo omnes tui.

22. Hominis est, etiam eos, qui offendunt, diligere.
hoc fiet, si vna succurrat tibi, tum esse tibi cognatos, tum in-
scios inuitosque peccare: ad haec, paullo post utrosque ve-
strum mortui concessuros; prae omnibus denique, nihil eos
te laesisse, neque enim mentem tuam deteriore facere pos-
sunt, quam prius fuerat.

23. Vniuersi natura ex communi rerum omnium mate-
ria, tamquam e cera, nunc equuleum effingit; quem mox
denuo diffingit, eiusdemque materia ad arborem producen-
dam abutitur; tum ad homuncionem, dein ad aliud quid-
piam. horum autem quodlibet ad breve temporis spatium

ὀλγιστον ὑπέστη. δεινὸν δὲ εἶδέν τὸ διαλυθῆναι τῷ κίβω-
τίῳ, ὥσπερ εἶδέν τὸ συμπαγῆναι.

κδ'. Τὸ ἐπίκετον τῷ προσώπῳ λίαν παρὰ φύσιν,
ὅταν πολλάκις ἐναποθνήσκῃ ἢ πρόχρημα, ἢ τὸ τελευ-
ταῖον ἀπεσβέσθῃ, ὥστε ὅλως ἐξαφθῆναι μὴ δύνασθαι
αὐτῷ γε τάτῳ παρακολυθεῖν πειρῶ, ὅτι παρὰ τὸν λό-
γον. εἰ γὰρ καὶ ἡ συναίσθησις τῷ ἀμαρτάνειν οἰχέσεται.
τίς ἔτι τῷ ζῆν αἰτία;

κε'. Πάντα, ὅσα ὁρᾷς, ὅσον ἔπω μεταβαλεῖ ἢ καὶ
ὅλα διοικῶσα φύσις, καὶ ἄλλα ἐκ τῆς ἐσίας αὐτῶν
ποιήσει, καὶ πάλιν ἄλλα ἐκ τῆς ἐκείνων ἐσίας, ἵνα
νεαρὸς ἦ ὁ κόσμος.

κς'. Ὅταν τις ἀμάρτη τι εἰς σέ, εὐθύς ἐνθυμῶ,
εἰ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ὑπολαβὼν ἤμαρτε. τῷτο γὰρ ἰδὼν,
ἐλεήσεις αὐτόν, καὶ ἔτε θαυμάσεις, ἔτε ὀργισθήσῃ. ἦτοι
γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ ἀγαθὸν ἔτι ὑπολαμβά-
νεις, ἢ ἄλλο ὁμοειδές. δεῖ ἔνι συγγινώσκειν. εἰ δὲ μη-
κέτι ὑπολαμβάνεις τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ καὶ κακὰ, ῥᾶον
εὐμενὴς ἔσῃ τῷ παρορῶντί.

subsistit. istis autem, sicut arcae, dissolui nihilo magis mole-
stum est, quam compingi primo fuerat.

24. Toruitas vultus est valde praeter naturam, vbi ei
saepius adfueverit quis, immori solet; vultusque decor ita inde
extinguitur, vt denuo reaccendi omnino nequeat. ex hoc
ipso autem intelligas licet, esse praeter rationem. Siquidem
enim *ita vultum quis obfirmaverit*, vt peccati sensus omnis au-
fugerit, quorum homo sic adfectus vitam promabat amplius.

25. Quaecumque vides, yniuersa mox est mutatura vni-
uersi reatrix natura, aliaque ex eorum materia effectura, et
ex horum rursus alia, vt mundus perpetim renouetur.

26. Quum aduersus te quidquid peccauerit quis, confi-
dera statim, quid bonum malumue esse ratus id egerit. hoc
enim perspecto, misereberis illius, nec aut miraberis, aut suc-
censebis. forsan enim vel idem illud, quod ille, vel aliud quid-
piam eiusmodi, ipse bonum esse opinaris. *hoc si fuerit*, et illi
te ignoscere oportet. sin eiusmodi nec bona, nec mala cen-
sueris, ex errore animi delinquentem aequanimiter feras.

κζ'. Μὴ τὰ ἀπόντα ἐνόειν, ὡς ἤδη ὄντα· ἀλλὰ τῶν παρόντων τὰ δεξιότατα ἐκλογίζεσθαι, καὶ τέτοιαν χάριν ὑπομιμνήσκεσθαι, πῶς αὖν ἐπεζητεῖτο, εἰ μὴ παρῇν. ἅμα μέντοι φυλάσσε, μὴ, διὰ τῆς ἔτιως ἀσμενίζειν αὐτοῖς, ἐθίσης ἐκτιμᾶν αὐτὰ, ὥς, ἐάν ποτε μὴ παρῇ, ταραχθῇσεσθαι.

κη'. Εἰς αὐτὸν συνειλᾷ. Φύσιν ἔχει τὸ λογικόν, ἡγεμονικόν, ἐαυτῷ ἀρεκείσθαι δικαιοπράγῃντι, καὶ παρ' αὐτὸ τῆτο γαλήνην ἔχοντι.

κθ'. Ἐξάλειψον τὴν Φαντασίαν. εἴησον τὴν νευροσπασίαν. περιγράψον τὸ ἐνεστὸς τῆς χρόνου. γνῶρισον τὸ συμβαῖνον, ἢ σοι, ἢ ἄλλω. δίδε καὶ μέρισον τὸ ὑποκείμενον, εἰς τὸ αἰτιῶδες καὶ ὑλικόν. ἐνόησον τὴν ἐχάτην ἄραν. τὸ ἐκεῖν' ἀμαρτηθὲν ἐκὶ κατάλιπε, ὅπως ἡ ἀμαρτία ὑπέστη.

λ'. Συμπαρεκτείνειν τὴν νόησιν τοῖς λεγομένοις, εἰσδύεσθαι τὸν νῦν εἰς τὰ γινόμενά καὶ ποιῶντα.

27. Non tam quae defunt tibi, quam quae adfunt, cogita. ex his autem selige, quae gratissima sunt tibi, quo reputes tecum, quanto cum studio ea, ni iam adessent, tibi requireres. caue tamen interim, ne, dum istis lubenter adquiescis, eo in pretio habere adsuefcas te, vt si quando deesse contigerit, turberis.

28. In temet conuolutus esto. mens etenim rationalis ita est natura comparata, vt sibi sufficiat ipsa iusta agens, et hoc ipso nacta sibi tranquillitatem.

29. Imaginationes absterge. adfectuum motus compesce. tempus praesens circumscribe. dignosce, quidquid vel tibi, vel alii cuiquam, contingit. rem subiectam quamque divide et partire in formam et materiam. horam nouissimam cogita. quod alteri peccatum est, ibi, vbi exstitit, relinque.

30. Eis, quae dicuntur, animum simul intende: in ea, quae sunt faciuntue, mente altius descende.

λα'. Φαίδρουνον σεαυτὸν ἀπλότῃτι καὶ αἰδοῖ καὶ
τῇ πρὸς τὸ ἀνὰ μέσον ἀρετῆς καὶ κακίας ἀδιαφορίᾳ
φίλησον τὸ ἀνθρώπων γένος. ἀκολέσθησον θεῷ.

- ἐκεῖνος μὲν φησιν, ὅτι πάντα νομίζει.
ἔτι εἰ δαίμονα τὰ σοιχεῖα ἀρεῇ δὲ μεμνήσθαι, ὅτι τὰ
πάντα νομίζει ἔχει, ἢ ὀλίγαν ὀλίγα.

λβ'. Περὶ θανάτου· εἰ σκεδασμός, ἢ ἄτομοι, ἢ
κένωσις, ἢτοι σβέσις, ἢ μετὰσσις.

λγ'. Περὶ πόνου· τὸ μὲν ἀφόρητόν ἐξάγει· τὸ δὲ
χρονίζον, φορητόν· καὶ ἡ διάνοια τὴν ἑαυτῆς γαλήνην
κατὰ ἀπόληψιν διατηρεῖ, καὶ ἔχειρον τὸ ἡγεμονικὸν
γέγονεν. τὰ δὲ κακόμενα μέρη ὑπὸ τῷ πόνῳ, εἴ τι δύ-
ναται, περὶ αὐτῷ ἀποφηνάσθω.

λδ'. Περὶ δόξης· ἴδε τὰς διανοίας αὐτῶν, οἷα,
καὶ οἷα μὲν φεύγσσαι, οἷα δὲ διώκσσαι. καὶ ὅτιώς αἱ
θῖνες· ἄλλα ἐπ' ἄλλα ἐπιφορέμεναι κρύπτεισι τὰ πρό-
τερα· ὥτως ἐν τῷ βίῳ, τὰ πρότερα ὑπὸ τῶν ἐπενε-
χθέντων τάχιστα ἐκαλύφθη.

31. Exorna te simplicitate, modestia, adfectu aduersus
res medias indifferenti. genus humanum dilige. Deo obse-
quare.

- *Certa*, inquit ille, *decurrunt, omnia lege*.
quid vero si elementa sola? meminisse suffecerit, lege certa
pleraque ferri, aut paucis saltem duntaxat exceptis.

32. Ad mortem quod attinet, siue fuerit dissipatio, siue
in atomos redactio, siue exinanitio; vel est extinctio, vel
translatio.

33. De dolore *sic habeas*. si ferri non potest, interimit;
si diutius durauerit, ferri potest. mens interim opinionis ope
tranquillitatem seruat suam; nec deterior quidquam inde fit
pars animi princeps. corporis vero membra, quae dolore sunt
afflicta, ipsa, si quid possunt, de eo statuant.

34. Quod ad gloriam, animos eorum, *a quibus ea expe-
titur*, considera, et qualia tum fugiant, tum et secedunt. *il-
lud item dispice*, sicut arenarum cumuli, alii aliis superinge-
sti, priora abscondunt; perinde in vita contingere, ut ante-
gressa a succedentibus quam celerrime abscondantur.

Λε'. Πλατωνικόν· ὃ ἐν ὑπάρχει διάνοια μεγαλο-
πρεπής, καὶ θεωρία παντὸς μὲν χρόνου, πάσης δὲ ἐσίας,
ἄρα οἷσι τέτρω μέγα τι δοκεῖν εἶναι τὸν ἀνθρώπινον βίον·
αἰδύνατον, ἢ δ' ὅς. ἐκὼν καὶ θάνατον ἔδεινόν τι ἡγή-
σεται ὁ τοιοῦτος. ἡμισὶ γὰρ.

Λς'. Ἀντιοθενικόν, βασιλικόν μὲν εὖ πράττειν,
πακῶς δὲ ἀκχεῖν.

Λζ'. Αἰχρὸν ἐστὶ, τὸ μὲν πρόσωπον ὑπήκοον εἶναι,
καὶ χηματίζεσθαι, καὶ κατακοσμεῖσθαι, ὡς κελεύει ἡ
διάνοια, αὐτὴν δ' ὑφ' ἑαυτῆς μὴ χηματίζεσθαι καὶ κατα-
κοσμεῖσθαι.

Λη'. Τοῖς πράγμασιν γὰρ ἐχὶ θυμῷσθαι χρεῶν
Μέλει γὰρ αὐτοῖς εἶδέν.

Λθ'. Ἀθανάτοις τε θεοῖς καὶ ἡμῖν χάσματα δοίης.
μί. Βίον φερίζειν, ὥς κέρπιμον σάχυν,

Καὶ τὸ μὲν εἶναι, τὸ δὲ μὴ.

μα'. Εἰ δ' ἡμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ' ἐμῶ,

Ἔχει λόγον καὶ τέτο.

35. Platonis dictum. Cui igitur animus sublimis fuerit, quique et tempus omne, et substantiam omnem contempletur; numquid huic magnum quiddam putas posse videri hominis vitam? Fieri, inquit, non potest. Neque mortem igitur graue quid reputabit. Minime vero.

36. Antisthenis illud. Male audire, quum beneficias, regium est.

37. Indignum est, vultum animo obsequentem, pro eius imperio conformare et componere semet; ipsum autem animum ad sui ipsius arbitrium non conformari et componi.

38. Nam nequitiam hominem rebus irasci decet:
Nil quippe curant ipsae.

39. Diis leto exemptis ac nobis gaudia dones.

40. Spicas velut frugiferas, sic vitam meti:
Vt hic sit, ille non sit.

41. Si me meosque liberos dii negligant,
Huius etiam constat ratio.

μβ'. Τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμῶ καὶ τὸ δίκαιον.

μγ'. Μὴ συνεπιθρηνεῖν, μὴ σφύζειν.

μδ'. Πλατωνικά. Ἐγὼ δὲ τέτω ἂν δίκαιον λόγον ἀντεῖποιμι· ὅτι ἔ καλῶς λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἶς, θεῖν κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τῷ ζῆν ἢ τεθνάναι ἄνδρα, ὅτε τι καὶ σμικρὸν ὄφελος· ἀλλ' ἐκ ἐκείνου μόνον σκοπεῖν, ὅταν πράτῃ, πότερον δίκαια ἢ ἀδίκαια πράτῃ, καὶ ἀνδρὸς ἀγαθῶ ἔργα ἢ κακῶ.

με'. Οὕτω γὰρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀληθείᾳ, ἔ ἂν τις αὐτὸν τάξῃ ἡγησάμενος βέλτιστον εἶναι, ἢ ὑπ' ἀρχοντος ταχθῇ· ἐνταῦθα δὲ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον, μήτε θάνατον, μήτε ἄλλο μηδὲν πρὸ τῶ αἰχρῶ.

μς'. Ἀλλ', ὦ μακάριε, ὅρα, μὴ ἄλλο τι τὸ γενναῖον, καὶ τὸ ἀγαθόν, ἢ τὸ σώζειν τε καὶ σώζεσθαι· μὴ γὰρ τῷτο μὲν, τὸ ζῆν ὅποσονδ' ἡ χρόνον τόν γε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα, ἐατέον ἐστὶ, καὶ ἔ φιλοψυχητέον, ἀλλ' ἐπιτρέψαντα περὶ τῶν τῷ θεῷ, καὶ πισεύσαντα ταῖς

42. *Aequum bonumque a me est.*

43. *Lamentantibus ne collamentaris, neque commouearis.*

44. *Platonis ista. Ego huic responsum hoc, iustumque illud, referrem. Parum recte censes, mi homo, si hominem, qui vel vllius sit usus, existimas, mortis vitaeque discrimen in numero aliquo habiturum; nec hoc duntaxat consideraturum, id quod agit, iustum, an iniustum, hominisque probi, an improbi sit.*

45. *Eiusdem. Sic enim se reuera habet, viri Athenienses: quocumque loco semet collocauerit quis, statum eum sibi optimum ducens, aut a principe fuerit collocatus, eum hunc tueri (vti mihi videtur) oportet, etiamsi cum discrimine coniunctum id sit, nec vllius rei cuiusquam, ne mortis quidem, prae eo, quod est turpe, rationem habere.*

46. *Eiusdem. Verum, o bone vir, illud videris, annon aliud quid generosum esse bonumque existat, quam seruari et seruari. neque enim hoc est, quod, vir vere qui sit, tantopere expetere debeat, ut temporis tantumdem viuat; neque vitae oportet auidum esse; sed istis Deo permisis, et mu-*

γυναιξίν, ὅτι τὴν εἰμαρμένην ἔδεις ἂν ἐκφύγαι, τὸ ἐπὶ
τέτῳ σκεπτέον, τίνα ἂν τρόπον, τῷτον, ὃν μέλλει χρά-
νον βιώσαι, ὡς ἄριστα βιώῃ.

μζ'. Περισκοπεῖν ἄστρον δρόμος, ὥσπερ συμπερι-
θέοντα· καὶ τὰς τῶν σοικείων εἰς ἄλληλα μεταβολὰς
συνεχῶς ἐννοεῖν. ἀποκαθαίρουσι γὰρ αἱ τέτων φαντα-
σία τὸν ῥύπον τῷ χαμαὶ βίει.

μη'. Καλὸν τὸ τῷ Πλάτωνος. καὶ δὴ περὶ ἀνθρώ-
πων τῆς λόγης ποιούμενον, ἐπισκοπεῖν· δεῖ καὶ τὰ ἐπί-
γεια, ὥσπερ ποθὲν ἀνωθεν, κατὰ ἀγέλας, στρατεύμα-
τα, γεώργια, γάμους, διαλύσεις, γενέσεις, θανάτους,
δικαστηρίων θόρυβον, ἐρήμους χώρας, βαρβάρων ἔθνη
ποικίλα, ἐορτάς, θρήνης, ἀγοράς, τὸ παμμιγές, καὶ τὰ
ἐκ τῶν ἐναντίων συγκοσμήμενον.

μθ'. Τὰ προγεγονότα ἀναθεωρεῖν· τὰς τοσαύτας
τῶν ἡγεμονιῶν μεταβολὰς. ἔξεσι καὶ τὰ ἐσόμενα προ-
εφορᾶν. ὁμοειδῆ γὰρ πάντως ἔσται, καὶ ἔχῃ οἷόν τε ἐκ-
βῆναι τῷ ῥυθμῷ τῶν νῦν γινομένων· ὅθεν καὶ ἴσον, τὸ

herculis etiam fide habita, fieri non posse, ut fatum quisquam
quoquo modo effugiat; hoc deinceps ei perpendendum, quo-
modo tempus hoc, quo victurus sis, quam optime exigat.

47. Astrorum cursus contemplare, tamquam vna cum
illis circumactus. elementorum etiam mutationes mutuas
animo iugiter reuolue. istiusmodi enim cogitationes vitae
huius terrestris sordes expurgant.

48. Praeclarum est et Platonis illud. Quin' et de ho-
minibus sermonem instituentem, contemplari oportet, quasi
de specula quadam desuper, terrestria quoque ista, per coe-
tus, exercitus, agriculturas, nuptias, inducias, ortus, mortes,
fori tumultus, loca deserta, barbarorum gentes varias, festa,
funera, nundinas, miscelam omnigenam, *mundumque* ex re-
bus contrariis conflatum et instructum.

49. Praeterita recale, totque imperiorum mutationes,
inde licet et futura prospicere. eiusdem enim generis omni-
no futura sunt; nec possunt eorum, quae nunc fiunt, modu-
lum transgredi. proinde par est, per annos quadraginta vi-

τεσσαράκοντα ἔτεσιν ἰσθρῆσαι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τῷ ἐπὶ ἔτη μύρια. τί γὰρ πλέον ὄψει;

ν'. Καὶ τὰ ἐκ γῆς μὲν Φύντα, εἰς γαῖαν· τὰ δ' ἀπ' αἰθέριος βλαπόμενα γένη, εἰς αἰθέριον πάλιν ἦλθε πόλον. ἢ τῷτο διάλυσιν τῶν ἐν ταῖς ἀτόμοις ἀντεμπλοκῶν, καὶ τοιῷτός τις σκορπισμὸς τῶν ἀπαθῶν στοιχείων.

να'. Καὶ σίτοισι καὶ πότοις καὶ μαγγανεύμασι

Παρεκτρέποντες ὀχετὸν, ὥστε μὴ θανεῖν,

Θεόθεν δὲ πνέοντ' ἔρπον

Ἀνάγκη γλῆναι καμάτοις ἀνοδύετοισ.

νβ'. Καββαλιώτερος, ἀλλ' ἔχι κοινωνικώτερος, ἔδδ αἰδημονέτερος, ἔδδ εὐτακτότερος ἐπὶ τοῖς συμβαίνεσιν, ἔδδ εὐμενέτερος πρὸς τὰ τῶν πλησίον παροράματα.

νγ'. Ὅπως ἔργον ἐπιτελεῖσθαι δύναται κατὰ τὸν κοινὸν θεοῖς καὶ ἀνθρώποις λόγον, ἐκεῖ οὐδὲν δεινόν· ὅπως γὰρ ὠφελείας τυχεῖν ἔξῃσι διὰ τῆς εὐοδίας καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν προΐσσης ἐνεργείας, ἐκεῖ ἔδεμίαν βλάβην ὑφορατέον.

tam perlustrare humanam, atque per annorum decem millia. quid enim amplius sis visurus?

50. *Retroque meant, quae terra dedit. Iterum ad terram : at quod ab aethere*

Venerat ortu, coeleste poli

Repetit templum. - - -

aut hoc est atomorum inuicem implexorum dissolutio, aut elementorum sensus expertium dispersio.

51. *Potu ciboque, atque id genus cupediis*

Cursum moramur, cita mors ne nos obruat.

Diuinitus at spirantem auram

Pati necesse est cum labore et lacrymis.

52. Est quisquam te luctae peritior. at vide, ne liberior sit, ne modestior, ne ad casus quosuis obsequentior, ne aduersus aliorum errata placidior.

53. Vbicumque effici poterit opus vllum secundum rationem eam, quae mortalibus est cum diis ipsis communis, nihil ibi potest esse graue. vbi enim fructum consequi licet actionis prospere fluentis, et iuxta conditionis propriae naturam progredientis, nulla ibi superest damni suspicio.

υδ'. Πανταχῆ καὶ διηνεκῶς ἐπὶ σοὶ ἔστι, καὶ τῇ παρῆσθι συμβάσει θεοσεβῶς εὐαρεσέειν, καὶ τοῖς παρῆσιν ἀνθρώποις κατὰ δικαιοσύνην προσφέρεσθαι, καὶ τῇ ἔσθι φαντασίᾳ ἐμφιλοτεχνεῖν, ἵνα μήτι ἀκατάληπτον παρεισρῇ.

νε'. Μὴ περιβλέπῃς ἀλλότρια ἡγεμονικά, ἀλλ' ἐκεῖ βλέπε κατ' εὐθὺ, ἐπὶ τί σὲ ἡ φύσις ὁδηγῇ, ἢ τε τῇ ὁλῃ διὰ τῶν συμβαινόντων σοι, καὶ ἡ σὴ, διὰ τῶν πρακτέων ὑπὸ σέ. πρακτέον δὲ ἐκάσῳ τὸ ἐξῆς τῇ κατὰ τασκευῇ· κατασκευάσας δὲ τὰ μὲν λοιπὰ τῶν λογικῶν ἔνεκεν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ παντός ἄλλῃ τὰ χεῖρῳ τῶν κρείττονων ἔνεκεν, τὰ δὲ λογικὰ ἀλλήλων ἔνεκεν. τὸ μὲν ἔν προηγούμενον ἐν τῇ τῇ ἀνθρώπῃ κατασκευῇ τὸ κοινωνικόν ἔστι· δεύτερον δὲ τὸ ἀνένδοτον πρὸς τὰς σωματικὰς πείσεις· λογικῆς γὰρ καὶ νοεῖας κινήσεως ἴδιον, περιρρίξειν ἑαυτὴν, καὶ μήποτε ἡττᾶσθαι μήτε αἰσθητικῆς, μήτε ὀρμητικῆς κινήσεως· ζώῳδεις γὰρ ἐκάτερας. ἡ δὲ νοερά ἐθέλει πρωτιεύειν, καὶ μὴ κατακρατεῖσθαι ὑπὸ ἐκείνων. δικαίως γε. πέφυκε γὰρ χρησικὴ πᾶσι ἐκεῖ.

54. Omni loco, omnique tempore, in te situm est, et in casu praesenti pie adquiescere, et cum hominibus praesentibus secundum ius fasque versari, et visa praesentia perite explorare, ne quid incompertum clam subrepat.

55. Nolito aliorum mentes circumspicere, sed eo recta intueri, quo natura te ducit; natura, *inquam*, vniuersi, in eis, quae tibi contingunt, et tua etiam, in eis, quae tibi sunt agenda. illud autem est vnicuique agendum, quod est conditioni ipsius consentaneum. porro, condita sunt, reliqua quidem rationalium gratia, quemadmodum et in re omni alia, deteriora praestantium; rationalia vero sui inuicem. itaque in hominis natura primum ac praecipuum est, societatem colere; secundum, corporis adfectionibus neutiquam succumbere. est enim hoc motus rationalis et intellectualis proprium, circumscribere semet, et nec sensus, nec adfectus motibus vniquam superari: animalis enim vterque est. vis autem intellectualis principatum sibi vindicat, nec ab eis in ordinem redigi patitur. iure quidem. etenim *intellectus* natus est eis,

νοίς. τρίτον ἐν τῇ λογικῇ κατασκευῇ τὰ ἀπρόπτωτον καὶ ἀνεξαπάτητον. τέτων οὖν ἐχόμενον τὸ ἡγεμονικὸν εὐθέα περανέτω, καὶ ἔχει τὰ ἑαυτῷ.

νς'. Ὡς ἀποτεθνηκότα δεῖ, καὶ μέχρι νῦν βεβιωκότα, τὸ λοιπὸν ἐκ τῷ περιόντος ζῆσαι κατὰ τὴν φύσιν.

νη'. Μόνον φιλεῖν τὸ ἑαυτῷ συμβαῖνον καὶ συγκλωθόμενον. τί γὰρ ἀρμοδιώτερον;

νη'. Ἐφ' ἐκάστῃ συμβάματος ἐκείνης πρὸ ὁμμάτων ἔχειν, οἷς τὰ αὐτὰ συνέβαινε, ἔπειτα ἤχθοντο, ἐξενίζοντο, ἐμέμφοντο· νῦν ἔν ἐκείνοι πῶ; ἔδαμῶ· τί ἔν καὶ σὺ θέλεις ὁμοίως; ἔχι δὲ τὰς μὲν ἀλλοτρίας τροπὰς καταλιπεῖν τοῖς τρέψαι καὶ τρεπομένοις; αὐτὸς δὲ περὶ τὸ πῶς χρῆσθαι αὐτοῖς ὅλος γίνεσθαι; χρῆσι γὰρ καλῶς· καὶ ὕλη σε ἔσται· μόνον πρόσσεχε, καὶ θέλε σεαυτῷ καλὸς εἶναι ἐπὶ παντός, οὐ πράσσεις· καὶ μέμνησο ἀμφοτέρων, ὅτι καὶ διάφορον, ἐφ' ᾧ ἡ πρᾶξις.

omnibus uti. tertium in natura rationali est, lapsu et errore immunem esse. his igitur adhaerens mens recta procedat, habeatque, quidquid suum est.

56. Tamquam vita iam functus, eiusdemque munere defunctus plane, quod reliquum est, tamquam ex abundanti, naturae convenienter fac viuas.

57. Id solum diligas, quod obuenit, et a fato destinatum est tibi. ecquid enim magis est congruum?

58. In omni casu eos ob oculos habeas, quibus eadem quum contigissent, aegre tulerunt, pro insueto habuerunt, quiritati sunt. at ubi tandem iam illi? nusquam plane. cur tu igitur horum similis esse velis? aut cur non potius motus alienos eis relinquant, qui his alios adficiunt et adficiuntur ipsi; ipse totus in hoc intentus, quo modo casibus istiusmodi utare? etenim recte uti poteris; virtutisque materiam tibi suppeditabunt. tu tantum attende tibi, atque in omni actione tua bonum praestare te velis. denique in utroque horum memineris, medium quiddam esse illud, circa quod actio versatur.

νθ'. Ἐνδον βλέπε. ἔνδον ἡ πηγὴ τῆ ἀγαθῆ, καὶ αἰεὶ ἀναβλῦειν δυναμένη, εἰάν αἰεὶ σκάπτῃς.

ξ'. Δεῖ καὶ τὸ σῶμα πεπηγέναι, καὶ μὴ διερρῖνῆσθαι, μήτε ἐν κινήσει, μήτε ἐν ἡσέει. οἷον γάρ τι ἐπὶ τῆ προσώπῃ παρέχεται ἡ διάνοια συνετὸν αὐτὸ καὶ εὐχρημον συντηρῆσα, τοιοῦτο καὶ ἐπὶ ὅλῃ τῆ σώματος ἀπαιτητέον. πάντα δὲ ταῦτα σὺν τῷ ἀνεπιτηδεύτῳ φυλακτέα.

ξα'. Ἡ βιωτικὴ τῇ παλαισικῇ ὁμοιοτέρα, ἥπερ τῇ ὀρχησικῇ, κατὰ τὸ πρὸς τὰ ἐμπύπτοντα, καὶ οὐ προεγνωσμένα, ἔτοιμος καὶ ἀπτῶς ἐστάναι.

ξβ'. Συνεχῶς ἐφιστάναί, τίνες εἰσὶν οὗτοι, ὅφ' ὧν μαρτυρεῖσθαι θέλεις, καὶ τίνα ἡγεμονικὰ ἔχουσιν, ἕτε γὰρ μέμψῃ τοῖς ἀκασίως πταίσουσιν, ἕτε ἐπιμαρτυρήσεως δεήσει, εἰ βλέπων εἰς τὰς πηγὰς τῆς ὑπολήψεως καὶ ὁρμῆς αὐτῶν.

ξγ'. Πᾶσα ψυχὴ ἀκασα, φησὶν, εἴρεται ἀληθείας· ἕτως ἔν καὶ δικαιοσύνης, καὶ σωφροσύνης, καὶ εὐμενείας, καὶ παντὸς τῆ τοιοῦτου ἀναγκαιότατον δὲ τὸ

59. Introspecte te. intus est boni fons, qui perenniter scatebit, si iugiter foderis.

60. Corpus etiam fixum esse oportet, ut nec motu, nec gestu, temere iactetur. quale enim in vultu specimen sui exhibet mens, dum scire eum atque decenter componit; tale quiddam et in toto corpore exigitur, caeterum ista citra adfectionem sunt observanda.

61. Ars viuendi est luctatoriae, quam saltatoriae, similior: *quum in hoc sit posita*, ut aduersus contingentia improvisa in procinctu semper quis ac immotus consistat.

62. Crebro tecum perpende, qualesnam sint, a quibus probari et praedicari velis, qualique sint mente praediti. ita neque aut inculabis eos, vbi impingunt inuiti, nec approbationem eorum expetes, si opinionis adfectuumque fontes, quos habeant, perspexeris.

63. *Omnis anima*, inquit ille, *veritate priuatur inuita*; quin et iustitia pariter, et temperantia, et aequanimitate, et

θινηκεῶς τέττε μεμνηῖσθαι· ἔση γὰρ πρὸς πάντας πρῶτος.

Ξδ'. Ἐπὶ μὲν πάντος πόνου πρόχειρον ἔστω, ὅτι ἐκ αἰχρὸν, ἐδὲ τὴν διάνοιαν τὴν κυβερνᾶσαν χεῖρα ποιεῖ· ἔτε γὰρ, καθὸ ὑλική ἐστιν, ἔτε καθὸ κοινωνική, διαφθείρει αὐτήν· ἐπὶ μέντοι τῶν πλείων πόνων καὶ τὸ τῷ Ἐπικύρῃ σοι βοηθεῖτω, ὅτι ἔτε ἀφόρητον, ἔτε αἰώνιον, εἰν τῶν ὄρων μνημονεύης, καὶ μὴ προσδοξάζης· κακείνῃ δὲ μέμνησο, ὅτι πολλὰ, πόνῳ τὰ αὐτὰ ὄντα, λανθάνει δυσχεραίνόμενα, οἷον τὸ νυσάζειν, καὶ τὸ καυματίζεσθαι, καὶ τὸ ἀνορεκτεῖν· ὅταν ἔν τινι τέττων δυσ-αρεστῆς, λέγῃς ἑαυτῷ, ὅτι πόνῳ ἐνδίδως.

Ξε'. Ὅρα, μήποτε τοιῦτον πάθης πρὸς τὰς ἀπάνθρωπας, οἷον οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὰς ἀνθρώπας.

Ξς'. Πόθεν ἴσμεν, εἰ τηλαύγης Σωκράτης, καὶ διάθροσιν κρείσσων ἦν· εἰ γὰρ ἀρκεῖ, εἰ Σωκράτης ἐνδοξότερον ἀπέθανεν, καὶ ἐντρεχέστερον τοῖς σοφισταῖς διελέγετο, καὶ καρτερικώτερον ἐν τῷ πάγῳ διενυκτέρευεν,

huiusmodi quavis virtute. hoc iugiter meminisse cum primis necessarium est. eris enim erga omnes mitior.

64. In dolore omni hoc praesto fit, nec turpem eum esse, nec mentem gubernatricem facere deteriore. neque enim eam, aut quatenus materiale quiddam, aut quatenus societatis est studiosa, corrumpit. in plerisque vero horum Epicuri illud tibi adsit, nec intolerandum, nec aeternum esse, si terminorum memorem fueris, nec opinionem adieceris. illud etiam memineris, multa taedio nos adficere, quae non advertimus eandem, quam dolor, rationem habere, verbi gratia, dormire, quando vigilare libet, aestu adfici, fastidio laborare. quoties ergo horum aliquid aegre fers, dic tibi, dolori succumbere te.

65. Caue, erga inhumanos sic adficiaris, quomodo ipsi erga homines solent.

66. Unde constat nobis, Socratem clara fuisse reliquisque praestantiore indole? neque enim hoc sufficit, quod mortem gloriosissime oppetebat; aut quod cum sophistis acutissime differebat; aut quod in frigore summo patientissime

καὶ τὸν Σαλαμίνιον κελευθεὶς ἄγειν γενναϊότερον ἔδω-
 ξεν ἀντιβῆναι, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐβρενθύετο· περὶ δ' καὶ
 μάλισ' ἂν τις ἐπισήσειεν, εἴπερ ἀληθὲς ἦν· ἀλλ' ἐκεῖνο
 δεῖ σκοπεῖν, ποίαν τινὰ τὴν ψυχὴν εἶχε Σωκράτης, καὶ
 εἰ ἐδύνατο ἀρκεῖσθαι τῷ δίκαιος εἶναι τὰ πρὸς ἀνθρώ-
 πους, καὶ ὅσιος τὰ πρὸς θεούς, μήτε εἰκὴ πρὸς τὴν κα-
 κίαν ἀγανακτῶν, μηδὲ μὴν δαλεύων τινὸς ἀγνοία, μήτε
 τῶν ἀπονεμομένων ἐκ τῆ ὅλης ὡς ξένον τι δεχόμενος, ἢ
 ὡς ἀφόρητον ὑπομένων, μήτε τοῖς τῆ σαρκιδίᾳ πάθεσιν
 ἐμπαρέχων συμπαθῇ τὸν νῦν.

ΞΖ'. Ἡ φύσις δ' ἔτιωσ συνεκέρασε τῷ συγκρί-
 ματι, ὡς μὴ ἐφεῖσθαι περιορίζειν ἑαυτὸν, καὶ τὰ ἑαυτῆ
 ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖσθαι· λίαν γὰρ ἐνδέχεται θεῖον ἄνδρα
 γενέσθαι, καὶ ὑπὸ μηδενὸς γνωριθῆναι· τέττα μέμνησθ
 αἰετ, καὶ ἔτι ἐκεῖνε, ὅτι ἐν ὀλιγίσοις κεῖται τὸ εὐδαιμό-
 νως βιώσασθαι. καὶ μὴ, ὅτι ἀπήλπισας διαλεκτικὸς καὶ φυ-
 σικὸς ἔσσεσθαι, διὰ τῆτο ἀπογνῶς, καὶ ἐλεύθερος, καὶ αἰ-
 δήμων, καὶ κοινωνικὸς, καὶ εὐπειθὴς Θεῷ.

Sub dio pernoctabat; aut quod Salaminium illum sistere ius-
 sus, resistere generosissime malebat; aut quod per compita
 fastuose incedebat; quod tamen an verum fuerit, merito du-
 bitaueris. verum illud considerare oportet, quo modo adfe-
 ctam animam habuerit Socrates. vtrum hoc contentus agere
 poterat, quod in rebus humanis iustus, in diuinis pius exsi-
 steret, nec malitiae cuiusquam frustra indignatus, nec cuius-
 quam inscitiae adsentatus, nec ab vniuerso adsignatum quid-
 quam, aut tamquam peregrinum quid excipiens, aut tamquam
 intolerandum sustinens, nec carunculae adfectionibus men-
 tem passus coadfici.

67. Non ita commisit natura compagem tui, vt tibi ne-
 queas terminos figere, et, quae tui sunt muneris, per te ex-
 sequi. omnino enim fieri potest, vt diuinus homo quis sit, et
 ignotus tamen cunctis degat, hoc semper memineris; sed et
 illud, paucissimis ad beate viuendum opus esse. quodque,
 etiamsi desperes dialecticae, aut naturalis scientiae peritiam,
 nihil esse tamen, quod animum despondeas, quasi liber et mo-
 destus fieri nequeas, et communitatis cultor, et obsequens Deo.

ξή. Ἀβιάτως διαζῆσαι ἐν πλείῃ θυμηδία, καὶ πάντες καταβοῶσιν, ἅπινά βέλονται, καὶ τὰ θηρία διασπᾶ τὰ μελύδρια τῷ περιτεθραμμένῳ τέττι Φυράματος. τί γὰρ καλύει, ἐν πᾶσι τέτοις τὴν διάνοιαν σώζειν ἑαυτὴν ἐν γαλήνῃ, καὶ κρίσει περὶ τῶν περιετηκότων ἀληθείᾳ, καὶ χρείσῃ, τῶν ὑποβεβλημένων ἐτοίμη· ὥστε τὴν μὲν κρίσιν λέγειν τῷ προσπίπτοντι τέττου ὑπάρχεις κατ' ἐσίαν, καὶ κατὰ δόξαν ἀλλοῖον φάνη· τὴν δὲ χρείσιν λέγειν τῷ ὑποπίπτοντι· σὲ ἐζήτην· αἰεὶ γὰρ μοι τὸ παρὸν ὕλη ἀρετῆς λογικῆς καὶ πολιτικῆς, καὶ τὸ σύνολον τέχνης ἀνθρώπου, ἡ θεῶ. πᾶν γὰρ τὸ συμβαῖνον, θεῶ, ἢ ἀνθρώπῳ ἐξοικεῖται, καὶ οὔτε καικόν, ἔτε δυσμεταχείριστον, ἀλλὰ γνώριμον καὶ εὐεργές.

ξθ. Τέτο ἔχει ἡ τελειότης τῷ ἡθῶς, τὸ πάσσαν ἡμέραν ὡς τελευταίαν διεξάγειν, καὶ μήτε σφύζειν, μήτε νεκρᾶν, μήτε ὑπομολύνεσθαι.

ρ. Οἱ θεοὶ, ἀθάνατοι ὄντες, ἐδυναστεύουσιν, ὅτι ἐν τοσάτῳ αἰῶνι δεήσει αὐτῶς πάντως αἰεὶ τοιούτων ὄντων

68. Vi oīani immunem, in summa animi hilaritate, vitam transigere licet, etiam si quae libuerit, aduersus te vociferentur homines vniuersi, etiam si massae istius corporeae coalitae et circumdatae tibi membra feræ discerpant. quid enim obstat, quod minus inter haec omnia mens tranquillam se seruet, de rebus circumstantibus vere iudicet, obiectisque commode utatur? ut iudicium occurrenti ac irruenti rei cuius dicat: hoc es reuera, etiam si opinione aliusmodi esse videaris: usus dicat eidem: te quaerebam. etenim semper mihi praesens res omnis materiam praebebat virtutis rationalis et socialis, artisque prorsus, vel humanae, vel diuinae, *exercendae*. si quidem quidquid contingit, vel ad hominem spectat, vel ad Deum, nec aut nouum est, aut tractatu difficile, sed familiare et facile.

69. Hoc in se habet morum perfectio, quod diem omnem tamquam nouissimum exigit, nec aut festinat, aut torpescit, aut simulare quidquam agit.

70. Dii, immortales quum sint, non aegre ferunt tamen, quod per aeuum tam immensum ipsos oporteat omni-

καὶ τοσούτων Φαύλων ἀνέχεσθαι· προσέτι δὲ καὶ κηδον-
ται αὐτῶν παντοίως. σὺ δὲ, ὅσον εἰδέπω λήγειν μέλλων
ἀπαυδαῖς; καὶ ταῦτα, εἰς ὧν τῶν Φαύλων;

οα΄. Γελοῖόν ἐστι, τὴν μὲν ἰδίαν κακίαν μὴ Φεύγειν,
ὃ καὶ δυνατόν ἐστι· τὴν δὲ τῶν ἄλλων Φεύγειν, ὅπερ
ἀδύνατον.

οβ΄. Ὁ ἂν ἢ λογικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμις εὕρισκῃ
μήτε νοερὸν, μήτε κοινωμικόν, εὐλόγως καταδεέστερον ἑαυ-
τῆς κρίνῃ.

ογ΄. Ὅταν σὺ εὖ πεποιηκὼς ᾖς, καὶ ἄλλος εὖ πε-
ποιηθῶς, τί ἔτι ζητεῖς τρίτον παρὰ ταῦτα, ὥσπερ οἱ μω-
ροὶ, τὸ καὶ δόξαι εὖ πεποιηκέναι, ἢ τὸ ἀμοιβῆς τυχεῖν;

οδ΄. Οὐδεὶς κάμνει ὠφελόμενος. ὠφέλεια δὲ πρᾶ-
ξις κατὰ Φύσιν. μὴ ἔν κάμνε ὠφελόμενος, ἐν ᾧ ὠφελεῖς.

οε΄. Ἡ τῶν ὅλων Φύσις ἐπὶ τὴν κοσμοποιίαν ὥρμησεν·
νῦν δὲ ἦτοι πᾶν τὸ γινόμενον κατ' ἐπακολούθησιν γίνεται,
ἢ ἀλόγιστα καὶ τὰ κυριώτατά ἐστιν, ἐφ' ᾧ ποιεῖται ἰδίαν

no, tot talesque qui sint, improbos iugiter sustinere. immo,
quod amplius est, omnimodam horum curam gerunt. tu vero,
qui mox es desiturus, *malos tolerando* defetisceris? idque
quum ex eorum ipse sis numero.

71. Ridiculum est, malitiam quum tuam, quod potes,
non effugias, fugere te *velle*, quod non potes, alienam.

72. Quidquid intellectualis socialisque facultas, nec ad
intellectum, nec ad usum socialem facereprehenderit, id
ipsum inferius se merito iudicat.

73. Vbi bene tu alicui fecisti, et beneficio ille adfectus
est, quid stultorum instar tertium quidpiam ultra haec quae-
ras, puta, benefici hominis existimationem, aut benefici ac-
cepti remunerationem?

74. Emolumentum capiendo nemo defatigatur. atqui
emolumentum est actio omnis naturae consentanea. noli er-
go defatigari emolumentum in eo capiendo, quod alteri
praestas.

75. Ad mundum condendum uniuersi natura olim se
intendit. nunc vero, aut quidquid sit, consequentiae necessa-
riae lege certa producitur, aut principalia etiam illa, ad quae

ὁρμήν τὸ τῷ κόσμῳ ἡγεμονικόν. εἰς πολλά σε γαληνότερον ποιήσει, τῷτο μνημονευόμενον.

mundi mens peculiariter intenta est, ratione nulla gubernatur. in multis tranquillior fecerit te, hoc in memoria si habueris.

ΒΙΒΛΟΣ η'.

ΚΑΙ τῷτο πρὸς τὸ ἀκενόδοξον φέρει, ὅτι ἐκ ἔτι δύνασται τὸν βίον ὅλον, ἢ τὸν γε ἀπὸ νεότητος, Φιλόσοφου βεβιωκέναι· ἀλλὰ πολλοῖς τε ἄλλοις, καὶ αὐτὸς σεαυτῷ δῆλος γέγονας, πόρρῳ Φιλοσοφίας ὦν. πέφυρσαι ἔν' ὥστε τὴν μὲν δόξαν τὴν τῷ Φιλοσόφῳ κτήσασθαι, ἐκέλευσσι ῥαδίον· ἀνταγωνίζεται δὲ καὶ ἡ ὑπόθεσις· εἴπερ ἐν ἀληθείᾳ ἐώρακας, πῶς κείται τὸ πρᾶγμα, τὸ μὲν, τί δόξεις, ἄφες· ἀρκέσθῃτι δὲ, εἰ καὶ τὸ λοιπὸν τῷ βίῳ, ὅσον δήποτε ἡ σὴ φύσις θέλει, βιώσῃν. κατανόησον ἔν, τί θέλει, καὶ ἄλλο μηδὲν περισπάτω· πεπείρασται γὰρ περὶ πόσα πλανηθεῖς, ἔδαμῃ εὗρες τὸ εὖ ζῆν· ἐκ ἐν συλλογισμοῖς, ἐκ ἐν πλάτῳ, οὐκ ἐν δόξῃ, ἐκ ἐν ἀπο-

LIBER VIII.

HOC etiam ad inanis gloriae studium minuendum conducit, quod vitam totam, eam saltem, quae a iuventute haecenus transiit, non potes praestare philosophice ductam, siquidem quum aliis haud paucis, tum et tibi ipsi compertum est, a philosophia longe te abesse. conturbatae sunt itaque rationes tuae: neque adeo aut facile est tibi philosophi existimationem comparare; et vitae etiam institutum aduersatur. proinde si vere perspexisti, in quo res ipsa sita sit, missa existimatione, in hoc duntaxat incumbe, ut vitae quod superest, quantulumcumque id fuerit, pro naturae tuae ductu ac dictamine transigas. tu itaque, illa quid velit, intueere. nec te aliud quidquam molestum habeat. etenim expertus iam es, per quam multa diuagatus vitam bonam beatamque nusquam inueneris; non in syllogismis, non in diuitiis, non in

λαύσει, ἔδαμῃ. πῶς ἔν ἐστιν; ἐν τῷ ποιεῖν, ἃ ἐπιζητεῖ
ἢ τῷ ἀνθρώπῳ φύσις; πῶς οὖν ταῦτα ποιήσεις; ἐπὶ
δόγματα ἔχῃ, ἀφ' ὧν αἱ ὁρμαὶ καὶ αἱ πράξεις. τίνα
δόγματα; τὰ περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν. ὡς ἔδενός μὲν
ἀγαθῷ ὄντος ἀνθρώπῳ, ὃ ἔχῃ ποιεῖ δίκαιον, σώφρονα,
ἀνδρεῖον, ἐλεύθερον, ἔδενός δὲ κακῷ, ὃ ἔχῃ ποιεῖ τὰν-
αντία τοῖς εἰρημένοις.

β'. Καθ' ἑκάστην πράξιν ἐρώτα σεαυτὸν, πῶς μα-
αῦτη ἔχει; μὴ μετανοήσω ἐπ' αὐτῇ; μικρόν, καὶ τέθνη-
κα, καὶ πάντ' ἐκ μέσσης. τί πλέον ἐπιζητῶ, εἰ τὸ παρὸν
ἔργον ζῶν νοεῖ, καὶ κοινωνικῶς καὶ ἰσονόμῳ θεῷ.

γ'. Ἀλέξανδρος δὲ, καὶ Γάιος, καὶ Πομπήϊος, τί
πρὸς Διογένη, καὶ Ἡράκλειτον, καὶ Σωκράτην; οἱ μὲν
γὰρ εἶδον τὰ πράγματα, καὶ τὰς αἰτίας, καὶ τὰς ὕλας,
καὶ τὰ ἡγεμονικά ἦν αὐτῶν ταῦτά· ἐκεῖ δὲ ὅσων πρό-
νοια; καὶ δαλεία πόσων;

δ'. Ὅτι οὐδὲν ἦττον τὰ αὐτὰ ποιήσῃς, καὶν σὺ
διαρραγῇς.

gloria, nec in voluptatē, nec vllibi. in quonam ergo confi-
stit? in eis faciendis, quae exigit natura humana. at haec
quomodo quis faciat? si decreta nactus sit, a quibus appeti-
tiones actusque *istiusmodi proflunt*. quatenam, *inquis*, decre-
ta? de bonis malisque, vt nihil nimirum homini bonum cen-
seat, quod non iustum, temperantem, fortem, liberalem fa-
ciat, nihil malum, quod non istis contrarium.

2. In omni actionē interroga te, quomodo ista mihi sese
habet? num futurum est, vt eius poeniteat me? prope adest
tempus, quo moriturus sum, omniaque mihi transitura. quid
ergo expeto vltius, si illud, quod impraesentiarum ago,
opus sit animantis rationalis, socialis, eademque cum Deo
ipso lege agentis.

3. Alexander, Caius, Pompeius, quid ad Diogenem, He-
raclitum, Socratem? isti siquidem res ipsas perspectas habe-
bant, formasque earundem et materias. atque hoc modo in-
structae erant mentes horum. illis vero, de quam multis sol-
licitos esse necesse fuit? quam multis rebus inservire?

4. Eadem nihilominus facturos *memineris*, etiamsi tu te
ruperis.

δ. Τὸ πρῶτον μὴ ταράσσῃ· πάντα γὰρ κατὰ τὴν τῷ ὅλῳ φύσιν· καὶ ὀλίγῃ χρόνῳ ἑδεῖς ἑδαμῶς ἔσῃ· ὥσπερ ἑδὲ Ἀδριανὸς, ἑδὲ Αὐγύστης. ἔπειτα ἀτενίσας εἰς τὸ πρᾶγμα, ἴδῃ αὐτὸ καὶ συμμνημονεύσας, ὅτι ἀγαθόν σε ἄνθρωπον εἶναι δεῖ, καὶ τί τῷ ἀνθρώπῳ ἡ φύσις ἀπαιτεῖ, πρᾶξον τῷτο ἀμετασχεπτί. καὶ εἶπε, ὡς δικαιοτάτον φαίνεται σοι μόνον, εὐμενῶς, καὶ αἰδημόνως, καὶ ἀνυποκρίτως.

ε. Ἡ τῶν ὅλων φύσις τῷτο ἔργον ἔχει, τὰ ὧδε ὄντα ἐκεῖ μετατιθέναι, μεταβάλλειν, αἶρειν ἔνθεν, καὶ ἐκεῖ φέρειν. πάντα τροπαί· οὐχ ὥς φοβηθῆναι, μή τι κακὸν· πάντα συνήθη· ἀλλὰ καὶ ἴσαι αἱ ἀπονεμήσεις.

ζ. Ἀρκεῖται πᾶσα φύσις ἑαυτῇ εὐδοχίᾳ· φύσις δὲ λογικὴ εὐδοεῖ, ἐν μὲν φαντασίαις, μήτε ψευδεῖ, μήτε ἀδήλῳ συγκατατιθεμένη· τὰς ὁρμὰς δὲ ἐπὶ τὰ κοινῶν ἔργα μόνῃ ἀπευθύνουσα· τὰς ὁρέξεις δὲ καὶ ἐγκλίσεις τῶν ἐφ' ἡμῖν μόνον πεποιημένη· τὸ δὲ ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἀπονεμόμενον πᾶν ἀσπαζομένη. μέρος.

5. In primis ne commouearis. *obueniunt* enim secundum rerum naturam vniuersa: ipse autem paullo post, nullus, nusquam, futurus es: quomodo et Hadrianus, et Augustus. tum rem ipsam penitus intuitus, eam in se considera. simul memineris, probum esse te oportere. quod autem hominis a te natura exigit, hoc constanter facito, quodque iustissimum videbitur, loquitor; placide duntaxat, modeste, citraque dissimulationem.

6. Vniuersi natura hoc solemne habet: quae istic existunt, illo transferre, res mutare, hinc tollere, illic deponere, omnia vices has subeunt: vilitata sunt omnia, ut metuendum non sit, ne quid noui emergat. Similis denique omnibus de istis lex.

7. Natura omnis sese prospere procedente contenta est: prospere autem procedit rationalis natura, ubi in cogitando nec falso, nec incerto assentitur, impulsus suos ad opera, quae societatem iuuent, sola dirigit, appetitiones et auersiones, ad ea sola, quae in nobis sita sunt, adhibet, a rerum natura denique, quidquid adsignatum fuerit, amplectitur.

γὰρ αὐτῆς ἐσιν· ὡς ἡ τῷ φύλλῳ φύσις τῆς τῷ φυτῷ φύσεως, πλὴν ὅτι ἐκεῖ μὲν ἡ τῷ φύλλῳ φύσις μέρος ἐστὶ φύσεως, καὶ ἀναισθήτης, καὶ ἀλόγῃς, καὶ ἐμποδίζεσθαι δυναμένης. ἡ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ φύσις μέρος ἐστὶ ἀνεμποδίστῃ φύσεως καὶ νοεῶς καὶ δικαίας· εἷγος ἰσχύος καὶ κατ' ἀξίαν τῆς μερισμῶς χρόνων, ἡσυχίας, αἰτίας, ἐνεργείας, συμβάσεως, ἐκάστοις ποιεῖται· σκόπει δὲ, μὴ εἰ τὸ πρὸς τὸ ἐν ἴσον εὐρήσεις ἐπὶ παντός, ἀλλὰ εἰ συλλήβδην τὰ πάντα τῷδε, πρὸς ἀθρόα τὰ τῷ ἑτέρῳ.

ἦ. Ἀναγινώσκειν ἔκ ἐξέστιν. ἀλλὰ ὕβριν ἀνείργειν ἔξέστιν. ἀλλὰ ἡδονῶν καὶ πόνων καθυπερτερεῖν ἔξέστιν. ἀλλὰ τῷ δοξαρίῳ ὑπεράνω εἶναι ἔξέστιν· ἀλλὰ ἀναισθητοῖς καὶ ἀχαρίστοις μὴ θυμῶσθαι, προσέτι κήδεσθαι αὐτῶν ἔξέστιν.

θ'. Μηκέτι σε μηδεὶς ἀκῆσθαι κατὰ μεμφομένῃ τὸν ἐν αὐτῇ βίον, μηδὲ τὸν σεαυτῷ.

ι'. Ἡ μετάνοιά ἐστιν ἐπίληψις τις ἑαυτῷ, ὡς χρήσιμόν τι παρεικότος· τὸ δὲ ἀγαθὸν χρήσιμόν τι δεῖ εἶναι, καὶ ἐπιμελητέον αὐτῷ τῷ ἀγαθῷ καὶ καλῷ ἀν-

huius enim pars est, ut folii natura pars naturae est arboris, hoc tantum interest, quod ibi folii natura pars est naturae sensus rationisque exfortis, et impedimento obnoxiae, quum hominis natura pars sit naturae impediri nesciae, rationalis, iustae. haec autem et tempora, et materiam, et formam, et facultates, et casus, ex aequo distribuit singulis quibusque pro vniuscuiusque dignitate. id quod deprehendere licebit, si non seorsim vnum aliquod in re vlla consideraueris, sed istius omnia cum alterius alicuius confertim sumtis contuleris.

8. Adeo es illiteratus, ut nec legere possis. at potes contumelia abstinere, potes voluptate et dolore superiorem te praestare, potes gloriolam nihili facere, potes stupidis et ingratis non succensere, immo et illorum curam gerere.

9. Nemo, aut vitam aulicam, aut tuam etiam, insimulantem te audiat.

10. Poenitentia est sui ipsius reprehensio quaedam, ut qui vtile aliquid omiserit: bonum autem quodque necessario etiam est vtile; quodque est eiusmodi, id viro bono proba-

ὅρε' εἰδείς δ' ἂν καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ μετανοήσῃεν,
ἐπὶ τῷ ἡδονῇν τινα παραινέειν· ἔτε ἄρα χρήσιμον, ἔτε
ἀγαθὸν ἡδονή.

ια'. Τῆτο τί ἐστὶν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τῇ ἰδίᾳ κατα-
σκευῇ; τί μὲν τὸ ἐσιῶδες αὐτῷ καὶ ὑλικόν; τί δὲ τὸ
αἰτιῶδες; τί δὲ ποιεῖ ἐν τῷ κόσμῳ; πόσον δὲ χρόνον
ὕφίσταται;

ιβ'. Ὅταν' ἐξ ὕπνου δυαχερῶς ἐγείρῃ, ἀναμνη-
σκῇ, ὅτι κατὰ τὴν κατασκευὴν σὺ ἐσὶ, καὶ κατὰ τὴν
ἀνθρωπικὴν φύσιν, τὸ πράξεις κοινωνικὰς ἀποδιδόναι,
τὸ δὲ καθεύδειν κοινὸν καὶ τῶν ἀλόγων ζώων· ὃ δὲ
κατὰ φύσιν ἐκάστω, τῆτο οἰκειότερον καὶ προσφύεστερον,
καὶ δὴ καὶ προσηνέστερον.

ιγ'. Διηνεκῶς καὶ ἐπὶ πάσης, εἰ οἷόν τε, φαντασίας
φυσιολογεῖν, παθολογεῖν, διαλεκτικεύεσθαι.

ιδ'. Ὡς ἂν ἐντυγχάνῃς, εὐθύς σαυτῷ πρόλυσγ'·
ἔτος τίνα δόγματα ἔχει περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν; ἢ
γὰρ περὶ ἡδονῆς καὶ πόνου, καὶ τῶν ποιητικῶν ἑκατέρω,

que curae esse oportet. at neminem virum bonum probum-
que poenituerit, quod voluptatem umquam vilam omiserit.
neque vtile itaque, neque bonum voluptas est.

11. Hoc quidnam in se est ex constitutione sua? quae-
nam illius substantia, siue materia? quae forma? quid in mun-
do facit? quamdiu consistit?

12. Quando somnum grauatim excutis, reminiscere, et
conditioni tuae et naturae humanae consentaneum esse, ut
actiones ad communitatem conducentes edas, quum dormire
etiam brutis animantibus commune sit. quod autem est na-
turae cuiusque consentaneum, hoc et familiarius, et aptius,
et iucundius est utrique.

13. Adsidue, in omni, quantum potes, viso menti obla-
to, considera, quatenam eius natura, ad mores quid faciat,
quid in se habeat veritatis.

14. Vbi quemquam contueneris, statim tu tecum: iste
quatenam habet de bonis malisque decreta? qui enim de vo-
luptate ac dolore, et efficientibus utriusque, vel de fama et

καὶ περὶ δόξης, ἀδοξίας, θανάτου, ζωῆς, τοιαῦτα τινὰ δόγματα ἔχειν, ἔδεν θαυμαστὸν, ἢ ξένον μοι δόξει, εἰν ταῦτα τινὰ ποιῆ καὶ μεμνήσομαι, ὅτι ἀναγκάζεται οὕτως ποιεῖν.

14. Μέμνησο, ὅτι, ὥσπερ αἰχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ ἡ συχὴ σῶκα φέρει, ἔτως, εἰ ὁ κόσμος τὰδε τινὰ φέρει, ὧν ἐστὶ φόρος καὶ ἰατρῶ δὲ καὶ κυβερνήτῃ αἰχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ πεπύρεχεν ἔτος, ἢ εἰ ἀντίπνοια γέγονεν.

15. Μέμνησο, ὅτι καὶ τὸ μετατίθεσθαι καὶ ἔπεσθαι τῷ διορθῶντι ὁμοίως ἐλεύθερόν ἐστι. σὴ γὰρ ἐνέρε γεια κατὰ τὴν σὴν ὁρμὴν καὶ κρίσιν, καὶ δὴ καὶ κατὰ νῦν τὸν σὸν περαινομένη.

16. Εἰ μὲν ἐπὶ σοί, τί αὐτὸ ποιεῖς; εἰ δὲ ἐπ' ἄλλῳ, τίνι μέμφῃ; τοῖς ἀτόμοις, ἢ τοῖς θεοῖς; ἀμφότερα μανιώδη. ἔδεν μεμπτέον. εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διορθῶσον τόδε πρᾶγμα αὐτό. εἰ δὲ τῆτο μὴ δύνασαι, πρὸς τί ἔτι σοι φέρει τὸ μέμψασθαι; εἰκὴ γὰρ ἔδεν ποιητέον.

ignominia, morte et vita, decreta istiusmodi habeat, si huiusmodi fecerit, nihil mirum mihi, nouumque videbitur, simul et hoc succurret, necessario facere illum, quae facit.

15. Memineris, aequè turpe esse, mirari quemquam, tamquam de re infueta, quod ea mundus, quorum ferax est, profert; ac mirari quemquam, quod ficus ficus ferat, aut mirari medicum, quod quis febricitauerit, gubernatorem, quod ventus aduersus flauerit.

16. Memineris, aequè tibi liberum esse, *sententiam mutare*, et corrigenti parere, *atque in re coepta vlla persistere*. etenim et haec tua est operatio, *utpote* quae iuxta intentionem iudiciumque tuum, atque adeo ex animi etiam tui sententia perficiatur.

17. Si tui istud est arbitrii, cur facis? sin alterius, quem incusas? atomos, an deos? insani vtrumque est. nemo igitur est incusandus. siquidem enim potes, rem ipsam corrige. sin minus, quid tibi queri profuerit? nihil autem est agendum frustra.

ιη'. Ἐξω τῷ κόσμῳ τὸ ἀποθανόν εἰ πίπτει, εἰ ᾧδε μένει καὶ μεταβάλλει, ᾧδε καὶ διαλύεται εἰς τὰ ἴδια, ἃ σοιχεῖά ἐστι τῷ κόσμῳ καὶ σά. καὶ αὐτὰ δὲ μεταβάλλει, καὶ εἰ γογγύζει.

ιθ'. Ἐκαστον πρὸς τι γέγονεν, ἵππος, ἄμπελος· τί θαυμάζεις; καὶ ὁ ἥλιος ἔρῃ, πρὸς τι ἔργον γέγονα, καὶ οἱ λοιποὶ θεοί. σὺ ἔν πρὸς τί; τὸ ἡδέσθαι; ἴδε, εἰ ἀνέχεται ἡ ἔννοια.

κ'. Ἡ Φύσις ἐτόχασαί ἐκάστω, εἰδέν τι ἔλασπον τῆς ἀπολήξεως, ἢ τῆς ἀρχῆς τε καὶ διεξαγωγῆς, ὡς ὁ ἀναβάλλων τὴν σφαῖραν· τί ἔν ἀγαθὸν τῷ σφαιρίῳ ἀναφερομένῳ, ἢ κακὸν καταφερομένῳ, ἢ καὶ πεπτωκότι; τί δὲ ἀγαθὸν τῇ πομφόλυγι συνεσώσῃ, ἢ κακὸν, διαλυθείσῃ; τὰ ὅμοια δὲ καὶ ἐπὶ λύχνῳ.

κα'. Ἐκστρεψον, καὶ θέασαι, οἷόν ἐστι, γηράσαν δὲ οἷον γίνεταί, νοσήσαν δὲ, πορνεύσαν· βραχύβιον δὲ καὶ ὁ ἐπαινῶν καὶ ὁ ἐπαινέμενος, καὶ ὁ μνημονεύων, καὶ ὁ μνημονεύόμενος. προσέτι δὲ καὶ ἐν γωνίᾳ τέττα τῷ κλίματος.

18. Nihil, quod moritur, mundo excidit. istic autem si manet, ac mutat, istic et in sua, quae et mundi et tui eadem sunt, elementa resoluitur. atque haec quoque mutant, nec murmurant tamen.

19. Ad opus aliquod natum est vnumquodque, *puta*, equus, vitis. quid miraris? sol etiam ipse, diique reliqui ad opus aliquod existere. tu ergo ad quid? numquid ad oblectandum te? cogita tecum, an sensus communis id ferat.

20. Natura rei culusque rationem habet; tam ad finem, quam ortum et durationem: quemadmodum et is, qui pilam mittit, *pilae pariter rationem habet*. ecquid autem pilae, vel sursum missae boni, vel descendenti cadentique mali? ecquid, et bullae vel consistenti boni, vel subsidenti mali? de lucerna idem dictum sit.

21. Inuerte *corpus tuum*, atque inspice, quale sit, vbi fuerit; quale sit, vbi morbidum fuerit; quale sit, spiritum vbi efflauerit. brevis autem est vitae et qui celebrat, et qui celebratur; et qui commemorat pariter, et qui commemoratur. ad haec et in plagae istius angulo duntaxat id geritur;

καὶ εἰδὲ ἐνταῦθα πάντες συμφωνῶσι, καὶ εἰδὲ αὐτοὶ
τις ἑαυτῷ καὶ ὅλη δὲ ἡ γῆ εὐγυμῇ.

κβ'. Πρόσσεχε τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῷ δόγματι, ἢ τῇ
ἐνεργείᾳ, ἢ τῷ σημαινόμενῳ· δικαίως ταῦτα πάσχεις·
μᾶλλον δὲ θέλεις ἀγαθὸς αὔριον γενέσθαι, ἢ σήμερον
εἶναι.

κγ'. Πράσσω τι; πράσσω ἐπ' ἀνθρώπων εὐποίαν
ἀναφέρων· συμβαίνει τι μοί; δέχομαι, ἐπὶ τῆς θεῆς
ἀναφέρων, καὶ τὴν πάντων παγὴν, ἀφ' ἧς πάντα τὰ
γινόμενα συμμηρῶνται.

κδ'. Ὅποιόν σοι φαίνεται τὸ λούεσθαι; ἔλαιον,
ιδρώς, ῥύπος, ὕδωρ, γλοιῶδες, πάντα σικχαντά. τοιῶ-
τον πᾶν μέρος τῆ βίης, καὶ πᾶν ὑποκείμενον.

κε'. Λέκιλλα Οὐῆρον· εἶτα Λέκιλλα. Σέκενδα
Μάξιμον· εἶτα Σέκενδα. Ἐπιτύχχανος Διότιμον· εἶτα
Ἐπιτύχχανος. Φαυσίαν Ἀντωνῖνος· εἶτα Ἀντωνῖνος.
τοιαῦτα πάντα. Κέλερ Ἀδριανόν· εἶτα Κέλερ. οἱ δὲ
δριμύεις ἐκεῖνοι, ἢ προγνωστοί, ἢ τετυφωμένοι, πᾶς οἶον.

ubi etiam neque omnes inter se consentiunt, neque quisquam
sibi. denique terra omnis puncti instar habet.

22. Animum aduerte praesenti vel decreto, vel facto,
vel dicto. merito haec pateris, qui bonus maius cras fieri,
quam esse hodie.

23. Facio quidquam? ita facio, ut ad homines iuandos
referam. contingit mihi quidquam? ita excipio, ut ad deos
referam, fontemque rerum omnium; a quo, quaecumque
sunt, ordine praestituto derivantur.

24. Ipsum lauari quale quid tibi videtur? oleum, sudor,
sordes, aqua, strigmentum; putida omnia. tale quiddam est
et vitae pars quaevis, et materia subiecta quaelibet.

25. Lucilla Verum *exultit*; mox et Lucilla *ipsa elata est*.
Secunda Maximum; mox et Secunda. Epitrynchanus Dioti-
mum; mox et Epitrynchanus. Antoninus Faustinam; mox et
Antoninus. Celer Hadrianum; mox et Celer. huiusmodi
sunt omnia. quin et solertes illi, aut futurorum praescii, aut
fastu inflati, vbinam iam sunt? solertes, inquam, quales

Θριμύεις μὲν, Χιάρραξ καὶ Δημήτριος ὁ Πλατωνικός, καὶ
Εὐδαίμων, καὶ εἰ τις τοιοῦτος. πάντα ἐφήμερά, τεθνη-
κότα πάλα· ἔνιοι μὲν ἔδδ' ἐπ' ὀλίγον μνημονευθέντες·
οἱ δὲ εἰς μύθους μεταβαλόντες· οἱ δὲ ἤδη ἐκ μύθων
ἐξίτηλον τέτων ἐν μεμνηῶσαι, ὅτι δεήσει ἦτοι σκεδασθῆ-
ναι τὸ συγκεριμάτιόν σθ, ἢ σβεσθῆναι τὸ πνευμάτιον,
ἢ μετασθῆναι, καὶ ἀλλάχθ' καταχθῆναι.

κς'. Εὐφροσύνη ἀνθρώπου, ποιεῖν τὰ ἴδια ἀνθρώ-
που. ἴδιον δὲ ἀνθρώπου, εὐνοία πρὸς τὸ ὁμόφυλον, ὑπερ-
όρασις τῶν αἰσθητικῶν κινήσεων, διάκρισις τῶν πιθανῶν
φαντασιῶν, ἐπιθεώρησις τῆς τῶν ὅλων φύσεως καὶ τῶν
κατ' αὐτὴν γινομένων.

κζ'. Τρεῖς χεῖρες· ἡ μὲν πρὸς τὸ αἷτιον τὸ περι-
κείμενον· ἡ δὲ πρὸς τὴν θεῖαν αἰτίαν, ἀφ' ἧς συμβαί-
νει πᾶσιν πάντα· ἡ δὲ πρὸς τὰς συμβιῆντας.

κη'. Ὁ πόνος ἦτοι τῷ σώματι κακόν· ἔκδ' ἀπο-
φαινέσθω ἢ τῇ ψυχῇ· ἀλλ' ἔξεστιν αὐτῇ, τὴν ἰδίαν αἰ-
θερίαν καὶ γαλήνην διαφυλάσσειν, καὶ μὴ ὑπολαμβάνειν.

Charax, Demetrius Platonicus, Eudaemon, et si quis alius
eiusmodi. omnia caduca sunt, et iam olim morte sepulta sunt.
alii nec breuem suā memoriam sunt consecuti; alii in fabulas
abierunt; alii etiam e fabulis evanuerunt, horum ergo me-
mineris, aut compagem tui dissipatum iri, aut extinctum spi-
ritum, aut migraturum, atque alibi dispositum.

26. Homini volupe est, quae hominis propria sunt, fa-
cere. proprium autem est hominis, contribuli suo beneuolum
esse, sensuum motus insuper habere, visa probabilia discer-
nere, vniuersi naturam, eaque, quae secundum hanc fiunt,
contemplari.

27. Adfectiones singuli quique tres habent; vnā ad
causam ambientem, alteram, ad causam diuinam, a qua pro-
ueniunt omnibus omnia; tertiam, ad eos, quibuscum in hac
versatur.

28. Dolor aut est corpori malum, quod si sit, corpus id
censeat. aut animae, at illi licet etiam inter dolores sereni-
tatem suam tranquillitatemque seruare, nec opinari, malum

ὅτι κακόν. πᾶσα γὰρ κρίσις, καὶ ὀρμή, καὶ ὀρεξις, καὶ ἔκκλισις, ἔνδον, καὶ ἔδὲν κακὸν ὥδε ἀναβαίνει.

κθ'. Ἐξάλειψε τὰς Φαντασίας, συνεχῶς σεαυτῷ λέγων· νῦν ἐπ' ἐμοί ἐστιν, ἵνα ἐν ταύτῃ τῇ ψυχῇ μηδεμία πονηρία ᾖ, μηδὲ ἐπιθυμία, μηδὲ ὅλως ταραχή τις· ἀλλὰ βλέπων πάντα, ὅποιά ἐστι, χερῶμαι ἐκάστω κατ' ἀξίαν. μέμνησο ταύτης τῆς ἐξουσίας κατὰ φύσιν.

λ'. Παλεῖν, καὶ ἐν συγκλήτῳ, καὶ πρὸς πάνθ' ὄντιν' κοσμίως, μὴ περιτρεανῶς· ὑγιᾶ λόγῳ χρῆσθαι.

λα'. Αὐλὴ Αὐγᾶς, γυνή, θυγάτηρ, ἑγγονοί, πρόγονοί, ἀδελφὴ, Ἀγρίππας, συγγενεῖς, οἰκεῖοι, Φίλοι, Ἄρειος, Μαικήνας, ἰατροί, θύται, ὅλης αὐλῆς θάνατος· εἶτα ἐπιθεῖ τὰς ἄλλας, μὴ καθ' ἑνὸς ἀνθρώπου θάνατον, οἷον Πομπηίων· κακῆϊνο δὲ τὸ ἐπιγεραφόμενον τοῖς μνήμασιν, ἔσχατος τῷ ἰδίῳ γένει· ἐπιλογίζεσθαι, πόσα ἐσπάσθησαν οἱ πρὸ αὐτῶν, ἵνα διάδοχόν τινα καταλίπωσιν· εἶτα, ἀνάγκη ἔσχατόν τινα γενέσθαι· πάλιν ὥδε ὅλῃ γένει θάνατον.

esse, omne enim iudicium, et impetus, et appetitus, et auersio intus est; quo mali nihil adscendit.

29. Imaginationes dele, saepe tecum sic loquendo: in potestate mea nunc situm est, ut nulla in hac anima existat improbitas, nulla cupiditas, nulla omnino perturbatio: sed ut omnibus, qualia reapse sint, perspexeris, pro existimatione sua singulis utar. memento potestatis huius a natura tibi tributae.

30. Et in senatu, et apud quemlibet priuatim, curae sit modeste potius, quam diserte, loqui. sano vero apud omnes sermone utare.

31. Augusti aula, vxor, filia, nepotes, priuigni, soror, Agrippa, cognati, familiares, amici, Arius, Maecenas, medici, popae, aula tota morti concessit. tum ad alia te transfer; mortemque cogita, non vnius hominis, sed gentis totius, Pompeiorum puta. nec illud minus, quod tumulis inscribi solet: *ultimus hic generis sui* dein reputa tecum, quam anxie egerint horum antecessores, ut successorem aliquem sibi superstitem relinquerent: quum necesse tamen fuerit, ut aliquis tandem ultimus existeret: atque hic rursus gentis totius mortem considera,

λβ'. Συντιθέναί δ' εἶ τὸν βίον κατὰ μίαν πρᾶξιν καὶ εἰ ἐκάστη τὸ ἑαυτῆς παρέχει, ὡς οἶόν τε, ἀρκεῖσθαι· ἵνα δὲ τὸ ἑαυτῆς ἀπέχη, ἔδὲ εἰς σε κωλύεται δύναται. ἀλλὰ τήσεταιί τι ἔξωθεν; ἔδὲκ εἰς γε τὸ δικαίως καὶ σωφρόνως καὶ εὐλογίως· ἄλλα δέ τι ἴσως ἐνεργητικὸν κωλυθήσεται; ἀλλὰ τῇ πρὸς αὐτὸ τὸ κώλυμα εὐαρεστήσει, καὶ τῇ ἐπὶ τὸ διδόμενον εὐγνώμονι μεταβάσει, εὐθύς ἄλλη πρᾶξις ἀντικαθίσταται, ἐναερόσθησα εἰς τὴν σύνθεσιν, περὶ ἧς ὁ λόγος.

λγ'. Ἀτύφως μὲν λαβεῖν, εὐλύτως δὲ ἀφεῖναι.

λδ'. Εἴ ποτε εἶδες χεῖρα ἀποκεκομμένην, ἢ πόδα, ἢ κεφαλὴν ἀποτετμημένην, χωρὶς πᾶ ποτε ἀπὸ τοῦ λοιποῦ σώματος κείμενην; τοιᾶντὸν ἑαυτὸν ποιεῖ, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ὁ μὴ θέλων τὸ συμβαῖνον, καὶ ἀποσχίζων ἑαυτὸν, ἢ ὁ ἀκοινώνητόν τι πράσσων. ἀπέρριψαι πᾶ ποτε ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἐνώσεως· ἐπεφύκεις γὰρ μέρος· νῦν σεαυτὸν ἀπέκοψας. ἀλλ' ὥδε κομψὸν ἐκεῖνο, ὅτι

32. In singulis actionibus vitam componere oportet; ut, si vnaquaeque, quantum datur, quod suum est, tulerit, in eo adquiescas. quo minus autem ferat, quidquid suum est, prohibere nemo poterit. sed exterius aliquid obstabit? nihil quidquam, quo minus iuste, sobrie, considerate, *in ea te geras*. sed alius alicuius facultatis forassis effectus impiedietur? atqui dum impedimentum ipsum placide fers, et ad id, quod datur, aequo animo te transfers, alia statim prioris vice actio emergit, quae ad eam, de qua sermo instituitur, *vitalis* compositionem non minus apte conducat,

33. Sic accipe, ne fastuosus fias; *sic posside*, ut dimittere proclivis sis.

34. Si quando manum abscissam vidisti, vel pedem, aut caput etiam amputatum, et seorsim alicubi a reliquo corpore situm; talem plane se facit, quantum in ipso est, qui abscindit sese, dum vel id, quod contingit, non vult, vel aduersus societatis ius aliquid perpetrat. reuulsum quodammodo abiecasti te aliquo ab ea, quae secundum naturam est, *unionem*. pars enim naturae fueras: nunc vero temet abscidisti. caeterum

ἔξῃ σοι πάλιν ἐνώσαι σεαυτὸν. τὸτο ἄλλω μέρει ἔδεν
θεὸς ἐπέτρεψεν, χωρισθέντι καὶ διακοπέντι, πάλιν συν-
ελθεῖν. ὁλοκαὶ σκέψαι τὴν χρησότητα, ἣ τετίμηκε τὸν
ἄνθρωπον· καὶ γὰρ ἵνα τὴν ἀρχὴν μὴ ἀπορραγῇ ἀπὸ
τῆ ὅλης, ἐπ' αὐτῷ ἐποίησε· καὶ ἀπορραγὲν πάλιν ἐπαν-
ελθεῖν, καὶ συμφῦναί, καὶ τὴν τῆ μέρους τάξιν ἀπαλα-
βεῖν ἐποίησεν.

λα'. Ὡσπερ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἕκαστος τῶν λο-
γικῶν χρεὸν ὅσον ἡ τῶν λογικῶν φύσις, ἕτως καὶ ταύτην
τὴν παρ' αὐτῆς εἰλήφαμεν. ὃν τρόπον γὰρ ἐκείνη πᾶν
τὸ ἐνιστάμενον καὶ ἀντιβαῖναν ἐπιπεριτρέπει, καὶ κατα-
τάσσει εἰς τὴν εἰμαρμένην, καὶ μέρος ἑαυτῆς ποιεῖ, ἕτως
καὶ τὸ λογικὸν ζῶον δύναται πᾶν κώλυμα ὕλην ἑαυτῇ
ποιεῖν, καὶ χρῆσθαι αὐτῷ, ἐφ' οἷον ἂν καὶ ὥρμησε.

λς'. Μὴ σε συγχέιτω ἡ τῆ ὅλης βίη φαντασία,
μὴ συμπερινόει, ἐπίπονα οἷα καὶ ὅσα πιθανὸν ἐπιγυ-
γενῆσθαι· ἀλλὰ καθ' ἕκαστον τῶν παρόντων ἐπερώτα
σεαυτὸν, τί τῆ ἔργα τὸ ἀφόρητον καὶ ἀνύπακτον; αἰ-

rum istic illud scitum est, quod vnire te denuo licet. hoc au-
tem nulli alii parti est a deo concessum, vt reuulsa semel ex
praecisa denuo coalescat. Verum benignitatem eius conside-
ra, qua hominem cohonestauit; quum et in ipso posuerit,
ne primitus ab vniuerso reuelleretur; et facultatem tribue-
rit, vbi fuerit reuulsus, redeundi, denuoque coalescendi, et
partis ordinem, quem-tenuerat, recuperandi.

35. Sicut reliquas facultates rationalium vnusquisque
fere ab vniuersi natura accepit; ita hanc nos ab eadem fa-
cultatem accepimus: quod, quemadmodum illa, quidquid ob-
stat et renititur, in vsum suum circumuertit, et in fato dis-
ponit, atque ita partem sui facit; ita et animal ratiopale, ex
impedimento omni materiam creare sibi possit, eoque vti ad
illud, quod intenderat, quodcumque tandem id fuerit.

36. Ne confundat te vitae tuae totius cogitatio: neque
animo simul complectere, quot qualesque molestias super-
uenturas esse tibi verisimile sit. sed ad praesentium vnum,
quodque interroga te, quidnam hac in re est, quod subiri, aut

χυνθήσῃ γὰρ ὁμολογήσαι. ἔπειτα ἀναμύμνησκει σεαυ-
τὸν, ὅτι ἔτε τὸ μέλλον, ἔτε τὰ παρωχηκὸς βαρεῖ σε,
ἀλλὰ αἰεὶ τὸ παρὸν. τῷτο δὲ κατασμικρύνεται, εἰάν αὐ-
τὸ μόνον περιορίσης, καὶ ἀπελέγχῃς τῇ διανοίαν, εἰ
πρὸς τῷτο ψιλὸν ἀντέχειν μὴ δύναται.

λζ'. Μήτε νῦν παρακάθηται τῇ τῷ κυρίῃ σοφῷ
Πάνθῃα, ἢ Πέργαμος; τί δὲ, τῷ Ἀδριανῷ Χαυρίας, ἢ
Διότιμος; γελοῖον. τί δὲ, εἰ παρακάθηντο, ἔμελλον αἰ-
σθάνεσθαι; τί δὲ, εἰ ἡσθάνοντο, ἔμελλον ἡσθήσεσθαι; τί δὲ, εἰ
ἡδοντο, ἔμελλον ἔτοι αἰσθάνεσθαι εἶναι; ἢ καὶ τέτῳς πρῶτον
μὲν γράσιαι καὶ γέροντας γενέσθαι ἔτῳς εἴμαρτο, εἴτα ἀπο-
θανεῖν; τί ἔν ὑστερον ἔμελλον ἐκείναι ποιεῖν, τέτῳς ἀπο-
θανόντων; γράσιων πᾶν τῷτο καὶ λύθρον ἐν θυλάκῳ.

λη'. Εἰ δύνασαι ὅξυ βλέπειν, βλέπε κρίνων, Φη-
σί, σοφωτάτοις.

λθ'. Δικαιοσύνης κατεξαναστατικὴν ἀρετὴν ἔχ ὁρᾷ
ἐν τῇ τῷ λογικῷ ζῷα κατασκευῇ· ἡδονῆς δὲ ὁρᾷ, τὴν
ἐγκράτειαν.

fastineri nequeat? confiteri namque erubescas. tum cogita
tecum, nec quod futurum est, nec quod praeteritum est, sed
id semper duntaxat, quod praesens est, molestiam tibi facer-
e. minuetur autem istud, si seorsim per se circumscriptum
dederis, mentemque redargueris, si ne huic quidem soli to-
lerando suffecerit.

37. Numquid etiamnum Veri summo adfidet Panthea,
aut Pergamus? numquid Hadriani Chabrias, aut Diotimus?
ridiculum foret. verum, si adfiderent, numquid ipsi hoc sen-
tirent? aut si sentirent, numquid illos iuaret? aut si eos iu-
aret, numquid hi immortales futuri essent? annon et istis
destinatum est, ut primo senescant, tum moriantur? ecquid
ergo fagerent illi, mortuis istis? foetor est hoc omne, et sa-
nies in laeco.

38. Si acute cernere vales, acumine tuo utere, inquit
ille, in rebus eis, quae sapientiam maxime exigunt.

39. In animantis rationalis constitutione virtutem nul-
lam video, quae iustitiae se opponat: at voluptati, quae op-
ponat sese, continentiam video.

μ'. Ἐὰν ἀφέλῃς τὴν σὴν ὑπόληψιν περὶ τῆς λυπεῖν σε δοκῶντος, αὐτὸς ἐν τῷ ἀσφαλεστάτῳ ἔστηκας. τίς αὐτός; ὁ λόγος. ἀλλ' ἐκ εἰμὶ λόγος. ἔγω. ἐκῶ ὁ μὲν λόγος αὐτὸς ἑαυτὸν μὴ λυπεῖτω. εἰ δέ τι ἄλλο σοὶ κακῶς ἔχει, ὑπολαβέτω αὐτὸ περὶ αὐτῆς.

μά. Ἐμποδισμὸς αἰσθήσεως, κακὸν ζωτικῆς φύσεως. ἔμποδισμὸς ὀρεμῆς, ὁμοίως κακὸν ζωτικῆς φύσεως. ἔστι δέ τι ἄλλο, ὁμοίως ἔμποδιστικὸν καὶ κακὸν τῆς φυτικῆς κατασκευῆς. ἔτως τοίνυν ἔμποδισμὸς νῆ, κακὸν νοεράς φύσεως. πάντα δὲ ταῦτα ἐπὶ σεαυτὸν μεταφέρει. πόνος, ἡδονὴ ἄπτεταί σε; ὀψεται ἡ αἰσθησις. ὀρεμήσαντι ἐνσημα ἐγένετο; εἰ μὲν ἀνυπεξαιρέτως ὄρεμας, ἡδὴ ὡς λογικῶς κακόν. εἰ δὲ τὸ κοινὸν λαμβάνεις, ἔγω βέβλαψαι, ἐδὲ ἔμπεπόδισαι. καὶ μέντοι τῆ νῆ ἴδια οὐδεὶς ἄλλος εἶωθεν ἐμποδίζειν· τέτρα γὰρ ὁ πῦρ, ὁ σίδηρος, ὁ τύραννος, ὁ βλασφημία, ἐχ' ὅτις ἄπτεται ὅταν γένηται σφαῖρος, κυκλοτερεῆς μένει.

40. Si opinionem tuam ab eo, quod vexare te viderur, remoueris, ipse in tutissimo mox consistes. quis ipse? Ratio. at non sum ratio. esto. ratio itaque ne vexet se. si quid autem aliud tibi male habet, id ipsum de hoc ipso, si poterit, opinetur.

41. Sensus impeditio malum est naturae animalis. motus impeditio itidem eiusdem est malum. est et aliud, quod vegetatiuam conditionem pariter impediat, estque malum eiusdem. mentis quoque perinde impeditio naturae intellectiuae malum est. haec iam tu omnia ad te transferas. dolor, voluptas attingit te? viderit sensus. aliquid molienti tibi obstitit quidpiam? si citra exceptionem moliebaris, iam tuum, qua rationalis, malum est. at si id, quod communiter fieri solet, tibi proponebas, nondum aut laesus es, aut impeditus etiam. mentis utique propria quae sunt, nemo alius impedire solet. hanc enim nec ignis, nec ferrum, nec tyrannus, nec vituperium, nec aliud quidlibet attingit, ubi facta fuerit sphaerae instar, teres tota atque rotunda.

μβ'. Οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἐμαυτὸν λυπεῖν· εἰδὲ γὰρ ἄλλον πώποτε ἐκώμην ἐλύπησα.

μγ'. Εὐφραίνει ἄλλον ἄλλοι· ἐμὲ δὲ, εἰάν τις ἔχω τὸ ἡγεμονικόν, μὴ ἀποστερόμενον μήτε ἀνδραποδίσαι, μήτε τῶν ἀνθρώποις συμβαινόντων· ἀλλὰ πᾶν συμβέειν ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν καὶ δεχόμενον, καὶ χρώμενον ἐκάστω κατ' ἀξίαν.

μδ'. Τῆτον ἰδὲ τὸν χρόνον σεαυτῷ χαρίσασθαι. αἱ τὴν ὑπεροφημίαν μᾶλλον διαίκοντες οὗ λογίζονται, ὅτι ἄλλοι τοιοῦτοι μέλλουσιν ἐκεῖνοι εἶναι, οἷοί εἰσιν ἔσθαι, οὕς βαρύνεται· καὶ ἐκεῖνοι δὲ θνήσκουσι. τί δὲ ὅλως πρὸς σέ, ἂν ἐκεῖνοι φωναῖς τοιαύταις ἀπηχῶσιν, ἢ ὑπόληψιν τοιαύτην περὶ σε ἔχωσιν.

με'. Ἀρξὸν μὲ καὶ βάλλειν, ὅπως θέλεις. ἐκεῖ γὰρ ἔξω τὸν ἐμὸν δαίμονα ἴλεων, τῆτ' ἔστιν, ἀρκέμενον, εἰ ἔχοι καὶ ἐνεργοῖν κατὰ τὸ ἐξῆς τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ. ἄρα τῆτο ἄξιον, ἵνα δι' αὐτὸ κακῶς μὲ ἔχη ψυχῇ.

42. Indignum censeo, ut me ipse vexem, qui neminem unquam volens vexarim.

43. Alia oblectant alios. me vero, si mentem sanam habuerim, quae nec hominem quemquam, aut humanum quidquam auerferur; sed quidquid obuenit, oculo benigno adspiciat excipiatque, et pro sui existimatione singulis utatur.

44. Hoc ipsum, quod iam adest, tempus tibi me fac impertias. qui famam postumam adfectant potius, non cogitant, alios quosdam eiusmodi fore *posteriores* illos, quales isti sunt, quos nunc grauatim ferunt. sed et utrique sunt mortales. quid autem tua interest, si vocibus istiusmodi adstrepuerint illi tibi, aut existimationem hanc, vel illam, de te habuerint.

45. Tolle me, et, quocumque libuerit, proiice. etenim illic quoque genium meum habiturus sum propitium placidumque; hoc nempe contentum, si pro conditionis suae officio habere se agereque possit. num hoc tanti est, ut hac de causa anima mea male se habeat, ac deterior fiat, dum de-

καὶ χεῖρον ἑαυτῆς ἢ, ταπεινωμένη, ὀρεγομένη, συνδυα-
μένη, πτυρομένη; καὶ τί εὐρήσεις τέττα ἄξιον;

μς'. Ἀνθρώπῳ ἔδενι συμβαίνειν τι δύναται, ὃ ἐκ
ἔστιν ἀνθρωπικόν σύμπτωμα· ἔδ' ἔβρι, ὃ ἐκ ἔστι βοϊκόν·
ἔδ' ἀμπέλῳ, ὃ ἐκ ἔστι ἀμπελικόν· ἔδ' ἔλῳ, ὃ ἐκ ἔστι
ελῳ ἰδίου. εἰ ἔν ἐκάστῳ συμβαίνει, ὃ καὶ εἴωθεν, καὶ
πέφυκεν, τί ἂν δυσχεραίνῃς; εἰ γὰρ ἀφόρητόν σοι ἔφαι-
ρεν ἢ κοινὴ φύσις.

μς'. Εἰ μὲν διὰ τι τῶν ἐκτὸς λυπῇ, ἐκ ἐκείνῳ σοι
ἐνοχλεῖ, ἀλλὰ τὸ σὸν περὶ αὐτῆς κρίμα. τέττο δ' ἤδη
ἐξαλαῖψαι ἐπὶ σοι ἔστιν. εἰ δ' ἔλῳ σέ τι τῶν ἐν τῇ σῇ
διαθέσει, τίς ὁ κωλύων διορθῶσαι τὸ δόγμα; ὅμως δ' ἔ
καὶ εἰ λυπῇ, ὅτι ἔχ' τόδε τι ἐνεργεῖς, ὕγιες σοι φαινό-
μενον, τί ἔχ' μᾶλλον ἐνεργεῖς, ἢ λυπῇ; ἀλλὰ ἰχυρό-
τερόν τι ἐνίσταται· μὴ ἔν λυπῇ· εἰ γὰρ παρὰ σε ἢ αἰ-
τία τῆ μὴ ἐνεργεῖσθαι. ἀλλὰ ἐκ ἄξιον ζῆν, μὴ ἐνεργα-
μένῳ τέττα. ἄπιθι ἔν ἐκ τῆ ζῆν αὐμενῆς, ἢ καὶ ὁ ἐνεργ-
γῶν ἀποθνήσκει, ἅμα ἴλαως τοῖς ἐνισταμένοις.

primitur, extenditur, confunditur, consternatur? ecquid re-
periam, quod tanti sit?

46. Nihil homini cuiquam contingere potest, quod non
humanus sit casus; nec boui, quod non bouis sit; nec viti,
quod non viris sit; nec lapidi, quod non lapidis ipsius sit. Si
ergo contingit id cuique, quod et vsui et naturae eius est con-
sentaneum, quid est, aegre quod feras? neque enim quid-
quam tibi tulisset natura communis, quod ferri non posset.

47. Si qua te angit res externa, non est ea ipsa, quae
molestiam facessit tibi, sed tuum ipsius de ea re iudicium.
hoc autem statim delere in te situm est. si quid vero in *aeter-
na animi* dispositione te angit, quis prohibere potest, quo-
minus opinionem tuam corrigas? pari modo, si anxium te ha-
bet, quia hoc, aut illud, quod rectum tibi videtur, non facis,
cur non facere potius, quam angī, velis? sed obstat, inquis,
valentius aliquid. nihil est ergo, quod anxius sis. neque enim
non agendi causa in te est. sed nec vivere tanti est, ni id fiat.
excede ergo e vita aequo animo, quo modo excederes, si id
agere daretur, simul etiam obstantibus ipsis propitius,

μη'. Μέννησο, ὅτι ἀκαταμάχητον γίνεται τὸ ἡγεμονικόν, ὅταν εἰς ἑαυτὸ συσραφῇ ἀρεθοῇ ἑαυτῷ, μὴ ποιεῖντι, ὃ μὴ θέλει, καὶν ἀλόγως παρατάξῃται. τί ἔν, ὅταν καὶ μετὰ λόγῳ περισκευμένως κρίνῃ περὶ τινος; διὰ τῆτο ἀκρόπολις ἐστὶν ἢ ἐλευθερία παθῶν διάνοια; ἐδὲν γὰρ ὀχυρώτερον ἔχει ἄνθρωπος, ἐφ' ὃ καταφυγὼν ἀνάλωτος λοιπὸν ἂν εἴῃ· ὁ μὲν ἔν μὴ ἐωρακῶς τῆτο, αἰμαθής· ὁ δὲ ἐωρακῶς καὶ μὴ καταφεύγων, αἰτυχής.

μθ'. Μηδὲν πλέον σαυτῷ λέγε, ὧν αἱ προηγέμενα φαντασίαι ἀναγγέλλουσιν. ἤγγελαται, ὅτι ὁ θεῖνά σε κακῶς λέγει. ἤγγελαται τῆτο. τὸ δὲ, ὅτι βέβλαψαι, ἐκ ἤγγελαται. βλέπω, ὅτι νοσεῖ τὸ παιδίον. βλέπω. ὅτι δὲ κινδυνεύει, ἐ βλέπω. ἔτως ἔν μένε αἰεὶ ἐπὶ τῶν πρώτων φαντασιῶν, καὶ μηδὲν αὐτὸς ἐνδοθεν ἐπίλεγε, καὶ ἐδὲν σοι γίνεται μᾶλλον δὲ ἐπίλεγε, ὡς γνωρίζων ἕκαστα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συμβαινόντων.

ν'. Σίκυρος πικρός· ἄφες. βάτοι ἐν τῇ ὁδῷ· ἐκκλινον· ἀρεθεῖ. μὴ προσεπίπης· τί δὴ καὶ ἐγίνετο ταῦτα

48. Memineris, inexpugnabilem fieri mentem, quando in se contracta, ipsa se contenta tenet, dummodo nil faciat, quod ipsa nolit, tamen si non ratione, sed obstinatione mera instructa sit. quid ergo futurum est, si, ratione in consilium adhibita, considerate de re aliqua sententiam tulerit? propterea arx est quaedam mens perturbationibus immunis. neque enim aliud vllum habet homo hoc validius communitum praesidium, ad quod ubi confugerit, in nullius potestatem possit deinceps venire. hoc qui non videt, imperitus; qui videt, nec eo recipit se, infelix est.

49. Nihil ulterius tecum reputa, quam quod visa primario renuntiaverint. nuntiatur tibi, hunc, vel illum, tibi conuictum. hoc nunciatum est. non et illud, laesum esse te. video, puerulum aegrotare? hoc video. at periclitari, non video. hoc igitur modo in primo visis consistere semper, nec amplius quidquam eis a te intus adicias, et nihil tibi accidit, quod communeat te, vel adicias potius aliquid, ut qui rerum omnium, quae in mundo isto contingunt, naturam perspectam habeas.

50. Amarum est cucumis: mitte. vepres in via: declina. sufficit. ne pergas dicere: quare autem in mundo isto sint?

ἐν τῷ κόσμῳ; ἐπεὶ καταγελασθήσῃ ὑπὸ ἀνθρώπων Φυσιολόγῃ, ὥς αὖ καὶ ὑπὸ τέκτονος καὶ σκυτέως γελασθείης, καταγινώσκων, ὅτι ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ξέσματα καὶ περιτμήματα τῶν κατασκευαζομένων ὀρέσῃ. καίτοι ἐκεῖνοί γε ἔχουσιν, πᾶς αὐτὰ ῥίψωσιν· ἡ δὲ τῶν ὅλων φύσις ἔξω ἔδ' ἐν ἔχει· ἀλλὰ τὰ θαυμαστὸν τῆς τέχνης ταύτης ἐστίν, ὅτι, περιορίσασα ἑαυτὴν, πᾶν τὸ ἔνδον, διαφθεῖρεσθαι καὶ γηράσκειν καὶ ἄχρηστον εἶναι δοκᾷ, εἰς ἑαυτὴν μεταβάλλει, καὶ ὅτι πάλιν ἄλλα νεαρὰ ἐκ τῶν αὐτῶν ποιεῖ· ἵνα μήτε ἁσίας ἔξωθεν χερίσῃ, μήτε, ὅπως ἐκβάλλῃ τὰ σαπρότερα, προσδέηται· ἀρκεῖται ἂν καὶ χάρᾳ τῇ ἑαυτῆς, καὶ ὕλῃ τῇ ἑαυτῆς, καὶ τέχνῃ τῇ ἰδίᾳ.

να'. Μήτε ἐν ταῖς πράξεσιν ἐπισύρειν· μήτε ἐν ταῖς ὁμιλίαις Φύσει· μήτε ἐν ταῖς Φαντασίαις ἀλλοῦσθαι· μήτε τῇ ψυχῇ καθάπαξ συνέλκεσθαι, ἢ ἐκθέρνυσθαι· μήτε ἐν τῷ βίῳ ἀχολεῖσθαι, κτείνουσι, κρεανομῶσι, κατάρταις ἐλαύνουσι. τί ἐν ταῦτα πρὸς τὸ πῆν διάνοιαν μέλειν καθαράν, Φρονήσῃ, σώφρονα, δικαίαν; οἷον εἰ τις, παραστὰς πηγῇ διαυγᾷ καὶ γλυκεῖα, βλασφημοῖα αὐ-

ludibrio enim futurus es homini scientiae naturalis perito, perinde ac fabro, aut sutori, si huic vitio verteres, quod eorum, quae conficit, ramenta ac segmenta in officina eius cerneret. et illi tamen, quo proficiant, habent: quum vniuersi natura nihil extra se habeat: sed, quod in hac eius arte maxime mireris, quum se certis terminis circumscripserit, quidquid intra se corrumpi, senescere ac inutile fieri videtur, in semet conuertit, aliaque ex his ipsis noua producit adeo ut nec materia extranea opus habeat, nec, quo putrefacta proiciat, desideret. ita contenta manet et loco suo, et materia sua, et arte sibi propria.

51. Nec in actionibus languidus; nec in congressibus turbidus sis; nec in cogitationibus vagus; nec anima praecipuus, abreptus et temere exsiliens; nec in vita multis implicatus negotiis. occidunt, concidunt, diris te deuouent. quid haec obstant, quo minus mentem serues puram, prudentem, sobriam, iustam? quemadmodum si quis fonti adstans limpidus ac dulcis, conuiciis eum incefferit, at ille nihilominus

τὴν, ἢ δὲ ἔπαύεται πότιμον ἀναβλύσσει· καὶ πηλὸν ἐμβάλη, καὶ κοπρίαν, τάχιστα διαχεδάσει αὐτὰ, καὶ ἐκκλύσει, καὶ ἔδαμῶς βαφθήσεται. πῶς ἔν πηγὴν ἀένκαον ἔξεις, καὶ μὴ Φρέαρ; Φύε σκαυτὸν πάσης ὥρας εἰς ἔλευθερίαν, μετὰ τῷ εὐμενῶς, καὶ ἀπλῶς, καὶ αἰδημόνως.

νβ'. Ὁ μὲν μὴ εἰδῶς, ὅτι ἔστι κόσμος, ἐκ οἶδεν, ὅπως εἶναι. ὁ δὲ μὴ εἰδῶς, πρὸς ὅτι πέφυκεν, ἐκ οἶδεν, ὅστις εἶναι, ἔδὲ τί ἔστι κόσμος. ὁ δὲ ἔν τι τέτων ἀπολιπῶν; ἔδὲ, πρὸς ὅτι αὐτὸς πέφυκεν, εἴποι. τίς ἔν φαίνεται σοι ὁ τὸν τῶν κροτάντων ἔπαινον Φεύγων ἢ δίων, (ἢ) οἱ ἔδ' ὅπως εἰσὶν, ἔτε οἵτινές εἰσι, γινώσκῃσι;

νγ'. Ἐπαινέϊσθαι θέλεις ὑπὸ ἀνθρώπων, τρεῖς τῆς ὥρας αὐτῷ κατὰρῶμεν; ἀρέσκειν θέλεις ἀνθρώπων, ὅς ἐκ ἀρέσκει αὐτῷ; ἀρέσκει αὐτῷ, ὁ μετανοῶν ἐφ' ἅπαντι χεδόν, αἷς πράσσει;

νδ'. Μηκέτι μόνον συμπνεῖν τῷ περιέχοντι αἱρί, ἀλλὰ ἤδη καὶ συμφρονεῖν τῷ περιέχοντι πάντα νοεῶν· ἔ γὰρ ἡττον ἢ νοερά δύναμις πάντα κέχυται καὶ δια-

laticem potui acconimodum fundere non cessat. quin et, si lutum quis fimumque iniecerit, disperget cito diluetque eum, nec eodem inquinabitur. quomodo ergo fieri potest, ut fontem perennem in te, non puteum, habeas? si usu adfido libertatem cum aequanimitate, simplicitate, modestia, quasi natiuam tibi reddideris.

52. Qui nescit, esse mundum, ubi sit, nescit. qui nescit, ad quid natus sit, nec quis ipse, nec quid mundus sit, nouit. qui autem in horum alterutro deficit, nec, ad quid ipse natus sit, dicere potest. qualis ergo tibi videtur is, qui vanos hominum eorum plausus vel auersatur, vel aucupatur, qui nec ubi sint, nec qui sint ipsi, norunt?

53. Num in votis habes ab eo laudari, qui intra horulae spatium ter semet execratur? num ei studes placere, qui nec sibi ipse placet? aut quomodo sibi placet, quem omnium fere, quae facit ipse, poenitet?

54. *Curae tibi deinceps sit*, non tam cum aere ambiente te conspirare, quam menti cuncta ambientri consentire. neque enim minus vis illa intellectualis ubique diffusa est, et

πεφοίτηκε τῷ σπᾶσαι δυναμένῳ, ἥπερ ἡ ἀερώδης τῷ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ.

νε'. Γενικῶς μὲν ἡ κακία εἰδὲν βλάπτει τὸν κοῦ-
σμον, ἡ δὲ κατὰ μέρος, εἰδὲν βλάπτει τὸν ἕτερον. μόνῃ
δὲ βλαβερά ἐστι τάτῳ, ὃ ἐπιτέτραπται καὶ ἀπηλλά-
χθαι αὐτῆς, ὅπῳταν πρῶτος ἕτως θελήσῃ.

νε'. Τῷ ἐμῷ προαιρετικῷ τὸ τῷ πλησίον προαιρε-
τικὸν ἐπίσης ἀδιάφορόν ἐστιν, ὡς καὶ τὸ πνευματικόν αὐ-
τῷ καὶ τὸ σαρκίδιον. καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα ἀλλήλων
ἐνεκεν γυγόναμεν, ὅμως τὰ ἡγεμονικὰ ἡμῶν ἕκαστον τῇ
ιδίαν κυρίαν ἔχει· ἐπεὶ τοι ἐμελλεν ἡ τῷ πλησίον κα-
κία ἐμῷ κακὸν εἶναι· ὅπερ ἐκ ἔδοξε τῷ Θεῷ, ἵνα μὴ
ἐκ' ἄλλῳ ἢ τὸ ἐμὸ ἀτυχῇ.

νε'. Ὁ ἥλιος κατακεχύθαι δοκεῖ, καὶ πάντα γὰρ
κέχυται, εἰ μὴν ἐκκέχυται. ἡ γὰρ χύσις αὕτη τάσις
ἐστίν. ἀκτῖνες γὰρ αἱ αὐγαὶ αὐτῷ ἀπὸ τῷ ἐκτείνεσθαι
λέγονται. ἀπὸ οἷον δὲ τι ἐστὶν ἀκτὶς, ἴδοις ἂν, εἰ διὰ τινος
κεντρὸς εἰς ἐσκιασμένον οἶκον τὰ ἀφ' ἡλίου φῶς εἰσδύομενον
θεάσαιτο· γίνεται γὰρ κατ' εὐθὺ, καὶ ὥσπερ διαιρεῖται

permeat cuius exposita, qui attrahere eam potest, quam ae-
ria cuilibet, qui respirationis est compos.

55. Generatim malitia mundo non obest. particulatim
nec alteri cuiquam. huic tantum est noxia, cui concessum est
ab ea immunem esse, quandocumque id ipse voluerit.

56. Arbitrio meo ex aequo res indifferens est arbitrium
vicini mei, atque animula, aut caruncula eius. etiam si enim
quam maxime alter alterius causa mutuo nati sumus, men-
tium tamen nostrarum cuilibet peculiaris sua constat potestas.
alioqui vicini mei malitia malum me faceret: id quod Deo
non est visum, ne alieni arbitrii esset miserum me facere.

57. Sol defundi videtur, et ubique quidem diffunditur,
nec effunditur tamen. illa enim diffusio est extensio tantum.
itaque ab extendendo radii eius nomen sortiti sunt, cuius-
modi vero res sit radius, perspicere licet, si per angustum
aliquod foramen lumen a sole profectum in domicilium tene-
bricosum subingredi videris. recta enim procedit, et refrin-

ὅτ' ἢ πρὸς τὸ σφρέμνιον, ὅ,τι ἂν ἀπαντήσῃ, διεϊργόν τὸν ἐπέκεινα αἶρα· ἐνταῦθα δὲ ἔσῃ, καὶ ὃ κατῶλιόθεν, ὃδ' ἔπεσε. τοιαύτην ἔν τῇ λύσιν καὶ διάχυσιν τῆς διανοίας εἶναι χρῆ, μηδαμῶς ἐκχυσιν, ἀλλὰ τάσιν, καὶ πρὸς τὰ ἀπαντῶντα κωλύματα μὴ βίαιον μηδὲ βραγδαίαν τῇ ἐπέρευσιν ποιῆσθαι· μηδὲ μὲν καταπίπτειν, ἀλλὰ ἴσασθαι, καὶ ἐπιλάμπειν τὸ δεχόμενον. αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ σφρήσκει τῆς αὐγῆς, τὸ μὴ παραπέμπον αὐτήν.

νῆ'. Ὁ τὸν θάνατον φοβέμενος, ἦτοι ἀναισθησίαν φοβεῖται, ἢ αἰσθῆσιν ἑτεροίαν. ἀλλ' εἴτε ἑκᾶτι αἰσθῆσιν, ὃδ' κακῶς τινος αἰσθήσῃ· εἴτε ἀλλοιοτέραν αἰσθῆσιν κτήσῃ, ἀλλοῖον ζῶον ἔσῃ, καὶ ζῆν ὃ παύσῃ.

νθ'. Οἱ ἄνθρωποι γεγόνασιν ἀλλήλων ἕνεκεν. διδάσκει ἔν, ἢ φέρει.

ξ'. Ἄλλως βέλος, ἄλλως νῆς φέρεται· ὁ μέντοι νῆς, καὶ ὅταν εὐλαβῆται, καὶ ὅταν περὶ τὴν σκέψιν τρέφεται, φέρεται κατ' εὐθὺς ὃδὲν ἥττον, καὶ ἐπὶ τὸ προκειμένον.

gitur quodammodo, ubi corpus aliquod solidum occurrerit, quod aerem ultra non admittit: ibi autem consistit, et nec delabitur, nec decedit. talem ergo mentis solutionem et diffusionem esse oportet, non effusionem utriusque, sed extensionem, quaeque aduersus obuia quaelibet impedimenta non violentam et imperuptam collisionem adhibeat: nec etiam decedat, sed consistat, et illustret, quidquid eam admiserit. priuabit enim semet splendore illius, si quis eam non transmiserit.

58. Qui mortem formidat, vel sensus extinctionem, vel aliusmodi aliquem sensum formidat, atqui, si sensum nullum prorsus habueris, nec mali quidquam sensurus es; si sensum aliusmodi, animal aliusmodi futurus es, nec viuere desines.

59. Homines alter alterius causa nati sumus, itaque aut doce, aut sustine.

60. Aliter sagitta, aliter mens fertur. mens enim, tam quum cauet, quam quum considerat, recta fertur, nec minus ad scopum sibi propositum tendit.

ξά'. Εἰσιέναι εἰς τὸ ἡγεμονικὸν ἐκάστ' παρέχει
δὲ καὶ ἑτέρῳ παντὶ εἰσιέναι εἰς τὸ ἑαυτῷ ἡγεμονικόν.

61. In mentem alterius cuiusque descenda: sed et in
tuam ipsius descendere quemlibet patere.

ΒΙΒΛΟΣ Θ'

Ο ἀδικῶν, ἀσεβεῖ. τῆς γὰρ τῶν ὅλων φύσεως κατε-
σκευακυίας τὰ λογικὰ ζῶα ἐνεκὸν ἀλλήλων, ὥστε ὡφε-
λεῖν μὲν ἀλλήλα κατ' ἀξίαν, βλάπτειν δὲ μηδαμῶς.
ὁ τὸ βέλημα ταύτης παραβαίνων, ἀσεβεῖ δηλονότι εἰς
τὴν πρεσβυτάτην τῶν Θεῶν. ἡ γὰρ τῶν ὅλων φύσις,
ὄντων ἐπὶ φύσις. τὰ δὲ γε ὄντα πρὸς τὰ ὑπάρχοντα
πάντα οἰκείως ἔχει. ἔτι δὲ καὶ ἀλήθεια αὕτη ὀνομά-
ζεται, καὶ τῶν ἀληθῶν ἀπάντων πρώτη αἰτία ἐστίν. ὁ
μὲν ἔν ἐκῶν ψευδόμενος ἀσεβεῖ, καθόσον ἐξαπατῶν
ἀδικεῖ· ὁ δὲ ἄκων, καθόσον διαφωνεῖ τῇ τῶν ὅλων φύ-
σει, καὶ καθόσον ἀκρομεῖ, μαχόμενος τῇ τῷ κόσμῳ φύ-
σει· μάχεται γὰρ ὁ ἐπὶ τὰναντία τοῖς ἀληθεσι φερό-

LIBER IX.

QVI iniuste agit, impie agit. quum enim vniuersi natura,
animalia rationalia sui inuicem gratia condiderit, ut
sibi inuicem pro cuiusque dignitate profint, nec vlla ratione
sibi inuicem obfint; qui naturae placitum hoc violat, impie
prorsus agit aduersus numinum omnium antiquissimum. et-
enim vniuersi natura, rerum est omnium natura. omnia au-
tem, quae existunt, necessitudine quadam mutua sunt sibi in-
uicem coniuncta. sed et eadem, quae natura, veritas quoque
nuncupatur; estque prima omnium, quae vera sunt, causa.
itaque qui sciens volens mentitur, impie agit, in quantum
fallendo iniuste agit; qui nolens nesciusque, in quantum
vniuersi naturae dissentit, et in quantum mundi ordinem
pulchre compositum infringit, dum mundi naturae aduersa-
tur. aduersatur enim, qui, quantum in se est, ad ea, quae ve-

μενος παρ' ἐαυτόν· ἀφορμαὶς γὰρ προελήφει παρὰ τῆς φύσεως, ὧν ἀμελήσας ἔχ' οἷός τε ἐστὶ νῦν διακρίνειν τὰ ψευδῆ ἀπὸ τῶν ἀληθῶν. καὶ μὲν ὁ τὰς ἡδονὰς ὡς ἀγαθὰς διώκων, τὰς δὲ πόνους ὡς κακὰ Φεύγων, ἀσεβῆ. ἀνάγκη γὰρ, τὸν τοιοῦτον μέμφοσθαι πολλάκις τῇ κοινῇ φύσει, ὡς παρ' ἀξίαν τι ἀπονεμέσθαι τοῖς Φαύλοις καὶ τοῖς σπυδαίοις, διὰ τὸ πολλάκις τὰς μὲν Φαύλους ἐν ἡδοναῖς εἶναι, καὶ τὰ ποιητικὰ τέτων κτᾶσθαι· τὰς δὲ σπυδαίους πόνῳ, καὶ τοῖς ποιητικοῖς τέττε περιπίπτειν. ἔτι δὲ ὁ φοβόμενος τὰς πόνους, φοβηθήσεταί ποτε τῶν ἐσομένων τι ἐν τῷ κόσμῳ· τῆτο δὲ ἤδη ἀσεβές. ὁ, τε διώκων τὰς ἡδονὰς, ἔκ ἀφέξεταί τῃ ἀδικεῖν· τῆτο δὲ ἐναργῶς ἀσεβές. χρηὴ δὲ, πρὸς ἃ ἡ κοινὴ φύσις ἐπίσης ἔχει, (ὃ γὰρ ἀμφοτέρω ἐποίει, εἰ μὴ πρὸς ἀμφοτέρω ἐπίσης εἶχε) πρὸς ταῦτα καὶ τὰς τῇ φύσει βελομένους ἔπεσθαι, ὁμογνώμονας ὄντας, ἐπίσης διακρίσθαι. ὅσις ἔτι πρὸς πόνους, καὶ ἡδονὰς, ἢ θάνατον καὶ ζωὴν, ἢ δόξαν

ritati aduersa sunt, fertur. a natura siquidem subsidia iam olim acceperat, quibus neglectis factum est, ut falsa a veris nunc dignoscere nequeat. Quin etiam, qui voluptates, tamquam quae sint bona, sectatur, dolores, tamquam quae mala sint, fugit, impie hic quoque agit: necesse est enim, ut is, qui sic adfectus fuerit, de rerum natura saepe conqueratur, quasi ea bonis malisque praeter meritum vtriusque aliquid attribuat; quum mali saepenumero voluptatibus diffuant, eisque rebus, quibus eae comparantur, abundant; boni contra in dolore versentur, atque in casus eiusmodi, qui dolorem solent parere, incidant. ad haec, qui dolorem timeret, eorum aliquid timebit, quae in mundo necessario futura sunt: hoc est autem impium. et qui voluptatem sectatur, iniuriam inferendo non abstinebit: hoc autem aperte impium. oportet autem, ad quae rerum natura ex aequo se habet, (nec fecisset vtrique vtraque, nisi ad vtraque se ex aequo haberet) aduersus haec eadem eum pariter esse ex aequo adfectum, qui naturae ductum sequi desiderat, quo naturae consentire possit. quicumque ergo aduersus dolorem et voluptatem, vel mortem et vitam, vel gloriam et ignominiam, ad quae

καὶ ἀδοξίαν, οἷς ἐπίσης ἡ τῶν ὅλων φύσις χρεῖται, αὐ-
τὸς δὲ ἐπίσης ἔχει, δῆλον, ὡς ἀσεβεῖ. λέγω δὲ τὸ χρεῖ-
σθαι τῆτοις ἐπίσης τὴν κοινὴν φύσιν, ἀντὶ τῆς κατὰ τὸ
συμβαίνειν ἐπίσης κατὰ τὸ ἐξῆς γινομένοις, καὶ ἐπιγί-
νομένοις ὁρμῇ τινι ἀρχαίᾳ τῆς προνοίας, καθ' ἣν ἀπό-
τινος ἀρχῆς ὤρμησεν ἐπὶ τήνδε τὴν διακόσμησιν, συλ-
λαβῶσά τινας λόγους τῶν ἐσομένων, καὶ δυνάμεις γονί-
μους ἀφορίσασα, ὑποσάσεών τε, καὶ μεταβολῶν, καὶ
διαδοχῶν τοιούτων.

β'. Χαριεστέρη μὲν ἦν ἀνδρὸς, ἄγευστον ψευδολογίας
καὶ πάσης ὑποκρίσεως καὶ τρυφῆς καὶ τύφου γενόμενον,
ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν. τὰ δ' ἐν κορεσθέντι γε τέτων
ἀποπνεῦσαι, δεύτερος πλῆξ, ἢ προηρῆσθαι προσκαθῆσθαι
τῇ κακίᾳ. καὶ ἔγωγε εἶδ' ἡ πείρα πείθει φεύγειν ἐκ τῆς
λοιμῆς; λοιμὸς γὰρ διαφθορὰ διανοίας, πολλῶν γε μᾶλ-
λον, ἢ περ ἡ τῆς περιεχυμένης τέτης πνεύματος τοιάδε τις
δυσκράσια καὶ τροπή. αὕτη μὲν γὰρ ζώων λοιμὸς, καθὼς
ζῶά ἐστιν· ἐκείνη δὲ ἀνθρώπων, καθὰ ἀνθρωποὶ εἰσιν.

rerum natura ex aequo se habet, non ex aequo adfcitur, im-
pie hunc agere liquido constat. per hoc autem, quod dicitur,
vniuersi naturam istis ex aequo uti, intelligo ista ex aequo
euenire ex serie quadam rerum prodeuntium, sibi que inui-
cem succedentium iuxta antiquissimum quemdam prouidentiae
motum, quo a principio illa ad hanc rerum omnium ordina-
tionem et adornationem se contulit, quum rationes quasdam
rerum futurarum apud se concepisset, et facultates quasdam
existentiarum, transmutationum, et successionum istiusmodi
secundas discreuisset.

2. Gratius equidem foret, ut prius defungeretur quis-
piam, quam mendacitatem, simulationem, luxum, fastum de-
libasset. secundus autem ab hoc gradus, horum sator saltem
ut emoni praeoptet, quam improbitati immorari. an nondum
experientia tibi ipsa suadet, ut e peste ista profugias? pestis
est enim mentis corruptio, *et perniciofa* quidem magis ea,
quam aeris huius circumfusi intemperies et alteratio *eiusmo-*
di. haec enim animalium, qua sunt animalia; illa hominum
lues est, qua sunt homines.

γ'. Μὴ κατὰφρόνει θανάτῃς, ἀλλὰ εὐαρέσει αὐτῷ, ὥς καὶ τὰς ἐνὸς ὄντος, ὧν ἡ φύσις ἐθέλει. οἷον γὰρ ἐστὶ τὸ νεάσασθαι, καὶ τὸ γηράσασθαι, καὶ τὸ αὐξήσασθαι, καὶ τὸ εἰκμάσασθαι, καὶ ὀδόντας, καὶ γένειον, καὶ πολιὰς ἐνεγκεῖν, καὶ σπεῖραι, καὶ κυοφορῆσαι, καὶ ἀποκυῆσαι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ φυσικὰ ἐνεργήματα, ὅσα αἱ τῷ σὲ βίῃ ὥρῃ φέρουσιν, τοιοῦτο καὶ τὸ διαλυθῆναι. τῷτο μὲν ἔν κατὰ ἀνθρώπον ἐστὶ λελογισμένον, μὴ ὀλοχερῶς, μηδὲ ὠτικῶς, μηδὲ ὑπερηφάνως πρὸς τὸν θάνατον ἔχειν· ἀλλὰ περιμένειν ὡς μίαν τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν· ὡς νῦν περιμένεις, πότε ἐμβρυον ἐκ τῆς γαστρὸς τῆς γυναικὸς σὲ ἐξέλθῃ, ἕτως ἐκδέχεσθαι τὴν ὥραν, ἐν ἣ τὸ ψυχάριόν σε τῷ ἐλύτρῳ τῷτο ἐκπεσεῖται. εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν πάρεμπιπτα αἰφικάρδιον θέλεις, μάλιστα σε εὐκολον πρὸς τὸν θάνατον ποιήσει ἡ ἐπίστασις, ἡ ἐπὶ τὰ ὑποκείμενα, ὧν μέλλεις ἀφίστασθαι, καὶ μετ' οἷων ἡδῶν ἔκτετι ἔσσαι ἢ ἐμπεφυρμένη. προσκόπτεσθαι μὲν γὰρ αὐτοῖς ἥκιστα δεῖ, ἀλλὰ καὶ κηδεσθαι καὶ πρᾶως φέρειν· μεμνηῖσθαι μέντοι, ὅτι οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων ὁμοδογματάντων σοι ἡ

3. Mortem noli contemnere, sed animo lubenti excipe, tamquam ex eorum, quae natura vult, numero quod sit. cuiusmodi enim res est,adolescere, senescere, crescere, adultum esse, dentire, barbatum esse, canescere, ferere, praegnantem esse, parere, aliaque id genus opera naturalia, quae vitae tuae secum ferunt aetates, eiusmodi plane res est et dissolui. hominis est igitur considerati, nec temerarie, nec impetuose, nec fastuose aduersus mortem se gerere: sed tamquam opus naturale, eam praestolari: quo modo nunc praestolaris, donec vxoris tuae utero foetus prodeat, ita expectanda est hora, qua animula tua inuolucro istius excidet: si autem vulgare vis pharmacum, quod cor tamen attingat, morti facilem cum primis praestabit te, si consideraueris res subiectas, a quibus mortem diuelleris, moresque hominum, quales sint, quibus anima tua ulterius non immiscebitur. etiam si enim offendi eis te neutiquam oportet, sed curare eos, placideque ferre; meminisse tamen licuerit, quod ab hominibus haud idem, quod tu, sentientibus discessurus es: hoc

ἀπαλλαγὴ ἔσται. τῆτο γὰρ μόνον, ἔπερ ἄρα, ἀνθεῖλ-
κεν ἂν καὶ κατεῖχεν ἐν τῷ ζῆν, εἰ συζῆν ἐφείτο τοῖς τα-
τοιαῦτα δόγματα περιπεποιημένοις. νῦν δὲ ὁρᾷς, ὅσος
ὁ κόπος ἐν τῇ διαφωνίᾳ τῆς συμβιώσεως, ὥς ἐιπεῖν
Θάττον ἐλθῆς, ὦ θάνατε, μὴ πᾶ καὶ αὐτὸς ἐπιλάθω-
μαι ἑμαυτῶ.

δ'. Ὁ ἀμαρτάνων ἑαυτῷ ἀμαρτάνει, ὁ ἀδικῶν, ἑαυ-
τὸν κακοῖ, κακὸν ἑαυτὸν ποιῶν.

ε'. Ἀδικεῖ πολλάκις ὁ μὴ ποιῶν τι, εἰ μόνον ὁ
ποιῶν τι.

ς'. Ἀρεῇ ἢ παρεῖσα ὑπόληψις καταληπτική, καὶ
ἢ παρεῖσα πρᾶξις κοινωνική, καὶ ἢ παρεῖσα διάθεσις
εὐαρεστική πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας συμβαῖνον.

ζ'. Ἐξαλείψαι φαντασίαν· εἴσαι ὁρμήν· σβέσαι
ὄρεξιν· ἐφ' ἑαυτῷ ἔχειν τὸ ἡγεμονικόν.

η'. Εἰς μὲν τὰ ἄλογα ζῶα μία ψυχὴ διήρηται·
εἰς δὲ τὰ λογικὰ μία νοερά ψυχὴ μεμέριται. ὥς περ
καὶ μία γῆ ἐστὶν ἀπάντων τῶν γεωδῶν, καὶ ἐνὶ φωτὶ

enim solum, si quid aliud, nos retraheret, et in vita retine-
ret, si cum eadem sentientibus vitam degere daretur. nunc
autem vides, quanta molestia, ex dissensu mutuo eorum. qui-
buscum viuitur, oritur. vt dicere liceat: *Propere accedas, o
mors; ne quando etiam ipse obliuiscar mei.*

4. Qui peccat, sibi met ipsi peccat. qui iniuste agit, sibi
nocet, dum se malum facit.

5. Saepenumero contingit, vt iniuste agat, tam qui non
facit aliquid, quam et qui facit.

6. Si adsit certa de rebus sententia, et actio societatem
humanam spectans, et animus ita adfectus, vt boni consulat
omnia, quae a suprema causa proficiscuntur, sufficit.

7. Imaginationes absterge; motus compesce; appeti-
tionem exstingue; mentem in potestate sui contine.

8. In animantia irrationalia anima vna distribuitur; in
rationalia vero anima vna ratione praedita dispertitur. quem-
admodum et terrestrium omnium vna est terra; vnaque luce

ὁρῶμεν, καὶ ἓνα αἶερα ἀναπνέομεν, ὅσα ὁρατικά καὶ ἑμφυχα πάντα.

Θ'. Ὅσα κοινῶς τινὲς μετέχει, πρὸς τὸ ὁμογενὲς σπεύδει. τὸ γεῶδες πᾶν ῥέπει ἐπὶ γῆν, τὸ ὑγρὸν πᾶν σύρρειν, τὸ αἰετώδες ὁμοίως ὥστε χρῆζειν τῶν διειργόντων καὶ βίας. τὸ πῦρ ἀνωφερὲς μὲν, διὰ τὸ στοιχειῶδες πῦρ παντὶ δὲ πυρὶ ἐνταῦθα πρὸς τὸ συνεξάπτεσθαι ἑτοιμον ἔσται, ὥστε καὶ πᾶν τὸ ὑλικόν, τὸ ὀλίγω ξηρότερον, εὐ-
 ἐξάπτον εἶναι, διὰ τὸ ἔλαττον ἐγκτερεῖσθαι αὐτῷ τὸ κο-
 λυτικόν πρὸς ἑξαψιν. καὶ τοίνυν πᾶν τὸ κοινῆς νοεράς
 φύσεως μέτοχον πρὸς τὸ συγγενὲς ὁμοίως σπεύδει, ἢ
 καὶ μᾶλλον. ὅσω γάρ ἐστι κρείττον παρὰ τὰ ἄλλα,
 τοσάτω καὶ πρὸς τὸ συγκτερεῖσθαι τῷ σικείῳ καὶ συγ-
 κτεῖσθαι ἐτοιμότερον. εὐθύς γάρ ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων εὐ-
 ρήθη σμήνη, καὶ ἀγέλαι, καὶ νεοσσότροφίαι, καὶ οἷον
 ἑρῶτες. ψυχὰς γὰρ ἦδη ἦσαν ἐνταῦθα, καὶ τὸ συνα-
 γαγόν ἐν τῷ κρείττονι ἐπιτείνόμενον εὐρίσκετο, οἷον ἔτι
 ἐπὶ φυτῶν ἦν, οὔτε ἐπὶ λίθων, ἢ ξύλων. ἐπὶ δὲ τῶν

cernimus omnes, et aere vno spiramus, quotquot visus vitæ-
 que participes sumus.

9. Quaecumque aliquid in commune participant, ad id, quod est generis eiusdem, promte feruntur. ad terrani motus sua fertur terrestre quodvis; in idem confluit humidum omne; et aerium itidem quodcumque: ut necesse sit, vi aliter quæ intercludi ea, *id ne faciant*. sursum fertur ignis ob ignem elementarem: cum omni vero, qui istuc est, igni adeo simul accendi proclivis est, ut materia omnis sicciior paullo incendi prompta admodum sit, eo quod minus sibi admixtum habeat, quod incendium prohibeat. proinde et quidquid naturæ intellectualis est, in commune particeps, ad sibi cognatum pariter, vel multo magis etiam, promte fertur. quo est enim rebus aliis praestantius, hoc est promptius ei, quod sui generis est, commisceri, et cum eo quodammodo coalescere. hinc apud irrationalia existunt examina, armenta, pullorum educationes, et quasi amores *quidam*. etenim istis animæ insunt: itaque in subiecto praestantiori vis illa in vnum conducendi conciliandique intensior reperitur, quam in stirpibus, lapidi-

λογικῶν ζώων, πολιτείας καὶ Φιλίας, καὶ οἶκοι, καὶ σύλ-
 λογοι, καὶ ἐν πολέμοις συνθήκαι καὶ ἀνοχάι. ἐπὶ δὲ τῶν
 ἔτι κρείττονων, καὶ ἐκδιεστηκότων τρόπων τινα, ἔνωσις ὑπέ-
 ρη, οἷα ἐπὶ τῶν ἀστρον. ἄνωγ' ἢ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπαναί-
 ρασις συμπάθειαν καὶ ἐν διεσῶσιν ἐργάσασθαι ἐδύνα-
 το. ὅρα ἔν τῷ νῦν γινόμενον. μόνον γὰρ τὰ νοερά νῦν
 ἐπιλέληται τῆς πρὸς ἀλλήλα ἀπαθῆς καὶ συννεύσεως,
 καὶ τὸ σύρρει ὥδε μόνον ὃ βλέπεται. ἀλλ' ὅμως καί-
 τρι Φεύγοντες περικαταλαμβάνοντα· κρατεῖ γὰρ ἡ Φύ-
 σις· οἷον δὲ ὃ λέγω, παραφυλάσσων. θᾶσσον γὰρ εὖροί
 τις ἂν γεῶδες τι, μηδενὸς γεῶδες προσαπτόμενον, ἢ περὶ
 ἀνθρώπων ἀνθρώπων ἀπεχρισμένον.

ί. Φέρει καρπὸν καὶ ἄνθρωπος, καὶ θεός, καὶ ὁ
 κόσμος· ἐν ταῖς οἰκείαις ὥραις ἕκαστα Φέρει. εἰ δὲ ἡ συνε-
 ῥθρια κυρίως τέτραφεν ἐπὶ ἀμπέλαι καὶ τῶν ὁμαίων, οὐ-
 δὲν τῶτα ὁ λόγος δὲ, καὶ κοινὸν καὶ ἴδιον καρπὸν ἔχει·
 καὶ γίνεται ἐξ αὐτῶ τοιαῦθ' ἕτερα, ὁποῖόν τι αὐτός ἐστι
 ὁ λόγος.

hinc, aut lignis, hinc et in rationalibus, respublicae, amicitiae,
 familiae, concilia; item belli tempore foedera, et induciae,
 quin et in praestantioribus adhuc, licet modo quodam a se in-
 uicem distitis, in astris nempe, vnio tamen quaedam existit,
 ita fortis praestantioris eminentia etiam in distantibus adfe-
 ctionem ad se inuicem mutuam producere valuit. vide inte-
 rim, quo res redierit. Tota enim rationalia mutui huius in se
 inuicem studii ac consensus nunc sunt oblita: confluxusque
 ille apud ista sola non cernitur. verumtamen, fugiant licet
 hoc homines, vndeque occupantur: praeualeat enim natura,
 obseruando autem id, quod loquor, comperies, facilius enim
 quis terreni quidpiam terrenae rei nulli adiunctum repperit,
 quam hominem ab homine *omni* prorsus seiunctum.

10. Fructum fert et homo, et Deus, et mundus: et in
 propria tempestate fert horum vnumquodque. etiam si autem
 vltus formulam hanc loquendi viti ac similibus praecipue at-
 tribuerit, nihil tamen hoc *obstat*, quo minus et de illis dica-
 tur, ratio verò fructum habet et communem et proprium,
 oriunturque ex ea alia eiusmodi, cuiusmodi ipsa est ratio,

ια'. Εἰ μὲν δύνασαι, μεταδίδασκε. εἰ δὲ μὴ, μνήσο, ὅτι πρὸς τῆτά ἡ εὐμένειά σοι δέδοται· καὶ οἱ θεοὶ δὲ εὐμενεῖς τοῖς τοιᾶτοις εἰσὶν. εἰς ἓν καὶ συνεργῶσιν, εἰς ὑγίειαν, εἰς πλῆτον, εἰς δόξαν· ὅπως εἰσὶ χρηστοί. ἔξεσι δὲ καὶ σοί· εἰ εἰπὲ, τίς ἂ κωλύων.

ιβ'. Πόνει, μὴ ὡς ἄθλιος, μὴδὲ ὡς ἐλεεῖσθαι, ἢ θαυμάζεσθαι θέλων. ἀλλὰ μόνον ἐν θέλει, κινεῖσθαι καὶ ἵχεσθαι, ὡς ὁ πολιτικὸς λόγος ἀξιοῖ.

ιγ'. Σήμερον ἐξῆλθον πάσης περιστάσεως· μάλλον δὲ ἐξέβαλον πᾶσαν περισσιν· ἔξω γὰρ ἔκ ἦν, ἀλλὰ ἔνδον ἐν ταῖς ὑπολήψεσι.

ιδ'. Πάντα ταῦτα συνήθη μὲν τῇ παιρᾷ· ἐφῆμερα δὲ τῷ χρόνῳ· ῥυπαρά δὲ τῇ ὕλῃ. πάντα νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, ὅς κατεθάψαμεν.

ιε'. Τὰ πράγματα ἔξω θυρῶν ἔστηκεν, αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν, μὴδὲν μῆτε εἰδότε περὶ αὐτῶν, μῆτε ἀποφαινόμενα. τί οὖν ἀποφαίνεται περὶ αὐτῶν; τὸ ἡγεμονικόν.

11. *Peccantem, si potes, meliora doceto. si minus, memento, hoc sine clementiam tibi datam esse; nam et dii ipsi aduersus tales clementer se gerunt. in quibusdam etiam opem eis porrigunt suam, ad sanitatem nempe, diuitias, gloriam consequendam: adeo benigni existunt. idem et tibi licet facere: aut dicas, quis te prohibeat?*

12. *Laborem sustine, non ut miser, nec quo miserationis vel admirationi sis aliis, sed hoc vnum velis, ita moueri motumue sistere, prout ratio civilis exigit.*

13. *Hodie molestia me omni exemi. vel potius molestiam a me omnem abieci. neque enim extra, sed intra me, in opinione mea exsistebat.*

14. *Eadem sunt omnia, vsu familiaria, tempore diaria, materia fordida, praesentia omnia, qualia apud illos, quos sepeliuimus.*

15. *Res ipsae foris apud semet consistunt; nec de se quidquam aut norunt, aut narrant nobis. quid ergo de eis pronuntiat? mens.*

15'. Οὐκ ἐν πείσει, ἀλλ' ἐνεργείᾳ, τὸ τῷ λογικῷ ποιητικῷ ζῶν κακὸν καὶ ἀγαθόν, ὥσπερ ἔδὲ ἡ ἀρετὴ καὶ κακία αὐτῷ ἐν πείσει, ἀλλὰ ἐνεργείᾳ.

16'. Τῷ ἀναρριφθέντι λίθῳ ἔδὲν κακὸν τὸ κατενεχθῆναι, ἔδὲ ἀγαθόν, τὸ ἀνενεχθῆναι.

17'. Δίελθε ἔσω εἰς τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν, καὶ ὄψει, τίνας κριτὰς φοβῆ, οἷς καὶ περὶ αὐτῶν ὄντας κριτὰς.

18'. Πάντα ἐν μεταβολῇ. καὶ αὐτὸς σὺ ἐν διηνεκῇ ἀλλοιωῖσαι, καὶ κατὰ τι φθορᾷ· καὶ ὁ κόσμος δὲ ὅλος.

κ'. Τὸ ἄλλο ἀμάρτημα ἐκῇ δεῖ καταλιπεῖν.

κα'. Ἐνεργείας ἀπόληξις, ὀρμῆς, ὑπολήψεως παῦλα, καὶ οἷον θάνατος, ἔδὲν κακόν. μέτιθι νῦν ἐπὶ ἡλικίαν, οἷον τὴν παιδικήν, τὴν τῷ μερικίᾳ, τὴν νεότητι, τὸ γῆρας· καὶ γὰρ τέτων πᾶσα μεταβολή, θάνατος. μήτι δεινόν; μέτιθι νῦν ἐπὶ βίον τὸν ὑπὸ τῷ πάππῳ, εἴτα τὸν ὑπὸ τῇ μητρὶ, εἴτα τὸν ὑπὸ τῷ πατρὶ καὶ ἄλλας δὲ πολλὰς διαφορὰς καὶ μεταβολὰς καὶ ἀπο-

16. Non in passione, sed actione, situm est rationalis ac ciuilis animantis bonum malumque; quo modo nec virtus vitiumue illius in passione, sed in actione consistit.

17. Lapidi proiecto nihil est mali, quod deorsum feratur; quod sursum, nihil boni,

18. Mentēs hominū penitus introspecte, et videbis, quos iudices pertimescās, quales etiam de semet iudices sint.

19. In transmutatione vniuersa existis. tu quoque in iugi alteratione et corruptione quadam versaris; et mundus totus vniuersus.

20. Quod alteri delictum est, apud eum relinquendum est.

21. Actionis terminatio, intentionis, aut opinionationis cessatio, mors eidem est quaedam: *verumtamen* nihil in se mali habet. ad aetates transi, puerilem puta, adolescentiam, iuuenilem, senilem. et harum mutatio omnis mors est quaedam. sed numquid graue? transi rursus ad aetatem sub aeo, tum sub matre, mox sub patre transactam: quumque alias haud paucas differentias mutationesque deprehenderis, interroga

λήξεις εύρίσκων, ἐπερώτα σεαυτὸν, μήτι δεινόν· ἔτως τοίνυν οὐδὲ ἡ τοῦ ὅλα σε βίη λήξεις, καὶ παῦλα, καὶ μεταβολή.

ιβ'. Τρέχε ἐπὶ τὸ σεαυτῷ ἡγεμονικὸν καὶ τὸ τῷ ὅλῳ, καὶ τὸ τέτῳ. τὸ μὲν σεαυτῷ, ἵνα νῦν δικαῖκόν αὐτὸ παίῃσῃ· τὸ δὲ τῷ ὅλῳ, ἵνα συμνημονεύσῃς, τίνος μέρος εἶ· τὸ δὲ τέτῳ, ἵνα ἐπισήσῃς, πότρεον ἄγνοια, ἢ γνώμη, καὶ ἅμα λογίσῃ, ὅτι συγγενές.

ιγ'. Ὡσπερ αὐτὸς σὺ πολιτικῷ συστήματος συμπληρωτικὸς εἶ, ἔτως καὶ πᾶσα πρᾶξις σε συμπληρωτικὴ ἔσω ζωῆς πολιτικῆς. ἥτις εἰάν ἔν πρᾶξις σε μὴ ἔχῃ τὴν ἀναφορὰν, εἴτε προσεχῶς, εἴτε πόρρωθεν, ἐπὶ τὸ κοινωρικὸν τέλος, αὕτη διασπᾷ τὸν βίον, καὶ ἔκ ἐᾷ ἕνα εἶναι, καὶ σασιώδης εἶναι, ὥσπερ ἐν δήμῳ ὁ τὸ καθ' αὐτὸν μέρος διιτάμενος ἀπὸ τῆς τοιαύτης συμφωνίας.

ιδ'. Παιδίῳ ὀργαί, καὶ παίγνια, καὶ πνευμάτια, νεκρὰς βασιάζοντα, ὥς ἐνεργέστερον προσπείειν τὸ τῆς νεκυίας.

re, ecquid in his graue sit. pari igitur modo nec *grauē quidquam* in vitae totius terminatione, cellatione, mutatione.

22. Recurrito ad mentem tuam, ad vniuersi, ad *delinquentis* cuiusuis, ad tuam, vt ipsam iustam exhibeas: ad vniuersi, vt recorderis, cuiusnam sis pars: ad delinquentis cuiusuis, vt confideres, inscius, an consulto deliquerit; cogites, que simul, esse tibi cognatum.

23. Sicut ipse es ad coerum ciuilem complendum constitutus, ita actio tua quæuis ad vitam eiusmodi consummandam referatur. quaecumque igitur actio tua ad finem hunc, vel immediate, vel mediate, non tendit, ita vitam tuam diuelit, nec vnam eamdemque esse patitur, et est seditiosa, perinde ac in populo ille, qui factionis suae homines a consensu istiusmodi in partes trahit.

24. Puerulorum rixae, et ludicra, et animulae cadauera gestantes; vt vehementius adficiat, quod in mortualibus exhibetur.

καὶ καὶ. Ἰδοὺ ἐπὶ τὴν ποιότητα τῆς αἰτίας, καὶ ἀπὸ τῆς ὑληκῆς αὐτὸ περιγράφας θεάσασθαι, εἴτα καὶ τὸν χρόνον περιορίσον, ὅσον πλείστον ὑφίστασθαι πέφυκε τῆτο τὸ ἰδίως ποίον.

καὶ. Ἀνέτλης μυρία, διὰ τὸ μὴ ἀρκεῖσθαι τῷ σῶν ἡγεμονικῷ, ποιεῖν ταῦτα οἷα κατέσκηύαται· ἀλλὰ ὀλίγας.

καὶ. Ὅταν ἄλλος ψέγῃ σε, ἢ μισῇ, ἢ τοιαῦτά τινα ἐκφωνῶσιν, ἔρχεσθαι ἐπὶ τὰ ψυχάρια αὐτῶν, δίελθε ἔσω, καὶ ἴδε, ποῖαί τινές εἰσιν. ὄψει, ὅτι ἔθελον σε σπᾶσθαι, ἵνα τέτοις τίποτε περὶ σε δοκῇ. εὐνοεῖν μέντοι αὐτοῖς δεῖ· φύσει γὰρ φίλοι. καὶ οἱ θεοὶ δὲ παντοίως αὐτοῖς βοηθεῖσι, δι' ὀνείρων, διὰ μαντιῶν, πρὸς ταῦτα μέντοι, πρὸς ἃ ἐκείνοι διαφέρονται.

καὶ. Ταῦτά ἐστι τὰ τῆς κόσμου ἐγκύκλια, ἄνω καὶ κάτω, ἐξ αἰῶνος εἰς αἰῶνα. καὶ ἦτοι ἐφ' ἑκάστον ὅρμα ἢ τῆς ὁλῆς διάνοια· ὅπου εἰ εἰσιν, ἀπαδέχεται τὸ ἐκείνης ὁρητόν· ἢ ἂν παρ' ὁρέμῃ, τὰ δὲ λοιπὰ κατ' ἐπακολούθησιν.

25. Formae qualitatem animo adi; et a materia abstractam contemplare: tum et tempus tecum definito, ad quod plurimum res sic adfecta perdurare possit.

26. Innumera perpeffus es, quia non didicisti mente tua contentus esse, agente ea, ad quae condita est, sed ad alia eadem abuteris.

27. Vbi te alii vituperauerint, vel oderint, vel eiusmodi aliquid oblocuti fuerint, adi animulas eorum, penitus introspecte, cuiusmodi sint. facile videbis, nihil esse, quod te angat, quidquid illi de te iudicent. bene velle tamen illis oportet: sunt enim natura amici. quia et dii ipsi omnimodam illis opem ferunt, per insomnia, per vaticinia, etiam in eis, ad quae feruntur illi.

28. Eadem plane sunt mundana omnia, sursum deorsum, a saeculo ad saeculum, in orbem redeuntia, mens autem vniuersi vel ad singula quaeque se promouet: quod si fuerit, ad quod illa se promouerit, tu excipe. vel semel operi se admoquit; reliqua vero per consequentiam necessariam a prioribus illis ita proflaunt, ut serie quadam continua vnum quid-

καὶ τί ἐν τῷ τρόπῳ γὰρ πῖνα ἄτομοι, ἢ ἀμερῆ; τὸ δὲ ὅλον, εἴ τις θεός, εὖ ἔχει πάντα· εἴτε δὲ εἰκὴ, μὴ καὶ σὺ εἰκὴ· ἤδη πάντας ἡμᾶς γῆ καλύψει· ἐπειτα καὶ αὕτη μεταβαλεῖ κακεῖνα εἰς ἀπειρον μεταβαλεῖ καὶ πάλιν ἐκεῖνα εἰς ἀπειρον. τὰς γὰρ ἐπικυματώσεις τῶν μεταβολῶν καὶ ἀλλοιώσεων ἐνθυμέμενός τις, καὶ τὸ τάχος, παντός θνητῶ καταφρονήσει.

καθ' ἣν Χειμάρρως ἡ τῶν ὅλων αἰτία πάντα φέρει, ὥς εὐτελῆ δὲ καὶ τὰ πολιτικά τᾶντα, καὶ ὥς οἶσται, φιλοσόφως πρακτικᾶ ἀνθρώπεια, μυζῶν μεσά; ἀνθρώπε, τί ποτε ποίησον, ὃ νῦν ἡ φύσις ἀπαιτεῖ. ὀρμησόν, εἰ δὲν διδῶται, καὶ μὴ περιβλέπῃ, εἴ τις εἴσεται· μηδὲ τὴν Πλάτωνος πολιτείαν ἐλπίζει· ἀλλὰ ἀρχῇ, εἴ τὸ βραχύτατον πρόεισι καὶ τέττε αὐτῶ τὴν ἐκβάσιν, ὥς ὃ μικρόν τι ἐστὶ, διανοῶ, δόγμα γὰρ αὐτῶν τίς μεταβάλλει; χωρὶς δὲ δογμάτων μεταβολῆς τί ἄλλο, ἢ δαλεία γενόντων, καὶ πείθεσθαι προσποιουμένων; ὑπαγα-

dam constituent. vel atomi et corpora indiuisibilia pro rerum principijs habenda erunt. denique si quis Deus est, omnia bene se habent: siue temere ferantur, tu ne temere feraris: mox futurum est, ut tellus nos omnes condat: dein et ipsa in alia mutabitur: et ista in infinitum mutabuntur: et ista rursus in infinitum. siquidem qui mutationes et alterationes fluctuum instar sibi inuicem superuenientes, et vicissitudinum harum celeritatem considerauerit, nae ille mortale, quidquid est, despectui habebit.

29. Torrentis est instar rerum natura: omnia secum abripit. quam viles autem sunt et muci pleni, etiam politici isti, et, ut ipsis videtur, philosophice se gerentes homunculi? id agas, o homo, quod nunc te poscit natura. adgredere, quatenus tibi datur; nec circumspice, num quis adsit, qui aduertat: nec Platonis rempublicam, exspecta. verum sufficiat tibi, si vel parum admodum res processerit; nec vel hoc ipsum paruum quiddam existimaueris. nam dogmata hominum quis mutauerit? et tamen absque his mutatis quid aliud supererit, nisi ingemiscientium, dum obsequium simu-

τὸν καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ Φίλιππον, καὶ Δημήτριον τὸν
Φαληρέα μοι λέγε. ὀψονται, εἰ εἶδον, τί ἡ κοινὴ Φύσις
ἠθέλει, καὶ ἑαυτὰς ἐπαιδαγωγώσασιν. εἰ δὲ ἐτραγώδῃσαν,
ἔδοξέ μοι κατακέρκῃσι μιμεῖσθαι, ἀπλῆν ἐστὶ καὶ αἰδῆμον
τὸ Φιλοσοφίας ἔργον. μὴ με ἀπάγῃς ἐπὶ σεμνοτυφίαν.

λ'. Ἀνῶθεν ἐπιθεωρεῖν ἀγέλας μυρίας, καὶ τελευ-
τὰς μυρίας, καὶ πλῆν παντῶν ἐν χειμῶσι καὶ γαλή-
ναις, καὶ διαφορὰς γινομένων, συγγινομένων, ἀπογινο-
μένων. ἐπινόει δὲ καὶ τὸν ὑπὲρ ἄλλων πάλα βεβιωμένον
βίον, τὸν μετὰ σε βιωθησόμενον, καὶ τὸν νῦν ἐν τοῖς
βαρβάροις ἔθνεσι βιόμενον· καὶ ὅσοι μὲν ἔδὲ ὄνομά σε
γινώσκουσιν, ὅσοι δὲ τάχιστα ἐπιλήσονται, ὅσοι δὲ ἐπαι-
νῶντες ἴσως νῦν σε τάχιστα ψέξουσιν· καὶ ὥς ἔτε ἡ μνή-
μη ἀξιόλογόν γε, ἔτε ἡ δόξα, ἔτε ἄλλο τι τὸ σύμπαν.

λα'. Ἀταραξία μὲν, περὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἐκτὸς αἰ-
τίας συμβαίνοντα. δικαιοσύνη δὲ, ἐν τοῖς παρὰ τὴν ἐκ-
σὴ αἰτίαν ἐνεργουμένοις τετέστιν, ὁρμὴ καὶ πράξις, κα-

lant, servitus? age nunc, atque Alexandrum, Philippum, De-
metrium Phalereum mihi refer. viderint illi, an quid natura
communis poscat, norint, et ad huius dictamen sese institue-
rint. sin tragice semet ostentarint, quis ad illorum imitatio-
nem me addixit? simplex quiddam et modestum est philoso-
phiae opus. noli me ad fastum insolentem abducere.

30. Intuerè desuper armenta innumerabilia, et ritus in-
numerabiles, et navigationis omne genus; in procellis, in
tranquillo mari, et rerum praeteritarum, praesentium, dece-
dentium differentias. considera et vitam, quae sub aliis olim
est acta, quae post te erit transigenda, quaeque apud gentes
barbaras iam agitur. et quam multi sint, qui nec norint no-
men tuum, quam multi, qui mox eiusdem obliuiscuntur;
quam multi, qui, quum te nunc laudent, mox vituperaturi sint.
quod denique, neque memoria, neque gloria, neque eius-
modi quidquam aestimatione vlla dignum est.

31. Mentis tranquillitas tibi sit in eis, quae ab externa
caussa proficiscuntur. iustitiae ratio in eis, quae ab interna
efficiuntur. hoc est, intentio tua actioque omnis hunc solum

καλήγησθα ἐπ' αὐτὸ τὸ κοινωρικῶς πράττειν, ὡς πᾶτό σοι κατὰ φύσιν ὄν.

λβ'. Πολλὰ περισσὰ περιελεῖν πῶν ἐνοχλούντων σοι δύνασαι, ὅλα ἐπὶ τῇ ὑπολήψει σε κείμενα· καὶ πολλὰν εὐρυχωρίαν περιποιήσεις ἤδη σεαυτῷ, τὸν ὅλον καὶ σμον περιειληφέναι τῇ γνώμῃ, καὶ τὸν ἴδιον αἰῶνα περνεῖν, καὶ τὴν τῷ κατὰ μέρος ἐκάστη πράγματος ταχεῖαν μεταβολὴν ἐπινοεῖν, ὡς βραχὺ μὲν τὸ ἀπὸ γενέσεως μέχρι διαλύσεως, ἀχανὲς δὲ τὸ πρὸ τῆς γενέσεως, ὡς καὶ τὸ μετὰ τὴν διάλυσιν ὁμοίως ἀπειρον.

λγ'. Πάντα, ὅσα ὀρεῖται, τάχιστα φθαρήσεται· καὶ οἱ φθειρόμενα αὐτὰ ἐπιδόντες, τάχιστα καὶ αὐτοὶ φθαρήσονται. καὶ ὁ ἐξατόγηρος ἀποθανὼν εἰς ἴσον καταστήσεται τῷ προώρῳ.

λδ'. Σίνα τὰ ἡγεμονικὰ τέτων, καὶ περὶ οἷα ἐσπυδάκασι, καὶ δι' οἷα φιλοῦσι καὶ τιμῶσι· γυμνὰ νόμιζε τὰ ψυχάρια αὐτῶν. ὅτε δοκῇσι βλάπτειν ψέγοντες, ἢ ὠφελεῖν ἐξυμνῶντες, ὅση οἴησις.

fibi finem propositum habeat, vt, ad societatem humanam quod conducat, fecerit, vtpote quod naturae tuae consentaneum existat.

32. Superuacanea multa, quae molestiam tibi pariunt, praecidere, quum in opinione tua tota sita sint, animumque angustiis exemptum plurimum dilatare poteris, si mundum totum et saeculum, in quo degis, mente complexus fueris, et rei cuiusque sigillatim transmutationem celerem consideraueris, quamque exiguum temporis spatium inter ortum eiusdem et interitum intercedat; quum et immensum sit, quod ortum praecesserit, et interminatum pariter, quod interitum sit consecuturum.

33. Corruptentur breui, quaecumque vides: corruptentur breui, et qui corrumpi haec vident. et qui senectute extrema confectus moritur, in eundem statum redigetur cum eo, qui immaturus obiit.

34. Animulas hominum nudas intueri, vt videas, quales mentes gerant, quibus rebus studeant, et quarum causa alios diligant ac honorent, tum quando vel vituperando obesse, vel laudando prodesse, cuiquam videntur, quanto cum fastu id faciant.

100 λς. Ἡ ἀποβολὴ εἰδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ μεταβολή·
τέτῳ δὲ χαίρει ἢ τῶν ὅλων φύσις, καὶ ἢν πάντες κα-
κῶς γίνονται· ἐξ αἰῶνος ὁμοειδῶς ἐγένετο, καὶ εἰς ἀπει-
ρον τοιαῦθ' ἔτι εἶναι. τί ἐν λέγεις, ὅτι ἐγένετό τε πάν-
τα, ὃ καὶ πάντα αἰεὶ κακῶς ἔστι, καὶ εἰς αἰῶνα ἄρα δύ-
ναμις ἐν τοσούτοις θεοῖς ἐξευρέθη ποτὲ ἢ διορθώσασα
ταῦτα, ἀλλὰ κατακένετο ὁ κόσμος ἐν ἀδιαλείπτοις
κακοῖς συνέχεσθαι;

λς. Τὸ σαπερὸν τῆς ἐκάστῳ ὑποκειμένης ὕλης, ὕδωρ,
κόνις, ὁσάριον, γράσος ἢ πάλιν, πῶροι γῆς τὰ μάρμα-
ρα καὶ ὑποσάθμα ὁ χρυσὸς, ὁ ἀργυρὸς καὶ τριχία
ἢ ἐσθῆς καὶ αἷμα ἢ πορφύρα καὶ τὰ ἄλλα πάντα
τοιαῦτα. καὶ τὸ πνευματικὸν δὲ ἄλλο τοιοῦτον, ἐν τέ-
των εἰς ταῦτα μεταβάλλον.

λς. Ἄλλις τῇ ἀθλίᾳ βίᾳ, καὶ γόγγυσμῳ, καὶ πι-
θηκισμῳ. τί ταρασσῇ; τί τέτων καινόν; τί σε ἐξίτησι;
τὸ αἶτιον; ἴδε αὐτό. ἀλλ' ἢ ὕλη; ἴδε αὐτήν. ἐξω δὲ
τέτων εἰδὲν ἐστίν. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς θεὰς ἡδὴ ποτὲ

35. Nihil est aliud amissio, quam mutatio. hac autem
gaudet natura, quae nihil non recte facit. ab aeterno ista pa-
riter facta sunt; et in aeternum alia eiusmodi fient. ecquis
ergo dixerit, omnia et facta fuisse, et semper factum iri mala?
hec penes deos, qui tot fuerint, potentiam exstitisse corrigen-
di ista, quo minus mundus ad mala ista addiceretur, quibus
perpetim teneretur implicitus?

36. Quam putida est subiecta rei cuique materia? aqua,
pulsis, officula, fordes. aut rursus, calli terrae, marmora; se-
dimenta, aurum ac argentum; pili, vestis; sanguis, purpura;
et eiusmodi alia quaevis. etiam quod formae rationem obti-
net, et ipsum aliud quiddam istiusmodi est, et ex illis in alia
transit.

37. Iam satis est vitae calamitosae, et obmurmurationis,
et tugurum. quid perturbaris? ecquid in his novi? quid te
tandem percellit? num forma? hanc vide. num materia? et
haec. extra haec autem nihil est. quin erga deos itaque tant-

ἁπλῆστερος καὶ χρηστότερος γένε· ἴσον, τὸ ἑκατὸν ἔτεσσι
καὶ τὸ τρισὶ ταῦτα ἰσορῆσαι.

λή. Εἰ μὲν ἡμαρτεν, ἐκὶ τὸ κακόν. τάχα δ' ἔχ
ἡμαρτεν.

λθ'. "Ἦτοι ἀπὸ μιᾶς πηγῆς νοεῖς πάντα, ὡς ἐν
σώματι, ἐπισυμβαίνει, καὶ ἔδει τὸ μέρος τοῖς ὑπὲρ
τῆ ὅλης γινομένοις μέμφοσθαι· ἢ άτομοι, καὶ ἑδὲν ἄλλο,
ἢ κυκεῶν καὶ σκεδασμός. τί ἔν ταράσσει; τῷ ἡγεμῶν
νικῶ λέγεις· τέθνηκας, ἐφθάρσας, ὑποκρίνη, συναγολαῖ
ζῃ, βόσκη;

μ'. "Ἦτοι ἑδὲν δύνανται οἱ θεοί, ἢ θηρίωσας· ὅτι
δύνανται. εἰ μὲν ἔν μὴ δύνανται, τί εὐχῇ; εἰ δὲ δύνανται,
διὰ τί ἔχ' μᾶλλον εὐχῇ, δίδόναι αὐτῆς, τὸ μήτε φο
βεῖσθαι τι τέτων, μήτε ἐπιθυμεῖν τινὸς τέτων, μήτε
λυπεῖσθαι ἐπὶ τινος τέτων, μᾶλλον τῷ μὴ παρῆναι τι
τέτων, ἢ τῷ παρῆναι; πάντως γὰρ εἰ δύνανται συνερ
γεῖν ἀνθρώποις, καὶ εἰς ταῦτα δύνανται συνεργεῖν· ὅτι
λαῖ ἴσως ἔρεῖς, ὅτι ἐπ' ἐμοὶ αὐτὰ οἱ θεοὶ ἐποίησαν· εἴτα,
ἔκ κρείσσον χρῆσθαι τοῖς ἐπὶ σοὶ μετ' ἐλευθερίας, ἢ

Idem aliquando simplicior, meliusque adfectus sis. perinde
habet, annis centum, an tribus, ista noris.

38. Si quis deliquerit, penes ipsum est malum, fortassis
autem nec deliquit.

39. Vel ab vna mente, quasi fonte cōmuni, tamquam
vni corpori superueniunt vniuersa; nec partem oportet de
eis conqueri, quae a toto fiunt: vel atomi *obtinent*, nec aliud
est quidquam, quam cinnus et dispersio temeraria. quid er
go perturbaris? num menti dices: mortua es, corrumpere
simulas, armentitia es, pecudis instar pascere, in feram bel
luam transiisti?

40. Aut nihil possunt dii, aut possunt. si nihil possunt,
cur precaris? si possunt, cur non hoc potius ab eis prece po
scis, ne quid horum cupias, ne quid de horum vllis anxietatibus
sis, quam ut horum quidquam vel eueniat, vel non eueniat?
Si quidem enim omnino hominibus opem suam conferre pos
sunt, etiam ad haec possunt. sed dices fortasse, deos ista in
potestate tua posuisse. an non ergo potius fuerit eis, quae in

διαφέρεσθαι πρὸς τὰ μὴ ἐπὶ σοι μετὰ δαλείας καὶ τῆς
πεινότητος; τίς δέ σοι εἶπεν, ὅτι ἔχει καὶ εἰς τὰ ἐφ'
ἡμῖν οἱ θεοὶ συλλαμβάνουσιν; ἀρξαι γὰρ περὶ τῶν
εὐχεσθαι, καὶ ὅψαι. ἔτος εὐχεται· πῶς κοιμηθῶ μετ' ἐκεί-
νης; σὺ πῶς μὴ ἐπιθυμήσω τῇ κοιμηθῆναι μετ' ἐκεί-
νης; ἄλλος· πῶς εὐρηθῶ ἐκείνῃ; σὺ πῶς μὴ χεῖρ²
τῇ εὐρηθῆναι; ἄλλος· πῶς μὴ ἀποβάλω τὸ τεκνίον;
σὺ πῶς μὴ φοβηθῶ ἀποβαλεῖν; ὅλως ὧδε ἐπίτρεψαν
ταῖς εὐχαῖς, καὶ θεώρει, τί γίνεται.

μα'. Ὁ Ἐπίκουρος λέγει, ὅτι ἐν τῇ νόσῳ ἔκ ἡσῶν
μοι αἱ ὁμιλῖαι περὶ τῶν τῇ σωματικῇ παθῶν, ἔδὲ πρὸς
τῆς εἰσιόντας τοιαῦτά τινα, φησὶν, ἐλάλῃν· ἀλλὰ τὰ
προηγμένα Φυσιολογῶν διετέλῃν, καὶ πρὸς αὐτῷ τέ-
πω ὦν, πῶς ἡ διάνοια συμμεταλαμβάνουσα τῶν ἐν τῷ
παρῃδῶ τοιούτων κινήσεων ἀταρακτεῖ, τὸ ἴδιον ἀγαθὸν
πηρεῖσα. ἔδὲ τοῖς ἰατροῖς ἐμπαρεῖχον, φησὶ, καταφράτ-
τεσθαι, ὥς τι ποιῶσιν, ἀλλ' ὁ βίος ἤρετο εὖ καὶ καλῶς.

potestate tua sunt, cum libertate uti, quam ad ea, quae extra
potestatem tuam sunt, cum servitute animique abiectione an-
xie ferri? quamquam quis dixerit, deos nobis opem non
conferre ad ea etiam, quae in nobis sita sunt? ista ergo deos
prece poscere incipias; videbis, *quid futurum sit*. orat hic:
quomodo fiet, ut illius *mulierculae* concubitus obtineam? tu
ora: quomodo fiet, ut illius concubitus ne concupiscam?
alius: quomodo illius *imperium* abiiciam? tu: quomodo ut ne
abiicere opus habeam? alius: quomodo filiolum ne amittam?
tu: quomodo ne amittere metuum? huc, inquam, omnino
vota verte tua, et vide, quid futurum sit.

41. Ego, quum decumberem, inquit Epicurus, non de
corporis adfectionibus cum eis, qui inuisebant me, colloquia
habebam, nec istiusmodi sermonibus illos adloquebar. ve-
rum eis, quae circa rerum naturam prius meditatatus fueram,
differebam: atque in hoc praecipue incumbere, quo mens,
etiamsi motuum in corpusculo istiusmodi particeps, imper-
turbata consisteret *nihilominus*, bonumque suum retineret,
sed nec medicis ita praebebam me, ut efferrent sese, quasi
magnum quid agerent: sed vita mihi etiam tunc quam optime

ταῦτα ἐν ἐκείνῳ, ἐν νόσῳ, εἰάν νοσῇς, καὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ περιτάσει. τὸ γὰρ μὴ ἀφίστασθαι φιλοσοφίας ἐν οἷς δὴ ποτε τοῖς προσπίπτουσι, μηδὲ τῷ ἰδιώτῃ καὶ Φυσιολόγῳ συμφλυνεῖν, πάσης αἰρέσεως κοινόν, πρὸς μόνῳ τῷ νῦν πρassoμένῳ εἶναι, καὶ τῷ ὀργάνῳ, δι' ἃ πρᾶσσεται.

μβ'. Ὅταν τινὸς ἀναίχυντῖα προσκόπτης, εὐθύς πυνθάνῃ σεαυτῷ· δύνανται ἔν ἐν τῷ κόσμῳ ἀναίχυνται μὴ εἶναι; ἢ δύνανται. μὴ ἔτι ἀπαιτεῖ τὸ ἀδύνατον. εἰς γὰρ καὶ ἕτός ἐστιν ἐκείνων τῶν ἀναίχυντων, ἃς ἀνάγκη ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ πανέργου, καὶ ἐπὶ τῷ ἀπίστῳ, καὶ παντός τῷ ὅτιεν ἀμαρτάνοντος, ἔγω σοι πρόχειρον. ἅμα γὰρ τῷ ὑπομνησθῆναι, ὅτι τὸ γένος τῶν τοιούτων ἀδύνατόν ἐστι μὴ ὑπάσχειν, εὐμενέστερος ἔσῃ πρὸς τὰς καθ' ἑνα. εὐχρηστον δὲ καί κεῖνο εὐθύς ἐννοεῖν, τίνα ἔδωκεν ἡ Φύσις τῷ ἀνθρώπῳ ἀρετὴν πρὸς τῷτο τὸ ἀμαρτημα. ἔδωκε γὰρ, ὡς ἀντιφάρμακον, πρὸς μὲν τὸν ἀγνώμονα τὴν πραότητα, πρὸς δὲ ἄλλον ἄλλην τινὰ δύναμιν. ὅλως δὲ ἔξεστί σοι μεταδιδάσκειν τὸν πε-

agebatur. eadem tū, quae ille, siue in morbo, si contigerit, siue in alio quouis casu aduerso, feceris. etenim hoc est sectae cuiusuis commune, in casibus quibuscumque a philosophia non abstinere, nec cum plebeiis hominibus naturae rerum imperitis vna nugari: sed rei tantum praesentis agenda intendere, et instrumento, per quod fiat.

42. Quando alterius cuiuspiam impudentia offenderis, statim sic percontare te: fierine ergo potest, ut impudentes in mundo ne sint? non potest. tu itaque, quod non potest, ne possas. est enim hic impudentium illorum vnus, quos in mundo esse necesse est. idem in promptu tibi fit, de fraudulento, infido, delinquente quolibet. ubi epim recordatus fueris, fieri non posse, quin existat hoc genus hominum, mox erga singulos mitius te habiturus es. vtile est admodum, et ut apud te cogites, ecquam homini virtutem natura dederit aduersus hoc vitium. dedit enim ea, tamquam antidotum, aduersus stolidum mansuetudinem, aduersus alium aliam aliquam facultatem, omnino vero licet tibi deceptum melius

πλανημένον. πᾶς δὲ ὁ ἁμαρτάνων ἀφ' ἁμαρτάνει τοῦ προκειμένου, καὶ πεπλάνηται. τί δὲ καὶ βέβλαψαι; εὐ-
 ρήσεις γὰρ μηδὲνα τῶτων, πρὸς ἧς παροξύνῃ, πεποιηκά-
 τα τι τοιῦτον, ἐξ ἧς ἡ διάνοιά σε χείρων ἐμελλε γενή-
 σθαι. τὸ δὲ κακὸν σε καὶ τὸ βλαβερόν ἐνταῦθα πά-
 σαν τὴν ὑπόστασιν ἔχει. τί δὲ κακὸν ἢ ξένον γέγονεν,
 εἰ ὁ ἀπαιδευτος τὰ τῷ ἀπαιδευτῇ πράσσει; ὅρα, μὴ
 σταυτῷ μᾶλλον ἐγκαλεῖν ὀφείλεις, ὅτι ἔ προσεδόκησας
 τῷτον τῷτο ἁμαρτήσεσθαι. σὺ μὲν γὰρ καὶ ἀφορμὰς ἐκ
 τῷ λόγῳ εἶχες πρὸς τὸ ἐνθυμηθῆναι, ὅτι εἰκὸς ἐστὶ τῷ-
 τον τῷτο ἁμαρτήσεσθαι, καὶ ὁμῶς ἐπιλαθόμενος θαυ-
 μάσεις, εἰ ἡμάρτηκε. μάλιστα δὲ, ὅταν ὡς ἀπίστῳ, ἢ ἀχα-
 ρίστῳ μέμῳῃ, εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφῃ. προδήλως γὰρ σὸν
 τὸ ἀμάρτημα, εἴτε περὶ τῷ τοιαύτην τὴν διάθεσιν ἔχον-
 τος ἐπίστεις, ὅτι τὴν πίσιν φυλάξει, εἴτε τὴν χάριν
 εἶδῃς, μὴ καταληκτικῶς ἔδωκας, μηδὲ ὥς ἐξ αὐτῆς
 κῆς σῆς πράξεως εὐθὺς ἀπειληθέναι πάντα τὸν καρπὸν.
 τί γὰρ πλέον θέλεις εὖ ποιήσας ἄνθρωπον; ἐκ ἀρκεί-
 σοι; κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι ἐπραξας; τούτῃ μισθὸν

edocere. quisquīs enim delinquit, a proposito aberrat, et de-
 ceptus est. tum tibi quid is obfuit? nihil enim horum, qui-
 bus succenses, quemquam fecisse deprehendes, quod men-
 tem tuam deteriore reddat. tuum vero malum damnumque
 in hoc solo consistit. ecquid autem mali, aut insueti fit, si in-
 eruditus, quae inerti sunt, fecerit? tu vide, annon te
 ipse potius incusare debeas, quod non expectaueris, fore,
 ut hoc ille delinqueret; quodque, quum ratio occasiones tibi
 iustas suppeditet cogitandi, probabile esse, illum hoc esse ad-
 missurum, tum tamen hoc oblitus, admisisse illum miraris.
 praecipue vero, quando, tamquam infidum, aut ingratum, ali-
 quem incusas, in temet censuram conuertē. peccatum enim
 procul dubio est tuum, siue quod hominem sic adfectum cre-
 didisti fidem tibi seruaturum, siue beneficium quum dares,
 quod non absolute dedisti, nec tamquam qui totum actionis
 tuae fructum iam statim percepisses. quid enim amplius vel-
 le debebas, ubi homini benefeceris? annon hoc ipsum tibi
 sufficit? quod est naturae tuae congruum, ubi quid feceris?

ζητεῖς; ὥς εἰ ὁ ὀφθαλμὸς ἀμοιβὴν ἀπῆται, ὅτι βλέπει
ἢ οἱ πόδες, ὅτι βαδίζουσιν. ὥσπερ γὰρ ταῦτά πρὸς τό-
δε τι γέγονεν, ἅπερ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν ἐνεργ-
ῶντα ἀπέχει τὸ ἴδιον· ἕτως καὶ ὁ ἄνθρωπος εὐεργε-
τικὸς πεφυκώς, ὁπόταν τι εὐεργετικόν, ἢ ἄλλως εἰς τὰ
μέσα συνεργετικὸν πράξῃ, πεποίηκε, πρὸς ὃ κατασκευά-
σαι, καὶ ἔχει τὸ ἑαυτοῦ,

tum facti istiusmodi mercedem quaeris? hoc est *perinde*, ac si
oculus visus mercedem poscat, aut pedes incessus. quemad-
modum enim *membra* ista ad munus aliquod obeundum con-
dita sunt, quod ubi pro conditionis suae ratione obierint,
quidquid suum est, adepta sunt; ita et homo, quum ad be-
nefaciendum natus sit, ubi beneficium quidpiam, aut quod in
commune conducatur, egerit, illud fecit, ad quod conditus est,
et, quod suum est, obtinuit.

ΒΙΒΛΟΣ Ι.

ΕΣη ποτὲ ἄρ', ὦ ψυχὴ, ἀγαθὴ, καὶ ἀπλὴ, καὶ μίαν
καὶ γυμνὴ, φανερωτέρα τῶ περικειμένῃ σοι τώματος;
γεύσῃ ποτὲ ἄρα τῆς φιλητικῆς καὶ τρεσητικῆς διαθέσεως;
ἴσῃ ποτὲ ἄρα πλήρης, καὶ ἀνεκδοῆς, καὶ ἔδῃ ἐπιποθε-
τα, ἔδῃ ἐπιθυμῶσα ἔδενός, ἔτῃ ἐμψύχα, ἔτῃ αἰψύχα,
πρὸς ἡδονῶν ἀπολαύσεις; ἔδῃ χρόνα, ἐν ᾧ ἐπὶ μακρο-
προν ἀπολαύσεις; ἔδῃ τόπον, ἢ χώραν, ἢ αἰέρων εὐκαι-
ρίας; ἔδῃ ἀνθρώπων εὐαρεμοσίας; ἀλλὰ ἀρεκεθήσῃ τῇ

LIBER X.

ECQUANDO futura es, o anima, bona, simplex, una,
nuda, corpore te ambiente dilucidior? ecquando dispo-
sitionem dilectioni et adfectui genuino deditam degustabis?
ecquando futura es plena, rei nullius indiga, nihil deside-
rans ulterius, nihil expetens, vel animatum, vel inanime, quo
frui tibi volupe sit. neque tempus, in quo diutius fruaris,
neque locum, aut regionem, aut coeli blandam temperiem,
aut hominum amicam societatem? sed statu praesenti ad-

παρέσῃ κατατάσσει, καὶ ἡδησῇ τοῖς παρῶσι πᾶσι, καὶ συμπεῖσεις σεαυτὴν, ὅτι πάντα σοι πάρεστι, πάντα σοι εὖ ἔχει, καὶ παρὰ θεῶν πάρεστι, καὶ εὖ ἔξει, ὅσα φίλον αὐτοῖς, καὶ ὅσα μέλλουσι δώσειν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῇ τελείᾳ ζωῇ, τῇ ἀγαθῇ, καὶ δικαίᾳ, καὶ καλῇ, καὶ γεννῶντος πάντα καὶ συνέχοντος, καὶ περιέχοντος, καὶ περιλαμβάνοντος διαλυόμενα εἰς γένεσιν ἑτέρων ὁμοίων; ἔση ποτὲ ἄρα τοιαύτη, οἷα θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις ἔτω συμπολιτεύεσθαι, ὥς μήτε μέμφεσθαι τι αὐτοῖς, μήτε καταγινώσκεισθαι ὑπ' αὐτῶν;

β'. Παρατήρει, τί σε ἡ Φύσις ἐπιζητεῖ, ὥς ὑπὸ φύσεως μόνον διοικημένον· εἴτα ποίει αὐτὸ καὶ προσίστο, εἰ μὴ χεῖρον μέλλει διατίθεσθαι σε ἢ ὡς ζωῇ φύσις. ἐξῆς δὲ παρατηρητέον, τί ἐπιζητεῖ σε ἡ ὡς ζωῇ φύσις, καὶ πᾶν τῷτο παραληπτέον, εἰ μὴ χεῖρον μέλλει διατίθεσθαι ἢ ὡς ζωῇ λογικῇ φύσις. ἔστι δὲ τὸ λογικὸν εὐθύς καὶ πολιτικόν. τέτοις δὲ καυόσι χρώμενος, μηδὲν περιεργάζεσθαι.

γ'. Πᾶν τὸ συμβαῖνον ἤτοι ἔτως συμβαίνει, ὥς

quiesces, et praesentibus oblectabere quibusque et persuasum habitura es, cuncta tibi adesse, cuncta tibi bene se habere; sed et a diis prouenire, beneque habitura, quaecumque ipsis concedere visum est, et quaecumque concessuri sunt, utpote quae ad salutem faciant animantis, perfecti, probi, iusti, honesti, quod cuncta ista, quae, ut alia similia, indidem oriuntur, dissoluuntur, generet, contineat, ambiat, complectatur? quando ita adfecta futura es, quo cum deis hominibusque ita verferis, ut nec eos quidquam infirmes, neque ab eis ipsa condemneris?

2. Obserua, quid natura tua exigit, quatenus a natura mera regitur. atque id facias et admittas, nisi natura tua, qua es animal, inde deterius futura sit. tum obserua, quid natura, qua es animal, exposcat. et hoc, quidquid est, concede tibi, nisi natura tua, qua es animal rationale, deterius inde se habitura sit. quod est autem rationale, protinus est et ciuile. his regulis usus, nihil vterius sateris.

3. Quidquid contingit, vel ita contingit, ut id ferre na-

πέφυκας αὐτὸ Φέρειν, ἢ αἷς δ' πέφυκας αὐτὸ Φέρειν. εἰ μὲν ἔνι συμβαίνει σοι, ὡς πέφυκας Φέρειν, μὴ δυσχέραινε· ἀλλ' ὡς πέφυκας, Φέρε. εἰ δὲ, ὡς μὴ πέφυκας Φέρειν, μὴ δυσχέραινε· Φθαρήσεται γάρ σε ἐπαναλώσαν. μέμνησο μέντοι, ὅτι πέφυκας Φέρειν πᾶν, περὶ δ' ἐπὶ τῇ ἐπολήψει ἐστὶ τῇ σῇ, Φορητὸν καὶ ἀνεκτὸν αὐτὰ ποιῆσαι, κατὰ Φαντασίαν τῷ συμφέρειν ἢ καθήκειν σεαυτῷ, τῷτο ποιεῖν.

δ'. Εἰ μὲν σφάλλεταί, διδάσκειν εὐμενῶς, καὶ τὸ παρορῶμενον δεικνύναί. εἰ δὲ ἀδυνατεῖς, σεαυτὸν αἰτιάσθαι, ἢ μηδὲ σεαυτὸν.

ε'. "Ὅτι ἂν σοι συμβαίῃ, τῷτο σοι ἐξ αἰῶνος προκατεσκευάζετο· καὶ ἡ ἐπιπλοκὴ τῶν αἰτίων συνέκλωθε τήν τε σῇν ὑπόστασιν ἐξ αἰδίδι, καὶ τήν τῷτα σύμβασιν.

ς'. Εἴτε ἄτομοι, εἴτε Φύσεις, πρῶτον καίθω, ὅτι μέρος εἰμὶ τῷ ὅλῳ, ὑπὸ Φύσεως διοικημένον. ἔπειτα, ὅτι ἔχω πῶς σῆκείως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη. τῶτων γὰρ μεμνημένος, καθότι μὲν μέρος εἰμὶ, ἐδὲν δυσαρᾶστήσω τῶν ἐκ τῷ ὅλῳ ἀπανεμομένων· ἐδὲν γὰρ βλαβερὸν τῷ μέρει.

tus sis, vel ut non sis. si contingit ita, ut ferre natus sis, ne grauatim te habeas, sed prout natus es, feras. *sin ita contingat*, ut ferre non natus sis, nec sic quidem graueris; ubi enim te absumferit, et ipsum concidet, memineris tamen, natura esse comparatum te ad quidlibet ferendum, quod in opinione tua situm est, ut tolerabile faciat, vel conducere tibi, vel officii esse, ut illud facias, censendo.

4. Si quis fallitur, docendo comiter huic errorem suum indica. aut hoc si nequeas, te culpa, vel nec te etiam.

5. Quidquid tibi contingit, ab aeterno destinatum est tibi: caussarumque series sibi inuicem implexarum qui ipsius subsistentiam cum casu illo ab aeterno conglomerauit.

6. Siue atomi obtinent, siue natura regit *uniuersa*, hoc primo statuatur, partem esse me vniuersi a natura administrati. deinde, necessitudine me quadam partibus generis eiusdem esse coniunctum. siquidem ista recordatus; quatenus pars sum totius, nihil aegre feram ab vniuerso mihi attributum. neque enim parti potest esse noxium, quod vniuerso

ἂ τῷ ὅλῳ συμφέρει. ἃ γὰρ ἔχει τι τὸ ὅλον, ὃ μὴ συμ-
 φέρει ἑαυτῷ· πασῶν μὲν φύσεων κοινὸν ἔχουσιν τῆτο,
 τῆς δὲ τῆ κόσμου προσειληφείας, τὸ μηδὲ ὑπό τινος
 ἕξωθεν αἰτίας ἀναγκάζεσθαι βλαβερόν τι ἑαυτῇ γεννᾶν,
 κατὰ μὲν δὴ τὸ μεμνησθαι, ὅτι μέρος εἰμι ὅλας τῆ ταιᾶ-
 τος, εὐαρεστήσω παντὶ τῷ ἀποβαίνοντι, καθόσον δὲ ἔχω
 πῶς οἰκειῶς πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη, ἃ δὲν πράξω ἀκοι-
 νῶνητον· μᾶλλον δὲ σοχάσομαι τῶν ὁμογενῶν, καὶ πρὸς
 τὸ κοινῇ συμφέρον πᾶσαν ὁρμὴν ἑμαυτῷ ἄξω, καὶ ἀπὸ
 τῶναντίς ἀπάξω, τέτων δὲ ἔται περαιομένων, ἀνάγκη
 τὸν βίον εὐροεῖν· ὡς ἂν καὶ πολίτης βίον εὖρεν ἐπινοή-
 σεις, προϊόντος διὰ πράξεων ταῖς πολίταις λυσιτελῶν,
 καὶ ὅπερ ἂν ἡ πόλις ἀπονέμῃ, τῆτο ἀσπαζομένῃ.

ζ'. Τοῖς μέρεσι τῆ ὅλας, ὅσα. Φημί, περιέχεται
 ὑπὸ τῆ κόσμου, ἀνάγκη φθαιρεσθαι· λεγέσθαι δὲ τῆτο
 σημαντικῶς τῆ ἀλλοιῶσθαι· εἰ δὲ (φημί) κακὸν τε καὶ
 ἀναγκαῖόν ἐστι τῆτο αὐτοῖς, ἢ ἂν τὸ ὅλον καλῶς διέξῃ.

conducit. neque habet quidquam vniuersum, quod non sibi
 conducat, quum hoc naturae omnes in commune sortiantur.
 mundi vero natura et hoc amplius obtineat, quod a nulla
 causa externa cogi possit, ut sibi ipsi noxium quidquam pro-
 ducat. ubi ergo meminerim, partem esse me vniuersi istius-
 modi, futurum est, ut, quidquid euenerit, gratum mihi acce-
 ptumque sit. in quantum vero necessitudine quadam eiusdem
 generis partibus coniunctus sum, nihil facturum sum, quod
 communionis ius violet: sed cognatorum potius rationem
 habebo, omnemque conatum meum ad id dirigam, quod in
 commune conducatur, et ab eo, quod est huic contrarium, ab-
 tinebo. his ita peractis, vita prospera mihi fluat necesse erit,
 quemadmodum cui illi vitam prospere fluere quivis existi-
 met, qui in actionibus, quae ciuitatis secum eiusdem confor-
 tibus utiles sint, obeundis constanter perrexerit, et, quidquid
 ciuitas ipsi attribuerit, gratanter acceperit.

7. Vniuersi partes, quotquot, inquam, mundi ambitu
 continentur, corrumpi necesse est. corruptionis nomine alte-
 rationem intelligo. hoc autem, quum sit necessarium, si et
 malum illis fuerit, cum vniuerso sane sequius ageretur,

ἀγοίτο, τῶν μερῶν εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων, καὶ πρὸς τὰ
 φθίρεσθαι διαφύρως κατεσκευασμένων. πότερον γὰρ
 ἐπεχείρησεν ἡ Φύσις αὐτὴ τὰ ἐαυτῆς μέρη κακῶν, καὶ
 περιπτωτικὰ τῷ κακῷ, καὶ ἐξ ἀνάγκης ἐμπτωτα εἰς
 τὸ κακὸν ποιεῖν, ἢ ἔλαθεν αὐτὴν τοιαύδε τινα γενόμε-
 να; ἀμφοτέρω γὰρ ἀπίθανα. εἰ δέ τις καὶ ἀφ' ἐμμένου
 τῆς φύσεως κατὰ τὰ πεφυκέναι ταῦτα ἐξηγοίτο, καὶ
 ὡς γελοῖον, ἅμα μὲν φᾶναι πεφυκέναι τὰ μέρη τῶν ὅλων
 μεταβάλλειν, ἅμα δὲ ὡς ἐπὶ τινὶ τῶν παρὰ φύσιν συμ-
 βαίνοντι θαυμάζειν, ἢ δυσχεραίνειν; ἄλλως τε καὶ τῆς
 διαλύσεως εἰς ταῦτα γινομένης, ἐξ ὧν ἕκαστον συνίσταται
 ἦτοι γὰρ σκεδασμὸς στοιχείων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, ἢ τροπὴ,
 τῶν μὲν στερεμνίων εἰς τὸ γεῶδες, τῶν δὲ πνευματικῶν εἰς τὸ
 ἀερώδες. ὥς τε καὶ ταῦτα ἀναληφθῆναι εἰς τὸν τῶν ὅλων λό-
 γον, εἴτε κατὰ περίοδον ἐκπυρρῶμεν, εἴτε αἰδιότοις ἀμοιβαῖς
 ἀνανεωμένον. καὶ τὸ στερεμνιον δὲ, καὶ τὸ πνευματικὸν μὴ
 φαντάζεσθαι τὸ ἀπὸ τῆς γενέσεως. πᾶν γὰρ τῆτο ἔχθες καὶ
 τρίτην ἡμέραν ἐκ τῶν σιτίων καὶ ἐλκομένων ἀέρος τὴν ἐπὶ

quum partes eius in alteratione frequenti agerent, et ad cor-
 rumpendum multifariam essent comparatae, numquid autem
dicemus, aut naturam ipsam instituisse partes suas malo adfi-
 cere, et ita condidisse, ut in malum incidere non nata tantum
 essent, sed in malum etiam necessario inciderent? aut clam
 ipsa istiusmodi factas esse? neutrum est verisimile. sin, misso
 quis naturae nomine, *ita* nata esse dicere voluerit, vide,
 quam ridiculum sit, ut qui dicat vniuersi partes mutare na-
 tas, *idem hoc ipsum mutare illas*, tamquam quod praeter re-
 rum ipsarum naturam contingat, miretur et aegre ferat:
 praesertim, *alia ut mittam*, quum in eadem ipsa resoluatur
 vnumquodque, ex quibus constiterat. aut est enim elemen-
 torum, ex quibus concretum fuerat, dissipatio, aut conuersio,
 quidquid est solidi, in terram, quidquid aerii est, in aerem;
 ut et ista in vniuersi rationem redigantur, siue illud certa
 temporis spatio reuoluto deflagret, siue vicissitudinibus per-
 petuis iugiter renouetur, quin et solidum illud, aut aerium,
 ne cogites, quod ab ortu primo exstitit. hoc enim, quod
 nunc habes, omne heri ac nudius tertius ab alimentis aereque

ῥοὴν ἔλαβεν. τῷτο ἔν, ὃ ἔλαβε, μεταβάλλει, ἔχ' ὃ ἡ μή-
της ἔτεκεν. ὑπόθεσ' ὅτι ἐκείνὸ σε λείαν προσπλέκει τῷ
ἰδίῳ ποιῶ, ἐδὲν ὄντι οἷμα πρὸς τὸ νῦν λεγόμενον.

ή. Ὀνόματα θέμενος σ' αὐτῷ ταῦτα, ἀγαθός, αἰ-
ετήμων, ἀληθής, ἐμφρων, σύμφρων, ὑπέρφρων, πρόσσε-
χε, μήποτε μετονομάζῃ, καὶ ἀπαλλύει ταῦτα τὰ ὀνό-
ματα, καὶ ταχέως ἐπ' αὐτά. μέμνησο δέ, ὅτε
τὸ μὲν ἐμφρον ἐβέλετό σοι σημαίνειν τὴν ἐφ' ἑκάστη
διαληπτικὴν ἐπίστασιν, καὶ τὸ ἀπαρενθύμητον, τὸ δὲ
σύμφρον, τὴν ἐκείσιν ἀπόδεξιν τῶν ὑπὸ τῆς κοῦης φύ-
σεως ἀπονεμομένων, τὸ δὲ ὑπέρφρον, τὴν ὑπέρτασιν τῆς
φρονήσεως μορῆς ὑπὲρ λείαν ἢ τραχεῖαν κίνησιν τῆς σα-
ρκός, καὶ τὸ δοξάριον, καὶ τὸν θάνατον, καὶ ὅσα ποιῶν-
τα, εἰν' ἔν διατηρεῖς σεαυτὸν ἐν τέτοις τοῖς ὀνόμασι,
μὴ γλιχόμενος τῷ ὑπ' ἄλλων κατὰ ταῦτα ὀνομάζεσθαι,
ἔσθ' ἕτερος, καὶ εἰς βίον εἰσελεύσῃ ἕτερον. τὸ γὰρ ἔτι
τοιῦτον εἶναι, ὅς μεχρι νῦν γέγονας, καὶ ἐν βίῳ τοιῶ-
ν σπαράσσεται καὶ μολύνεται, λείαν ἐστὶν ἀναισθητή

attracto influxit. hoc ergo mutat, quod post acceptum est,
non quod mater primo peperit. quamquam ponatur, illud
ipsum te valde addicere huic peculiariter sic adfecto, nihil ta-
men obstabit, quo minus verum sit, quod iam dictum est.

8. Nomina tibi ubi sumseris ista, boni, modesti, veracis,
prudentis, vnanimis, magnanimi, caue, ne quando transno-
mineris, et amittas denuo nomina ista, celeriterque (*si quid
tale contigeris*) ad ea reuertaris. memineris autem, pruden-
tis nomen tibi denotare singularum rerum considerationem,
animaduersionemque sedulam. vnanimis nomen exceptio-
nem eorum omnium spontaneam, quae a natura communi
fuerint adsignata. magnanimi vero subuectionem mentis su-
pra omnem lenem asperumue carnis adfectum, supra glorio-
lam, supra mortem, et eiusmodi vniuersa. Intra nomina igitur
ista si te continueris, nec, ut alii his te titulis cohane-
rent, concupiueris, alius iam futurus es, quam prius fueras,
aliamque initurus vitae rationem, etenim talis persistere,
qualis haecenus fueris, et in vita istiusmodi foede volutari
ac discerpi, hominis est sensus expertis plane, vitaeque

καὶ φιλοφύχῃ, καὶ ὁμοίᾳ τοῖς ἡμιβρώτοις θηριομάχοις, εἵτινες, μετὰ τραυμάτων καὶ λύθρων, παρακαλοῦσιν ὅμως, εἰς τὴν αὖριον φυλαχθῆναι, παραβληθησόμενοι ποῖᾱτοι τοῖς αὐτοῖς ὄνυξι καὶ δήγμασιν. ἐμβίβασον ἔκ σου αὐτὸν εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα ὀνόματα. καὶ μὲν ἐπ' αὐτῶν μένειν δύνη, μένε, ὥσπερ εἰς μακάρων τινὰς νήσους μετρωκισμένος· εἰ δὲ αἰδῶ, ὅτι ἐκπίπτεις, καὶ ἔπειρα κρητῆσι, ἀπιδι θαρρῶν εἰς γωνίαν τινὰ, ὅπως κρητήσεις, ἢ καὶ παντάπασιν ἔξιδι τῇ βίῃ, μὴ ὀργιζόμενος, ἀλλὰ ἀπλῶς, καὶ ἐλευθέρως, καὶ αἰδημόνως, ἐν γὰρ τῷτο μέτοι ναν' πράξας ἐν τῷ βίῳ, τὸ ἔτιος ἐξελεῖν. πρὸς μέντοι τὸ μεμνηῖσθαι τῶν ὀνομάτων μεγάλως συλλήψεται σε, τὸ μεμνηῖσθαι θεῶν, καὶ ὅτι περ οὐ κολακεύεσθαι οὐτοὶ θέλουσιν, ἀλλὰ ἐξομοῖσθαι ἑαυτοῖς τὰ λογικὰ πάντα· καὶ εἶναι τὴν μὲν αὐκῇ τὰ συκῆς ποιῶσαν, τὸν δὲ κύνα τὰ κυνός, τὴν δὲ μέλισσαν τὰ μελίσσης, τὴν δὲ ἄνθρωπον τὰ ἀνθρώπου.

9. Μῖμος, πτόλεμος, πτοία, νάρκη, δαλεία, καὶ ἡμέραν ἀπαλείψεται σε τὰ ἱερὰ ἐκείνα δόγματα, ὅπο-

nimis auidi, nec bestiariis illis abfimilis, qui femiades, vni-
neribus sanieque oppleri, in diem crastinum tamen referuari
supplicant, iisdem vnguibus morfibisque iisdem iidem plane
obūciendi. tu vero in nomina pauca haec inde te. et liqui-
dem in illis persistere potes, persistas, tamquam in fortunato-
rum insulas quasdam traiectus. sin excidere, nec statum tueri
posse te senferis, in angulum aliquem, vbi possis aliquid, au-
dacler te conferas. vel etiam e vita omnino discedas, nec ira-
tus ramen, sed simpliciter, libere, modesto, hoc vnum dunta-
xat in vita memorata dignum exsecutus, quod e vita sic exie-
ris. ad nominum autem istorum recordationem multum con-
ducet meminisse deorum, quodque nolunt illi ratione prae-
ditos ipsis adulari, sed similes ipsis fieri: meminisse et, ficum
esse, quae ea, quae ficus sunt, facit: canem, quae canis; apem,
quae apis; et hominem pariter, qui quae hominis,

9. Mimus, bellum, terror, torpor, seruitus, decreta illa
laeta tua, si canear, expungent quotidie, quaecumque e stu-

σα ὁ Φυσιολαγνὸς Φαντάζη καὶ παραπέμπει. δὲ δὲ πᾶν ἔτω βλέπειν καὶ πράσσειν, ὥστε καὶ τὸ περιστατικὸν ἅμα συντελεῖσθαι, καὶ ἅμα τὸ θεωρητικὸν ἐνεργεῖσθαι, καὶ τὸ ἐκ τῆς περὶ ἐκάστων ἐπιστήμης αὐθαδὲς σῶζεσθαι λαμβάνον, ἐχὼ κερυπτόμενον. πότε γὰρ ἀπλότητος ἀπολαύσεις, πότε δὲ σεμνότητος, πότε δὲ τῆς ἐφ' ἐκάστω γνωρίσεως, τί τε ἐστὶ κατ' ἐσίων, καὶ τίνα χώραν ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐπὶ πόσον πέφυκεν ὑφίστασθαι, καὶ ἐκ τίνων συγκέκερται, καὶ τίσι δύναται ὑπάρχειν, καὶ τίνας δύνανται αὐτὸ διδόναι τε καὶ ἀφαιρεῖσθαι.

Ι. Ἀράχνην μύκαν θηρέσαν μεγαφρονεῖ, ἄλλος δὲ λαγίδιον, ἄλλος δὲ ὑποχῆ ἀφύην, ἄλλος δὲ συῖδιαν, ἄλλος δὲ ἄρκτιον, ἄλλος Σαρμάτας, ἔτοι γὰρ ἐ ληταί, εἰάν τὰ δόγματα ἐξετάζη;

ΙΑ. Πῶς εἰς ἀλληλα πάντα μεταβάλλει, θεωρητικὴν μέθοδον κτῆσαι, καὶ διηνεκῶς πρόσεχε, καὶ συγγυμνάσθῃ περὶ τῆτο τὸ μέρος. ἔδεν γὰρ ἔτω μεγαλοφροσύνης ποιητικόν, ἐξεδύσατο τὸ σῶμα, καὶ ἐννοή-

diola rerum naturae contemplatione concepta in mente recondendis, oportet autem unumquodque ita et considerare et agere, ut et actiua facultas consummetur, et contemplatiua simul exerceatur, et fiducia ex certa rei cuiusque scientia orta seruetur, latens quidem, nec abscondita tamen. tunc enim simplicitate, tunc grauitate frueris; tunc rei cuiusque notitia distincta, quid ex natura sua existat, quem locum in mundo habeat, quamdiu duratura sit, ex quibus conflata sit, quibus possit obuenire, qui dare eam et auferre possint,

ΙΟ. Aranea muscam ubi ceperit, se effert, tamquam magni quid egerit; alius, ubi lepuseulum, alius, ubi reticulo apuam ceperit; alius, ubi apros; alius, ubi vrsos; alius, ubi Sarmatas, nam et isti, qui hos capiunt, quid latronibus distant, si mentes ac decreta utrobique spectaueris?

ΙΙ. Methodo contemplatiua instructus sis, qua perspectum habeas, quomodo cuncta in se inuicem mutant. huic iugiter attende, et in hac parte temet exerce. nihil enim ad animi celsitatem confert magis, corpus exuit, qui sic adfer-

ρας, ὅτι, ὅσον εἰδὼ πάντα ταῦτα καταλιπεῖν ὀπίω, τε ἐξ ἀνθρώπων δεήσει, ἀνῆκεν ὅλον ἑαυτὸν, δικαιοσύνη μὲν εἰς τὰ ὑφ' ἑαυτῶ ἐνεργάμενα, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις συμβαίνειν, τῇ τῶν ὅλων φύσει, τῇ δ' ἐρεῖ τις, ἢ ὑπαλήθευται περὶ αὐτῶ, ἢ πράξει κατ' αὐτῶ, εἰς γὰρ βάλεται. δύο τέτοις ἀρκέμενος αὐτῶ, δικαιοπραγεῖν τὸ νῦν πρασσόμενον, καὶ φιλεῖν τὸ νῦν ἀπονεμόμενον ἑαυτῶ. ἀχαλίας δὲ πάσας καὶ σπυράδας ἀφῆκεν, καὶ εἰς ἄλλο βέλεται, ἢ εὐθείαν περαίνειν διὰ τῶ νόμου, καὶ εὐθείαν περαίνοντι ἐπεσθαι τῷ θεῷ.

ιβ'. Τίς ὑπόνοιας χρεῖα, παρὸν σκοπεῖν, τί δὲ πραχθῆναι; καὶ πρὸν συνορᾶς, εὐμενῶς, ἀμετασχεπτὶ ταύτῃ χωρεῖν· εἰ δὲ μὴ συνορᾶς, ἐπέχειν, καὶ συμβέλλοις τοῖς ἀρίστοις χρῆσθαι· εἰ δὲ καὶ ἕτερά τινα πρὸς ταῦτα ἀντιβαίνει, προϊέναι κατὰ τὰς παρῶσας ἀφορμας ἀελογισμένως, ἐχόμενον τῶ φαινόμενῳ δικαίῳ, ἀρίστον γὰρ κατατυγχάνειν τέτῳ, ἐπεὶ τοι ἢ γε ἀπόπτωσις ἀπὸ τέτῳ ἔτω, χολαῖόν τι καὶ ἄμα ἐκκίνητόν ἐστι καὶ :

Hinc est, reputansque secum, mox esse sibi, relictis his omnibus, ab hominibus discedendum, totum sese permittit iustitiae, in eis, quae ab ipso fiunt; universi naturae, in eis, quae obveniunt ipsi. quid autem alius quispiam de ipso siue dicat, siue existimet, aut aduersus ipsum faciat, ne cogitat quidem, utpote qui duobus hisce etiam contentus sit, quidquid impresentiarum agit, iustum praestare, et quidquid impresentiarum sibi obuenit, diligere: negotiis vero studiisque reliquis omnibus missis, nihil aliud velit, quam recta iuxta legem proficisci, rectaque proficiscentem Deum ipsum sequi.

12. *Ecquis suspicionis usus est, quum, quid fieri oporteat, considerare praesto sit? et siquidem id perspexeris, placide ac constanter ea progredi; sin minus, consistere, et optimos quosque in consilium adhibere; denique si aliud quidpiam, quo minus ea procedas, obtiterit, prout occasiones praesentes se obtulerint, considerate progredi, ei, quod iustum tibi visum fuerit, adhaerendo. hoc enim adsequi, ut iube agas, optimum est; nec nisi ab hoc aberrando excideris,*

Φαίδρον ἄμα καὶ συνέσηκός, ὃ τῷ λόγῳ κατὰ πᾶν ἐπόμενος.

γγ'. Πυρθάνεσθαι ἑαυτῶν, εὐθύς ἔξ ὕπνου γινόμενον, μήτι διοίσει σοι, εἰάν ὑπὸ ἄλλῃ γένηται τὰ δίκαια καὶ καλῶς ἔχοντα; ἢ διοίσει. μήτι ἐπιλέλησαι, ὅτι ἔτοι οἱ ἐν τοῖς περὶ ἄλλων ἐπαίνοις καὶ ψόγοις Φρυαττόμενοι, τοιοῦτοι μὲν ἐπὶ τῆς κλίνης εἰσὶ, τοιοῦτοι δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης, οἷα δὲ ποιῶσιν, οἷα δὲ Φεύγῃσιν, οἷα δὲ διώκῃσιν, οἷα δὲ κλέπτῃσιν, οἷα δὲ ἀρπάζῃσιν, ἢ χερσὶ καὶ ποσὶν, ἀλλὰ τῷ τιμωτάτῳ ἑαυτῶν μέρει, ὃ γίνεται, ὅταν θέλῃ πείσις, αἰδώς, αἰλήθεια, νόμος, ἀγαθὸς δαίμων;

ιδ'. Τῇ πάντα διδύσῃ καὶ ἀπολαμβάνεσθαι φύσιν ὁ πεπαιδευμένος καὶ αἰδήμων λέγει δὸς, ὃ θέλεις, ἄποός λαβε, ὃ θέλεις. λέγει δὲ τῷτο οὐ καταθρασυνόμενος, ἀλλὰ παιδαρχῶν μόρον καὶ ἐννοῶν αὐτῇ.

ιε'. Ολίγον ἐστὶ τὰ ὑπολειπόμενον τῷτο. ἔξῃσιν ὡς ἐν ὄρει. ἐδὲν γὰρ διαφέρει, ἐκεῖ, ἢ ὧδε, εἰάν τις πανταχῶς, ὡς ἐν πόλει, τῷ κόσμῳ. ἰδέτωσαν, ἰσορησάτωσαν

quierum quiddam, et agile tamen, alacre pariter et compositum est, quisquis rationi per omnia obsequitur.

12. Somno excussio, statim percontare te, numquid cum intererit, si iusta bonaque ab alio aliquo fiant? nihil intererit, numquid oblitus sis, quales isti, qui de aliis laudandis virtutibusque tantopere se efferunt, in lecto sint, quales ad mensam, quae faciant, quae fugiant, quae sectentur, quae suffurentur, quae rapiant ad se, non manibus pedibusque, *quod dicit solet*, sed parte sui pretiosissima, qua, ubi libuerit, consequi liceat fidem, modestiam, veritatem, legem, genium denique bonum?

14. Cuncta danti pariter ac recipienti naturae homo probe institutus ac modestus dicet: *da, quod vis; repeto, quod vis*. nec elatus hoc dicet, sed obsequens tantum, et beneuolo aduersus eam adfectu.

15. Exiguum est, quod superest *vitae tuae*. vive tamquam in monte. nihil enim interest, hic, an illic, si quis ubicumque in orbe, tamquam in urbe, *deget*. videant, norintque

εἰ ἄνθρωποι ἄνθρωπον ἀληθινὸν κατὰ φύσιν ζῶντα.
εἰ μὴ φέρονται, ἀποκτενέτωσαν. κρεῖττον γάρ, ἢ ἔγωγε ζῆναι.
15. Μηδέθ' ὅλως περὶ τῷ οἷόν τινα εἶναι τὸν ἀγα-
θὸν ἄνδρα διαλέγεσθαι· ἀλλὰ εἶναι τοιοῦτον.

16. Τῷ ὅλῳ αἰῶνος, καὶ τῆς ὅλης ἐσίας συνεχῶς
φαντασία, καὶ ὅτι πάντα τὰ κατὰ μέρος, ὥς μὲν πρὸς
ἐσίαν, κεγχραμὶς ὥς δὲ πρὸς χρόνον, τρυπάνη περι-
ερεφῇ.

17. Εἰς ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων ἐφιστάντα, ἐπινοεῖν
αὐτὸ ἤδη διαλυόμενον, καὶ ἐν μεταβολῇ, καὶ οἷον σήψει,
ἢ σκεδάσει γινόμενον, ἢ καθότι ἕκαστον πέφυκεν, ὥσπερ
φύσκειν.

18. Οἷοί εἰσιν ἐθιόντες, καθεύδοντες, ὀχεύοντες,
ἀποπατῆντες, τὰ ἄλλα· εἴτα οἷοι ἀνδρονόμαυνοι, καὶ
γαυρέμενοι, ἢ χαλεπαίνοντες, καὶ ἐξ ὑπεροχῆς ἐπι-
πλήττοντες. πρὸ ὀλίγου δὲ καὶ ἐδύλευον πόσοις, καὶ δι-
οῖα· καὶ μετ' ὀλίγον ἐν τοιοῦτοις ἔσονται.

homines hominem verum, qui naturae convenienter vivat.
fin non sustinent, occidant. hoc enim satius est, quam ita vi-
uere, *uti ipsi vivunt voluntue.*

16. Ne ulterius occupare totus, differendo, qualis vir bo-
nus sit, sed *enitendo*, ut ipse sis.

17. Aevi totius, et naturae totius cogitatio tibi crebro
occurrat. quodque particularia omnia, substantiam quod atti-
net, mihi sunt instar; tempus quod attinet, terebri circum-
volutio.

18. Rerum praesentium unamquamque aduertendo,
confidera eam iam dissolutam, et in mutatione et quasi pu-
trefactione quadam, aut dissipatione, constitutam, siue ut mo-
ri quodammodo nata sit.

19. Cogita, quales sint homines vespcentes, dormientes,
coeuntes, excernentes, alia eiusmodi *agentes*. rursus, quales,
ubi instantur, efferuntur, irascuntur, tamquam in sublimi siti
aliquos increpant. paullo autem ante, quam multis et qua
mercede inserviebant; et paullo post, quo in statu futuri
sunt.

κ'. Συμφέρει ἐκάστῳ, ὃ Φέρει ἐκάστῳ ἢ τῶν ὅλων
Φύσις. καὶ τότε συμφέρει, ὅτε ἐκείνη Φέρει.

κα'. Ἐρᾷ μὲν ὁμβρα γαῖα· ἐρᾷ δὲ ὁ σεμνὸς αἰθήρ·
ἐρᾷ δὲ ὁ κόσμος ποιῆσαι, ὃ ἂν μέλλῃ γίνεσθαι. λέγω δὲ
τῷ κόσμῳ, ὅτι σοι συνερῶ, μήτι δ' ἔτῳ ἡ ἀκείνο γίνεσθαι
καὶ λέγεται, ὅτι φιλεῖ τὸ γίνεσθαι;

κβ'. Ἦτοι ἐνταῦθα ζῆς, καὶ ἡδὴ εἰθικας· ἢ ἔξω
ὑπάγεις, καὶ τὸ ἡθελες· ἢ ἀποθνήσκεις, καὶ ἀπέλεις
τέρησας. παρὰ δὲ ταῦτα ἔδέν. ἔκθ' εὐθύμει.

κγ'. Ἐναργὲς ἔσῳ αἰεὶ τὸ, ὅτι τοῖσδε ἐκείνο ὁ ἀγροῦ
ἔσι· καὶ πῶς πάντα ἐπὶ ταῦτα ἐνθάδε τοῖς ἐν ἀκρῶ
τῷ ὄρει, ἢ ἐπὶ τῇ αἰγιαλῷ, ἢ ὅπῃ θέλεις. ἀντικρὺς γὰρ
εὐρήσεις τὰ τῇ Πλάτωνος· σηκὸν ἐν ὄρει, Φησί, περιβαλ-
λόμενος καὶ βάλλειν βλήματα.

κδ'. Τί ἐστὶ μοι τὸ ἡγεμονικόν μου; καὶ ποῖόν τι ἐγὼ
αὐτὸ ποιῶ νῦν; καὶ πρὸς τί ποτε αὐτῷ νῦν χρεῶμαι; μήτι
κενὸν νῦν ἔσι; μήτι ἀπόλυτον καὶ ἀπασπασμένον κοινῶ

20. Confert cuique, quod fert cuique natura vniuersi,
et tum confert, quando illa fert.

21. Amat imbrem tellus. amat et almus aether. amat
et mundus facere, quidquid futurum est ut fiat. dico itaque
mundo ipse: *ecquid tu amas? idem ipse amo.* annon illud ita
fit et dicitur vulgo: *amat*, hoc, vel illud *fieri?*

22. Vel istic viuis, et *vitae huic iam adsueuisti*; vel foris
vadis, et hoc volebas; vel moreris, et manere defunctus es,
praeter ista nihil restat. bono itaque sis animo.

23. Illud tibi semper constet, eiusmodi quiddam agrum
esse, cuiusmodi est *locus* alius quilibet. eademque esse omnia
istic *agentibus*, quae eis, qui in montium verticibus, vel in lito-
rum crepidinibus, vel alibi, vbicumque volueris, *versantur*.
palam enim inuenies Platonis illa: *urbis muro, ut caulae septo*
circumdatus.

24. Quidnam est mihi nunc mens mea? vel qualem ego
eam praesto? ad quidnam ea iam vtor? numquid est intelle-
ctu vacua? numquid a societate communi soluta. et reuulsa?

κίας, μήτι προσετήκας καὶ ἀνακεκραμένον τῷ σαρκιδίῳ,
ὥς τε τέτω συντρέπεσθαι;

κς'. Ὁ τὸν κύριον Φεύγων, δραπετής. κύριος δὲ ὁ
νόμος. καὶ ὁ παρανομῶν, δραπετής. ἅμα καὶ ὁ λυπώ-
μενος, ἢ ὀργιζόμενος, ἢ φοβούμενος, ὃ βιάλεται τι γεγο-
νέναι, ἢ γίνεσθαι, τῶν ὑπὸ τῆς πάντα διοικῆντος τε-
ταγμένων, ὅς ἐστι νόμος, νέμων, ὅσα ἐκάστω ἐπιβάλλει,
ὁ ἄρα φοβούμενος, ἢ λυπώμενος, ἢ ὀργιζόμενος, δρα-
πέτης.

κς'. Σπέρμα εἰς μήτραν ἀφείς ἀπεχώρησε,
καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβῶσα ἐργάζεται, καὶ
ἀποτελεῖ βρέφος ἐξ οἷς οἶον; πάλιν τροφήν διὰ Φά-
ρυγγος ἀφῆκε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλάβῶσα,
αἰδοῦσιν, καὶ ὀρμήν, καὶ τὸ ὄλον, ζῶην, καὶ ῥώμην, καὶ
ἄλλα (ὅσα καὶ οἷα;) ποιεῖ. ταῦτα ἔν τῃ ἐν τοιαύτῃ
ἐγκαλύψει γενόμενα θεωρεῖν, καὶ τὴν δύναμιν ἔτι
θεῶν, ὡς καὶ τὴν βερίθυσαν, καὶ τὴν ἀνώφερῃ, ὀρῶμεν,
ἐχὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλ' ἐχ' ἡττον ἐναργῶς.

numquid carunculae ita adglutinata et permixta, ut cum illa
mutetur una?

25. Qui dominum fugit, fugitiuus est. dominus autem
est lex. ergo qui legem transgreditur, fugitiuus est. idem est
et qui ideo angitur, vel irascitur, vel metuit, quod secus,
quam ipse velit, aut factum sit, aut fiat, aut futurum sit eorum
quidquam, quae ab vniuersi rectore sunt constituta, qui est
ipse lex, vnicuique, quod suum est, tribuens. fugitiuus est igitur,
qui metuit, vel angitur, vel irascitur.

26. In vterum semen qui misit, abscedit. hoc alia deus-
ceps excipiens natura, foetum fabricat et absoluit; ex quali
qualem? alimentum rursus *mater* per gulam demittit; quod
alia insuper causa vbi exceperit, sensum, motumque, adeo-
que vitam ac vires et alia (quot ea numero et qualia?) con-
ficit. haec, tanta licet inobstantur caligine, contemplari *oportet*,
facultatemque ita intueri, *quae ista facit*, prout vitam eam
cernimus, qua vel deorsum, vel sursum corpora feruntur, non
oculis quidem externis, sed nec minus clare tamen

κζ'. Συνεχῶς ἐπινοεῖν, πῶς πάντα τοιαῦτα, ὅποια νῦν γίνεται, καὶ πρόθεν ἐγένετο· καὶ ἐπινοεῖν γενησόμενα. καὶ ὅλα δράματα καὶ σκηναί, ὁμοειδεῖς, ὅσα ἐκ πείρας τῆς σῆς, ἢ τῆς πρεσβυτέρας ἰστορίας ἐγνώως, πρὸ ὁμμάτων τίθεσθαι· οἷον αὐλὴν ὅλην Ἀδριανῆ, καὶ αὐτὴν ὅλην Ἀντωνίνου, καὶ αὐτὴν ὅλην Φιλίππου, Ἀλεξάνδρου, Κροίσου· πάντα γὰρ ἐκεῖνα τοιαῦτα ἦν, μόνον δι' ἐτέρων.

κη'. Φαντάζεσθαι πάντα τὸν ἐφ' ᾧτινίεν λυγρόμενον, ἢ δυσαρεστῆντα, ὅμοιον τῷ θυομένῳ χοιριδίῳ ἀπολακτίζοντι καὶ κεκραγόντι. ὅμοιον καὶ ὁ οἰμώζων ἐπὶ τῇ κληιδίᾳ μόνος σιωπῇ τὴν ἐνδύειν ἡμῶν. καὶ ὅτι μόνῳ τῷ λογικῷ ζῶν δέδοται, τὸ ἐκυσίως ἐπεσθαι τοῖς γινομένοις. τὸ δὲ ἐπεσθαι ψιλόν, πᾶσιν ἀναγκαῖον.

κθ'. Κατὰ μέρος ἐφ' ἑκάστου, ὧν ποιεῖς, ἐφιστάνων, ἐρώτα σεαυτὸν, εἰ ὁ θάνατος δεινὸν διὰ τὸ τέτε σέρεσθαι.

λ'. Ὅταν προσκόπῃς ἐπὶ τινος ἁμαρτία, εὐθύς μεταβάς, ἐπιλογίζεσθαι, τί παρόμοιον ἁμαρτάνεις· οἷον,

37. Cogita tecum iugiter, qualia nunc sunt omnia, talia prius acsitata; cogita et talia futura esse. propone tibi ob oculos fabulas totas scenasque uniformes, quaecumque vel ex notitia tua, vel ex historia antiqua cognita habueris; aulam Hadriani totam, totam Antonini, illam item Philippi, Alexandri, Croesi. eiusdem plane modi fuerunt omnia illa, nisi quod per alios *agebantur*.

28. Hominem de re vlla dolentem atque aegre ferentem quidquam similem habe porcello, qui, dum mactatur, calcitrat et vociferatur: cuiusmodi est et qui decumbens tacite secum deplorat, quod *fato* nos omnes illigati tenemur. *considera* et rationali animali soli datum esse, ut eis, quae eueniunt, sponte obsequi possit; quum sequi ipsam omnibus sit necessarium.

29. Considerata seorsim, quam instituis, re omni, percontare te, num ideo mors grauis habenda sit, quia ea te priuet.

30. Vbi peccato alicuius offenderis, translatione facta, perpende tecum, annon ipse eiusmodi aliquid pecces, puta,

ἀργύριον ἀγαθὸν εἶναι κρῖνων, τὴν ἡδονὴν, ἢ τὸ δοξάζειον, καὶ κατ' εἶδος. τάτῳ γὰρ ἐπιβάλλων, ταχέως ἐπιλήσῃ τῆς ὀργῆς· συμπίπτοντος τῷ, ὅτι βιάζεται τί γὰρ ποιήσει; ἢ εἰ δύνασαι, ἀφελὲ αὐτῷ τὸ βιαζόμενον.

λαΐ. Σατύριονα ἰδὼν Σωκρατικόν, Φαντάζῃς ἢ Εὐτυχῆν, ἢ Ὑμέναν. καὶ Εὐφράτην ἰδὼν, Εὐτυχίαναν ἢ Σιλβανὸν Φαντάζῃς. καὶ Ἀλκίφωνα, Τροπαιοφόρον Φαντάζῃς καὶ Ξενοφῶντα ἰδὼν, Κρίτωνα ἢ Σεύηρον Φαντάζῃς. καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀπιθὼν, τῶν Καισάρων τινὰ Φαντάζῃς, καὶ ἐφ' ἑκάστῃ τὸ ἀνάλογον. εἶτα συμπροσπικτέτω σοι· πῶς ἔν ἐκείνοι; ἔδαμῶ, ἢ ὀπευθῇ. ἔτως γὰρ συνεχῶς θεάσῃ πᾶ ἀνθρώπινα, καπνὸν, καὶ τὸ μηδέν. μάλιστα εἰς συμμνημονεύσης, ὅτι τὸ ἅπαξ μεταβαλὼν οὐκέτι ἔσται ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ. σὺ δ' ἐν τίνι; τί δ' ἐκ ἀρκείῃ σοι τὸ βραχὺ τῆτο κοσμίως διαπερᾶσαι; οἶαν ὕλην καὶ ὑπόθεσιν Φεύγεις; τί γὰρ ἐστὶ πάντα ταῦτα ἄλλο, πλὴν γυμνάσματα λόγῳ, ἐωρακὸς ἀκριβῶς καὶ

argentum in bonis habendo, vel voluptatem, vel gloriolam, vel aliud istiusmodi. hoc enim si aduerteris, ira statim tibi excidet. *praesertim*, si succurrerit una, cogi hominem. quid enim faceret? aut, si poteris, tu illum vi illa expedias.

31. Satyrionem vbi videris Socraticum, Eutychem cogita, vel Hymenem. et Euphratem vbi videris, Eutychionem cogita, vel Syluanum. et Alciphronem viso, Tropaeophorum cogita; et Xenophontem, Critonem, vel Seuerum. et temet vbi respexeris, Caesarum aliquem. et in quolibet cogitando, geminum ei quempiam. tum mentem tibi subeat: vbi nunc sunt illi? nusquam sane: aut vbi tandem? ita enim perspectum iugiter habebis, humana omnia fumum ac nihil esse. *praesertim*, si simul fueris recordatus, quidquid semel mutabit, per spatium temporis infinitum non esse amplius futurum. tu vero spatii illius quantulum occupas? cur ergo tibi non sufficit, spatium hoc tam breue, prout te decet, transigere? quam pulchram *bene agendi* materiam occasionemque subterfugis? quid enim sunt aliud haec omnia, quam mentis, quae, hac in vita quae contingunt, naturam eorum rimas.

Φυσιολόγως τὰ ἐν τῷ βίῳ; μένε ἔν, μέχρι ἐξοικειώσης
 σαυτῷ, καὶ ταῦτα ὡς ὁ ἐρρωμένος στόμαχος πάντα ἐξοικ-
 κειοῖ, ὡς τὸ λαμπρὸν πῦρ, ὅτι ἂν βάλης, φλόγα ἐξ
 αὐτῆ καὶ αὐγὴν ποιῇ.

λβ'. Μηδὲν ἐξέσω εἰπεῖν ἀληθεύοντι περὶ σε, ὅτι
 ἔχῃ ἀπλῆς, ἢ ὅτι ἔκ ἀγαθός· ἀλλὰ ψευδέσθω, ὅσις τέ-
 των τι περὶ σε ὑπολήψεται· πᾶν δὲ τῆτο ἐπὶ σοι. τίς
 γὰρ ὁ κωλύων ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἀπλῆν; σὺ μόνον κρι-
 νον μηκέτι ζῆν, εἰ μὴ τοιῦτος ἔση. ἔδὲ γὰρ αἰρεῖ λό-
 γος μὴ τοιῦτον ὄντα.

λγ'. Τί ἐστι τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ὕλης δυνάμενον
 κατὰ τὸ ὑγιέσασθαι πραχθῆναι, ἢ ῥηθῆναι; ὅτι γὰρ ἂν
 τῆτο ἢ, ἐξέσω αὐτὸ προᾶξαι, ἢ εἰπεῖν καὶ μὴ προφα-
 σίζεσθαι, ὡς κωλυόμενος· ἢ πρότερον παύσῃ τένων, πρὶν ἢ
 τῆτο πάθῃ. ὅτι, οἷόν ἐστι τοῖς ἡδυπαθεῖσιν ἢ τρυφῇ,
 τῆτό σοι τὸ ἐπὶ τῆς ὑποβαλλομένης καὶ ὑποπιπτέσης
 ὕλης ποιεῖν τὰ οἰκῆα τῇ τῆ ἀνθρώπου κατασκευῇ· ἀπό-
 λαυσιν γὰρ δεῖ ὑπολαμβάνειν πᾶν, ὃ ἔξει κατὰ τὴν

ta, accurate perspexerit, exercitationes? persiste ergo, dum
 et ista tibi familiaria effeceris, quo modo stomachus robustus
 cuncta sibi accommodat, ignisque validus, quidquid ingesse-
 ris, flammam inde ac fulgorem edit.

32. Nulli liceat vere de te dicere, non esse te simpli-
 cem, aut non esse te bonum. sed mentiatur, quisquis horum
 quidquam de te opinatus fuerit. hoc autem totum in te situm
 est. quis enim te bonum simplicemue esse prohibuerit? tu
 tantum statuas, nec ulterius vivere, quam talis futurus sis.
 neque enim ratio id poscit, ni talis sis.

33. Ecquid est, quod de materia ista rectissime vel fieri,
 vel dici possit? quidquid enim hoc fuerit, vel facere id
 ipsum, vel dicere licet: nec obtendas impediri te. ante in-
 gemiscere non desinas, quam eo te adegeris, ut, quod vo-
 luptuariis hominibus est luxu diffuere, hoc tibi fuerit de
 subiecta quaque oblata tibi materia ea facere, quae humanae
 constitutioni conveniant: etenim pro oblectamento esse ti-
 bi debet, quidquid secundum naturam tuam agere tibi da-

ἰδίαν φύσιν ἐνεργεῖν· πανταχῶς δὲ ἔξῃσι· τῷ μὲν ἔν κιν-
 ῶνδρα ἢ πανταχῶς δίδοται φέρεσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν,
 ἔδὲ τῷ ὕδατι, ἔδὲ πυρὶ, ἔδὲ τοῖς ἄλλοις, ὅσα ὑπὸ φύ-
 σεως, ἢ ψυχῆς ἀλόγῃ, διοικεῖται· τὰ γὰρ διεύρογοντα καὶ
 ἐνιστάμενα πολλά· νῆς δὲ καὶ λόγος διὰ παντός τῷ ἀν-
 τιπίπτοντος ἔτῳ πορεύεσθαι δύναται, ὡς πέφυκε, καὶ ὡς
 θέλει ταύτην τὴν ῥασιώνην πρὸ ὁμμάτων τιθέμενος, καὶ
 ἣν ἐνεχθήσεται ὁ λόγος διὰ πάντων, ὡς πῦρ ἄνω, ὡς λίθος
 κάτω, ὡς κύλινδρος κατὰ πρηνῆς, μηκέτι φηδὲν ἐπιζητεῖ.
 τὰ γὰρ λοιπὰ ἐγκόμματα ἥτοι τῷ σωματικῷ ἔστι τῷ νε-
 κρῷ, ἢ χωρὶς ὑπολήψεως, καὶ τῆς αὐτῆς τῷ λόγῳ ἐκδόσεως,
 ἢ θραύει, ἔδὲ παιεῖ κακὸν ἔδοτιμὸν· ἐπεὶ τοι καὶ ὁ πάχων
 αὐτὸ, κακὸς ἂν εὐθύς ἐγένετο. ἐπὶ γὰρ τῶν ἄλλων κατὰ
 σκευασμάτων πάντων, ὅτι ἂν κακὸν ἴνι αὐτῶν συμβῇ,
 παρὰ τῷ ταχέϊον γίνεται αὐτὸ τὸ πάχον· ἐνταῦθα δὲ, ἐφ'
 δεῖ εἰπεῖν καὶ κρείττων γίνεσθαι ὁ ἀνθρώπος, καὶ ἔσται
 νεώτερος, ὁρῶντος χρώμενος ποῖς προσπίπτουσιν. ὅλως δὲ
 μέμνησο· ὅτι τὸν φύσει πολίτην ἔδὲν βλάπτει, ὃ πό-
 λις ἢ βλάπτει, ἔδὲ γὰρ πόλις βλάπτει, ὃ νόμον ἢ βλά-

tur, datur autem hoc vbique, siquidem cylindrus quidem non
 conceditur, ut motu proprio vbique feratur; sed nec aquae,
 nec igni, nec alii rei cuiquam, quae a natura mera, vel ani-
 ma regitur irrationali. quae enim coerceant et obstant,
 multa sunt. verum mens et ratio! per obstantia quaelibet,
 prout nata est, et prout vult ipsa, procedit. tu ergo ob ocu-
 los istud habens, rationem per omnia facilitate ferri eadem
 plane, qua ignis sursum, lapis deorsum, per declive cylin-
 drus, nihil quaeras ulterius. reliqua enim obstacula vel sunt
 corporis, quod cadaueris *instar habet*, vel opinione, et ratio-
 nis inclinatione semota, non infringunt, aut mali quidquam
 efficiunt. alioqui, ea qui patitur, malus fieret. atqui in aliis
 quidem operibus omnibus ita se habet, ut, quidquid alicui
 horum mali contigerit, deterius illud faciat, quod eo adfici-
 tur. istic vero, si ita dicere licuerit, praestantior fit homo ac
 laude dignior, dum eis, quae obiciuntur, recte utitur. in
 summa memineris, ciuem indigenam nihil laedere, ni ciuita-
 tem laedat, ciuitatem nihil laedere, ni legem laedat, horum

πτει· τῶν δὲ τῶν καλεσμένων ἀκληρημάτων ἔδδ' βλάπτει νόμον. ὁ τοίνυν νόμον ἔβλάπτει, ἔτε πόλιω, ἔτε πολίτην.

λδ'. Τῷ δεδευγμένῳ ὑπὸ τῶν ἀληθῶν δογματῶν ἀρεῇ καὶ τῷ βραχύτατον, καὶ ἐν μέσῳ κείμενον εἰς ὑπόμνησιν ἀλυσίας καὶ ἀφοβίας. οἷον·

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἅλλα δὲ
θ' ὕλη

Τηλεθόωσα Φύει, ἔαρσ δ' ἐπιγίγνεται ὥρη

Ὡς ἀνδρῶν γενεή, ἥ μὲν Φύει, ἥ δ' ἀπολήγει.

Φυλλάριον δὲ καὶ τὰ τεκνία σε· Φυλλάρια δὲ καὶ ταῦτα τὰ ἐπιβοῶντα ἀξιοπίστως, καὶ ἐπιφημῶντα, ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων καταρῶμενα, ἢ ἡσυχῇ ψέγοντα, καὶ χλευάζοντα· Φυλλάρια δὲ ὁμοίως, καὶ τὰ διαδεχόμενα τὴν ὑπεροφημίαν. πάντα γὰρ ταῦτα ἔαρσ ἐπιγίγνεται ὥρη· πῖτα ἄνεμος παπαβέβληκεν· ἔπειθ' ἡ ὕλη ἔτερε ἀνὰ τῶν Φύει· τὸ δὲ ὀλιγοχρόνιον κοινὸν πᾶσιν· ἀλλὰ σὺ πάντα, ὡς αἰώνια εὐόμενα, Φεύγεις καὶ διώκεις· μικρὸν καὶ καταμύσεις· τὸν δὲ ἐξενεγκόντα σε ἦδη ἄλλος θρηνήσει.

autem, quae infortunia vicimus, nihil legem laedit. quod autem legem non laedit, nec civitatem, nec civem laeserit.

34. Qui decretis veris imbutus est, hunc dictum brevis finem et e trivio arreptum quodlibet commonere suffecerit de moerore metuere pellendo, quale illud est:

Sternit humi frondes alias vis aspera venti:

Ast alias natura parat, quae vere virescent.

Sic hominum genus est: hic nascitur, occidit ille.

Foliola sunt et filii tui; foliola sunt et homunciones isti, qui tanto cum strepitu, tamquam fide digni, alios celebrant, vel e contrario diis deouent, vel clam vituperant et subsistant. foliola iidem, qui famam tui postumam excepturi sunt, ista enim omnia verno tempore prodeunt; dein ventus ubi strauerit, sylva horum vice nova alia profert. commune autem omnium est breue existendi spatium. at tu omnia, tamquam aeterna futura, fugis appetisue. mora paruula, et lumina tibi condentur; eumque, qui te extulerit, alius aliquis lugebit.

λδ'. Τὸν ὑγιαίνοντα ὀφθαλμὸν πάντα ὁρᾶν δεῖ τὰ ὁρατὰ, καὶ μὴ λέγειν· τὰ χλωρὰ θέλω· τῷτο γὰρ ὀφθαλμιῶντός ἐστι. καὶ τὴν ὑγιαίνουσαν ἀκοήν, καὶ ὁσφρησιν, εἰς πάντα δεῖ τὰ ἀκυστὰ καὶ ὁσφραντὰ ἐτοίμην εἶναι. καὶ τὸν ὑγιαίνοντα εὐμαχὸν πρὸς πάντα τρέφιμα ὁμοίως ἔχειν, ὡς μύλην πρὸς πάντα, ὅσα ἀλέσασα κατεσκευάσται· καὶ τοίνυν τὴν ὑγιαίνουσαν διάνοιαν πρὸς πάντα δεῖ τὰ συμβαίνοντα ἐτοίμην εἶναι· ἢ δὲ λέγασθαι· τὰ τεκνία σωζέσθω, καὶ πάντες, ὅτι ἂν πράξω, ἐπαινείταισαν· ὀφθαλμός ἐστι, τὰ χλωρὰ ζητῶν, ἢ ἀδόντες. τὰ ἀπαλά.

λε'. Οὐδεὶς ἐστὶν ἕτως εὐποτμος, ὃ ἀποθνήσκοντι ἔπαυσανται τινες, ἀσπαζόμενοι τὸ συμβαῖνον κακόν. σπασδαῖος καὶ σοφὸς ἦν. μὴ τὸ πανύστατον ἔσται τις, ὁ κατ' αὐτὸν λέγων· ἀναπνεύσω μὲν πατε. ἀπὸ τέτθ τῷ παιδωγωγῷ. χαλεπὸς μὲν ἔδενι ἡμῶν ἦν, ἀλλὰ ἠσθάνομην, ὅτι ἡσυχῇ καταγινώσκει ἡμῶν. ταῦτα μὲν ἔγω ἐπὶ τῷ σπασδαίῳ· ἐφ' ἡμῶν δὲ πόσα ἄλλα ἐστὶ, δὲ αἱ πολὺς ὁ ἀπαλλακτιῶν ἡμῶν; τοῦτα οὖν ἐννοήσεις

35. Sani est oculi, cernere visibilia quaevis, nec dicere: *viridia velim*. hoc etenim lippientis est. sed et auditus ac olfactus est sani, ad sonos odoresque quosvis percipiendos promptum esse. et stomachi valentis, aduersus edulia quaevis pariter se habere; sicut molam ad omnia, ad quae molenda condita est. pari igitur ratione et mentis est sanae, ad obuenientia quaeque idoneam esse. quae vero dixerit: *liberos mihi saluos velim; et omnes, quidquid fecero, laudent, velim;* oculi est instar viridia poscentis, vel dentium tenuella postulantium.

36. Nemo quisquam adeo felix est, cui morienti non adstant aliqui, qui praesenti laetentur malo, bonus sapiensque fuerit, annon ad extremum futurus est, qui de illo dicat? *Respirabimus iam tandem a paedagogo isto. non erat reuera asper nobis cuiquam: sensi tamen, tacite illum damnasse nos.* haec igitur de viro bono. at ad nos quod attinet; quam multa sunt alia, ob quae a nobis liberari desiderant

ἀποθνήσκων, καὶ εὐκολώτερον ἐξελεύσῃ, λογίζόμενος·
ἐκ τοιούτου βίῃ ἀπέρχομαι, ἐν ᾧ αὐτοὶ οἱ κοινωνοί, ὑπὲρ
ᾧ τὰ τοσαῦτα ἠγωνισάμην, ἠϋξάμην, ἐφρόντισα, αὐ-
τοὶ ἐκείναι ἐθέλωσί με ὑπάγειν, ἄλλην τινὰ τυχόν ἐκ
τέτῃ ρατῶνῃ ἀλπίζοντες. τί ἂν ἔν τις ἀντέχοιτο τῆς
ἐνταῦθα μακροτέρας διατριβῆς; μὴ μέντοι διὰ τῆτο
ἐλατῆον εὐμενῆς αὐτοῖς ἄπιθι, ἀλλὰ τὸ ἴδιον ἔθος δια-
σώζων, φίλος, καὶ εὖνός, καὶ ἰσῶς, καὶ μὴ πάλιν ὡς
ἀποσπώμενος· ἀλλ', ὥσπερ ἐπὶ τῷ εὐθανατῆντος εὐκό-
λως τὸ ψυχάριον ἀπὸ τῷ σώματος ἐξαιρεῖται, τοιαύτην
καὶ τὴν ἀπὸ τέτων ἀποχώρησιν δεῖ γενέσθαι· καὶ γὰρ
τέτοις ἡ φύσις συνῆψε, καὶ συνέκρινεν. ἀλλὰ νῦν δια-
λύει; διαλύομαι, ὡς ἀπὸ οἰκείων μὲν, ὃ μὴν ἀνθελκώ-
μενος, ἀλλ' ἀβιάτως· ἐν γὰρ καὶ τῆτο τῶν κατὰ φύσιν.

λζ'. Ἐθίσον ἐπὶ παντός, ὡς οἶόν τε, τῷ πρᾶσσο-
μένῃ ὑπὸ τῆτος, ἐπιζητεῖν κατὰ σαυτὸν· ἔτος τῆτο ἐπὶ
τίνα φέρει; ἄρχῃ δὲ ἀπὸ σαυτῆ, καὶ σαυτὸν πρῶτον
ἐξέταζε.

haud pauci? hoc si inter moriendum cogitaueris, libentius
discedes; quum ita tecum rem putaueris: ex ea vita disce-
do, in qua ipsi eiusdem mecum participes, pro quibus tam
multa exantlaui, supplicavi, procuravi, illi, inquam, ipsi elā-
tum me optant, tamquam qui leuamen forsan hinc aliquod
sperent. cur ergo diutius istis moram trahere quis cupiat?
nec propterea tamen minus illis propitius discedas, sed mo-
ris tui tenax, amicus, beneuolus, mitis. quin rur'us nec tam-
quam vitae auulsus, sed, prout eis, quibus mortis felicitas
quaedam obtigit, animula a corpore leniter exsoluitur, talis
et tua ab istis etiam esto discessio. eis enim te natura adne-
xuit et coniunxit. at nunc disiungit. disiungor itaque tam-
quam a necessariis, non abstractus tamen, sed sponte disce-
dens. nam et hoc ex eis est, quae sunt secundam naturam.

37. Solemne tibi sit, in cuiusque (quoad eius fieri po-
test) actione omni, apud te quaerere: *istud iste quò sine fa-
ciet?* a temet autem auspicare, teque primo loco scrutare.

λη'. Μέμνησο, ὅτι τὸ νευροσπατῶν ἐστὶν ἐκεῖνο, τὸ ἐνδόν ἐγκεκρυμμένον· ἐκεῖνο ῥητορεία, ἐκεῖνο ζωή, ἐκεῖνο, εἰ δὲ εἰπεῖν, ἄνθρωπος. μηδέποτε συμπεριφαντάξῃ τὸ περι-
κείμενον ἀγγειῶδες, καὶ τὰ ὀργάνια ταῦτα τὰ περιπε-
πλασμένα. ὅμοια γάρ ἐστι σκεπάρενω, μόνον δὲ διαφέ-
ροντα, καθότι προσφυῇ ἐστὶν. ἐπεὶ τοι ἔμᾳλλον τι τῶ-
ν ὀφελός ἐστι τῶν μορίων, χωρὶς τῆς κινήσεως καὶ ἰσχύ-
σης αὐτὰ αἰτίας, ἢ τῆς κερκίδος τῇ ὑφανθείᾳ, καὶ τῇ
καλάμῃ τῷ γράφοντι, καὶ τῇ ματιγίᾳ τῷ ἡνιόχῳ.

38. Memento, illud, quod te velut fidiculis citat, esse intra te reconditum quiddam. illud est suadela, illud vita, illud (si fas dicere) homo est. ne cum illo iunctim contempleris vmquam circumiectum, vasis instar, conceptaculum hoc, et instrumenta haec vndique ex eodem efficta. sunt enim asciae similia ista. hoc tantum interest, quod agnata sint. siquidem membrorum istorum, absque forma, quae ea ciat sistatque, non magis vsus est, quam radii textrici, aut scriptori calami, aut aurigae flagelli. ●

ΒΙΒΛΟΣ ΙΑ΄.

ΤΑ ἴδια τῆς λογικῆς ψυχῆς. ἑαυτὴν ὁρᾷ, ἑαυτὴν δι-
αρθροῖ, ἑαυτὴν, ὅποιαν ἂν βέληται, παιεῖ, τὸν καρπὸν,
ὃν φέρει, αὐτὴ καρπεῖται. (τὰς γὰρ τῶν φυτῶν καρπὸς,
καὶ τὸ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ζώων, ἄλλοι καρπεύονται.)
τῇ ἰδίᾳ τέλει τυγχάνει, ὅπως ἂν τὰ τῇ βίᾳ πέρας ἐπι-
στῇ. ἔχῃ ὥσπερ ἐπὶ ὀρχήσεως καὶ ὑποκρίσεως καὶ τῶν

LIBER XI.

HAEC sunt animae ratione praeditae proprietates. se cer-
nit, se fingit artatque, ut lubet, qualemque vult ipsa,
facit: fructum, quem profert, ipsa carpit. quum arborum
fructus, quodque istis in animalibus respondet, alii carpant.
finem semper suum adsequitur, ubicumque constiterit vitae
terminus. neque enim sic se habet, quo modo in saltando, aut

τοιούτων ἀτελής γίνεται ἡ ὅλη πρᾶξις, εἴαν τι ἐγκόψῃ· ἀλλ' ἐπὶ παντὸς μέρους, καὶ ὅπῃ ἂν καταληφθῇ, πλήρεις καὶ ἀπροσδεῖς ἑαυτῇ τὸ προτεθὲν ποιεῖ· ὥς εἰπεῖν· ἐγὼ ἀπέχω τὰ ἐμά. ἔτι δὲ περιέρχεται τὸν ὅλον κόσμον, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν κενόν, καὶ τὸ χῆμα αὐτῷ, καὶ εἰς τὴν ἀπειρίαν τῷ αἰῶνος ἐκτείνεται, καὶ τὴν περιοδικὴν παλιγγενεσίαν τῶν ὅλων ἐμπεριλαμβάνει, καὶ περινοεῖ, καὶ θεωρεῖ, ὅτι οὐδὲν νεώτερον ὄψονται οἱ μεθ' ἡμᾶς, οὐδὲ περιττότερον εἶδόν οἱ πρὸ ἡμῶν· ἀλλὰ τρόπον τινὰ ὁ τεσσαρακοντέτης, εἴαν νῦν ὅποσον ἔχη, πάντα τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐσόμενα ἐώρακε κατὰ τὸ ὁμοειδές. ἴδιον δὲ λογικῆς ψυχῆς, καὶ τὸ φιλεῖν τὰς πλησίον, καὶ ἀλήθεια, καὶ αἰδώς, καὶ τὸ μηδὲν ἑαυτῆς προτιμᾶν, ὅπερ ἴδιον καὶ νόμος· ἔτι δὲ ἔδεν διήνεγκε λόγος ἀρετῆς, καὶ λόγος δικαιοσύνης.

β'. Ὡδῆς ἐπιτελεῖς, καὶ ὀρχήσεως, καὶ παγκρατίας καταφρονήσεις, εἴαν τὴν μὲν ἐμμελῆ φωνὴν κατα-

in fabulam agendo aliisque eiusmodi, in quibus, si quid incideris, actio tota fit mutila; sed in quacumque parte, et ubicumque deprehensa fuerit, quod praecessit, plenum prorsus et perfectum sibi facit: ut dicere liceat: *ego, quae mea sunt, omnia habeo.* ad haec mundum totum peruagatur, et, quod ambit hunc, vacuum, figuramque eiusdem contemplatur, et in aevi immensitatem se porrigit, et universi per intervalla certa renouationem comprehendit et considerat; videtque simul, quod nihil noui visuri sint posterius nostri, sicut nec amplius quidquam viderunt antecessores nostri: sed ita sit quodammodo, ut, quadraginta annos qui egerit, mentem modo aliquam habuerit, et res gestas animaduertit, ex uniformitatis ratione, et praeterita omnia et futura viderit. propria sunt animae rationalis et ista: proximos diligere, veracem et verecundam esse, nihil sibi praeferre, quod et legis est proprium: ita inter rectam rationem et iustitiae rationem nihil interest.

2. Cantilenam iucundam, saltationem, pancratium contemnes, si voce concinna in sonos singulos diuisa de his

περίσης εἰς ἕκαστον τῶν φθόνων, καὶ καθ' ἓνα πύθῃ
 σεαυτῆ, εἰ τέττε ἤτλων εἰ· διατραπήσῃ γὰρ. ἐπὶ δὲ ὁρ-
 χήσεως τὸ ἀνάλογον ποιήσας καθ' ἑκάστην κίνησιν, ἢ χέ-
 σιν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῇ παγκρατίῃ. ὅλως ἔν, χωρὶς
 ἀρετῆς καὶ τῶν ἀπ' ἀρετῆς, μέμνησο ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος
 τρέχειν, καὶ τῇ διαιρέσει αὐτῶν εἰς καταφρόνησιν ἵναμ'
 τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τὸν βίον ὅλον μετάφερε.

γ'. Οἷα εἰσὶν ἡ ψυχὴ ἡ ἔτοιμος, εἰ ἤδη ἀπολα-
 θῆναι δέη τῷ σώματος, καὶ ἤτοι σβεσθῆναι, ἢ σκεδα-
 σθῆναι, ἢ συμμεῖναι; τὸ δὲ ἔτοιμον τέτο, ἵνα ἀπὸ ἰδι-
 κῆς κρίσεως ἐρχηται, μὴ κατὰ ψιλὴν παράταξιν, ὡς οἱ
 Χρυσιανοὶ, ἀλλὰ λελογισμένως, καὶ σεμνῶς, καὶ ὥς
 καὶ ἄλλον πείσαι, ἀτραγῶδως.

δ'. Πεποίηκά τι κοινωνικῶς; ἔκῃν ὠφέλημαι· τέτο
 ἵνα αἰεὶ πρόχειρον ἀπαντᾷ· καὶ μηδ' αὖ παύσ.

ε'. Τίς σε ἡ τέχνη; ἀγαθὸν εἶναι. τέτο δὲ πῶς κα-
 λῶς γίνεται, ἢ ἐκ θεωρημάτων, τῶν μὲν περὶ τῆς τῷ ὅλῃ
 φύσεως, τῶν δὲ περὶ τῆς ἰδίας τῷ ἀνθρώπῳ κατασκευῆς;
figillatim te percontatus fueris: num istud me visum habet?
erubescas enim id fateri. de saltationis motibus gestibusque
 singulis, de pancratio itidem, si gemina feceris, futurum est,
 ut pari modo aduersus haec adficiaris: itaque, virtute sola ex-
 cepta et virtutis actionibus, in reliquis omnibus ad particulas
 seorsim consideratas recurrere memento, ut ab harum disiun-
 ctione res ipsas contemptum eas. hoc autem ipsum et ad vi-
 tam totam transferas.

3. Qualis est anima ea, quae parata est iam statim, si
 oportuerit, e corpore emigrare, et vel exstingui, vel disper-
 gi, vel permanere? ita paratum dico, ut a iudicio peculiari
 promittitudo haec profluat, non ab obstinatione mera, pro
 Christianorum more: *ut mortem obeas* considerate, compositae,
 citra tumultum, quo et aliis idem suadere possis.

4. Numquid feci, quod in commune conducat? benefi-
 cium hoc ipso accepi. hoc tibi semper succurrat: nec desi-
 nas umquam.

5. Quam artem profiteris? bene viuendi. hoc quo mo-
 do melius fit, quam documentorum ope, quorum alia sint de
 vniuersi natura, alia de hominis conditione propria.

5'. Πρῶτον αἱ τραγωδίαὶ παρήχθησαν ὑπομνηστικαὶ τῶν συμβαινόντων, καὶ ὅτι ταῦτα ἔγωγε πέφυκε γίνεσθαι, καὶ ὅτι, οἷς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ψυχαγωγεῖσθε, τῆς τρις μὴ ἄχθεσθε ἐπὶ τῆς μέζονος σκηνῆς. ὁρᾶτε γάρ, ὅτι ἔγωγε δεῖ πάντα περαινέσθαι, καὶ ὅτι φέρουσιν αὐτὰ καὶ οἱ κικρυαιότεις· Ἰὼ Κιθαιρών. καὶ λέγεται δὲ τινα ὑπὸ τῶν τὰ δράματα ποιούντων χρησίμως, οἷόν ἐστιν ἐκείνα μάλιστα·

Εἰ δ' ἐμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παῖδ' ἐμῶν, Ἔχει λόγον καὶ τῆτο.

Καὶ πάλιν·

Τοῖς πράγμασιν γὰρ ἔχῃ θυμῷ, - - Καὶ·

Βίβ' θείζεις, ὥς κέρπιμον σάχυν.

καὶ ὅσα τριαῦτα. μετὰ δὲ τὴν τραγωδίαν ἡ ἀρχαία κωμῳδία παρήχθη, παιδαγωγικὴν παρρησίαν ἔχουσα, καὶ τῆς ἀτυφίας ἐκ ἀχρήτως δὲ αὐτῆς τῆς εὐθυρρημοσύνης ὑπομιμνήσκουσα· πρὸς οἷόν τι καὶ Διογένης ταυτὶ παρελάμβανε. μετὰ ταῦτα τίς ἢ μέση κωμῳδία, καὶ λοιπὸν ἡ νέα πρὸς τί ποτε παρείληπται, ἢ κατ'

6. Primo tragoediae inuectae sunt, quae casum et euentum homines commonefacerent, quo et ista sic fieri nata monerentur; nec quibus in scena oblectarentur, ea in scena maiori grauatim sustinerent: quum viderint, non posse haec aliter transigi, et quod perferant ea etiam illi, qui exclamant: *eheu, Cithaeron*. et reuera dicuntur a dramaticis poetis vtiliter nonnulla. quale illud est in primis:

Si me meosque liberos dii negligunt: huius etiam constat ratio.

Et rursus:

Nam nouitquam hominem rebus irasci decet. Et:

Spicas velut frugiferas, sic vitam meti.

et caetera, quae sunt eiusmodi. tragoediae successit verus comoedia, quae libertate magistrali instructa, nec obliqua, sed diserta oratione vsa, factum delicere non inepte satagebat: quo fine et Diogenes ex his quaedam adhibuit. considera et quae deinceps fuerit media comoedia, et quorsum tandem

λίγον ἐπὶ τὴν ἐκ μιμήσεως Φιλοτεχνίαν ὑπερρύη, ἐπέ-
σησον. ὅτι μὲν γὰρ λέγεται καὶ ὑπὸ τέτων τινὰ χρη-
σιμα, ἐκ ἀγνοεῖται· ἀλλὰ ἡ ὅλη ἐπιβολὴ τῆς τοιαύτης
ποιήσεως καὶ δραματουργίας πρὸς τίνα ποτὲ σκοπὸν
ἀπέβλεψε.

ζ'. Πῶς ἐναργὲς προσπίπτει τὸ μὴ εἶναι ἄλλην
βίβιν ὑπόθεσιν εἰς τὸ φιλοσοφεῖν ἕτως ἐπιτήδειον, ὡς
ταύτην, ἐν ἣ νῦν ὦν τυγχάνεις;

η'. Κλάδος, τῷ προσεχῆς κλάδῳ ἀποκοπείς, ὃ δύ-
ναται μὴ καὶ τῷ ὅλῳ φυτῷ ἀποκεκόφθαι. ἕτω δὴ καὶ
ἄνθρωπος, ἐνὸς ἀνθρώπου ἀποχισθεὶς, ὅλῳ τῆς κοινω-
νίας ἀποπέπτωκε. κλάδον μὲν ἐν ἄλλος ἀποκόπτει·
ἄνθρωπος δὲ αὐτὸς ἑαυτὸν τῷ πλησίον χωρίζει, μισή-
σας καὶ ἀποτραφεὶς, ἀγνοεῖ δὲ, ὅτι καὶ τῷ ὅλῳ πολι-
τεύματος ἅμα ἀποτέτμηκεν ἑαυτόν. πλὴν ἐκείνῳ γε δῶ-
ρον τῷ συνησαμένῳ τὴν κοινωνίαν Διός. ἔξῃσι γὰρ πάλ-
ιν ἡμῖν συμφῦναι τῷ προσεχῇ, καὶ πάλιν τῷ ὅλῳ συμ-
πληρωτικοῖς γίνεσθαι. πλεονάκεις μέντοι γινόμενον τὸ κα-
τὰ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν, δυσένωτον καὶ δυσἀποκαθί-

Introducenda sit noua, quae in mimicum artificium paulatim
defluxit. (nam et ab istis vtilia dici nonnulla, nemo est, qui
nesciat.) sed et quo spectet totum hoc poesis huiusmodi et
fabularum agendi institutum.

7. Quam liquido compertum habes, nullum aliud vitae
institutum ad philosophandum magis esse idoneum, quam
hoc, in quo iam versaris?

8. Ramus a ramo, cui proxime adhaesit, abscissus, non
potest non a stirpe tota abscindi. ad eundem modum ergo
et homo ab homine quouis rescissus, communitate tota exci-
dit. porro ramum alius abscindit; homo vero se ipse a pro-
ximo suo separat, dum eum odit et auersatur: nec aduertit
interim, quod una semet a societate ciuili tota absciderit.
verumtamen hoc a societatis huiusce conditore Ioue indul-
tum sibi habet, quod ei liceat denuo coalescere, cui prius
adhaeserat, et ad vniuersi complementum locum recuperare
suum. quamquam hoc frequentius si fiat, dissociatio istius-
modi et difficilior resarcitur, et restitutio aegre procedere

καὶ τὸν προχωρεῖν ποιεῖ. ὅλως τε ἔχ' ὅμοιος ὁ κλάδος, ὁ ἀπ' ἀρχῆς συμβλασθήσας, καὶ σύμπνυς συμμείνας, τῷ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν αὐθις ἐγκεντριόθεντι. ὥ, τι ποτὲ λέγασιν οἱ Φυτρεργοὶ, ὁμοθαμνεῖν μὲν, μὴ ὁμοδογματεῖν δέ.

θ'. Οἱ ἐνιστάμενοι προϊόντι σοι κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, ὥσπερ ἀπὸ τῆς ὑγιᾶς πράξεως ἀποσρέψαι σε ἔδυνήσονται, ἕτως μὴδὲ τῆς πρὸς αὐτὰς εὐμενείας ἐκκρετέωσαν· ἀλλὰ φύλασσε ἑαυτὸν ἐπ' ἀμφοτέρων ὁμοίως, μὴ μόνον ἐπὶ τῆς εὐσταθῆς κρίσεως καὶ πράξεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τὰς κωλύειν ἐπιχειροῦντας, ἢ ἄλλως δυσχεραίνοντας, πραότητος. καὶ γὰρ τῷτο ἀδυνεές, τὸ χαλεπαίνειν αὐτοῖς, ὥσπερ τὸ ἀποσῆναι τῆς πράξεως, καὶ ἐνδῆναι καταπλαγέντα· ἀμφοτέροι γὰρ ἐπίσης λιποτάκται, ὁ μὲν ὑποτρέσας, ὁ δὲ ἄλλοτριωθεὶς πρὸς τὸν φύσει συγγενῇ καὶ φίλον.

ι'. Οὐκ ἔστι χείρων ἑδεμία φύσις τέχνης· καὶ γὰρ αἱ τέχναι τὰς φύσεις μιμῶνται. εἰ δὲ τῷτο, ἢ πασῶν τῶν ἄλλων τελειωτάτη καὶ περιληπτικωτάτη φύσις ἔκ

conſuevit. omnino denique non pariter ſe habent ſurculi duo, quorum alter a prima germinatione cohaeſit, et cum ſtirpe reliqua conſtanter quali conſpiravit; alter poſt abſciſſionem inſertus eſt: quem plantarum cultores dicere ſolent *confruticari* quidem, ſed non *configurari*.

9. Qui ad rationis rectae normam progredienti obſiſtunt tibi, ſicut a recte agendo auertere te nequeunt, ita nec beneuolum erga illos adfectum excutiant tibi. ſed ad utrumque horum teneas te, ut et in iudicio actioneque conſtanti perſiſtas, et in manſuetudine erga illos, qui vel impedire te conantur, vel alio modo quopiam moleſti tibi ſunt. etenim tam hoc imbecillis eſt animi, ſuccenſere iſtis, quam ab actione deſiſtere, et conſternatum ſuccumbere. uterque enim ex aequo ſtationis deſertae reus eſt, et qui metu percuſſus, et qui natura cognatum ſibi atque amicum fuerit auerſatus.

10. Nulla natura arte inferior eſt. naturam enim imitantur artes. hoc ſi datur, ſequetur, naturam eam, quae eſt conſummatiſſima, caeterasque omnes in ſe complectitur, ar-

ἐν ἀπολείποντο τῆς τεχνικῆς εὐμηχανίας· πᾶσαι δὲ γὰρ
τέχναι τῶν κρείττονων ἐνεκεν τὰ χεῖρω ποιῶσιν· ἡ δὲ
καὶ ἡ κοινὴ φύσις καὶ ἡ ἐνθεν μὲν γένεσις δικαιοσύ-
νης, ἀπὸ δὲ ταύτης αἱ λοιπαὶ ἀρεταὶ ὑφίστανται· ὃ γὰρ
τηρηθήσεται τὸ δίκαιον, εἰ μὴ τοὶ διαφερώμεθα πρὸς τὰ
μέσα, ἢ εὐεξαπάτητοι καὶ προσιπρωτικὴ καὶ μεταπρω-
τικαὶ ὄμεν.

μᾶτ. Εἰ δὲ ἐρχεται ἐπὶ σε τὰ πράγματα, ὧν αἱ
διώξεις καὶ φυγὰς θρομβώσῃσι, εἰλλὰ τρόπον τινὰ αὐ-
τὸς ἐπὶ ἐκείνα ἐρχῇ· τὸ γὰρ κείμεν τὸ περὶ αὐτῶν ἥσυχ-
χαζέτω, καὶ ἐκεῖνα μένει ἀτρεμέντα, καὶ ὅτε διώκων, ὅτε
φεύγων ὀφθῇσῃ.

ο. ο. μβ. Σφαῖρα ψυχῆς αὐτοειδῆς, ὅταν μὴτε ἐκτείνῃ
ταὶ ἐπὶ τι, μὴτε ἔσω συντρέχῃ, μὴτε συνιζάνῃ, ἀλλὰ
φωτὴ λάμπηται, ὥς τὴν ἀλήθειαν ὁρᾷ τὴν πάντων, καὶ
τὴν ἐν αὐτῇ.

αγ. Καταφρονῆσαι μὲν τίς; ὀφεται· ἐγὼ δὲ ὀφθα-
μαί, ἵνα μὴ π. καταφρονήσῃς ἀξίον πράσσω ἢ λέγων.

officiis solertiae neutiquam concedere: atqui in artibus omni-
bus deteriora quaeque praestantium gratia sunt; a com-
muni ergo natura hoc idem fit. atque hinc sane iustitia ori-
tur: ab hac vero reliquae nascuntur virtutes. neque enim,
quod est iustum aequumque, servabitur, si vel ad res medias
anxie feramur, vel deceptu faciles et temerarii et inconstan-
tes fuerimus.

11. Si, quarum persecutio et fuga perturbat te, res eae
ad te non accedunt, sed ad illas ipse quodammodo accedis,
quum ipsae interim immotae maneant; iudicium proinde
tuum de eis quiescat, easque nec prosequeris amplius, nec
fugies.

12. Uniformis prorsus est animae sphaera, quum nec ad
exterius quidquam se extendit, nec cum eodem villo intus
concurrit, nec confidit et comprimitur, sed lumine illo illu-
stratur, quò veritatem, tum rerum omnium caeterarum, tum
et in ipsa sitam cernit.

13. Contemnit me quisquam? ipse viderit. ego mihi
cauebo, ne quid contemptu dignum vel egisse, vel dixisse de-

εὐρίσκωμαι. μισήσῃς; ὀφείτω. ἀλλὰ ἐγὼ εὐμένης καὶ
εὐνῆς παντὶ, καὶ τῷ αὐτῷ ἑτοιμός τὸ παρορῶμενον
δείξαι, ἢ ὀνειδιστικῶς; εἰ δὲ ὡς κατεπιθεκνύμενος, ἔτι
ἀνέχομαι, ἀλλὰ γνησίως καὶ χρηστῶς, ὅς ὁ Φωκίων
ἐκείνος, εἰ γὰρ μὴ προσεποιεῖτο. τὰ ἔσω γὰρ δεῖ ταῦτα
εἶναι, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν βλέπεσθαι ἄνθρωπον πρὸς
μηδὲν ἀγανακτικῶς διατιθέμενον, μηδὲ δεινοπαθεῖντος.
τί γὰρ σοι κακόν, εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖ τὸ (ἐπὶ) τῇ φύσει
σε οἰκείον; εἰ δέχηται τὸ νῦν τῇ τῶν ὅλων φύσει εὐκατα-
ρον, ἄνθρωπος τεταγμένος πρὸς τὸ γίνεσθαι δι' ὅτι δὴ
τὸ κοινὴν συμφέρον;

10. Ἀλλήλων καταφρονῶντες, ἀλλήλοις ἀρεσκέμεθα-
τες, καὶ ἀλλήλων ὑπερέχουσιν θέλοντες, ἀλλήλοις ὑπο-
κατακλίνονται.

11. Ὡς σὰπρός καὶ κίβδηλος ὁ λέγων· ἐγὼ προσή-
ρημαι ἀπλῶς σοι προσφέρεσθαι; τί ποιεῖς, ἄνθρωπε,
τῷτο εἰ δεῖ προλέγειν. αὐτὸς φανήσεται. ἐπὶ τῷ μετώπῳ
γεγραμμένον ὀφείλει εὐδοῦν ἢ φωνῇ. τοῖσιν ἔχει, εὐδοῦν

prehendar. odit me quisquam? ipse viderit: at ego mitis esse
ac benevolus cuique pergam; et huic etiam ipsi errorem
ostendere promptus; neque id contumeliose, neque ut qui
patientiam ostentare cupiam, sed ingenue, benigne, quo mo-
do Phocion ille, nisi si simulate agebat. interius enim ita af-
fectum esse oportet, ut ipsi dii videant, hominem esse te, qui
nihil quidquam indigne aegreue ferat. quid enim tibi iniuri
contigerit, modo, quod naturae tuae conveniat, id ipse facias?
annon amplecteris, quod universi naturae nunc est tempesti-
uum, quum homo sis, ad hoc compositus positusque, ut id
fieri, quocumque tandem modo, velis, quod in commune
conducat?

14. Qui se inuicem contemnunt, iidem et sibi inuicem
adsentantur: quique se inuicem transcendere cupiunt, sibi
inuicem se submittunt.

15. Quam putidus et insincerus est, qui dicit: ego sim-
pliciter tecum agere statui. quid facis, mi homo? quid prae-
dicere opus est? res ipsa appareat. fronti inscriptam statim
oportuit vocem hanc, in oculis ipsis relucere statim, quo-

ἐν τοῖς ὄμμασιν ἐξέχει, ὡς τῶν ἐραστῶν ἐν τῷ βλέμματι πάντα εὐθὺς γνωρίζει ὁ ἐρώμενος. τοιῶτον ὅλως θεῖον ἀπλὴν καὶ ἀγαθὸν εἶναι, οἷον γράσωνα, ἵνα ὁ παρὰς, ἅμα τῷ προσελθεῖν, θέλει ἔθελει, αἰσθῆται. ἐπιτηδεύσεις δὲ ἀπλότητος σκάλμη εἶναι. ἐδὲν εἰσιν αἰσχρὸν λυκοφιλίας. πάντων μάλιστα τῆτο φεῦγε. ὁ ἀγαθός, καὶ ἀπλῆς, καὶ εὐμενής, ἐν τοῖς ὄμμασιν ἔχουσιν πάντα, καὶ ἔλανθάνει.

15. Κάλλις δὲ ζῆν, δύναμις αὕτη ἐν τῇ ψυχῇ, εἰάν πρὸς τὰ ἀδιάφορα ἀδιαφορῇ· ἀδιαφορήσει δὲ, εἰάν ἕκασαν αὐτῶν θεωρῇ διηρημένως καὶ ὁλικῶς καὶ μετρημένως, ὅτι ἐδὲν αὐτῶν ὑπόληψιν περὶ αὐτῶν ἡμῖν ἐμποιεῖ, ἐδὲ ἐρχεται ἐφ' ἡμᾶς. ἀλλὰ τὰ μὲν ἀπερμεῖς ἡμεῖς δὲ ἐσμεν, οἱ τὰς περὶ αὐτῶν κρίσεις γεννῶντες, καὶ οἷον γράφοντες ἑαυτοῖς, ἐξὸν μὲν μὴ γράφειν, ἐξὸν δὲ, καὶ πρὸς λάθῃ, εὐθὺς ἐξαλείψαι. ὅτι ἐλίγῃ χρόνῳ ἔσται ἡ τοιαύτη προσοχή, καὶ λοιπὸν πεπαύσεται ὁ βίος. τί μέντοι δύσκολον, καλῶς ἔχειν ταῦτα; εἰ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν ἐστὶ, χαῖρε αὐτοῖς.

modo animus se habeat: sicut in amantis oculo cuncta statim dignoscit amans. talem plane virum simplicem bonumque oportet esse, qualis is, qui hircum olet; ut qui adstiterit, simulac accesserit, velit nolit ipse, protinus persentiscat, simplicitatis vero adfectatio tortuosa est, amicitia lupina nihil est foedius, hoc omnium maxime fugias. vir bonus, simplex, benevolus ita in oculis gerit haec, ut neutiquam lateat.

16. Optime viuendi facultas haec est in anima sita, si aduersus res indifferentes indifferenter se habeat. indifferenter autem se habebit, si diuim et integre earum vnamquamque considerauerit, simulque recordatus fuerit, quod nihil horum cogere nos potest, ut hoc, vel illud, de ipso opinemur; nec accedit ad nos, sed quiescit; nos autem sumus, qui iudicia de his proferimus atque nobis ipsis inscribimus, quum nec inscribere in nobis situm sit, et, si clanculum irreperint, statim obliterare: quodque ad breue admodum tempus opus futurum est cautela haec; cum vita terminabitur. ecquid est autem in his difficile? siquidem enim natu-

καὶ ῥάδια ἔσω σοι εἰ δὲ παρὰ φύσιν, ζήτει, τί
ἐστί σοι κατὰ τὴν σὴν φύσιν, καὶ ἐπὶ τῆτα σπεῦδε,
καὶν ἄδοξον ἢ παντὶ γὰρ συγγνώμη, τὸ ἴδιον ἀγαθὸν
ζητῶντι.

κζ'. Πόθεν ἐλήλυθεν ἕκαστον, καὶ ἀπὸ τίνων ἕκαστον
ὑποκειμένων, καὶ εἰς τί μεταβάλλει, καὶ οἷον ἔσται με-
ταβάλλον, καὶ ὡς, ἔδω κακὸν πείσεται.

ιη'. (Καὶ) πρῶτον, τίς ἢ πρὸς αὐτὰς μοι χέσται.
καὶ ὅτι ἀλλήλων ἕνεκεν γεγόμενα. καὶ καθ' ἕτερον λό-
γον, προσησόμενος αὐτῶν γέγονα, ὡς κριὸς ποιμνης, ἢ
ταῦρος ἀγέλης· ἄνωθεν δὲ ἐπιθί, ἀπὸ τῆς, εἰ μὴ ἄτομοι,
φύσις ἢ τὰ ὅλα διοικῶσα. εἰ τῆτο, τὰ χείρονα τῶν
κρείττονων ἕνεκεν· τὰῦτα δὲ ἀλλήλων.

Δεύτερον δὲ, ὅποιοί τινες εἰσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης,
ἐν τῷ κλιναρίῳ, τ' ἄλλα μάλιστα δὲ, οἷας ἀνάγκας δογ-
μάτων κειμένας ἔχουσιν· καὶ αὐτὰ δὲ ταῦτα μεθ' οἷς
τύφῃ ποιεῖσι.

rae congrua sunt, eis oblecta tē, et facilia futura sunt. si
praeter naturam, investiga, quid sit naturae tuae congruum,
et ad hoc te accinge, etiam si minus gloriosum sit, venia enim
cuique *habenda est*, qui bonum suum sectatur.

17. *Cogita tecum*, unde prodierit vnumquodque, et ex
quibus consistat, et in quid mutet, et vbi mutaverit, quale
futurum sit, et quod *mutando* mali nil patitur.

18. *De eis, qui aduersus te delinquant, cogita!* primo,
quam relationem ad illos habeas. quodque alteri alterius
caussa nati sumus. tu autem speciali quadam ratione etiam
illis praefectus, ut gregi aries, armento taurus. quin et altius
rem repete: vel atomos *obtinere*, vel naturam vniuersa dis-
ponere. hoc si est, deteriora *constat* praestantiorum *caussa*
esse condita, praestantiora sui inuicem.

Secundo *cogita*, quales sint ad mensam, in lectulo, ali-
bi. praesertim vero, quas a decretis intrus fitis necessitates
perperiantur: quantaque cum prudentiae opinione haec ipsa,
in quibus delinquant, agant.

Τρίτον, ὅτι, εἰ μὲν ὀρθῶς ταῦτα ποιῶσιν, ἡ δὲ δυσχεραίνειν· εἰ δ' ἔκ ὀρθῶς, δηλονότι ἄκόντες καὶ ἀγνοῶντες. πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἄκιστα τρέσσει, ὥσπερ τῇ ἀληθείᾳ, ἔτι καὶ τῇ κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ προσφέρεσθαι. ἄχθονται γὺν ἀκόντες ἄδικοι, καὶ ἀγνώμονες, καὶ πλεονέκται, καὶ καθάπαξ ἁμαρτητικοὶ περὶ τῆς πλησίον.

Τέταρτον, ὅτι καὶ αὐτὸς πολλὰ ἁμαρτάνεις, καὶ ἄλλος τοιοῦτος εἶ. καὶ εἰ τινων δὲ ἁμαρτημάτων ἀπέχη, ἀλλὰ τὴν γε ἔξιν ποιητικὴν ἔξεις, εἰ καὶ διὰ δειλίαν, ἢ δοξοκοπίαν, ἢ τοιοῦτό τι κακὸν ἀπέχη τῶν ὁμοίων ἁμαρτημάτων.

Πέμπτον, ὅτι ἔδὲ, εἰ ἁμαρτάνῃσι, κατείληφας. πολλὰ γὰρ κατ' οἰκονομίαν γίνεται. καὶ ὅλως πολλὰ δὲ πρότερον μαθεῖν, ἵνα τις περὶ ἀλλοτρίας πράξεως καταληπτικῶς τι ἀποφῇνηται.

Ἑκτον, ὅτι, ὅταν λίαν ἀγανακτῇς, ἢ καὶ δυσπαθῇς, ἀκαριαῖος ὁ ἀνθρώπειος βίος, καὶ μετ' ὀλίγον πάντες ἐξετάσθμεν.

Tertio, quod, si haec recte faciunt, aegre ferre non oportet: sin minus, nolentes utique et nescientes *agunt*. omnis etenim anima, prout veritate priuatur inuita, sic etiam erga quemque pro dignitate cuiusque gerendi se peritia, itaque iniustos, ingratos, auaros, vicinis iniurios dici se non sustinent.

Quarto, quod et ipse multa peccas, et alius eiusmodi ex plane, *quales illi sunt*. atque, etiam si peccatis quibusdam abstineas, habes tamen *intra* te habitum *talia perpetrare procliuem*, licet vel ignauiae, vel famae, vel alius alicuius ratione a peccatis paribus te cohibeas.

Quinto, quod nec, an peccauerint etiam, nosti satis. multa enim per dispensationem geruntur. atque omnino multa prius edocearis oportet, quam de facto alieno certi quidquam statuere possis.

Sexto, quando quam maxime indignaris, vel aegre fers, *memineris*, momentaneam esse vitam humanam, omnesque nos breui componendos fore,

"Εβδομον, ὅτι ἔχαι πράξεις αὐτῶν ἐνοχλήσω ἡμῖν· ἐκεῖναί γάρ εἰσιν ἐν τοῖς ἐκείνων ἡγεμονικοῖς· ἀλλὰ αἱ ἡμέτεραι ὑπολήψεις, ἄρον γὰρ, καὶ θέλησον ἀφεῖναι τὴν ὡς περὶ δεινῶν κρίσιν, καὶ ἀπῆλθεν ἡ ὀργή. πῶς ἔν ἀρῶ; λογισάμενος, ὅτι ἔκ αἰχρὸν· εἴαν γὰρ μὴ μόνον ἢ τὸ αἰχρὸν κακόν, ἀνάγκη καὶ σὲ πολλὰ ἀμαρτάνειν, καὶ λησὴν καὶ παντοῖον γενέσθαι.

"Ογδοον, ὅσω χαλεπώτερα ἐπιφέρουσιν αἱ ὀργαὶ καὶ λύπαι, αἱ ἐπὶ τοῖς τοιαύτοις, ἢ περ αὐτὰ ἐστίν, ἐφ' οἷς ὀργιζόμεθα καὶ λυπόμεθα.

"Ενατον, ὅτι τὸ εὐμενὲς ἀνίκητον, εἴαν γνήσιον ᾖ, καὶ μὴ σεσηρὸς, μηδὲ ὑπόκρισις. τί γὰρ σοι ποιήσει ὁ ὑβριστικώτατος, εἴαν διατελῇς εὐμενὲς αὐτῷ, καὶ, εἰ ἔτιως ἔτυχες, πράως παραινῇς καὶ μεταδιδάσκῃς εὐχολῶν παρ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὅτε κακὰ ποιεῖν σε ἐπιχειρεῖ; μὴ, τέκνον· πρὸς ἄλλο πεφύκαμεν. ἐγὼ μὲν ἔμην βλάβῳ, σὺ δὲ βλάβῃ, τέκνον. καὶ δεκνύναί σου φῶς καὶ ὀλικῶς, ὅτι τῷτο ἔτιως ἔχει, ὅτι ἔδὲ μέλισσά

Septimo, non esse actiones aliorum, quae nos conturbant; sunt enim hae in mentibus ipsorum sitae: sed opinionones tantum nostras. istas igitur tolle, misloque de re ipsa, tamquam graue quiddam sit, iudicio, ira protinus euanescet. sed quomodo tollam? reputando, nihil tibi inhonestum contemisse. nisi enim malum id sit duntaxat, quod inhonestum est, necesse futurum est, ut et tu multa pecces, et latro, vel quidlibet etiam, fias.

Octauo, cogita, quanto grauiora patiamur ex iracundia ac moestitia, quam de istis concipimus, quam ex eis ipsis, quorum causa succensemus et angimur.

Nond, mansuetudinem insuperabilem esse, si genuina fuerit, non personata et fucata. quid enim fecerit tibi, qui vel maxime contumeliosus est, si mansuete aduersus illum te gerere perrexeris, et, si occasio tulerit, placide illum admonueris, et eodem ipso, quo te laedere molitur, tempore quietus ipse hominem meliora docueris? *Noli sic agere, mi fili: ad aliud nati sumus. mihi quidem noceri nequit. sed ipse laederis, mi fili.* monstaueris etiam scite, et generatim ostende-

αὐτὸ ποιῶσιν, εἰδ' ὅσα συναγελαστικά πέφυκε. δεῖ δὲ μήτε εἰρωνικῶς αὐτὸ ποιεῖν, μήτε ὀνειδιστικῶς, ἀλλὰ φιλοσόφως καὶ ἀδότηως τῇ ψυχῇ· καὶ μὴ ὡς ἐν χολῇ, μηδὲ ἵνα ἄλλος παραστὰς θαυμάσῃ· ἀλλ' ἦτοι πρὸς μόνον, καὶ εἰάν ἄλλοι τινὲς περιεσῇκωσι.

Τῶν τῶν ἐννέα κεφαλαίων μέμνησο, ὡς παρὰ τῶν Μισσῶν δῶρα εἰληφώς, καὶ ἄρξαι ποτὲ ἄνθρωπος εἶναι, ἕως ζῆς· Φυλακτέου δὲ ἐπίσης τῷ ὀργίζεσθαι αὐτοῖς, τὸ κολακεύειν αὐτάς. ἀμφοτέρω γὰρ ἀκοινώνητα, καὶ πρὸς βλάβην φέρει. πρῶχειρον δὲ ἐν ταῖς ὀργαῖς, ὅτι ἐχὶ τὸ θυμῷσθαι ἀνδρικόν, ἀλλὰ τὸ πρᾶον καὶ ἡμερον, ὥσπερ ἀνθρωπικώτερον, ἔτως καὶ ἀρρενικώτερον· καὶ ἰχύος καὶ νεύρων καὶ ἀνδρείας τῶν μέτεσιν, ἐχὶ τῷ ἀγανακτῆντι καὶ δυσαρεστῆντι. ὅσω γὰρ ἀπαθεία τῷ οἰκειότερον, τοσῶν καὶ δυνάμει. ὥσπερ τε ἡ λύπη ἀσθενῆς, ἔτως καὶ ἡ ὀργή· ἀμφοτέροι γὰρ τέτρωται, καὶ ἐνδεδάμασιν.

ris, nec apes ita se gerere, nec eorum vllum, quae gregatim agere nata sunt, animantium. quin neque irrisorie faciendum hoc, neque contumeliose, sed cum genuino amoris adfectu: neque animo quasi attacto et exulcerato, neque tamquam in schola, neque ut adstanti alicui sis admirationi: sed ita semper, ut cum solo agas, etiamsi alii forsan circumstiterint nonnulli.

Capita nouem ista in mente reposita habeas, tamquam dona quaedam a Musis accepta; atque incipias tandem homo esse, dum viuis. Verumtamen ex aequo cauendum, sicut ne irascaris eis, ita etiam ne aduleris. vtrumque enim societatis ius violat, et ad damnum tendit. aduersus iram vero praesto sit illud; irasci haud virile esse; sed mansuetum placidumque animi adfectum, ut humanius quiddam, ita et masculum magis: atque is certe, *qui ita adfectus est*, robur animi nervosque et fortitudinem penes se habet, non autem is, qui indignatur et offenditur. quo enim propius hoc ad immunitatem ab adfectibus omnem prorsus, eo etiam ad potentiam propius accedit. quemadmodum autem tristitia, sic et ira imbecillis est animi. vtraque enim vulnus accepit, et succubuit.

Εἰ δὲ βάλῃ, καὶ δέκατον παρὰ τῆ μισσηγέτης δῶ-
ρον λάβῃ· ὅτι τὸ μὴ ἀξίῳ ἀμαρτάνειν τῆς Φαύλης
μανικόν. ἀδυνάτῃ γὰρ ἐφίστα· τὸ δὲ συγχωρεῖν ἄλλοις
μὲν εἶναι τοιάυτης, ἀξίῳ δὲ, μὴ εἰς σὲ ἀμαρτάνειν, ἄγνω-
μον καὶ τυραννικόν.

19. Τέσσαράς μάλιστα τροπὰς τῆ ἡγεμονικῆ πα-
ραφυλακτέον διηνεκῶς, καὶ ἐπειδὴν Φωράσης, ἀπαλει-
πτέον, ἐπιλέγοντα ἐφ' ἑκάστη ἕτως· τῆτο τὸ Φάντασμα
ἐκ ἀναγκαῖον· τῆτο λυτικὸν κοινωνίας· τῆτο ἐκ ἀπὸ
σαυτῆ μέλλεις λέγειν· τὸ γὰρ μὴ ἀφ' ἑαυτῆ λέγειν ἐν
τοῖς ἀτοπωτάτοις νόμιζε. τέταρτον δὲ ἐστὶ, καθ' ὃ σεαυ-
τῷ ὀνειδίζει, ὅτι τῆτο ἡττωμένῃ ἐστὶ καὶ ὑποκατακλινομέ-
νη τῆ ἐν σοὶ θειότερῃ μέρει τῇ ἀτιμωτέρῃ καὶ θνητῇ μο-
ρῇ τῇ τῆ σώματος, καὶ ταῖς τέτῃ παχείαις ἡδοναῖς.

κ'. Τὸ μὴν πνευμάτιόν σε, καὶ τὸ πυρῶδες πᾶν,
ὅσον ἐγκέκεραται, καίτοι φύσει ἀνωφερῆ ὄντα, ὅμως πει-
θόμενα τῇ τῶν ὅλων διατάξει, παρακρατεῖται ἐνταῦθα
ἐπὶ τῆ συγκερίματος. καὶ τὸ γῶδες δὲ τὸ ἐν σοὶ πᾶν,
καὶ τὸ ὑγρὸν, καίτοι κατωφερῆ ὄντα, ὅμως ἐγήγερεται

Quod si volueris, etiam decimum a Musarum praeside
donum accipe velle, improbi ne peccent, infaniae est. id
enim, quod fieri non potest, appetit. tum concedere, ut ad-
uersus alios tales sint, sed, ne in te peccent, postulare, et sto-
lidum est et tyrannicum etiam.

19. Mentis adfectiones quatuor potissimum sunt iugiter
cauendae, et ubi deprehensae fuerint, confestim inducendae,
de singulis earum sic censendo: cogitatio ista non est neces-
saria; ista societatis inimica; istud non a te dicturus es. ali-
quid enim non a te ipso dicere, in rerum absurdissimarum
numero habeto. quartum esto, quidquid conscientia tibi di-
ctauerit, fore per illud, ut pars tui diuinior deuicta succumbat
viliori, corpori nempe mortali eiusque crassis voluptatibus.

20. Quidquid aerium et igneum immixtum est tibi, et-
iamsi natura sursum feratur, utrumque ut tamen vniuersi dis-
positioni obsequatur, in massa composita istuc derinetur.
quidquid itidem in te terreum et aqueum existit, etiamsi
natura deorsum vergat, attollitur nihilominus, et stationem

καὶ ἔθηκε τὴν ἑαυτῶν Φυσικὴν εἰσιν. ἔτως ἄρα καὶ
τὰ στοιχεῖα ὑπακούει τοῖς ὅλοις, ἐπειδὴν πρὸς καταχθῆ
σὺν βία, μέγοντα, μέχρῃς ἂν ἐκείθεν πάλιν τὸ ἐνδόσι-
μον τῆς διαλύσεως σημῆνῃ. ἢ δεινὸν ἔν, μόνον τὸ νοε-
ρὸν σὲ μέρος ἀπειθεῖς εἶναι καὶ ἀγανακτεῖν τῇ ἑαυτῇ
χώρᾳ; καίτοι ἔδέν γε βίαιον τῷ ἐπιτάσσεται, ἀλλὰ
μόνα κατὰ Φύσιν ἐστὶν αὐτῷ· ἢ μέντοι ἀνέχεται, ἀλ-
λὰ τὴν ἐναντίαν φέρεται. ἢ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀδικήματα,
καὶ τὰ ἀκολασήματα, καὶ τὰς λύπας, καὶ τὰς φόβους
κίνησις, ἔδέν ἄλλο ἐστὶν, ἢ ἀφισαμένῃ τῆς Φύσεως. καὶ
ὅταν δὲ τινι τῶν συμβαινόντων δυσχεραίνει τὸ ἡγεμονι-
κόν, καταλείπει καὶ τότε τὴν ἑαυτῇ χώραν. πρὸς ἰσό-
τητα γὰρ καὶ θεοσέβειαν κατεσκευάσται, ἔχ ἥττον, ἢ
πρὸς δικαιοσύνην. καὶ γὰρ ταῦτα ἐν εἰδὲ ἐστὶ τῆς εὐ-
κοινωνησίας, μᾶλλον δὲ πρεσβύτερα τῶν δικαιοπραγη-
μάτων.

κα'. Ὡς μὴ εἰς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν αἰὲς τῇ βίᾳ σκο-
πός, ἔτος εἰς καὶ ὁ αὐτός δι' ὅλας τῇ βίᾳ εἶναι ἢ δύ-
ναται. ἔκ ἀρκεῖ τὸ εἰρημένον, εἰ μὴ κακῆϊνο προσθῆς,
ὅποιον εἶναι δεῖ τῷ τόν σκοπόν. ὥσπερ γὰρ ἔχ ἢ πάν-

occupat non suam. usque adeo etiam elementa vniuerso ob-
temperant, dum ibi, vbi per vim disposita sunt, manent, do-
nec dissolutionis signum detur. an non iniquum est ergo,
mentem tantum tuam immorigeram esse, nec in statione sua
adquiescere? et huic tamen nihil violentum iniungitur, sed
ea sola, quae ei secundum naturam sunt: nec sustinet tamen,
sed in contrarium fertur. motus enim omnis ad iniurias,
luxus, dolores, formidines, nihil est aliud, quam a natura de-
fectio. quin et mens, quoties euentum aliquem aegre fert,
stationem tunc suam deserit. ad aequanimitatem enim et pie-
tatem est condita, non minus, quam ad iustitiam. siquidem
et ista ad communionem tuendam faciunt; immo actionibus
iustis antiquiora sunt.

21. Cui non vnus idemque semper vitae scopus est, hic
vnus idemque per vitam totam esse non potest. non satis est,
quod dixi, nisi illud etiam adieceris, qualis scopus hic esse
debeat. quenadmodum enim opinio eadem non est de omni-

τῶν τῶν ὁπώσῃν πλείοσι δοκούντων ἀγαθῶν ὑπόληψις ὁμοία ἐστίν, ἀλλ' ἡ τῶν τοιῶνδ' ἑνῶν, τῷ τῷ τῷ καὶ νῶν ἔτω καὶ τὸν σκοπὸν θεῖ τὸν κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν ὑποστήσασθαι. ὁ γὰρ εἰς τῷτον πάσας τὰς ἰδίας ὁρμὰς ἀπευθύνων, πάσας τὰς πράξεις ὁμοίας ἀποδώσει, καὶ κατὰ τῷτο αἰεὶ ὁ αὐτὸς ἔσται.

κβ'. Τὸν μῦν τὸν ὀρεωνόν, καὶ τὸν κατοικίδιον, καὶ τὴν πτοίαν τέττε καὶ διασώβησιν.

κγ'. Σωκράτης καὶ τὰ τῶν πολλῶν δόγματα λαμβάνει, παιδίων δείματα.

κδ'. Λακεδαιμόνιοι τοῖς μὲν ξένοις ἐν ταῖς θεωρίαις ὑπὸ τῇ σκιᾷ τὰ βάθρα ἐτίθεσαν· αὐτοὶ δὲ, οὗ ἔτυχεν, ἐκαθέζοντο.

κε'. Τῷ Περδίκκᾳ ὁ Σωκράτης περὶ τῷ μὴ ἔρχεσθαι παρ' αὐτὸν, ἴνα, ἔφη, μὴ τῷ κακίστῳ ὀλέθρῳ ἀπὸ λωμῆ, τῷ τῷ, μὴ εὖ παθῶν ἔδυνηθῶ ἀντευποιῆσαι.

κε'. Ἐν τοῖς τῶν Ἐφεσίων γράμμασι παράγγελμα ἔκειτο, συνεχῶς ὑπομνησθεσθαι τῶν παλαιῶν τινὸς τῶν ἀρετῇ χρησαμένων.

bus, quae vulgo hominum quoquo modo bona videntur, sed de certis quibusdam, communibus nempe: ad eundem modum et scopum illum, qui est civilis et communioni congruus, proponi oportet. qui enim ad istum conatus suos omnes direxerit, is actiones suas omnes sibi similes praestabit, et hoc modo semper idem futurus est.

22. Murem agrestem et domesticum *cogito*, huiusque pauorem ac trepidationem.

23. Socrates plurimorum decreta *lamias* appellabat, puerulorum terriculamenta.

24. Lacedaemonii in spectaculis suis, peregrinis in umbra sedilia collocabant; ipsi, ubicumque obtigerat, confidebant.

25. Perdiccae arcessenti excusabat se Socrates: *ne pessimo, inquit, exitio peream, quum gratiam collatam referre nequeam.*

26. In scriptis Epicureis praecipitur, ut in mente ac memoria semper habeamus antiquorum aliquem eorum, qui virtutem coluerint.

κζ'. Οἱ Πυθαγόρειοι, ἔωθεν εἰς τὸν ἔρανὸν ἀφο-
ρᾶν, ἢ ὑπομιμνησκόμεθα τῶν αἰεὶ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύ-
τως τὸ ἑαυτῶν ἔργον διανυόντων, καὶ τῆς τάξεως, καὶ
τῆς καθαρότητος, καὶ τῆς γυμνότητος. ἔδ' ἐν γὰρ προ-
κάλυμμα ἄσπερ.

κη'. Οἷος ὁ Σωκράτης, τὸ κώδιον ὑπεζῶσμένος, ὅτε
ἡ Ξανθίππη λαβῆσα τὸ ἱμάτιον ἔξω προῆλθε· καὶ δὲ
εἶπεν ὁ Σωκράτης τοῖς ἐταίροις αἰδέσθῃσι καὶ ἀναχω-
ρήσασιν, ὅτε αὐτὸν εἶδον ἔτως ἐσταλμένον.

κθ'. Ἐν τῷ γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν ἔ' πρῶτε-
ρον ἀρξείς, πρὶν ἀρχθῆς. τῷτο πολλῷ μᾶλλον ἐν τῷ βίῳ.

λ'. Δῆλος πέφυκας, ἔ' μέτεσί σοι λόγῃ.

λα'. - - Ἐμὸν δ' ἐγέλασσε Φίλον κῆρ.

λβ'. Μέμψοντα δ' ἀρετὴν χαλεποῖς βάζοντες
ἔ' πεσσιν.

λγ'. Σῦκον χειμῶνος ζητεῖν, μαينوμένῃ τοιᾷτος ὁ
παιδίον ζητῶν, ὅτε ἔκ' ἔτι δίδοται.

λδ'. Καταφιλῶντα τὸ παιδίον, ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτη-

27. Pythagorei mane coelum suspicere *praecipiebant*,
quo eorum commoneamur, quae eundem perpetuo cursum
feruant, eodemque modo peragunt opus suum; utque ordi-
nem *eorundem observemus*, et puritatem, et nuditatem. astri
siquidem velamentum nullum est.

28. *Cogita*, Socrates qui fuerit pelle fuccinctus, quando
Xanthippe, veste *ipsius* sumpta, foras se proripuerat. quaeque
amicis suis dixerit, pudore suffusus pedemque retrahentibus,
quum sic indutum illum conspicerentur.

29. Nec in scribendo, nec in legendo, aliis praecipias,
nisi prius praecceptum fuerit tibi. in vita multo magis sic
se habet:

30. *Quum liber baud sis, ius loquendi non habes.*

31. - - - *at cor carum mihi risit.*

32. *Dura suos fundendo incessant verba parentes.*

33. Infani est, ficum hyeme quaerere. adsider huic, qui
puerulum requirit, quum non amplius conceditur.

34. Filiolum deosculanti praecipiebat Epictetus, intus

τοσ, ἐνδὸν ἐπιφθέγγεσθαι, αὔριον ἴσως ἀποθανῇ. δύσφημα ταῦτα; εἰδὲν δύσφημον, ἔφη, φυσικῶς τινος ἔργον σημαντικόν. ἢ καὶ τὸ εἶχμας θεριαθῆναι, δύσφημον.

λδ'. "Ομφαξ, σαφυλή, σαφίς, πάντα μεταβολαί, ἢ εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' εἰς τὸ νῦν μὴ ὄν.

λε'. Ληστὴς προαιρέσεως ἢ γίνεται· τὸ τῷ Ἐπικτήτῃ.

λς'. Τέχνην δὲ ἔφη περὶ τὸ συγκατατίθεσθαι εὐρεῖν, καὶ ἐν τῷ περὶ τὰς ὁρμὰς τόπῳ τὸ προσεκτικὸν φυλάσσειν, ἵνα μεθ' ὑπεξαίρεσεως, ἵνα κοινωνικαί, ἵνα κατ' ἀξίαν, καὶ ὁρέξεως μὲν παντάπασιν ἀπέχεσθαι ἐκκλίσει δὲ πρὸς μηδὲν τῶν ἢ ἐφ' ἡμῖν χρῆσθαι.

λη'. Οὐ περὶ τῷ τυχόντος ἔν, ἔφη, ἐστὶν ὁ ἀγών, ἀλλὰ περὶ τῷ μαίνεσθαι, εἰ μή.

λθ'. Ὁ Σωκράτης ἔλεγε· τί θέλετε; λογικῶν ψυχὰς ἔχειν, ἢ ἀλόγων; λογικῶν. τίνων λογικῶν; ὑγιῶν, ἢ φαύλων; ὑγιῶν. τί οὖν ζητεῖτε; ὅτι ἔχομεν. τί οὖν μάχεσθε καὶ διαφέρεσθε;

apud se diceret: *cras forsan moriturus est*. at male ominata sunt ista. mali ominis nihil est, quod munus naturale vllum designat. alioqui spicas etiam demetri infauftum fuerit.

35. *Vua acerba, matura, passa; mutationes sunt omnia ista, non in id, quod non est, sed in id, quod nondum est.*

36. *Voluntatis latro nullus est*, inquit Epictetus,

37. *Artem ad sensum praebendi inueniendam idem monebat. et conatus ita cohibendos esse, ut cum exceptione fiant, ut societatis ius spectent, ut pro rei cuiusque dignitate adhibeantur. et appetitu quidem abstinendum prorsus: auersationem vero in re nulla adhibendam esse, quae nostri iuris non sit.*

38. *Non est itaque, inquit, de re vulgari certamen, sed de eo, utrum insaniamus, nec ne.*

39. *Socratis dictum: quid vultis? rationalium, an irrationalium animas habere? rationalium. quorumnam rationalium? sanorum, an prauorum? sanorum. quare ergo non quaeritis? quia iam habemus. cur ergo pugnat et contenditis inuicem?*

ΒΙΒΛΙΟΣ ΙΒ'.

ΠΑΝΤΑ ἐκεῖνα, ἐφ' ἃ διὰ περιόδου εὐχῇ ἐλθεῖν, ἤδη ἔχειν δύνασθαι, εἰ μὴ σαυτῷ φθονῆς. τῷτο δὲ ἐστίν, εἰ μὴ πᾶν τὸ παρελθὸν καταλίπῃς, καὶ τὸ μέλλον ἐπετρέψῃς τῇ προνοίᾳ, καὶ τὸ παρὸν μόνον ἀπευθύνῃς πρὸς ὁσιότητα καὶ δικαιοσύνην. ὁσιότητα μὲν, ἵνα φιλήῃς τὸ ἀπονεμόμενον· σοὶ γὰρ αὐτὸ ἡ φύσις ἔφερε, καὶ σε τῷ τῷ δικαιοσύνην δὲ, ἵνα ἐλευθέρως καὶ χωρὶς περιπλοκῆς λέγῃς τε τὰ ληθῆ, καὶ πράσσῃς τὰ κατὰ νόμον, καὶ κατ' ἀξίαν. μὴ ἐμποδίσῃ δὲ σε, μήτε κακία ἀλλοτρία, μήτε ὑπόληψις, μήτε φωνή, μηδὲ μὴν αἰσθησις τῆ περὶ τετραμμένον σοι παρῃδία. ὅψεται γὰρ τὸ πάχυν. εἰ μὴ εἴ, ὅτε δῆποτε πρὸς ἐξόδον γένη, πάντα τὰ ἄλλα καταλιπὼν, μόνον τὸ ἡγεμονικὸν σε καὶ τὸ ἐν σοὶ θεῖον τιμήσῃς, καὶ τὸ μὴ παύσεσθαι πατρὸς ζῆν φοβηθῆς, ἀλλὰ τόγχε μὴδέποτε ἀρξασθαι κατὰ φύσιν ζῆν· ἐστὶν αὖτε θρωπος ἀξίος τῆ γεννήσαντος κόσμου, καὶ παύσῃ ζῆτος

LIBER XII.

ISTA omnia, quae per ambages adsequi contendis, iam consequi potes, ni tibi ipse inuideas. hoc autem fiet, si praeteritum omne missum feceris, futurum omne providentiae diuinae permiseris, et, quod praesens est, tantum ad pietatis ac iustitiae normam direxeris: ad pietatis normam, dum, quidquid destinatur tibi, diligis; quum et tibi hoc natura tulerit, et huic te: ad iustitiae, dum libere et sine ambage vlla, quae vera sunt, proloqueris, et, quae legi consentanea ac pro rei cuiusque dignitate sunt, facis: nec impediuerit te, quo minus sic te geras, aut aliena siue vitiositas, siue opinio, siue sermo, aut sensus etiam cingentis te massae istius carnea. viderit enim id, quod patitur. si igitur, quum in exitu fere iam sis, missis caeteris omnibus, id duntaxat, quod in te principatum gerit et diuinum est, in pretio ac honore habueris; nec hoc metueris, ne vivere desinas aliquando, sed ne secundum naturam vivere tandem occipias; mundo, qui te protulit, dignum te praestabis, desinesque in patria tua

ὧν τῆς πατρίδος, καὶ θαυμάζων ὡς ἀπροσδόκητα τὰ κατ' ἡμέραν γινόμενα, καὶ κρεμάμενος ἐκ τῶδε καὶ τῷδε.

β'. Ο Θεὸς πάντα τὰ ἡγεμονικὰ γυμνά τῶν ὑλικῶν ἀγγείων καὶ Φλοιῶν καὶ καθαρμάτων ὁρᾷ. μόνω γὰρ τῷ ἐαυτῷ νοεῶ μόνων ἀπτεται τῶν ἐξ ἐαυτῷ εἰς ταῦτα ἐρρηκόντων καὶ ἀπωχστευμένων. εἰς δὲ καὶ σὺ τῷτα θύσεως ποιεῖν, τὸν πολὺν περισπασμὸν σεαυτῷ περικαιρήσεις. ὁ γὰρ μὴ τὰ περικείμενα ἡεάδια ὁρῶν, ἤπερ γὰρ ἐπὶ τῇτ᾽, καὶ οὐκ ἐάν, καὶ ὁόξαν, καὶ τὴν τοιαύτην παρβολὴν καὶ σκηνὴν θεωμένος, ἀσχολήσεται.

γ'. Τρεῖς εἰσὶν, ἐξ ὧν συνέστηκας, σωματίον, πνευματίον, νῦς. τῶτων τᾶλλα, μέχρι τῷ ἐπιμελεῖσθαι δεῖν, σὺ εἶς· τὸ δὲ τρίτον μόνον κυρίως σόν. ὁ εἰς χωρίσης ἀπὸ σεαυτῆς, τῷτῷ, ἀπὸ τῆς σῆς διανοίας, ὅσα ἄλλα ποιῶσιν, ἢ λέγῃσιν, ἢ ὅσα αὐτὸς ἐποίησας, ἢ εἶπας, καὶ ὅσα ὡς μέλλοντα ταράσσεις, καὶ ὅσα τῷ περικείμεναι σοι σωματίῳ, ἢ τῷ συμφύτῳ πνευματίῳ, ἀπροαίρετα πρόσθεν, καὶ ὅσα ἢ ἐξωθεν περιῤῥέσασθαι εἴσῃσι, ὥς τῶν συνειμαρμένων ἐξημένῃν καθαρὰν τὴν νοε-

peregrinus esse, eaque, quae quotidie eueniunt, tamquam inopinata admirari, et ex hac, vel illa re suspensus teneri.

2. Mentēs omnes, vasis hisce corporeis, et corticibus, et sordibus, Deus denudatas intuetur. sola enim mente sua illas a sese dimanantes et deriuatas attingit. hoc idem tu si feceris, multa temet molestia liberabis. qui enim circumiectam sibi carnem non respexerit, ne de vestitu, domicilio, fama, aut apparatu instructoque reliquo cogitando, negotium ullum facisset sibi.

3. Tria sunt, ex quibus constas, corpusculum, animula, mens. horum priora duo hactenus sunt tua, vitote quorum cura commissa est tibi: tertium tantummodo proprie tuum est. proinde si a te, hoc est, a mente tua, seiunxeris, quaecumque alii dicunt faciuntque; et quaecumque ipse aliquando dixeris fecerisque, et quaecumque te tamquam futura conturbant, et quaecumque vel circumdati tibi corpusculi, vel huic coalitae animulae, arbitrii tui non sunt; denique quaecumque externa rerum vertigo iugis voluit, ita ut mens

εἶν' θύναμιν, ἀπόλυτον, ἐφ' ἑαυτῆς ζῆν, ποιῶσάν τε δίκαια, καὶ θέλωσαν τὰ συμβαίνοντα, καὶ λέγῃσάν τε ἀληθῆς, εἰν' χωρίσσης, Φημί, τῷ ἡγεμονικῷ τέτι τα προσηρητημένα ἐκ προσπαθείας, καὶ τῷ χρόνῳ τὰ ἐπὶ κείνῃ, ἢ τὰ παρωχηκότα, ποιήσης τε σεαυτὸν, οἷος ὁ Ἐμπεδοκλείος.

Σφαῖρος κυκλωτερῆς κοινῇ περιήθει γαίων, μόνον τε ζῆν ἐκμελετήσης, ὁ ζῆς, τέτέστι, τὸ παρὸν δύνηση τόγῃ μέχρι τῷ ἀποθανεῖν ὑπολιπόμενον ἀταρακτως καὶ εὐγενῶς καὶ ἴλεως τῷ σαυτῷ δαίμονι διαβιώναι.

δ. Πολλάκις ἐθαύμασα, πῶς ἑαυτὸν μὲν ἑμᾶς ἄλλων μᾶλλον πάντων φιλεῖ, τὴν δὲ ἑαυτῷ περὶ αὐτῷ ἐπόληψιν ἐν ἐλάτῳ λόγῳ τίθεται, ἢ τὴν τῶν ἄλλων, εἰν' γὰρ τινὰ θεὸς ἐπιστᾷ, ἢ διδάσκαλος ἑμφρων, καὶ λεύση, μηδὲν καθ' ἑαυτὸν ἐνθυμεῖσθαι καὶ διανοεῖσθαι, ὃ μὴ ἅμα γὰρ γινώσκων ἐξοίσει, ἐδὲ πρὸς μίαν ἡμέραν.

tua rebus fato obuoluentibus exemta, pura ac libera apud se, uiuat, iusta faciens, destinata volens, ac vera proloquens, si a mente, inquam, tua haec seiunxeris, quae ex adfectu uolentiore ei adhaerere solent, et temporis quidquid vel praeteritum, vel futurum est; fecerisque te talem, qualis *mundus hic* Empedocli dicitur:

Orbis habens instar iugi vertigine gaudens.

illudque tantummodo, quod uiuis, hoc est, quod impraesentiarum adest, viuere sategeris; poteris tandem, quod superest vitae tuae, ad mortem usque, tranquille, generose, genioque tuo propitius transigere.

4. Saepenumero sum miratus, qui fiat, ut, quum sese prae caeteris omnibus diligat unusquisque, suam tamen de se existimationem minoris faciat, quam alienam. itaque si uel Deus, uel praeceptor prudens quis, adstantis praeceperit cuiquam, ne quid apud se cogitet mentemue agitet, quod non, simul ac conceperit, proferat, ne ad dieculam quidem id sus-

τῆτο ὑπομενεῖ. ἔτω τὰς πέλας μᾶλλον αἰδέμεθα, καὶ ποτε περὶ ἡμῶν φρονήσασιν, ἢ ἑαυτῆς.

ε'. Πῶς ποτε πάντα καλῶς καὶ Φιλανθρώπως διαταξάντες οἱ Θεοὶ, τῆτο μόνον παρεῖδον, τὸ ἐνὶς τῶν ἀνθρώπων, καὶ πάντα χρηστὰς, καὶ πλείστα πρὸς τὸ Θεῖον ὥσπερ συμβόλαια θεμένους, καὶ ἐπὶ πλείστα δι' ἔργων ὁσίων καὶ ἱεραργιῶν ἀννήθεις τῷ Θεῷ γενομένους, ἐπειδὴν ἅπαξ ἀποθάνωσι, μηκέτι αὐτοὶ γίνεσθαι, ἀλλ' εἰς τὸ παντελὲς ἀπεσβηκέναι; τῆτο δὲ εἶπερ καὶ ἔτως ἔχει, εὖ ἴσθι, ὅτι, εἰ ὡς ἐτέρως ἔχειν ἔδει, ἐποίησαν ἄν. εἰ γὰρ δίκαιον ἦν, ἦν ἂν καὶ δυνατόν· καὶ εἰ κατὰ Φύσιν, ἦνευκεν ἂν αὐτὸ ἡ Φύσις. ἐκ δὲ τῆ μὴ ἔτως ἔχειν, εἶπερ ἔχ' ἔτως ἔχει, πιστεύω σοι, τὸ μὴ δεῖσθαι ἔτω γίνεσθαι. ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτὸς, ὅτι τῆτο παραζητῶν δικαιολογῇ πρὸς τὸν Θεόν. ἐκ ἂν δ' ἔτω διελεγόμεθα τοῖς Θεοῖς, εἰ μὴ ἄριστοι καὶ δικαιοτάτοί εἰσιν. εἰ δὲ τῆτο, ἐκ ἂν τι παρεῖδον ἀδίκως καὶ ἀλόγως ἡμελημένον τῶν ἐν τῇ διακοσμήσει.

tineret. ita proximos magis, quid de nobis sentiant, veremur, quam nos ipsos.

5. Qui fit, ut dii, qui pulchre ac cum singulari erga genus humanum amore disposuerunt vniuersa, hoc vnum neglexerint, *curare nempe*, ne homines, boni cum primis, qui que frequentissima cum ipsis quasi commercia habuerint, atque per opera pia, sacraque ministeria quam maxime familiares ipsis exstiterint, ubi semel defuncti sunt, non existerent amplius, sed omnino exstinguerentur? hoc vero siquidem sic se habet, pro certo scias, aliter facturos eos fuisse, si aliter fieri oporteret. Si enim iustum erat, et fieri poterat; et si iuxta naturam, id natura protulisset, vel hinc ergo, quod aliter se habet, si aliter saltem se habet, compertum habeas, fieri non oportuisse. vides enim, quod in huius rei indagatione de iure cum Deo disceptas. non autem de iure cum Deo disceptaremus, nisi optimi illi ac iustissimi forent. qui sunt autem istiusmodi, nihil in mundi dispositione iniuste atque irrationabiliter neglectum insuper habuissent.

4'. Ἐθίξε, καὶ ὅσα ἀπογινώσκεις. καὶ γὰρ ἡ χεὶρ ἡ ἀριστερά, πρὸς τὰ ἄλλα διὰ τὸ ἀνέθιστον ἀργὸς ἔσται, τῷ χαλινῷ ἐρρωμενέστερον, ἢ ἡ δεξιὰ, κρατεῖ τῆτο γὰρ εἴθισται.

5'. Ὅποιον δεῖ καταληφθῆναι ὑπὸ τῷ θανάτῳ καὶ σώματι καὶ ψυχῇ, τὴν βραχύτητα τῷ βίῃ, τὴν εἰχάνειαν τῷ ὀπίσω καὶ πρόσω αἰῶνος, τὴν ἀοθένειαν πάσης ὕλης.

6'. Γυμνὰ τῶν φλοιῶν θεάσασθαι τὰ αἰτιώδη· τὰς ἀναφορὰς τῶν πράξεων· τί πόνος· τί ἡδονή· τί θάνατος· τί δόξα· τίς ὁ ἑαυτοῦ ἀσχολίας αἴτιος· πῶς ἡδεὶς ὑπ' ἄλλῃ ἐμποδίζεται· ὅτι πάντα ὑπόληψις.

7'. Ὅμοιον δ' εἶναι δεῖ, ἐν τῇ τῶν δογμάτων χρήσει, παγκρατιαστῇ, ἐχὶ μονομάχῳ· ὁ μὲν γὰρ τὸ ξίφος, ὃ χρῆται, ἀποτίθεται καὶ ἀναιρεῖται· ὁ δὲ τὴν χεῖρα αἰεὶ ἔχει, καὶ ἢ ἄλλο, ὃ συσπρέψαι αὐτήν, δεῖ.

8'. Τοιαῦτα τὰ πράγματα ὁρᾶν, διαιρῶντα εἰς ὕλην, αἴτιον, ἀναφοράν.

6. *Illis etiam adfuesce, quae fieri posse desperas. nam et sinistra manus, quum ad alia opera per desuetudinem inepta fit, frenum, quam dextra, validius tenet; quia huic operi adfuevit.*

7. *Cogita, qualem te, tum corpore, tum anima, a morte apprehendi oporteat: vitae etiam huius breuitatem; aevi retrosum prorsumque vastitatem immensam; materiae denique cuiusque imbecillitatem.*

8. *Formas corticibus nudatas contemplare: actionum item intentiones: quid dolor; quid voluptas; quid mors: quid gloria: quis cuique molestiarum auctor: quo modo nemo ab alio quopiam impediatur. quod denique opinione constant omnia.*

9. *In decretorum usu, pugili, non gladiatori, similem esse te oportet. iste enim, ense, quo utitur, posito, statim interficitur. ille autem manum semper praesto habet, qua vibrata duntaxat opus est.*

10. *Res ipsas, quales sint, intueri, in materiam, formam, finem diuidendo.*

ια'. Ἡλίην ἐξασίαν ἔχει ἄνθρωπος, μὴ ποιεῖν ἄλλο, ἢ ὅπερ μέλλει ὁ θεὸς ἐπαινεῖν, καὶ δέχεσθαι πᾶν, ὃ ἂν νέμῃ αὐτῷ ὁ θεός.

ιβ'. Τὸ ἐξῆς τῇ φύσει μήτε θεοῖς μεμπτέον· οὐδὲν γὰρ ἐκόντες, ἢ ἄκοντες, ἀμαρτάνουσι μήτε ἀνθρώποις· ἔδδεν γὰρ ἐχὶ ἄκοντες, ὥς ἐδδενὶ μεμπτέον.

ιγ'. Πῶς γέλοιος καὶ ξένος, ὁ θαυμάζων ὅτι ἂν τῶν ἐν τῷ βίῳ γινομένων;

ιδ'. "Ἦτοι ἀνάγκη εἰμαρμένη, ἀπαράβατος τάξις, ἢ πρόνοια ἰλάσιμος, ἢ Φυρμός εἰκαιότητος ἀπροσάτητος. εἰ μὲν ἀπαράβατος ἀνάγκη, τί ἀντιτείνης; εἰ δὲ πρόνοια, ἐπιδεχομένη τὸ ἰλάσκεσθαι, ἄξιον αὐτὸν ποιήσον τῆς ἐκ' τῆς θείας βοηθείας· εἰ δὲ Φυρμός ἀνηγεμόνευτος, ἀσμένιζε, ὅτι ἐν τοιούτῳ τῷ κλύδῳ αὐτὸς, ἔχεις ἐν σαυτῷ τινὰ νῦν ἡγεμονικόν. καὶ περιφέρε, σε ὁ κλύδων, παραφερέτω τὸ σαρκίδιον, τὸ πνευμάτιον, τὰλλα τὸν γὰρ νῦν εἰ παροίσει.

11. Quanta est hominis potentia, in cuius situm est arbitrio, ut nihil faciat, nisi quod Deus ipse comprobaturus est, et quidquid Deus illi adsignauerit, libens excipiat?

12. Quidquid naturae consentaneum contingit, de eo nec dii sunt incusandi; nihil enim vel sponte, vel inuiti, peccant: nec homines: nihil enim et ipsi sponte. nulli ergo sunt incusandi.

13. Quam ridiculus et peregrinus est, qui quidquam eorum, quae in vita hac fiunt, miratur?

14. Aut est necessitas fatalis, et ordo inuiolabilis, aut providentia placabilis, aut confusio temeraria, et rectoris orba, si necessitas inuiolabilis, quorsum reniteris? sin providentia, quae placari possit, auxilio diuino dignum te praesta. si denique confusio rectoris orba, sat habe, quod in aestu istiusmodi reatricem quamdam intra te mentem habes. quod si te aestus corripuerit, carunculam, animulam, caetera alia abripiat: mentem duntaxat ne abripiat.

14. Ἡ τὸ μὲν τῷ λύχνῳ Φῶς, μέχρι σβεσθῆ, φαίνει, καὶ τὴν αὐγὴν ἐκ ἀποβάλλει· ἡ δὲ ἐν σοὶ ἀλήθεια, καὶ δικαιοσύνη, καὶ σωφροσύνη προαποσβήσεται;

15. Ἐπὶ τῷ Φαντασίᾳ παραχρόνως, ὅτι ἡμαρτε τί δαὶ οἶδα, εἰ τῷτο ἀμάρτημα; εἰ δὲ καὶ ἡμαρτεν, ὅτι κατέκρινεν αὐτὸς ἑαυτόν; καὶ ὅπως ὅμοιον τῷτο τῷ κατὰδρύπτειν τὴν ἑαυτῷ ὄψιν. ὅτι ὁ μὴ θέλων τὸν Φαῦλον ἀμαρτάνειν, ὅμοιος τῷ μὴ θέλοντι τὴν συκὴν ὅπῃ ἐν ταῖς σύκῃς φέρειν, καὶ τὰ βρέφη κλαυθμυρίζεσθαι, καὶ τὸν ἵππον χρεμετίζειν, καὶ ὅσα ἄλλα ἀναγκαῖα. τί γὰρ πάθῃ τὴν ἑξὶν ἔχων τοιαύτην; εἰ ἔν γοργός, εἰ ταύτην θεράπευσον.

16. Εἰ μὴ καθήκει, μὴ πράξῃς· εἰ μὴ ἀληθές ἔστι, μὴ εἰπῇς. ἡ γὰρ ὁρμή σε ἔσω.

17. Εἰς τὸ πᾶν αἰεὶ ὁρᾶν, τί ἔσω αὐτὸ ἐκείνο πρὸ τὴν Φαντασίαν σοὶ ποιῶν, καὶ ἀναπτύσσειν διαιρεῖντα, εἰς τὸ αἷτιον, εἰς τὸ ὑλικόν, εἰς τὴν ἀναφορὰν, εἰς τὸν χρόνον, ἐντὸς ὃ πεπαῦσθαι αὐτὸ δεήσει.

15. An, quum lucernae lumen, vsquedum exstinguatur, luceat, nec splendorem amittat suum; tu admissurus es, ut in te veritas, iustitia, temperantia, ante exstinctum remer exstinguatur?

16. Vbi obrepserit tibi cogitatio, peccasse aliquem, *hanc tu tibi*: unde noui, an peccatum hoc sit; aut si peccauit, an peccati ipse se reum peregerit? hoc enim perinde est, ac si faciem sibi dilacerasset. *tum illud memineris*, eum, qui improbos delinquere non vult, parem esse illi, qui ficum in ficubus succum acrem gerere, et infantes vagire, et equum hinnire, aliaque eiusmodi, quae necessaria sunt, nolit. quid enim fecerit, qui sic adfectus fuerit? hunc tu, si tantum posse te putas, sana.

17. Ni decorum sit, ne feceris; ni verum sit, ne dixeris. ad ista enim duo semper intentio tua tendat.

18. Considera semper, quid illud sit, quod cogitationem tuam adficit; curaeque sit tibi, hoc ipsum in formam, materiam, finem, et tempus, intra quod desitutum sit, distinguendo explicare.

18. Αἴσθῃ ποτὲ, ὅτι κρεῖττον τι καὶ δαιμονιώτερον ἔχεις ἐν σαυτῷ τῶν τὰ πάθῃ ποιούντων, καὶ καθάπαξ τῶν νευροσπασάντων σε, τί μὲ νῦν ἐστὶν ἡ διάνοια; μὴ φόβος; μὴ ὑποψία; μὴ ἐπιθυμία; μὴ ἄλλο τι ποιῶτον;

κ'. Πρῶτον, τὸ μὴ εἰκῇ, μηδὲ ἄνευ ἀναφορᾶς. δεύτερον, τὸ μὴ ἐπ' ἄλλο τι, ἢ ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος τὴν ἀναγωγὴν ποιεῖσθαι.

κα'. Ὅτι μετ' εἰ πολὺ εἰδὲς εἰδαμῶ ἔσῃ, εἰδὲ τῶν τι, ἃ νῦν βλέπεις, εἰδὲ τῶν τις τῶν νῦν βιούντων. πάντα γὰρ μεταβάλλειν καὶ τρέπεσθαι καὶ φθίρεσθαι πέφυκεν, ἵνα ἕτερα ἐφεξῆς γίνηται.

κβ'. Ὅτι πάντα ἡ ὑπόληψις καὶ αὐτὴ ἐπὶ σοι. ἄρον ἔν, ὅτε θέλεις, τὴν ὑπόληψιν, καὶ ὥσπερ κάμψαντι τὴν ἄκραν γαλήνη, σταθερὰ πάντα, καὶ κόλπος ἀκύμων.

κγ'. Μία καὶ ἡτισθὲν ἐνέργεια, κατὰ καιρὸν παυσάμενη, εἰδὲν κακὸν πάχει, καθὸ πέπαυται· εἰδὲ ὁ πράξας τὴν πράξιν ταύτην, κατ' αὐτὸ τῶτο, καθ' ὃ πέπαυται,

19. Sentias tandem aliquando, aliquid esse in te praestantius ac diuinius eis, quae adfectus in te excitant, et quasi fidiculis quibusdam distrahunt te. quae mihi, *nunc dicas tibi*, mens est? num metus? num suspicio? num libido? num aliud aliquid istiusmodi?

20. Primo *vide*, ne quid temere, aut absque certo aliquo fine. secundo, ne ad vllum alium finem, quam qui societati conducatur, referatur.

21. *Cogita tecum*, breui fore, ut nec ipse vllus vsquam futurus sis, nec quidquam eorum, quae vides, nec horum quisquam, qui nunc viuunt. omnia enim mutare ac verti et interire nata sunt, ut noua alia serie perpetua producantur.

22. Omnia in opinione sita sunt: et haec ipsa in te. quandocumque ergo volueris, opinionem tolle, et sicut promontorium praeteruecto tranquillitas, sic stabilia *tibi futura sunt* omnia, et finis aestu immunis.

23. Operatio vnaquaeque, quae tempore suo desinit, nihil inde mali patitur, quia desinit; nec auctori eius, cessationis huius ratione, mali quidquam contingit. pari ergo

κακὸν τι πέπονθεν. ὁμοίως ἔν τὸ ἐκ πασῶν τῶν πρά-
ξεων τύπημα, ὅπερ ἐστὶν ὁ βίος, εἰάν ἐν καιρῷ παύση-
ται, εἰδὲν κακὸν πάχει κατ' αὐτὸ τῆτο, καθ' ὃ πέπαυ-
ται· εἰδὲ δὲ καταπαύσας ἐν καιρῷ τὸν εἰρμόν τῆτον, κα-
κῶς διετέθη. τὸν δὲ καιρὸν, καὶ τὸν ὅρον εἰδῶσιν ἡ Φύ-
σις, ποτὲ μὲν καὶ ἡ ἰδέα, ὅταν ἐν γήρα, πάντως δὲ ἡ
τῶν ὅλων· ἥς τῶν μερῶν μεταβαλλόντων, νεαροῦς αἰὲ καὶ
εἰκμαῖος ὁ σύμπας κόσμος διαμένει. καλὸν δὲ αἰὲ πᾶν
καὶ ὥραῖον τὸ συμφέρον τῷ ὅλῳ. ἡ ἔν κατάπαυσίς τῆ
βίης ἐκάστω εἰ κακὸν μὲν, ὅτι εἰδὲ αἰχρὸν· εἴπερ καὶ
ἐπηρεάεστον, καὶ εἰ ἀκδινώνητον· ἀγαθὸν δὲ, εἴπερ τῷ
ὅλῳ καίριον καὶ συμφέρον, καὶ συμφερόμενον. ἔτω γὰρ
καὶ θεοφόρητος, ὁ φερόμενος κατὰ ταῦτά θεῶ, καὶ ἐπὶ
ταῦτά τῇ γνῶμῃ φερόμενος.

καδ'. Τεῖρα ταῦτα δεῖ προχειρὰ ἔχειν. ἐπὶ μὲν ὧν
ποιεῖς, εἰ μήτε εἰκῇ, μηδὲ ἄλλως, ἢ ὡς ἂν ἡ δίκη αἰτῇ
ἐνήργησεν· ἐπὶ δὲ τῶν ἔξωθεν συμβαινόντων, ὅτι ἦτοι
κατ' ἐπιτυχίαν, ἢ κατὰ πρόνοιαν· ἔτε δὲ τῇ ἐπιτυχίᾳ

modo aditionum omnium complexio, quae vita dicitur, si
tempore suo defuerit, nihil inde quidquam mali patitur. quia
defuit: nec qui tempore opportuno seriem hanc terminauit,
male ideo adficitur. tempus autem et terminum adsignat na-
tura: eaque quandoque peculiaris, ut in senectute sit; sem-
per vero communis; cuius partibus adsidue mutantibus, no-
uus perpetuo, vegetusque mundus permanet vsuarius. bo-
num autem semper ac tempestivum est, quod vniuerso con-
ducit. proinde vitae cessario non est malum cuiquam, quia
nec inhonestum: siquidem nec optionis sit nostrae, nec com-
munitatis legibus aduersetur. immo bonum est siquidem
vniuerso tempestivum; eidemque conducens et congruum.
ita numine diuino fertur, qui eadem, quae Deus, via fertur,
menteque sua ad eadem fertur.

24. Tria haec in promptu habenda sunt. in eis, quae
agis, ne quid frustra, aut secus fiat, quam ius ipsum fecisset.
in eis vero, quae extrinsecus eueniunt, vel forte fortuna
quodque, vel providentia obuenire, atqui nec de fortuna

μεμπτόν, ἅτε τῇ προνοίᾳ ἐγκλητέον. δεύτερον, τὸ ὁποῖον ἕκαστον ἀπὸ σερήματος μέχρι ψυχώσεως, καὶ ἀπὸ ψυχώσεως μέχρι τῆς τὴν ψυχὴν ἀποδῆναι, καὶ ἐξ οἷων ἡ σύγκρισις, καὶ εἰς οἷα ἡ λύσις. τρίτον, εἰ ἄνω μετέωρος ἐξαρθεῖς κατασκέψαι τὰ ἀνθρώπεια, καὶ τὴν πολυτροπίαν, ὅση, κατανοήσαις· συνιδὼν ἅμα, καὶ ὅσον τὸ περιρικῆν, ἐναερίων καὶ ἐναίθερίων· (καὶ) ὅτι, ὅσάκις ἂν ἐξάρθῃς, ταῦτά ὄψει, τὸ ὁμοειδές, τὸ ὀλιγοχρόνιον. ἐπὶ τέτοις, ὁ τύφος.

κδ. Βάλε ἔξω τὴν ὑπόληψιν, σέσωσάμ. τίς ἔνδω κωλύων ἐκβάλλειν;

κε. Ὅταν δυσφορῇς ἐπὶ τινι, ἐπελάθῃς τῆς, ὅτι πάντα κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν γίνεται, καὶ τῆς, ὅτι τὸ ἀμαρτανόμενον ἀλλότριον, καὶ ἐπὶ τέτοις τῆς, ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον ἕτως αἰεὶ ἐγίνετο, καὶ γενήσεται, καὶ νῦν πανταχῶς γίνεται, καὶ τῆς, ὅση ἡ συγγένεια ἀνθρώπων πρὸς πᾶν τὸ ἀνθρώπειον γένος· ἡ γὰρ αἱματις, ἡ σπέρματις, ἀλλὰ νῦν κοινωνία. ἐπελάθῃς δὲ καὶ τῆς, ὅτι ὁ ἕκαστος

conquerendum est, nec providentia inculcanda. secundum, qualenam unumquodque sit a satione usque ad animationem, ab animatione usque ad animam emissam. item ex quibus conflatur, et in quaenam resolvitur. tertium, si in sublimē subuectus res humanas despiceres, ubi varietatem earum, quanta esset, perspexisses, simulque vno conspectu comprehenderes, quantum vndiquaque aeriorum et aetheriorum sedes suas habeat, quod, quotiescumque subuectus esses, eadem semper occurrerent. eiusdem enim generis sunt omnia, et aevi brevis. et de his tamen inolescimus.

25. Opinionem eilce; saluus es. eiicere autem ecquē impediat?

26. Quando moleste fers quidquam, oblitus es, omnia secundum vniuersi naturam fieri. item peccatum alterius nihil ad te. ad haec, quidquid sit, ita semper factum, semperque futurum, et nunc etiam ubique fieri. porro, quae homini cuius cum toto genere humano intercedat cognatio. neque enim tam sanguinis, aut seminis, quam mentis, existit communio. oblitus es, et mentem cuiusque Deum esse, et

νῆς Θεός, καὶ ἐκεῖθεν ἐρρύηκε, τῷ, ὅτι ἑδὲν ἰδίον ἑδενός· ἀλλὰ καὶ τὸ τεκνίον, καὶ τὸ σωματίον, καὶ αὐτὸ τὸ ψυχάριον ἐκεῖθεν ἐλήλυθεν. τῷ, ὅτι πάνθ' ὑπέληψις. τῷ, ὅτι τὸ παρὸν μόνον ἕκαστος ζῇ, καὶ τῷτο ἀποβάλλει.

κζ'. Συνεχῶς ἀναπολεῖν τὰς ἐπὶ τινι λίσαν ἀγανακτήσαντας, τὰς ἐν μεγάλαις δόξαις, ἢ συμφοραῖς, ἢ ἔχθραις, ἢ ὁποιαιστὴν τύχαις ἀκμάσαντας. εἴτα ἐφιστάνειν, πῶ νῦν πάντα ἑκείνα; καπνός, καὶ σποδός, καὶ μῦθος, ἢ ἑδὲ μῦθος. συμπροσπιπτέτω δὲ καὶ τὸ τοιῷτο πᾶν, ὅσον, Φάβιος Καταλλῖνος ἐπ' ἀγρῶ, καὶ Λέσιος Λέπτος καὶ Στερτίνιος ἐν Βαίαις, καὶ Τιβέριος ἐν Καπρείαις, καὶ Οὐήλιος Ῥῆφος, καὶ ὅλως ἡ πρὸς ὅτις μετ' οἰήσεως διαφορά. καὶ ὡς εὐτελὲς πᾶν τὸ κατεντεινόμενον. καὶ ὅσω φιλοσοφώτερον, τὸ ἐπὶ τῆς δοθείσης ὕλης ἑαυτὸν δίκαιον, σώφρονα, Θεοῖς ἐπόμενον ἀφελῶς παρέχειν. εἰ γὰρ ὑπὸ ἀτυφία τυφόμενος, πάντων χαλεπώτατος.

κη'. Πρὸς τὰς ἐπιζητῶντας, πῶ γὰρ ἰδὼν τὰς θεάς, ἢ πόθεν κατειληφώς, ὅτι εἰσὶν, ἔτω σέβεις; πρῶτον μὲν

diuinitus defluxisse. et nihil esse cuiusquam proprium; sed et filiolum, et corpusculum, et animulam ipsam inde prodiisse. sed et, opinione constare cuncta. et quod tempus denique praesens tantum cuique et uiuitur et amittitur.

27. Eos apud te crebro recolas, qui de re aliqua vehementer indignari fuerint, qui vel in summa gloria, vel in insigni miseria, inimicitia, fortuna qualibet exstitero. tum sciscitare, *ubi ista nunc sunt omnia?* fumus utique sunt, et cinis, et fabula, vel ne fabula quidem. succurrat tibi simul et quidquid est eiusmodi, quale est Fabius Catulinus in agro, Lucius Lupus et Stertinius Baiis, Tiberius Capreis, et Velius Rufus; omnisque omnino cum estimatione in re vlla eminentia, quamque vile sit omne, in quod studium tantopere impenditur. quantoque sit philosophiae magis consentaneum, in oblata sibi materia iustum, temperantem, deis obsequentem se simpliciter praestare. deinde fastus contemptu inflatus omnium est maxime intolerabilis.

28. Interrogantibus, ubi deos conspiciatus, aut unde esse compertum habens, hos ita veneraris, *responsum sit*: Primo

καὶ ὅψι οὐρατοὶ εἰσιν. ἔπειτα μέντοι ἐδὲ τὴν ψυχὴν τῆς
ἑμαυτῇ ἐώρακα, καὶ ὅμως τιμῶ. ἕτως ἔν καὶ τὰς θεάς,
ἐξ ὧν τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐκάσποτε πειρώμαι, ἐκ τούτων
ὅτι τέ εἰσι, καταλαμβάνω, καὶ αἰδῶμαι.

κθ'. Σωτηρία βίη, ἔκαστον δὲ ὅλα, αὐτὸ τί ἐστίν, ὁρᾶν,
τί μὲν αὐτῇ τὸ ὑλικόν, τί δαὲ τὸ αἰτιῶδες· ἐξ ὅλης τῆς
ψυχῆς τὰ δίκαια ποιεῖν, καὶ τὰ ληθῇ λέγειν, τί λοιπὸν,
ἢ ἀπολαύειν τῆ ζῆν, συνάπτοντα ἄλλα ἐπ' ἄλλω ἀγα-
θόν, ὥστε μηδὲ τὸ βραχύτατον διάστημα ἀπαλείπειν;

λ'. Ἐν Φῶς ἡλίη, καὶ διείργηται ταίχαις, ὅρεσιν,
ἄλλοις μυίοις, μία ἑστία κοινὴ, καὶ διείργηται ἰδίῳ
ποιοῖς σώμασι μυρίοις. μία ψυχὴ, καὶ φύσσει διείργηται
μυρίαις, καὶ ἰδίαις περιγεγραφαῖς. μία νεκρὰ ψυχὴ, καὶ
διακεκρίσθαι δοκῇ. τὰ μὲν ἔν ἄλλα μέρη τῶν εἰρημένων,
οἷον πνεύματα καὶ ὑποκείμενα, ἀναίσθητα καὶ ἀνοικεῖν
τὰ ἀλλήλοις· καίτοι καίκεῖνα τὸν νῦν συνέχει καὶ τὸ ἔπει-
τὰ αὐτὰ βρεῖθον. διάνοια δὲ ἰδίως ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον γίνε-
ται, καὶ συνίσταται, καὶ ἐ διείργεται τὸ κοινωνικὸν πάθος,
etiam visu percipi possunt. deinde, animam meam, quum nul-
lus umquam viderim, in honore tamen habeo. pari igitur ra-
tione et deos, quum eorum potentiam iugiter experiar, pro-
pterea et esse compertum habeo et veneror.

29 In hoc vitae salus sita est, ut unumquodque, quid sit
in uniuersum, discernas; quidque materiae, quid formae ha-
beat, atque ex animo toto iusta facias, et vera dicas, quid-
enim superest, nisi vita frui, bonum bono ita adnectendo, ut
ne minimum quidem interuallum bono vacuum relinquatur?

30. Vnum solis est lumen, licet parietibus, montibus,
aliis innumerabilibus dispescatur. vna materia communis, et-
iamsi corporibus peculiaribus adfectionibus distinctis innume-
rabilibus dispescatur. vna anima, etiamsi naturis innumerabi-
libus, et circumscriptionibus peculiaribus dispescatur. vna
anima rationalis, etiamsi dirimi videatur, aliae ergo rerum di-
stinctarum particulae, formae nempe et materiae sensus expertae,
necessitudinis vinculo non connectuntur sibi inuicem, et ista
tamen mens uniuersi continet, et facultas illa, cuius vi eodem
loci feruntur. intellectus vero aduersus contribulem suum
peculiariter adficitur, eidemque consociatur, nec potest com-
munionis appetitus prorsus reuelli!

λα'. Τί ἐπιζητεῖς; τὸ διαγίνασθαι; ἀλλὰ τὸ αἰσθάνεσθαι; τὸ ὀρμαῖν; τὸ αὐξέσθαι; τὸ λήγειν αὐτοῖς; τὸ φωνῇ χρῆσθαι; τὸ διανοεῖσθαι; τί τούτων πόθεν σοι ἄξιον δοκεῖ; εἰ δὲ ἕκαστα εὐκαταφρόνητα, πρόσσιθι ἐπὶ τελευταῖον, τὸ ἐπεσθαι τῷ λόγῳ καὶ τῷ θεῷ. ἀλλὰ μάχεσθαι τῷ τιμᾶν ταῦτα, τὸ ἀχθεσθαι, ἢ διὰ τῆς τεθνηκέναι στερησεται τις αὐτῶν.

λβ'. Πόσον μέρος τῆς ἀπείρου καὶ ἀχανῆς αἰῶνος ἀπομεμέρισται ἑκάστῳ; τάχιστα γὰρ ἐναφανίσσεται τῷ αἰδέσθαι. πόσον δὲ τῆς ὅλης ἐσίας; πόσον δὲ τῆς ὅλης ψυχῆς; ἐν πόσῳ δὲ θωλαρίῳ τῆς ὅλης γῆς ἔρπεις; πάντα ταῦτα ἐνθυμέμενος, μηδὲν μέγα φαντάζεσθαι, ἢ τὸ, ὡς μὲν ἡ σὴ φύσις ἄγει, ποιεῖν, πάσχειν δὲ, ὡς ἡ κριτὴ φύσις φέρει.

λγ'. Πῶς ἑαυτῷ χρῆται τὸ ἡγεμονικόν. ἐν γὰρ τούτῳ τὸ πᾶν ἐστίν. τὰ δὲ λοιπὰ, εἰ προαίρετά ἐστιν, ἢ ἀπροαίρετα, νεκρὰ καὶ καπνός.

λδ'. Πρὸς θανάτῳ καταφρόνησιν ἐγχερτικώτατον, ὅτι καὶ οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν καὶ τὸν πόνον κακὸν κρίνοντες, ὁμῶς τούτῳ καταφρόνησαν.

31. Quid expetis? num exsistere? num sentire, mouere, crescere, donasci? an rursus voce uti, cogitare? ecquid horum tibi desideratu dignum videtur? si ergo contemptu digna satis ista videntur omnia, ad illud perge, quod ultimum restat, Deo nempe ac rationi obsequi. atqui instituto huic repugnat, si quis aegre ferat, quod istis morte priuandus sit.

32. Quantula pars infiniti ac immensi aevi unicuique adsignatur? ab interminato enim quam celerrime absorbetur. quantula item totius materiae? quantula et animae vniuersae? in quantula etiam telluris totius glebula repis? haec omnia quum cogitaueris, nihil magnum reputa, hoc solo excepto, ut ea facias, ad quae natura tua te ducit, ea sustineas, quae natura communis infert.

33. Vide, quo modo se mens utatur tua, in hoc enim sunt omnia. reliqua, siue arbitrii tui sint, siue non sint, cadavera sunt et fumus.

34. Nihil magis ad mortem contemnendam incitauerit, quam si consideres, etiam eos, qui voluptatem in bonis, dolorem in malis habent, eam tamen contempsisse.

λδ'. Ὡς τὸ εὐκαιρὸν μόνον ἀγαθόν, καὶ ὧς τὸ πλεῖς κατὰ λόγον ἔσθ' ὃν κρείσσεις ἀποδῆναι τῷ ὀλιγοτέρῳ ἐν ἴσῳ ἐστὶ, καὶ ὧς τὸν κόσμον θεωρῆσαι πλείονι, ἢ ἐλάσσονι, χροῖον ἢ διαφέρει, τάττω, ἔδ' ὁ θάνατος φοβερόν.

λς'. Ἀνθρώπε, ἐπολιτεύσω ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει· τί σοι διαφέρει, εἰ πέντε ἔτεσι; τὸ γὰρ κατὰ τῆς νόμου, ἴσον ἐκάστω. τί ἔν δεινόν, εἰ τῆς πόλεως ἀποπέμψει σε ἢ τύραννος, ἢ δὲ δικαστὴς ἄδικος, ἀλλ' ἡ φύσις, εἰσαγαγῶσα; εἶον εἰ κωμῶδόν ἀπαλύει τῆς σκηνῆς ὁ παραλαβὼν τρατηγός. ἀλλ' ἢν εἶπον τὰ πέντε μέρη, ἀλλὰ τὰ τρία καλῶς εἶπας. ἐν μέντοι τῷ βίῳ τὰ τρία ὅλον τὸ δράμα ἐστὶ. τὸ γὰρ τέλειον ἐκείνος ὀρίζει ὁ τότε μὲν τῆς συγκρίσεως, νῦν δὲ τῆς διαλύσεως αἵτιος· σὺ δ' ἀναίτιος ἀμφοτέρων· ἀπικτι ἐν ἴσῳ, καὶ γὰρ ὁ ἀπαλύων ἴσῳ.

35. Cui illud tantummodo, quod tempestivum est, bonum habetur; nec interesse putat, plures, an pauciores, rationi rectae contemporaneas actiones ediderit, mundumque longiori, an breviori, temporis spatio contemplatus sit; huic nec mors formidabilis esse poterit.

36. In hac magna ciuitate versatus es, homo: quid tua refert, si quinque duntaxat annos? etenim quod secundum leges sit, id omnibus aequale est. ocquid igitur graue parearis, si te non tyrannus, nec index iniquus, sed natura, quae induxit, emittat? perinde ac si histrionem praetor, qui conduxerat, e scena dimitteret. sed actus fabulae quinque nondum absolui. recte dicis. caeterum in vita etiam tres actus fabulam integram faciunt. terminat enim hanc, qui eiusdem olim componendae quum fuerit, nunc et dissoluendae auctor est. neutrum autem horum a te est. discede, ergo propitius: nam et, qui te dimittit, propitius est.

Erat quidem hæc editio non nisi vñbus scholarum desti-
nata, nec videbatur aliud spectandum, quam exemplorum
copia: tamen cum in scriptore paulo difficiliore versio la-
tina aliquid saltem utilitatis haberet, eam adiecimus, quæ
Gatakerum habet auctorem. Ac si qui ipsi sine interprete
legere hunc scriptorem vellent, hi videbantur adiuuandi in-
dicio coniecturarum, quas Xylander, Junius, Mericæ Casau-
bonus, Salmasius, Boetius et Gatakerus proposuerant. Idem
fecerat Christophorus Wollius, vir doctissimus, qui a. 1729.
Gatakerianam editionem cum notarum omnium veluti sum-
ma Lipsiæ reperit; sed alio consilio et modo, quam nunc
factum est. Nunc accesserunt aliæ quædam de nonnullis lo-
cis coniecturæ, quas qui addidit, non ita iam persanatos hos
libros putat, ut nihil restet vitii; sed noluit, nisi ante ali-
quot annos iam repertas, et aliquoties examinatas, propo-
nere. Cætera loca potius intacta relinquere visum est, quam
subitis coniecturis tentare, quarum fere brevi post quemque
pœnitet. Index verborum e Wolliana editione huc relatus
est. Si quis miretur, commentariorum nomen huic libro
præscriptum esse, is cogitet, esse diarium aut *ἡμερησίον*, et
conferat Plinium. (Epist. 3. 5.)

Lib. I.

§. 4. **T** eis θυμοσ. διατε, omisso
μδ. Ita Casaub. propter
locum Iul. Capitol. in vita An-
ton. c. 3.

§. 7. τδ ante συγγράφειν delendum
est.

Ἰνερρητινδν pro εὐεργ. Xyland.
εὐδαιαλλάντως pro εὐδωλα. Idem.

§. 8. An τδ ἐλευθέρων, pro ἐλευθέρων?

§. 9. καὶ τῶν ἀδωρεήτως οἰον. mavale
Gatak.

§. 14. τδ ἀμείλις. Potius τδ ἀμείλις.
Plurati. Caton. §.

§. 15. init. malunt, παρὰ μακίμν,
pro παρὰκλ. M.

παρὰφορον. Iunius corrigit παρὰφο-
ρον. cf. 12, 14. vid. Wesseling.
ad Diod. Sic. 18, 35.

καυῆς. πράττει. Gatak.

προεσσεμερδς. Id. Ita τδ κατηφδς &
τδ σσεμερδς conjunguntur, ut κα-
τήφεια & χάριμα, Hom. II, 3,
51. Ep. Iacob. 4, 9: & σσεμερδς
est χαλδν, *residenti vultu esse*.

§. 16. eis τδ κατ' ἀρίαν. Del. eis. cf.
4, 10.

Ἄλλ' ὁ προεπαυῆναι τ. ερ. ἀρκεοδίν-
τα — Iun. Sed Gatak. malit;
καὶ ὅτι ὁ προεπαυῆναι — ut §. 15
post aliam syntaxin, καὶ ὅτι ὁ
ψῆδν.

Νυν ἰπ' αὐτῶ ἐμλῆναι, pro ἰπ' αὐτῶ
An ἰπ' αὐτῶ est, αὐτῶ, *illico, a*
vestigio?

γινῶν pro τονδν. Xyland.

L. καὶ τδ μηδένον (pro μήτε) ἔν τινε
μπαῖν — cf. p. 11. lin. 11.

Aut οἰκογενδς, aut ἐρενάκλος, delen-
dum putant Interpretes.

L. τὴν τῶν ἐξ ἱτ. νόμ. Gat. Potius:
τὴν ἐξ ἱερε. τῶν νόμων, ἢ ἱδῶν, sc.
δύναμιν.

Ἀν, διανομαῖς, καὶ τοῖς τοῖοτοις: ὁ δὲ
ἀνδρῶν τε, αὐτῶ τδ δ. — Cf. huc
scd. 1111.

ἀνέγνωσιν videtur corruptum.

§. 17. εὐποιῶν est primus casus.

ἐπιλαβεῖν videtur corruptum.

τοιῶνδε τινῶν delendum.

καὶ μὴ διὰ τ. ταπ. Gatak.

L. ἐλπίδι, τδ, ἰπει — — πρέξιν;

me in posterum facturum, quia
essent adhuc vegetes. Ergo tol-
lendum est μδ post τδ, aut in μδ
cum Gatakero mutandum.

L. ἐπιπνοῖαις. Casaub. διαδύσσει est
error operarum, pro διαδύσσει
ἕκαστε ἀγρίου. Verba corrupta, Pro
καὶ τῶν leg. καὶ τῶν cum Sal-
mas. & Casaub.

ἀποκαθῆσαι. Gatak, Forlan ἱπ,
καὶ ἱπ.

Lib. II.

§. 2. ἐπιναῖσθαι pro ἄπον. Gatak.
ἐποκδύσθαι, aut ἐποδύσθαι, pro
ἀποδύ. Idem.

§. 3. L. ταῦτ' ἀν δέχ. 2.

§. 4. L. προεσεμίας, et paulo post: ὅ
ἴαν μὴ εἴς τδ ἀπαιδς.

§. 6. φεύγει γὰρ ὁ βίος. Gat.

§. 7. παραφορῶν. Iun. Cf. 1, 15. Legat
paulo post, ἐν τῷ βίῳ.

§. 11. εἰ δ' ὁμ εἰσιν, ἢ ὁ μέλει — De
re conf. Cic. N. D. 2, 30. Post
τί μοι nonne excidit πλέον?

§. 12. τὴν εὐδορίαν παρέχουσιν, ἢ χαρῆ-
ζονται. Gat.

καὶ πῶς ἔχῃ, ἵταν διαχίηται — Gat.

§. 13. μέλων. Gat.

§. 14. — τῶν ἰσων, καὶ τδ ἀπολλῆ-
ν ἰσων, Gatak.

Lib. III.

§. 2. — τδ διαχόντα ἕως, καὶ —

L. ὅτε κ' τις ἔχει βᾶδος (non πᾶ-
δος) πρὸς τῶ — *deletis his, καὶ*
ἱνν. βᾶδ. quæ explicant ver-
bum βᾶδος i. e. prudentiam.

εὐχῶν ἄδν, ὁ ἀχί —

An, προεσεμίας. Gat.

§. 3. ἀγγελίᾳ. Nunc exciderunt hęc
fere verba: ἵτω κρείττον τδ ἐγεί-
μονικδν, sc. κυριεῖον: aliter non
locum habet, τδ μὲν, τδ δδ.
Quæ sequuntur, ἢ περιεῖται τδ
ἐπηγετῶν, delenda sunt: nam in
margine aliquis explicarat τδ
ἀγγεῖον, his verbis: ἵπερ ἱπ τδ
ἐπηγετῶν, *quod (proprie) debet*
servire et obedire.

§. 4. L. εἰς, τῶν φανταξ.

ἵτοι est, *fanc, profecto.*

L. τοιαῦτα, ὁ ποιεῖ ἀποδῆ.

§. 5. εὐλόγως. Coni. Gat. ut 3, 7.

- Αν, ὅτι τὸ φαίδρον ἔγω —
 §. 6. πολιτικῶ malit Gat, pro ποιη-
 τικῶ.
 §. 7. ἐνεργήσεων in ἐνεργήσαν (factu-
 rus) mutandum est.
 §. 9. ἀνεκλόητος. Gat.
 §. 11. Αν pro συνεπιβάλλειν leg.
 συμβάλλειν, conjectando αἰφε-
 ροῖ? ut paulo post εὐτοχάζε-
 σθαι. γ. Wetsler, ad Luc. 2,
 19.
 Αν, εὐνοῖαν, pro εὐλακεῖν? ut
 4, 40.
 εὐνοῖας, potius εὐνοίας. vid. He-
 sych. Sed et εὐνοας, quod ha-
 bet editio Gatakeri, ferri po-
 test. vid. Intt. Phrynichi p. 56.
 ed. Pauw.
 §. 16. τὰ δὲ τὴν νῦν — — εὐνοας, se-
 qui in iis, quæ videntur offi-
 cia, ducem mentem, id etiam
 in scelestos cadit: nam ita a-
 gunt, quoniam ita agendum
 esse his persuasum est. Cf. 4,
 36. 39. & 5, 3. Epictet. 42,
 ed. Vpton.
 λοιπὸν, reliquum est, ὅλην pro-
 prium.

Lib. IIII,

- §. 1. προηγμένα pro ὑγόμενα repo-
 nit Gatak.
 §. 3. πᾶσαν ἀνίαν ἀποκλ. Idem.
 Post εἰς ἀνίαν πάλιν excidit verbum
 tale, πάλιν, λέγει, ἡσύχαζε.
 Ἀλλὰ τὰ συμ, εὐ ἡψεται ὅτι. Hic
 demum distinctio ponenda est,
 καὶ λοιπὸν. Delendum καὶ
 καὶ συγκατάθε. Sublato καὶ po-
 pendum est, συγκατάθε. Ergo
 ordo est hic: ἐνοήσεαι, ὅτι —
 ἐξελίαν, λοιπὸν — συγκατάθε,
 ἀπιδὼν εἰς — — περιγράφεται,
 (ἢ καὶ — ἐπαινεσόμενοι) λοιπὸν μέ-
 μνησα. Hic videtur esse nexus:
 ἀπιδὼν — μέμνησα, inserta pa-
 renthesi, post quam εὐ addi-
 dit.
 τῶν ἰφ' ἑμὲ δακόντων, Gatak.
 pueri in τῶν εὐφρομένῳ δεικ. Ca-
 saub. in τῶν εὐδαιμονούντων.
 §. 4. νοσῶν L. νοσῶν. Gat.
 ἐκείθεν δὲ — Xenoph. Memor. 1,
 4, 8.

- §. 10. L. ἀλλὰ κατὰ τὸ δίκαιον.
 §. 12. Fortasse: τὴν — μεταγωγὴν —
 πιθανότητος, ὡς δίκαιον καὶ κοινὴν
 φίλος, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦ-
 τα, γίνεσθαι δεῖ, ὅχι δεῖ — ἰφάνη.
 Mutatio fieri debet interuentu
 verisimilis opinionis, justum &
 utile esse (quod nunc inanis).
 §. 18. L. ὁμοῖον. Δεῖ γὰρ τὴν ἀχ. —
 Non debet vir bonus circumspici-
 ocre scelestos, (i. e. curiosius
 querere, quid agant, eorumque
 que vitiiis ingemiscere) sed suo
 ipsius officio fungi. Vid. 5, 37
 De μέλων εὐνοας cf. 6, 28.
 §. 19. πέρις — — Neglige natura
 donum (τὸν λόγον), et relinqui-
 tur, te ex alio λόγῳ (εὐνοῖας)
 pendere, λοιπὸν ἐν τῷ ἐχθρόν
 (die Abhängigkeit) ἄλλῃ τινας
 λόγῳ. Sed nonne λόγῳ delen-
 dum? Ita δέσας φυσικὴ naturæ
 doctores quaslibet significabit,
 §. 21. Αν, ἀπαιτούμενων σώμ.
 προσουνοίξ. Gatak. malebat, προσ-
 ουνοίξ.
 ἀέχεται ἡ χόρη αὐτὰ. Idem,
 §. 24. L. μήτι τὸτο τῶν ἑκ ἀναγκαῖων;
 §. 36. γέεται videtur delendum.
 §. 38. τὰς φρον. Potius τὰς φρονε-
 ῖας. Gatak.
 §. 39. ἀλλὰ μὲν, Fort. ἀλλὰ μὲν. Gat.
 τὸ σωματίον videtur interpreta-
 mentum esse.
 τοιαῦτα. ἢ. Leg. τοιαῦτα, Xyland.
 §. 46. L. ὡς παῖδας, ὡν τὸτο ἐν —
 ut pueri, quorum hac indolem
 est, nihil nisi imitandi-studio
 agere (ψιλῶς, ἀπλῶς μιμνήσκου).
 §. 48. τὸ γὰρ ὅλον, ἀπιδὼν — Ca-
 saub.
 §. 49. ὡν συμπαρόντων. Casaub.

Lib. V,

- §. 3. εἰ καλὸν pro' δικαῖον. Gatak.
 §. 5. καὶ τὸ συμ. κρηταισθῶν. Hic
 melius post verba, ἐκτάξασθαι
 τῇ ψυχῇ, ponentur.
 καταγινώσκουσαι μέλλας. Gat. Sed
 hic excidit etiam verbum, quod
 significat, emendationi opera
 mandanda est, aut simile quid,
 ut jam sequi possit, καὶ τῷ
 δονητόν.
 τῇ νουθεσίᾳ Gatak.

§. 6. ἀλλὰ μὲντοι, πρὸ ἄλλων μὲντι
Gatak. An, αὐτὸς μ.

§. 8. L. τέταρτος πῶς πρὸς τὸ, ὡς
κατ. ε. ν. εἰμαρμ. Sed Casaub.
bonus totum locum in MS.
Hœschelii sic legi tradit: συ-
μῆται ἔταξε τὴν τὸ ὡς κατ.
πρὸς τὴν ὀλίαν. καὶ ἐν. τὸ
συμβ. ἢ. τέτ. πῶς αὐτὸ κατέλλ.
πρὸς τὴν εἰμ.

ὡς γὰρ ἐν τοιούτῳ τι ἔφασκεν — Gat.

§. 9. ἔτι δείξει pro ἐπιδείξει. Salmas.
διὰ τὸ σφέλλει. Gatak.

§. 10. ἔδοξε δ. Delet δ Casaub.
ῥῶσι pro ῥῶσι. Gat.

L. δ ἔλας πὸ σπῆδ. Fortasse διυά-
μενον redundat, et si explicari
potest.

§. 12. διυάμενον τι (ἀν τὸ?) ὅτι —
Hic excidit aliquid: fortasse,
τὸ ὅτι — — — εἰρημῶν. De-
inde sequitur: τὸ ἀγαθὸν γὰρ
(videtur addendum ἔκ) ἰσχυρό-
ναι, non enim cades hoc in ve-
rum bonum.

εἰρημῶν. Hic excidit dictum poe-
tæ, nisi, ut Gatakero videtur,
locum, in fine sectionis posi-
tum, in animo habuit.

τὸ μὲν. illud prius dictum, quod
in vera bona non cadit.

δ ante πρᾶξιοντες delendum vi-
detur.

ἀπορίας pro εὐπορ. Salmas.

§. 15. ἀφαιρέμενον pro ἀφαιρήμενον,
Gatak.

§. 18. Res postulat hæc verba: ὁ-
δὸν ἔδαν συμβαίνει ἔταξε, ὡς δ πῶ-
φους φέρειν αὐτὸ. Cf. IO. 3.

§. 22. An, τί ἐν τὸ παρερῶμενον;

§. 23. An, ἔδοξε, ἔδδ τὸ πᾶρρυχε. τῆ-
δε. Ἀπειρον τὸ τὸ πᾶρρυχότος,
καὶ τὸ τὸ μᾶλλοντες ἀχανεῖ, ἢ —
Cf. VI. 15. 36. IX. 32. XII.
7. 31.

§. 28. Fortasse: — — — ἔταξε, ὡς τρα-
γωδίας. ὡς πομπῆς, non opus est
ira, nec tragœdia sunt excitan-
da, (sic p. 9. ἀτραγωδίας, quam-
quam in alia re) nec cum senten-
tione (ἐπιδεικνύμεν) fieri debet.
Sæpe enim præcipit, in aliis cor-
rigendis et vehementiam et ia-
ctantiam vitandam esse. Cf. p.
125. in. et 11, 13.

§. 29. καὶ ante καὶνὸς def.

§. 31. ἀναμνησκου. Nam — καὶ οὐ
vitium operarum.

§. 33. L. τί ἐν δ περιμένει ἔλας τὸ
— Ita fere Gatak. Sed etiam
δ addendum erat. (Warum
siehst du dem Ende nicht ge-
lassen entgegen?)

§. 36. ἀλλὰ βοηθεῖν, sed opem fer
(dedocendo, hortando) iis, qui
se patiuntur abripi.

ἔταξε ἐν καὶ ἔδοξε. Quæ sequuntur,
cum superioribus plane non
coherent, videnturque sectio
alia h. l. incipere; sed ita ἔταξε
τοῖς non habet locum, quod
semper petit sequentia supe-
rioribus, foretque e mente et
versione Gatak. ponendum;
ἔταξε, siue ἔταξε. Pōst ἐμβέλων
fortasse addendum: ἐπὶ λαχῶ
καυτῇ.

καταληφθεῖς. Salmas.

An, δ δὲ εὐμ. pro τὸ δὲ εὐμ. Et si
non necesse est.

ἀγαθὸν τρέφει, Salmas. Sed vide
12, 19.

Lib. VI.

§. 10. τῆς καὶ πρὸς τὸν. Gatak.

§. 13. med. Pro εἰς τὸν δὲ λογ. εἰς, ὅ-
σων δὲ. Gatak.

ἀπογυμνῶν pro — ἄν, quod est
operarum vitium.

ἔφ' ἢ, pro ὅφ' ἢ. Gat. Sed in fre-
quē latere videtur verbum,
quod splendorem et speciem
indicat.

§. 14. γενεῶν, ὅτι φέρει συνεχόμε-
νον, classis, quam constituit es-
sentia rerum: cum res ejus-
dem essentiae ad idem genus,
ad eandem classem, referun-
tur.

ὅτι τ. δ, μετρίστ. sc. διανοηθέντα.

γενεῶν τὸ ὅτι ψυχῆς συνεχόμενον
classis, quam constituit ὁ ψυχή, in
qua sunt res animarum. Et ψυ-
χῇ λογικῇ est ejus, quæ ratio-
nis prædix est, ejusque be-
neficio artem tradat, libens est.
κατὰ ψυχὴν, per se, non relatē ad
artem, aut solertiam.

Pōst ψυχὴν addiderim ὅδον.
An, καὶ κινημένην?

§. 15. τὸν ἄπ. κίβη. i. e. διὰ τὸν —
Non sunt verba ab h. l. aliena, νέον (sc. τὸν χρέον). De re cf. §. 23.

§. 16. Gatak. ἔρχομαι pro ἔκδομαι malebat. Videtur verbum ponendum, quod significet, *ferri, tendere eo, quo* —

ἔπ' τὸ σπεύδουσιν. Non videtur interrogatio esse.

§. 26. τί ἐν; ἔν — ἀνταργῆ; et, μὴδὲ ταῖς δυσχ. ἀντιδυσχ. non satis congrua exemplo proposito videntur. Quid enim is, qui de literis alicujus vocabuli dubitat, simile habet cum irato? Omissis vero his duobus commatibus, omnia sunt nihilo minus integra et perspicua.

§. 27. πῶς ἐκ ἀμ. Casaub.

§. 30. εὐδίων pro εὐδίων. Xyland.

καὶ εἶος μένειν ἐν τῇ αὐτῇ μέλει — Isaac. Casaub.

Ἀν, ἀποκρίνειν pro ὑποκρ.

§. 36. ἔρχεται, ὃ ἀπ' ἐκείνου —

§. 38. εὐνῆσιν pro κύνῆσιν, Gatak. κύλλῆσιν. Casaub.

§. 41. κρινόμεν pro κινόμεν. Gatak.

§. 45. καὶ ἑτέροις ἀνδ. Gatak.

§. 50. L. ὁρίγη.

εἰ, ἰφ' οἷς προ. Xyland. προήχθη Gatak.

§. 55. κυβερνῶντα et ἰατρούοντα. Canterus, ut monuit Casaub.

Lib. VII.

§. 1. καὶ ἐλιγοχρ. Gat.

§. 2. ἀε διηναυδ. Gat.

§. 13. καταληκτικῆς malit Gat. ex 9, 42.

§. 16. εἰς ἐπιθυμίαν. Hæc redundant, καὶ λέγεται — Cf. §. 33. Res eadem 8, 28, 29. tractatur, πᾶσι, εἰ ἂν ἔξεις αὐτὸ — Salmas.

§. 17. Hæc sectio videtur transponendis verbis illustrari posse. Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθός (del. ἢ ἀγαθόν). Τί ἐν δὲ σοὶ παῖτε, ὃ φαντασία, πολλὰς, ἢ ἄλλας θείας; Ἀπέρχῃ, ὡς ἡλίας. Felicitas (i. e. animi tranquillitas) est numen propitium. Quid ergo, phantasia, plura tibi numina creas? (v. c. honores, opera) Disscedes ut venietis —

§. 24. — Φοβῶν, ἔταν πολλάκις γίγνεται. Ἰνυποθνήσκει, καὶ τὸ πρόσχ. τὰ. ἄπ. Conjectura Bootii, de quo viro Gatakerus in præfat. dixit. Sed multo gravius est hujus loci vitium.

§. 26. Ἀν ταῦτα pro τὰ τοιαῦτα?

§. 31. ἐκείνος — Hic alia lectio incipere videtur.

ἔτι εἰ δαί. Casaub. malit: εἰ δὲ, εἰ μὲν —

ἢ δηλίαν, Bootius corrigit: εἰ μὲν λίαν.

§. 33. ὑπέληψιν pro ἄπ. Gatak.

§. 40. καὶ τὸν μὲν — τὸν δὲ — Gatak. e Stobæo T. 2. n. 108.

§. 44. & 45. Plat. apol. T. 1. p. 28. ed. Steph. Wollius.

§. 46. εὐκτίον pro ἰατίον. Plat. T. 1. p. 512. Idem.

§. 50. L. ἢ τις σκοπισμὸς.

§. 52. καβαλακώτερος σε ἔτι τις — Gatak.

§. 54. τῇ παρέσθῃ φαντ. Id.

§. 58. μέμνησο ἱπ' ἀμφ. ἔτε ἀδιδφ. Idem.

§. 62. εἰ ante βλέπων del.

§. 65. οἱ ἀπάνθρωποι. Gatak.

§. 66. ἀπισήσεις pro ἱπ. Id.

§. 67. τὸ συνηριμάτιν σε. Salmas. ut 8, 25.

Lib. VIII.

§. 1. θέλει, βιώσεις. Boor.

§. 6. ἔτε ἢ φοβ. Gatak.

§. 7. ἤγε pro εἴγε. Gatak. vnde ἀπομαρτυρεῖται delendum videtur.

L. εὐδοκίᾳ δὲ μὴ τὸ ἐν περὶ τὸ ἐν, εἰ (num) ἔε. εὐρ. i. παντός, ἀλλ' ἂν συλλ. —

§. 14. Ἀν: εἰ γὰρ περὶ — δέγματα ἔχει —

§. 21. Ἀν, ἔξω τέρψιν? Dedas te externis, (converte te ad contemplandum corpus) et nihil nisi mala reperies. Sed primo excidit σῶμα, deinde νοήσαντα καὶ ἀπανεύσαντα correxit Gat.

ῥαχύβιον — Hæc separanda sunt a superioribus, δὲ deletur.

§. 22. ἀκαίως. Incipit alia sectio.

§. 28. ἀποφαινέσθαι. Cf. 7, 16. 33.

§. 31. τὰ ἄλλα pro τὰς ἄλλας. Casaub.

L. περιστάς· ἐκείνη δὲ —

- πάλιν — δύνανται. Hæc non sunt suo loco posita.
- §. 32. An, ἵνα — — παρέχει pro ἀν. Et mox, ἀλλ' ἐνέχεται — ut §. 35. & semper.
- L. εὐλογίως πράττειν.
- §. 34. An, ἀποβιβάζοντα πάλιν.
- §. 35. ὥστε — φέρεται. Sensus est in promptu; sed lectionem quis constituat?
- §. 38. κείτων φησὶ σαφώτατος. Salmas.
- §. 43. μήτε τι τῶν ἀν. συμβ. δρῶν καὶ δεχ. Gatak.
- §. 44. ὥδῃ pro ἰδῷ. Id. ὅτι ταῦτοι μ. ἐκ. (i. e. posterī) εἰσιν, οἷοι — Posterī erunt tales, quales sunt huius ætatis homines, i. e. mortales.
- §. 45. An, κινῶν καὶ ἔχῃ ἡ ψυχὴ. συγχωρῶν pro συνδυομ. Gatak.
- §. 47. ἡ καὶ δ. ἐν. ἀν. Gat.
- §. 51. φῶς corruptum verbum. Videtur latere hoc: *videlicet se in libertatem.*
- §. 52. φεύγων, ἡ δίδωκον, οὗ — Gat.
- §. 61. παρέχειν. Casaub.

Lib. IX.

- §. 1. extr. An: ἀντὶ τὸ συμβαίνειν ἐπίσης — Eveniunt (δύναντες, ζῶν etc.) continuata serie iis, qui sunt, pariter ac iis, qui erunt.
- §. 2. An: ἡ προήρησας; *num manus &*
- §. 3. ἔσται ἡ ψυχὴ ἐμπεφ. Casaub.
- §. 6. πᾶν τὸ παρὸν, τὸ ἐκ — Gat.
- §. 11. ἡ εἰρη. Gatak.
- §. 21. ἐμψῆ καὶ ὑπολ. Gatak.
- §. 24. An ordo hic est: πνεύματα, νεύρεθ βασιλεύοντα, (conf. 4, 41.) sunt βεγαλ. π. κ. π. i. e. similia sunt itæ puerili et ludicris, i. e. brevi peritura, cf. §. 33. Ita καὶ ante πνεύματα delebitur; sed extrema verba quō modo coherent?
- §. 28. καὶ τί ἐν τίνι χρόνῳ γὰρ τινὰ. Verba corrupta. Iam debet sequi: ἡ ἔσται. Ita enim semper displicat: ἡ λόγος καὶ πρῶτος, ἡ ἔσται.
- An, εἰ δὲ τὸ εἰκὴ?
- §. 29. ἀνθρώπινα. Gatak.
- An, εὐ ποτε πείνηται

- §. 34. τὴν pro εἰς, ἡμῶν pro operarum.
- §. 35. δ καὶ πάντα — BÉT. 2.
- §. 40. θηρίων mutat in τῶν θηρίων, et in fine superioris sectionis ponit Gatakem, præeunte Xylandro. Sed delet Casaub.
- L. μᾶλλον, ἢ μὴ παρὸν τ. τ. ἡ παρ.
- §. 41. καταφρονέτωσαν se offerre gloriam. Salmas.
- ἡγῶν pro ἡγετο. Gatak.
- An, ταῦτα ἐν ἐκείνῳ ἐν νόμῳ ἀνθρώπων, ἡ — — Mox τὸ γὰρ μὴ — ἀφυσιολόγῳ. Gat. περὶ δὲ τοῦ μὴ νῦν — Id. Siue potius, περὶ μὴ νῦν δὲ τῷ νῦν —
- §. 42. τὴν ἔδωκεν ἡ φύσις — Epiδὸς c. 10.

Lib. X.

- §. 1. τελευτήσῃ pro τελεῖ. Casaub.
- §. 6. ἔτε φέρεται. Gatak.
- §. 7. φησὶ videtur priore loco tollendum, altero in φησὶ (εἰς αὐτὸν aliquis) mutandum.
- L. εἰς ἀλλ. ἴδων.
- Fortasse: εἰ δὲ τις, ἀφίμενος τὸ τῆς φύσεως, (non habita ratione animæ mundi, quæ paulo post μὴ τῆς dicitur, non tribuens hæc ἡ ψυχὴ νοεῖ), ὥστε πεφύκεν ταῦτα (hanc esse rerum consuetudinem, undecumque sit, etsi non ab illa anima mundi) ἐγγυότος ὡς γελοῖον —
- An ἰδῶντι, ὃ pro ἰδῶντι παλιν? Ἐξείνο, id, quod aliquis videtur oblicere posse, et hoc capite resutatur.
- §. 8. An: πᾶν ἀπαλλογῆς τ. τ. ἐν. τὰς χεῖρας — Ita fere Casaub.
- §. 9. ὑπόστασις — ἀκαταμάχητος. Hæc corrupta sunt.
- §. 12. ἡ ἀπόπτ. ἀπὸ τῶν ἑσθίων — Hic excidit substantivum. Non consequitur τὸ δίκαιον erit, v. c. delectatio a natura, aut tale quid: ut a contrario illud consequi, est ἡρεῖον Iam incipit alius locus: σχολαῖον —
- §. 15. An, ἐν ἑρῳ? (terminus) ἡμεῖς.
- §. 18. An, ὅτι θυμῶν.
- §. 23. τοῖσδε δαίμονι. Verba corrupta.

ἡρώχης περιβάλλ. Gatak. e Platon. Theat. p. 147. Gerr. A καὶ βάλ. βλ. Verba ab H. l. alina, Gatak.

§. 25. An, ὃ γὰρ βλάττει τι.

§. 28. ὑμεῖς καὶ ὁ οἶμος. MS. Hoeschel.

§. 33. An, τὸ πικρὸν, pro — καὶ?

§. 34. φύλλα — Homer. Il. VI, 147.

Lib. XI.

§. 2. ποιήσας pro πρίστας. Refertur ad Iān.

§. 3. Videtur ab initio hic sensus verborum fuisse: *Curā, ut paratus sit animus, si —*

§. 5. — γίνεται; Id. dicitur. Sic videtur leg.

§. 6. ἢ κατ' ἄλλοις — Gatak.

§. 8. *Ramus natus non omnino similis est infiticio, quidquid dixerint hortulāni.* Iam ramus infiticius est h. l. homo, qui violatrat τὸ κοινόν, et tamen ad illud redit. De hoc igitur homine pergit dicere: *ἡμετέριον* (sic) μὲν, μὴ ἡμετέριον δέ.

§. 11. El delendum est. Cf. §. 16.

§. 13. τὸ τῇ φύσει οὐ — Gatak.

ἢ φρὸν pro φωνή. Casaub.

§. 15. σκαμβὴ pro σκάλη. Salmas.

§. 16. κάλλει ζῆν & sublato δέ.

p. 193. lin. 8. καὶ αὐτὸς (pro ἄλλοις) τοι. 17. Μοχ, καὶ ὅτι τινων γὰρ — εἰ ἔχουσιν pro ἔχουσιν.

p. 195. l. 4. ἀλλ' ὅτι ὅς τις μόνον — Xyland.

§. 20. ἀλλ' ὃ μόνον κατὰ φ. Gatak.

πρὸς δεικνύτα pro Iōn. Casaub.

Cf. 12, 1.

§. 23. παιδίων δαίματα videtur interpretamentum.

§. 26. Ἐπιδυρεῖν pro ἔφειθ. mīlēt bat Gatak.

§. 31. Ex Hofm. Odyss. 9, 413.

§. 34. Epist. c. 3. ed. Vprōn.

Ἰφν videtur supervacuum.

§. 38. μινεομαι, ἢ μὴ. Gatak.

§. 39. τι ὅν ὃ ζητεῖται; Idem.

Lib. XII.

§. 1. καὶ μὴ τὸ πῶς οὐδαι — Gatak. Nonne etiam τὸ ζῆν?

§. 2. An, ὃ γὰρ τὰ περ. deleto μὴ.

§. 3. διδ (pro ὃ) Iān χωρίως — καὶ οἱ ἄλλοι — Gatak.

L. ταράσσει.

An καθάρων est interpretamentum verbi ἐξηρμένον?

ὑφαίρ' ὡς πυν. δίνη περιχυεῖ γ. Salmas.

§. 14. καὶ ἀπαρ. τὰ. Gatak.

§. 17. Post ἔγω excidisse putant ἀβίστες.

§. 22. ὅτι πάντα ἀπὸ δ. deleto ὃ. Cf. §. 26. & 2, 15.

§. 24. εἰ ποῖστ ποιεῖ del.

σπίρματος pro τριγύματος. Gatak.

§. 27. ὑπὸ ἀτυφίας, si Iōn A — Idem.

§. 30. τὸ νοῦν συνέχει, καὶ τὸ Iōn τὸ κατὰ βρ. Id.

§. 31. εἰ διδ τὸ τ. Id.

Αδελφός, ἀδελφός XI, 18.
 Αδυσώπητον I, 16.
 Αζηώρητον τῶν εἰσμένων I, 9.
 Αἰρῶν λόγος II, 5.
 Αἰτιῶδες III, 21. VII, 29. VIII, 11.
 XII, 10, 29.
 Αἰκνύτης V, 18.
 Ακλήρημα X, 33.
 Ακρινώτης δερμὴ II, 29.
 Ακτίνες VIII, 57.
 Αλλοτρίως X, 7.
 Αματάπτωτος V, 10.
 Αναδίδωμαι V, 26.
 Αναίσθητος πονηρίας III, 4.
 Ανακλητικόν III, 5.
 Ανάλογισάμενος III, 3.
 Αναμφιβέλως ἀκύνευτον I, 8.
 Ανανώ III, 3.
 Ανανεισάμενος III, 3.
 Αναπολητόν III, 32.
 Ανδρόγυνος III, 16.
 Ανδρογαμέμνοι X, 9.
 Ανέπαφος ὕβρεως III, 4.
 Ανεπιτάτης VI, 42.
 Ανεπιτήδευτον VII, 60.
 Ανεπιτήδεύτως ἤγειραι I, 16.
 Ανύλλων IV, 20.
 Ανηγεμόνεντος XII, 14.
 Ανύδρυτοι κάματοι VII, 51.
 Αναρεκτεῖν VII, 64.
 Αἰτεμπλοκή VI, 10. VII, 50.
 Αντιτυπία αἰσθητική VI, 28.
 Αὑπεξαιρέτως δερμῶν VIII, 41.
 Ανυποδησία V, 8.
 Απαιδριώσαι II, 4.
 Απαιτήματα ἀνδρώπῃ V, 15.
 Απαρκαλοσθήτης ἰτίον ἰνεργεῖν II, 16.
 — — ποιεῖν V, 6.
 Απαρμετρίτως ἀπονεματικόν I, 16.
 Απαρενθύμητον X, 8.
 Απαρενθύμησης γίνεσθαι VI, 53.
 Απέρισσεν V, 5.
 Απεσχισμένον III, 8.
 Απύγονοι VIII, 31.
 Αποδυσπετεῖν IV, 32. V, 9.
 Αποκαίσαρθεσθαι VI, 30.
 Απολειτεργῆσαι X, 22.
 Απέληψις VII, 33.
 Απώπταισις X, 12.
 Απερρέμβεσθαι III, 4. IV, 22.
 Απότημα ἡσυχίας II, 16. IV, 29.

Απότημα IV, 49.
 Αποφορέ V, 28.
 Απρεπτικότητα III, 9.
 Απρόπτητον VII, 54.
 Απροσάτητος XII, 14.
 Απροφασίως χρητικόν I, 18.
 Αρίσκεισθαι, ἀρμενεύεσθαι V, 5.
 Αρθροῖδιον IV, 3.
 Αταρακτίω IX, 41.
 Ατραγυφώς προδωαιητικόν I, 16.
 Αὔδασις X, 9.
 Αὔδαδίζεσθαι IV, 32.
 Αὐτάρεσις III, 11.
 Αφύκρον V, 5.
 Αφορμή IX, 1, 42.
 Αφύη X, 10.
 Αχθοφορίας VII, 3.
 Αχραντος ἡδονῶν III, 4.
 Αψικάρδιον IX, 3.
 Αψίκορον I, 16.

Β
 Βάπτεισθαι ἐπὶ τῇ φαντασίᾳ V, 16.
 Βακισμένη III, 4.
 Βαρεῖν VIII, 36.
 Βαρεῖσθαι VIII, 44.
 Βενετικόν I, 5.
 Βλακικόν IV, 28.
 Βέλβιτον III, 3.
 Βυλάριον VI, 36.

Γ
 Γενέσθαι ἐν τροπῇ III, 8.
 Γλισχεύεσθαι V, 5.
 Γλίσχως ἰνδιατρίβειν τῇ γῇ XV, 50.
 Γλοιῶδες VIII, 24.
 Γλυπτήματα IV, 33.
 Γράσος VIII, 37.
 Γράσων V, 28. XI, 15.
 Γυναικίριον V, 11.

Δ
 Δαδηγμένος seu διδευμένος ἐπὶ τῇ ἀλφειᾷ
 τῶν δογμάτων X, 34.
 Δανδρύφιον IV, 20.
 Δεξιμενία VII, 3.
 Δεύτερος πλάσι IX, 20.
 Δηλητήριον VI, 36.
 Δημονατικόν I, 16.
 Διαγωγή πλεσιακή I, 3.
 Διαδορατίζεσθαι IV, 3.
 Διαδορατισμοί VII, 3.

Διαδραματίζω III, 8.
 Διάδυσσις I, 17.
 Διαλεκτικεύω VIII, 13.
 Διαπυύτω IV, 39.
 Διαρθεῖν III, 1. XI, 1.
 Διασβέβησις XI, 22.
 Διασυνίσταμαι III, 2.
 Διαφύρω V, 35. VI, 2, 23, 32.
 IX, 27, 40. X, 10.
 Διαφορέω VI, 41. XII, 27.
 Διαλημμένα λελογίζω I, 16.
 Διεξάγωμαι X, 7.
 Διεξαγωγή VIII, 20.
 Διέξδος διανοητική VI, 28.
 Δοξασκία XI, 18.
 Δραστήριον VI, 48.
 Δρυπεταίς III, 2.
 Δύναμις ἀνωφερής X, 26. βρῖσκω *Ibid.*
 Δυσμεταχείριστον VII, 68.
 Δυσπαρεκκολλητότερος V, 5.

Ε

Εγκαταχώννυμαι VII, 10.
 Εγκύκλις IX, 28.
 Εισφίρειν σπεῖδῃν IV, 33.
 Ελαττῶμαι εἰς τὰ μέσα V, 36.
 Ελαττωτικὸς αὐτὸς ἐν τινὶ V, 15.
 Ελυτρον IX, 3.
 Εκδισκία IX, 9.
 Εκθέρυσθαι VIII, 51.
 Εκδυμῖσθαι VI, 4.
 Εμβόλῃν V, 36.
 Εμφανταζόμενα II, 12.
 Εμφιλυδονῶν V, 5.
 Εμφιλοτεχνεῖν VII, 54.
 Εναφανίζομαι II, 12.
 Ενδελεχής I, 16.
 Ενδεσις X, 28.
 Ενδόσιμον XI, 20.
 Ενδοτικὸς ἔχειν πρὸς τί I, 16.
 Ενέργημα IV, 2.
 Ενεργητικὸν I, 7.
 Εξαίματώσεις IV, 21.
 Εξακτίον III, 1.
 Εξίς VI, 14.
 Επαγγάλλεσθαι III, 9. V, 15.
 Επαγωγὴν III, 2.
 Επακολούθησις III, 2.
 Επαφρόδιτον III, 2.
 Επιγραφὰς χρόνων IV, 32.
 Επιδιαμονή IV, 21.
 Επιδήματα I, 16.

Επίκοτον τὸ πρόσωπον VII, 24.
 Επικυματώσεις τῶν μεταβολῶν IX, 28.
 Επιλαβεῖν τὸ χρόνον I, 17.
 Επισημαίνεσθαι VI, 20.
 Επισκύνιον λέοντος III, 2.
 Επισύρειν VIII, 51.
 Επιτεινόμενον IX, 9.
 Επτοῦσθαι I, 6. IV, 19.
 Εἴραγξις VI, 20.
 Εσχατὴ γῆρας IX, 33.
 Εὐανακλύτως διακίεσθαι I, 7.
 Εὐαφῶς XI, 18.
 Εὐδιαλλάκτως διακίεσθαι I, 7.
 Εὐδὸν τὸ πρόσωπον VI, 30.
 Εὐκίνητον X, 12.
 Εὐκλήρημα V, 12.
 Εὐκοινωνησία XII, 20.
 Εὐλαβεῖσθαι VIII, 60.
 Εὐπαράτυπτος V, 33.
 Εὐταθεῖν V, 18.
 Εὐσχολεῖν XI, 18.
 Εὐφημαν I, 9. 13.
 Εὐχαριεντίζεσθαι I, 15.
 Εὐχεσθαι ἀπλῶς καὶ ἐλευθερίως V, 7.
 Εφικτὸν VI, 19.
 Ἐχειν πρὸς ἐνέργειαν III, 4.
 Ἐχθὸς καὶ τρίτην ἡμέραν X, 7.

Ζ

Ζῆλος σοφιστικὸς I, 7.
 Ζητητικὸν ἀκριβῶς I, 16.

Η

Ηγεμονικὸν II, 2. III, 9. *σε παρῆκ.*
 Ηγούμενα IV, 1.
 Ημίγυμνος IV, 30.

Θ

Θεωδὴς II, 5.
 Θεοφρεπτος XII, 23.
 Θεώρημα συμπληρωτικὸν τῆς τέχνης
 IV, 2.
 Θηριόμαχοι X, 8.
 Θύλακος VIII, 37.
 Θύται VIII, 13.

Ι

Ἰδίως ποιεῖν IX, 25. X, 7.
 Ἰδιῶται I, 9. VI, 35.
 Ἰδιωτικὸν IV, 3, 50. IX, 3.

Κ

Ιχθυόεντως ελεγχθέν V, 43.
 Ιλιγγίων I, 17.
 Ιππεσία V, 7.

K

Καβαλικός VII, 52.
 Κάμπτειν ἄκρην XII, 22.
 Καπηλικόν IV, 28.
 Κατ' ἱπαρχεύουσι VI, 36. IX, 22.
 VI 44.
 Κατὰ ψιλόν IV, 46. VI, 14.
 Καταδύσει V, 9.
 Καταδύσει εὐχαρί I, 16.
 Καταληπτικῶς δίδοναι IX, 42.
 Καταληπτικῶς τι ἀποφαίνεσθαι XI, 12.
 ἐμφραίνεσθαι VII, 13. ἐκφυγεῖν
 I, 9.

Κατάλληλος V, 6. VII, 2.
 Καταμύειν X, 34.
 Κατάπλεγμα V, 9.
 Καταφράττεσθαι vel καταφραττεσθαι
 IX, 41.
 Κατενταδύντας IV, 32.
 Κατενταίνεσθαι IV, 3. VI, 26. XII,
 27.
 Κατεξανθεύειν V, 15.
 Καυματίζεσθαι VII, 64.
 Κεκμηκός II, 7.
 Κενόσπεδον VII, 3.
 Κίνησις λεία V, 26. X, 2. τραχὺς
 Ibid.
 Κλαυθμυρίζεσθαι XII, 16.
 Κοινονομασύνη I, 16.
 Κομφία III, 5.
 Κρεανόμεν VII, 51.
 Κριμα IV, 3.
 Κρούφαντον II, 2.
 Κρικίων IV, 27.

A

Λαμπάδες I, 17.
 Λελογισμένος IX, 3.
 Λόγος σπινθηρικός IV, 14. 22.
 Λύθρον VIII, 37.
 Λύθρος II, 2.
 Λυκοφιλία XI, 15.
 Λυσσώδης VI, 57.

M

Μαγγάνευμα VII, 51.
 Μαχαίριον IV, 29.

Μεταπτατά V, 10.
 Μεταπτατικός XI, 10.
 Μετονομάζεσθαι X, 8.
 Μισοχίτης XI, 18.
 Μυξάριον IV, 48.
 Μυξών μεσεί X, 29.

N

Νεκύα IX, 24.
 Νεοσοτροφία IX, 9.
 Νευροσπασία δρμητική VI, 22.
 Νευροσπασίζεσθαι II, 2. III, 16.
 Νευροσπασία VII, 29.
 Νόημα I, 15.

Οἶδ' ἐκφυγεῖν I, 9.
 Οἷστος V, 28.
 Οἰκογενής I, 16.
 Οἰκονομία IV, 19. 51. XI, 14.
 Ολιγόχρονα V, 10.
 Ολοσχάρως I, 7. V, 36. IX, 3.
 Ομαδογματεῖν XI, 9.
 Ομαθαμνεῖν XI, 9.
 Ομύτονον I, 14.
 Οργία II, 7.
 Ορτωκός VI, 24.
 Ορτυγοτροφεῖν I, 6.
 Οὐρενάκος I, 16.
 Οφεῖς εὐσπέναι IV, 48.

Π

Παδαλαχέιν VII, 13.
 Παιδαγωγεῖν ἑαυτὸν IX, 29.
 Παλιγγενεσία περιοδική XI, 4.
 Παλμυλάριος I, 5.
 Παρκετιμύνης χρήσεσθαι I, 16.
 Παρκετολαχέιν II, 2. V, 6. VII, 9. 4.
 Παρκετολύσεις τῶν πραγμάτων III, 1.
 Παρκετολυθτική δύναμις V, 9.
 Παρκετολυθτικῶς VI, 42.
 Παρκετίμψαι II, 17.
 Παράπηγμα IX, 3.
 Παράτημα III, 2.
 Παρκεῖσθαι VI, 21.
 Παρκετέχεται VIII, 48.
 Παράταξις XI, 3.
 Παραφρά V, 23.
 Παράφορος I, 15.
 Παρεκδέχομαι V, 6.
 Παρεμπόρευμα III, 14.

Παρενδυμαῖος V, 5. VI, 20.
 Παρενδυμνήσις I, 10.
 Περιβαλλεῖν αὐτοχρῶ II, 1. κακῶ II, 11.
 Περιεσκαμμένως κρέειν VIII, 48.
 Περιχόν IV, 49.
 Περιτίττωμαι III, 4.
 Περιλαλεῖν I, 7.
 Περιληπτικωτάτη φύσις XI, 10.
 Περιτρεπτός ἦτος IV, 28.
 Περισπασμός XII, 2.
 Περιστασις I, 15. IX, 9, 41.
 Περιστατικὸς X, 9.
 Περιταδραμμένον φάρμακον VII, 68. σαρ-
 κίδιον XII, 1.
 Περιτρίανος VII, 30.
 Περιτρεπόμενος V, 5.
 Πιστάν V II, 2.
 Πισθησιμὸς X, 37.
 Πιστῆμα XII, 29.
 Πνευματικόν IX, 16.
 Πλουτροπία XII, 24.
 Πνομή VI, 20.
 Πρᾶγμα IV, 50. V, 29.
 Πραγματὴς I, 1.
 Πρὸ ἔργου V, 20.
 Προηγόμενον V, 20. VII, 54. IX, 41.
 Προπρωτικός Δ', 10.
 Προσυμναζόμενον VI, 20.
 Προσδεχάσθαι VII, 64.
 Προϊσταμαι VI, 46.
 Προσπαθῆναι XII, 3.
 Προσπαθῶν V, 1.
 Προσπερεῖν ἐνεργέστερον IX, 14.
 Προσπλέκειν X, 7.
 Πρυσσοῦρες I, 15.
 Προσσυνοικίζεσθαι IV, 21.
 Προσυφεῶτα V, 19.
 Πρὸς χημῶν VII, 24.
 Πυῶδες II, 8.
 Πωλοδμήτης VI, 17.

P

Ρέμβεσθαι II, 7.
 Ρέμβες II, 17.
 Ρητορική X, 38.
 Ρητορικόν I, 16.
 Ρήματος V, 36.

R

Ρήνοφυα IX, 29.
 Ρήνος XI, 18.

Ρήνωται ἰσθμῶς I, 17.
 Ριγίλλαια IV, 3.
 Ρίκκος VIII, 50.
 Ριγκάλειν V, 9.
 Ριγκαντά VIII, 24.
 Ρικάλμ X, 15.
 Ρικίπτος I, 6.
 Ρικτάριος I, 5.
 Ρικταγδιον IV, 20.
 Ρικτογάρων V, 9.
 Ρικτρίων VIII, 57. X, 7.
 Ρικτρική διάθεσις X, 1.
 Ρικτὸν εἶναι τοῖς VI, 41.
 Ρικτῶδες IV, 3.
 Ρικτὸν I, 7, 16.
 Ρικτοκτικὸν τῶν φιλῶν I, 9.
 Ρικτῶς IV, 51.
 Ρικτῶριον V, 1.
 Ρικτῶριον V, 1.
 Ρικτῶριον I, 15.
 Ρικτῶριον V, 20.
 Ρικτῶριον τῶν ἔργων V, 7.
 Ρικτῶριον III, 16.
 Ρικτῶριον II, 3. III, 11.
 Ρικτὸν ὅτι V, 27.
 Ρικτῶριον III, 11.
 Ρικτῶριον XII, 5.
 Ρικτῶριον VIII, 23.
 Ρικτῶριον II, 11.
 Ρικτῶριον IV, 40.
 Ρικτῶριον ὅτι X, 1.
 Ρικτῶριον XII, 23.
 Ρικτῶριον IX, 39.
 Ρικτῶριον IX, 9.
 Ρικτῶριον VII, 24.
 Ρικτῶριον I, 10.
 Ρικτῶριον VIII, 85.
 Ρικτῶριον τῆς ψυχῆς VIII, 51.
 Ρικτῶριον, συνεπείρεσθαι III, 4.
 Ρικτῶριον III, 2.
 Ρικτῶριον XI, 12.
 Ρικτῶριον IV, 34.
 Ρικτῶριον IV, 40.
 Ρικτῶριον V, 8.
 Ρικτῶριον III, 11.
 Ρικτῶριον XI, 12.
 Ρικτῶριον II, 10.
 Ρικτῶριον VIII, 41.
 Ρικτῶριον VII, 43, 68.
 Ρικτῶριον V, 23.
 Ρικτῶριον κατεργαστικὸς I, 15.
 Ρικτῶριον I, 16.
 Ρικτῶριον I, 16.

Τ

Ταμειευτικὸν τῆς χορηγίας I, 16.
 Τέλειον V, 8.
 Τεφροδοσι IV, 3.
 Τραγωδεῖν IX, 29.
 Τραγωδία XI, 6. Τραγωδίαν ποιῶν,
 III, 7.
 Τραγωδός V, 28.
 Τριγυρήνιος IV, 50.
 Τρυπάνη περιστροφή X, 17.
 Τυποδοσι φανταστικῶς III, 16.
 Τύφος II, 17. VI, 13.

Τ

Τυγίς λόγος VIII, 31.
 Τπάρξαντα IX, 1.
 Τπεξαγωγή V, 23.
 Τπεξαίρεσις IV, 1. V, 20. VI, 50.
 Τπίρτασις X, 8.
 Τπίρφρων X, 8.
 Τποκατακλίνειν XI, 14.
 Τποληπτικῶς τρέπειν VII, 16.
 Τπομνήσεις I, 17.
 Τποτάξις IX, 36.
 Τπηλος III, 8.
 Τποχή X, 10.
 Ττεροφημία II, 17. III, 10. IV, 19.

Φ

Φαντασιόπληκτως I, 7.
 Φαντάσματα ἀπολαυστικῶς III, 4.
 Φαντασιῶν III, 11.
 Φελλώνη I, 16.
 Φιλεῖν, ἀντὶ τῆς εὐθείας X, 21.
 Φιλοψυχίην VII, 46.
 Φρύγγμα IV, 48.
 Φρυαττόμενος VII, 3.
 Φῦμα κόσμος II, 16.
 Φύομαι VIII, 51.
 Φύρεσθαι III, 4.
 Φυρμὸς εὐκλείδης XII, 14.
 Φύσις VI, 14.
 Φυτάριον V, 1.

Χ

Χρεῶν IV, 17.
 Χώραν διδόναι III, 6.
 Χωρεῖν IV, 25.

Ψ

Ψεφοδοξίς VI, 30.
 Ψυχαγωγεῖν III, 2.
 Ψυχρολασία V, 8.

Ω

Ωτικῶς IX, 3.